

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

ОПРЕДЕЛЯМ:

РОСИЦА КАРАМФИЛОВА

Министър на околната среда и водите

Дата: 03.11.2022 г.

**Специфични и подробни цели на опазване на
защитена зона BG0002009 „Златията“,
съгласно Решение по т. 1 от Протокол № 26 от заседание на
Националния съвет по биологично разнообразие,
проведено на 28.04.2022 г.**

Автори на текста: Николай Караиванов¹, Невена Иванова¹, Кристина Панова¹, Боян Мичев¹, Мартин Маринов¹, Димитър Димитров¹

¹ Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания при БАН

Съдържание

1. Въведение.....	4
2. Специфични цели за A004 <i>Tachybaptus ruficollis</i> (малък гмурец).....	7
3. Специфични цели за A005 <i>Podiceps cristatus</i> (голям гмурец)	10
4. Специфични цели за A008 <i>Podiceps nigricollis</i> (черноврат гмурец)	13
5. Специфични цели за A391 <i>Phalacrocorax carbo sinensis</i> (голям корморан).....	16
6. Специфични цели за A019 <i>Pelecanus onocrotalus</i> (розов пеликан).....	19
7. Специфични цели за A020 <i>Pelecanus crispus</i> (къдроглав пеликан).....	22
8. Специфични цели за A021 <i>Botaurus stellaris</i> (голям воден бик)	24
9. Специфични цели за A022 <i>Ixobrychus minutus</i> (малък воден бик)	27
10. Специфични цели за A026 <i>Egretta garzetta</i> (малка бяла чапла).....	30
11. Специфични цели за A773 <i>Ardea alba</i> (голяма бяла чапла).....	33
12. Специфични цели за A028 <i>Ardea cinerea</i> (сива чапла).....	35
13. Специфични цели за A029 <i>Ardea purpurea</i> (червена чапла)	38
14. Специфични цели за A030 <i>Ciconia nigra</i> (черен щъркел)	41
15. Специфични цели за A031 <i>Ciconia ciconia</i> (бял щъркел).....	44
16. Специфични цели за A036 <i>Cygnus olor</i> (ням лебед)	48
17. Специфични цели за A038 <i>Cygnus cygnus</i> (поен лебед)	50
18. Специфични цели за A042 <i>Anser erythropus</i> (малка белочела гъска).....	52
19. Специфични цели за A053 <i>Anas platyrhynchos</i> (зеленоглава патица)	55
20. Специфични цели за A856 <i>Spatula querquedula</i> (лятно бърне).....	59
21. Специфични цели за A072 <i>Pernis apivorus</i> (осояд).....	62
22. Специфични цели за A073 <i>Milvus migrans</i> (черна каня).....	65
23. Специфични цели за A075 <i>Haliaeetus albicilla</i> (морски орел)	68
24. Специфични цели за A080 <i>Circus gallicus</i> (орел змияр).....	70
25. Специфични цели за A081 <i>Circus aeruginosus</i> (тръстиков блатар)	73
26. Специфични цели за A082 <i>Circus cyaneus</i> (полски блатар)	76
27. Специфични цели за A083 <i>Circus macrourus</i> (степен блатар)	79
28. Специфични цели за A084 <i>Circus pygargus</i> (ливаден блатар)	81
29. Специфични цели за A086 <i>Accipiter nisus</i> (малък ястреб).....	84
30. Специфични цели за A087 <i>Buteo buteo</i> (обикновен мишелов)	88
31. Специфични цели за A092 <i>Hieraaetus pennatus</i> (малък орел).....	90
32. Специфични цели за A094 <i>Pandion haliaetus</i> (орел рибар)	93
33. Специфични цели за A096 <i>Falco tinnunculus</i> (черношипа ветрушка).....	94
34. Специфични цели за A097 <i>Falco vespertinus</i> (вечерна ветрушка).....	97
35. Специфични цели за A098 <i>Falco columbarius</i> (малък сокол).....	100
36. Специфични цели за A099 <i>Falco subbuteo</i> (сокол орко).....	102
37. Специфични цели за A103 <i>Falco peregrinus</i> (сокол скитник).....	105
38. Специфични цели за A118 <i>Rallus aquaticus</i> (крещалец).....	107
39. Специфични цели за A123 <i>Gallinula chloropus</i> (зеленоножка).....	110
40. Специфични цели за A125 <i>Fulica atra</i> (лиска)	113
41. Специфични цели за A127 <i>Grus grus</i> (сив жерав).....	115
42. Специфични цели за A129 <i>Otis tarda</i> (голяма дропла).....	117
43. Специфични цели за A136 <i>Charadrius dubius</i> (речен дъждосвирец).....	119

44. Специфични цели за A140 <i>Pluvialis apricaria</i> (златиста булка)	122
45. Специфични цели за A142 <i>Vanellus vanellus</i> (обикновена калугерица).....	124
46. Специфични цели за A224 <i>Caprimulgus europaeus</i> (козодой).....	127
47. Специфични цели за A229 <i>Alcedo atthis</i> (земеродно рибарче)	128
48. Специфични цели за A230 <i>Merops apiaster</i> (обикновен пчелояд).....	131
49. Специфични цели за A231 <i>Coracias garrulus</i> (синявица).....	133
50. Специфични цели за A234 <i>Picus canus</i> (сив кълвач)	136
51. Специфични цели за A242 <i>Melanocorypha calandra</i> (дебелоклюна чучулига) ..	138
52. Специфични цели за A243 <i>Calandrella brachydactyla</i> (късопръста чучулига)...	140
53. Специфични цели за A246 <i>Lullula arborea</i> (горска чучулига).....	142
54. Специфични цели за A249 <i>Riparia riparia</i> (брегова лястовица)	144
55. Специфични цели за A255 <i>Anthus campestris</i> (полска бъбрица).....	146
56. Специфични цели за A307 <i>Sylvia nisoria</i> (ястребогушо коприварче)	148
57. Специфични цели за A338 <i>Lanius collurio</i> (червеногърба сврачка)	151
58. Специфични цели за A339 <i>Lanius minor</i> (черночела сврачка).....	154
59. Специфични цели за A379 <i>Emberiza hortulana</i> (градинска овесарка).....	156
60. Специфични цели за A402 <i>Accipiter brevipes</i> (късопръст ястреб)	159
61. Специфични цели за A403 <i>Buteo rufinus</i> (белоопашат мишелов).....	162
62. Специфични цели за A429 <i>Dendrocopos syriacus</i> (сирийски пъстър кълвач).....	164
63. Специфични цели за A509 <i>Aquila nipalensis</i> (степен орел)	167
64. Специфични цели за A511 <i>Falco cherrug</i> (ловен сокол)	169
65. Специфични цели за A858 <i>Clanga pomarina</i> (мальк креслив орел)	172
66. Специфични цели за A899 <i>Accipiter gentilis</i> (голям ястреб)	175
67. Цитирана литература	177

Въведение

Специална защитена зона (СЗЗ) по Директива 2009/147/ЕЕС за опазване на дивите птици BG0002009 „Златията“ е с площ 43498.7 ха. Обявена е със Заповед № РД-548/5.09.2008 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 83/2008 г.), изменена със Заповед № РД-69/28.01.2013 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 10/2013 г.).

Златията се намира в Северозападна България, в Дунавската равнина между р. Дунав и гр. Козлодуй на север, пътя, свързващ гр. Вълчедръм и Хайредин на юг, и теченията на реките Цибрица и Огоста от запад и изток. Мястото обхваща платовидна заравненост с открити тревни пространства от степен характер и обработваеми площи. На места има земни лъсови стени и ниски дървета и храсти, главно от обикновен глог (*Crataegus monogyna*), шипка (*Rosa canina*) и др. По земните стени и около тях изобилно се среща айлант (*Ailantis altissima*). На територията на ЗЗ Златията се намира язовир Шишманов вал. Разпръснато сред земеделските земи са разположени и пасища, овощни градини, лозя и малки горички от широколистни дървета, както и крайречни гори по поречието на река Огоста.

Съгласно заповедта за обявяване на зоната, предмет на опазване в зоната са 33 вида птици по чл. 6, ал. 1, т. 3 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) и 18 вида птици по чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР. В актуализираният формуляр (СФ) (актуализиран 2015 г.) като предмет на опазване в ЗЗ „Златията“ са включени 65 вида птици.

Литературна справка

Самостоятелните публикации за орнитофауната на Златията не бяха открити. По-голяма част от данните за птиците на Златията се откриват в публикации за проучвания на река Дунав и нейното биологично разнообразие, както и наблюдения около яз. Шишманов вал – Шурулинков et.al., 2005; Shurulinkov et.al., 2019. Данни за видовете птици, които се срещат в зоната могат да се намерят и в някои общи публикации като Нанкинов et al., 1997; 2012; Янков (ред.), 2007, Костадинова и Граматиков (ред.), 2007; Червена книга на Република България (2015).

Резултати от полевите изследвания

Във връзка с Разработване на специфични и подробни природозащитни цели на ниво защитена зона Златията беше посетена два пъти през гнездовия период – 26-28.04.2021г. и 2-4.06.2021г.

Предмет на опазване в зоната са 65 вида птици. Като приоритетни са представени 4 вида – един зимуващ: дропла (*Otis tarda*), един мигриращ: степен орел (*Aquila nipalensis*) и два размножаващи се – късоп्राст ястреб (*Accipiter brevipes*) и вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*). От тези видове при теренните проучвания от нас беше наблюдавана само вечерната ветрушка. Вечерната ветрушка е със силно намаляваща гнездова численост у нас, не само в зона Златията, а в цялата страна.

Зоната е от значение за гнезденето на пчелояда (*Merops apiaster*), което бе потвърдено и от нашите наблюдения, видът се размножава със значителна численост.

Бе потвърдено гнезденето и при големия гмурец (*Podiceps cristatus*) – 3 двойки, а от пойните птици при ястребогушото коприварче (*Sylvia nisoria*), градинската овесарка (*Emberiza hortulana*), червеногърбата сврачка (*Lanius collurio*) и полската бърбица (*Anthus campestris*), но с много по-ниски числености. Много от целевите видове не бяха установени като гнездящи или не бяха въобще установени в границите на зоната.

Белият щъркел е представен в СФ с гнездова численост от 66 двойки, а ние установихме едва 4 двойки, три от които в с. Крива бара, попадащи в границите на ЗЗ. Числеността следва да се коригира, вероятно е допусната грешка.

Като нови видове в защитената зона установихме белооката потапница (*Aythya nyroca*), нощна чапла (*Nycticorax nycticorax*), речна рибарка (*Sterna hirundo*). Поради оскъдните данни, по един индивид, за тези нови видове не са разработвани цели и не са направени предложения за включване в Стандартния формуляр (СФ). При бъдещи проучвания това ще бъде направено, като предложенията се базират на научните данни.

Като сериозна заплаха в зоната установихме разораването на пасища и мери около яз. Шишманов вал и превръщането им в обработваеми земи. Непосредствената близост на обработваемите земи до язовира и вероятното ползване на пестициди сериозно уврежда състоянието на този единствен в централната част на зоната водоем. Тези две забрани са отразени и в заповедта за обявяване на зоната (Заповед РД-548 от 5.09.2008 г.). Това води до силно увреждане на местообитанията и влошаване на водите в язовира, който силно еутрофицира през последните години вследствие употреба на торове и пестициди в обработваемите площи. Язовира е подложен и на риболовна преса от любители рибари, което води до безпокойство на видовете.

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали от коритото на р. Цибрица, както и незаконни сметища по реките и влажните зони.

Сн. 1 Обработваеми площи и яз Шишманов вал в границите на зоната.

Сн. 2 Разораване и унищожаване на естествени местообитания около яз. Шишманов вал.

Методика на теренните проучвания

По време на теренните проучвания на птиците през 2021 г., СЗЗ беше посетена минимум два пъти по време на размножителния сезон на упоменатите в таблица 3.2 на СФД видове. Принципно методиката на проучването следва тази от „Националната

система за мониторинг на биологичното разнообразие“ (НСМБР), но ограничението във времето и средствата не позволиха стриктно прилагане на методите за отделните видове птици. Направена е верификация на актуалното състояние на популациите на видовете в СЗЗ (основно гнездящи) и техните местообитания. При констатирането на конкретни заплахи за видовете, то те са описани в текста към тях. В допълнение, са посочени и принципи заплахи, базирани на конкретни наблюдения и информация (от литературата, СФД и др.), която имат авторите на разработката.

Оценката на популациите на зимуващите видове е направена на база данните от Средно-зимните преброявания на водолюбивите птици (СЗП) за 2019 и 2020 г., предоставени от ИАОС.

Оценката на популациите на мигриращите / концентриращи се видове в СЗЗ е направена предимно на база на литературни източници и СФД, много рядко в случай на наблюдения от пролетта на 2021 г.

При поставянето на специфични цели за отделните видове изискващи провеждане на допълнителен мониторинг за установяване размера на гнездящата, мигриращата и/или зимуващата популация на вида в зоната, предлагаме да се следват методиките приети от МОСВ и ИАОС, и утвърдени от Националния съвет по биоразнообразие. Сроковете на мониторинг да са съобразени с изискванията дадени в "Методически указания за провеждане на орнитологичен мониторинг", утвърдени от МОСВ през месец юни 2010 г.

- ✓ Мониторинг на гнездящите видове: Шурулинков и др.(2015) Методика за мониторинг на гнездящите видове птици. НСМБР - ИАОС
- ✓ Мониторинг на мигриращите птици: Мичев, Т. и Профиров, Л. (2010) Методически указания за провеждане на орнитологичен мониторинг и Методика за мониторинг на реещите се мигриращи птици. НСМБР - ИАОС.
- ✓ Мониторинг на зимуващите птици: Методика за мониторинг на зимуващи птици. НСМБР - ИАОС.

За отделните видове и групи птици тези методики са доразвити и допълнени, съгласно целите на Докладването по чл.12 (Схеми 1 - 5) и приложени през 2020 г., с което препоръчваме да се съобразят бъдещите теренни проучвания.

Настоящият документ включва следните раздели с важна информация:

- ✓ Код и наименование на вида
- ✓ Кратка характеристика на вида
- ✓ Характер на пребиваване в страната, характерно местообитание и хранене
- ✓ Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво
- ✓ Състояние на ниво СЗЗ
- ✓ Анализ на наличната информация
- ✓ Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната
- ✓ Необходимост от промени на СФ на СЗЗ
- ✓ Използвана литература

Природозащитните цели са представени в текста по-долу в табличен вид, като са изведени на преден план основни параметри с техните целеви стойности, към които да се насочат природозащитните цели така, че да се постигне стабилна/нарастваща тенденция на популацията на вида. Необходимо е обаче да поясним, че поради липсата на систематизиран мониторинг на птиците в СЗЗ от Натура 2000 в България, **не са посочвани тенденции в популациите на видовете**, а само целеви стойности за минималния размер на популациите в зоната. За да се посочат статистически достоверни, дори и само краткосрочни тенденции в популациите (за 10 г. период) на птиците в СЗЗ, са необходими данни от поне 5 г. систематизиран мониторинг на видовете.

Специфични цели за A004 *Tachybaptus ruficollis* (малък гмурец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 23-29 cm, тегло 0,120 – 0,235 kg, размахът на крилата - 40-45 cm. В брачно оперение темето, гърбът и вратът са черно-кафяви. Бузите, шията и горната част на гърдите са кестеняво-рижи. Тялото отстриани е черно-кафяво. В зимно оперение общата окраска е по-светла и размита. Бузите, шията и гърдите бежавокафяви. Подбрадието и коремът – бели. Гърбът е тъмен. Без полов диморфизъм, със слаби възрастови различия. Младите са като възрастните в зимно оперение, но с тъмни ивици зад и под окото. (Svensson, 2009, Симеонов и др. 1990, Cramp, Simmons, 1977).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ, мигриращ и зимуващ вид за страната. Зимува по незамръзналите водоеми в границите на гнездовия ареал. Птици от Северна и Средна Европа зимуват по Черноморието. Миграцията е от началото на септември до март. В средата на зимата по водоемите на страната се задържат няколко стотин екземпляра – между 400 и 1500 индивида съгласно Докладването от 2019 г. По-големи струпвания са установени във Варненското езеро, залива при Бургас и яз. Искър.

Гнезди на отделни двойки и в колонии. Снася в края на април, началото на май 4 до 10 бели яйца. Малките са гнездобегълци. (Симеонов и др. 1990, Нанкинов, 2012).

Характерно местообитание

През размножителния период, миграция и зимуване обитава както равнинните, така и планински водоеми. Среща се в малки и големи сладководни или бракични водоеми, като езера, реки, блата, канали, рибарници, утайници и др., обрасли с тръстика, камъш, папур и друга водна растителност до 800 м.н.в.

При миграция и зимуване се концентрира предимно по морските заливи, крайморските езера и блата и язовирите (Симеонов и др. 1990). Подходящи местообитания според Директивата за хабитатите, по време на миграция и зимуване са 1110, 1130, 1150, 1160, 3260 и 3270, а през размножителния период сладководни местообитания от типа на 3130, 3140, 3150, (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се с дребна риба, ракообразни, миди, жаби, водни насекоми и техните ларви, а също така и с водорасли (Нанкинов, 2012).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Видът е разпространен в цялата равнинна и полупланинска част на страната, където има макар и малки влажни зони, обрасли с висша водна растителност. Основната част от популацията е концентрирана в Тракийската низина, по Дунавското и Черноморското крайбрежие, в Дунавската равнина, Софийското поле и по долините на по-големите реки (Янков отг. ред., 2007).

В Тунджанската равнина гнездови находища има по р. Тунджа, в редица рибарници, язовири и микроязовири. През зимния период малките гмурци се концентрират в речните вировете по р. Тунджа, кариерите покрай реката и язовирите (Даскалова и др., 2020).

По дунавското крайбрежие видът е разпространен в почти всички подходящи местообитания, но не е многочислен. Регистриран е във влажни зони, покрити с гъсти тръстикови масиви. Броят варира между 24 и 50 гнездящи двойки, но предвид характера

на местообитанието и ниската откриваемост, вероятно числеността е по-висока (Shurulinkov et all, 2019).

Според IUCN видът е слабо засегнат – LC (Least Concern) 29.11.2019 г. Включен в Червената книга на България в категорията „Уязвим вид“. Включен в Приложение 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 500 – 1500 двойки, а според Янков, 2007 числеността е 800 – 1900 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.), както и дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е неизвестна. За гнездовата популация са посочени следните заплахи: G05, G06, J02, F02.

Зимуващата популация е оценена на 400 – 1500 индивида, като по данни от Средно зимно преброяване за България през период 2013-2018, минималната зимуваща популация е 384 индивида, а максималната – 987. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е нарастваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е флукутираща, променлива.

Мигриращата национална популация е оценена на 500 – 1000 индивида. За мигриращата популация са посочени следните заплахи: K04, F26, G12.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е гнездящ и преминаващ. Гнездящата популация се оценява на 21 - 33 двойки, което представлява 2,2 - 4,2 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно СФ мигриращата популация е неизвестна поради недостатъчност на данните. Видът е наличен в зоната (P). Дадена е оценка „С“. Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

Най-многочисления вид от гмурците, след големия гмурец. Гнезди в тръстиката и водната растителност по периферията на водоемите. Липсват каквито и да е данни за гнездене на вида в зоната.

При теренните проучвания през 2021 г. видът е установен на границата на зоната на 28.04.2021 – два екземпляра, вероятно двойка, в река Огоста до село Хайредин и един екземпляр на 2.06.2021 в язовир до с. Септемврийци, но извън границата на зоната. В язовир Шишманов вал през пролетта на 2021 г видът не беше установен при теренните проучвания през месеците април - юни.

Мигрираща и зимуваща популация

Извън гнездовия период е най-масов през есента от септември до януари. Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната по време на миграция.

От посочените в Докладването от 2019 г. заплахи и влияния за гнездящата, мигриращата и зимуващата популация: G05, G06, J02, F02, K04, F26, G12, валидни за зоната са:

G06 – Сладководен риболов и улов на черупчести организми (спортен);

G12 - Прилов и инцидентно убиване (при риболовни и ловни дейности);

Констатирано е също така през м. април, около яз. Шишманов вал, премахване на характеристики на ландшафта, изкореняване на дървета, превръщане на пасища и мери в обработваеми площи, използване на пестициди и минерални торове, дейности изрично

забранени в заповедта за обявяване на зоната. Това води до силно увреждане на местообитанията и влошаване на водите в язовира, които силно еутрофицира през последните години вследствие употреба на торове и пестициди в обработваемите площи. Язовира е подложен и на риболовна преса от любители рибари, което води до безпокойство на видовете.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	1 - 33 двойки	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) са посочени 21 – 33 гнездящи двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2021 г. са установени 3 екземпляра от вида в подходящ биотоп. Считаме че минималната стойност е завишена.	Поддържане състоянието на гнездящата популация най-малко 1 двойка, с тенденция за подобряване състоянието на популацията до достигане на поне 10 двойки, чрез поддържане на добро състояние на местообитанията във водоемите в зоната. Междинна цел: да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на гнездовата популация до 2025 г.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	инд.	В СФ за концентрацията на вида по време на миграция в зоната не е посочена стойност. Необходима е междинна цел.	Междинна цел: Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г. Поддържане състоянието на мигриращата популация най-малко 1 инд.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ха	Около 435 ха	Включва площта на водните тела в зоната – язовири и реки. В СФ дела на местообитание N06 Вътрешни водни тела е 1% от площта на зоната и вероятно е завишен. Тази площ включва и подходящото хранително местообитание на вида.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона, най-малко 435 ха
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	Около 435 ха	Включва площта на водните тела и водната растителност в границите на зоната.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 435 ха
Местообитание на вида: Междинна екологична и химична оценка на	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	Екологично състояние 1-Отлично – High 2-Добро – Good 3-Умерено - Moderate 4-Лошо – Poor	Поддържане или подобряване на екологичното състояние на водното тяло до степен 2 – добро или 1 – отлично състояние.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
повърхностните водни тела в БДДР за периода 2019 - 2020 г. по отделни БЕК			5-Много лошо - Bad Екологично състояние на водите по р. Огоста в участък BG1OG307R1013 на база обща оценка по биологичните елементи за качество е добро (2) състояние.	

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0002009 „Златията“

Предвид наличната информация за настоящата мигрираща и гнездяща численост на вида в защитената зона е необходима актуализация на СФ.

По отношение на гнездящата популация предлагаме промяна в числеността на 1 – 33 двойки, както и в оценката на популацията от „С“ на „В“.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D		A/B/C	
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A004	<i>Tachybaptus ruficollis</i>			r	1	33	p		G	B	B	C	C

Специфични цели за A005 *Podiceps cristatus* (голям гмурец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 46-51 cm, тегло 0,700 – 1,400 kg, размахът на крилата - 59-73 cm. Най-едрият гмурец с дълго, ниско тяло и дълга, тънка шия, държана изправена или свита с глава на гърба. В брачно оперение перата по челото, темето и тила са черни. Теменните пера са дълги и образуват „рогчета“. Перата около ушите и бузите също са удължени, кафяво-рижи, на върха черни и образуват „бакенбарди“. Мъжките са с по-широки „бакенбарди“ и по-дълги „рогчета“. Гърбът и крилата са тъмнокафяви, околоочното поле, шията, гърдите и коремът са бели, слабните светлокафеникави.

През зимата отсъстват „бакенбардите“ и „рогчетата“. Перата край бузите са бели, шията отпред, гърдите и коремът също са бели. При големия гмурец бялото в зимното оперение е повече от при другите видове гмурци. С бяло над окото и черна ивица от окото до човката.

Почти без полов диморфизъм. При младите бузите са с ивици, човката е бледорозова. (Svensson, 2009, Симеонов и др. 1990).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ, мигриращ и зимуващ вид за страната. Зимува по незамръзналите водоеми в Западна и Южна Европа. Миграцията е през септември-ноември и февруари-март. В резултат на миграции през есента и зимата числеността му нараства неколкостранно особено в морските заливи, крайморските езера и по-големите вътрешни водоеми. Унас зимуват птици от европейската територия на Русия, скандинавските страни, Чехия, Полша, Румъния.

Гнезди на отделни двойки и в колонии. Снася през март - април, 1 до 9 яйца. Малките са гнездобегълци. Стават самостоятелни на 70-80 дневна възраст (Симеонов и др. 1990, Нанкинов, 2012).

Характерно местообитание

През размножителния период обитава езера, крайбрежия на реки, блата, канали, рибарници, утайници и др., обрасли с тръстика, камъш, папур и друга водна растителност до 800 м.н.в.

При миграция и зимуване посещава както тези водоеми, така и много често морските заливи, крайморските езера и блата и високо разположените язовири – Доспат, Камчия, Искър, Батак и др. (Симеонов и др. 1990). Подходящи местообитания според Директивата за хабитатите, по време на миграция и зимуване са 1110, 1130, 1150, 1160, 3260 и 3270, а през размножителния период сладководни местообитания от типа на 3130, 3140, 3150, (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се с дребна риба, ракообразни, миди, жаби, водни насекоми и техните ларви, а също така и с водни растения. Младите се изхранват предимно с насекоми (Симеонов и др. 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпространението на вида е разпръснато и групово във всички равнинни райони. Основната част от популацията е концентрирана в Дунавската равнина и покрай р. Дунав, Тракийската низина, по Черноморското крайбрежие и в Софийското поле (Янков отг. ред., 2007). В началото на 20-ти век настъпва депресия на вида и близо половин столетие той мъти само по Черноморското крайбрежие и р. Дунав. След 1960 г. птиците увеличават числеността си и заселват водоемите във вътрешността на страната (Симеонов и др. 1990).

По дунавското крайбрежие видът е широко разпространен и често срещан. Общият брой гнездящи двойки варира между 46 и 78. Основното място за размножаване е езерото Сребърна, следват рибарниците Хаджидимитрово и блатата на остров Персина. Друг съществен обект, Блато Малък Преславец, са загубили значението си за вида след пресушаването им и превъщането им в обработваема земя през 2012 г. Също е положението ив рибарници Орсоя (Shurulinkov et al., 2019).

Според IUCN видът е слабо засегнат – LC (Least Concern) 18.12.2020 г. Включен в Червената книга на България в категорията „Уязвим вид“. Включен в Приложение 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 550 – 1500 двойки, а според Янков, 2007 числеността е 400 – 600 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.), както и дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е стабилна. За гнездовата популация са посочени следните заплахи: G06, J02, J03, F05.

Зимуващата популация е оценена на 1850 – 5000 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е нарастваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е намаляваща. За зимуващата популация са посочени следните заплахи: F05, J02, G01.

Мигриращата национална популация е оценена на 500 – 1000 индивида. За мигриращата популация са посочени следните заплахи: J02, F26, F05, G12.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е гнездящ. Гнездящата популация се оценява на **4 двойки**, което представлява **0,3 - 0,7 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

Най-многочисления вид от гмурците. През периода 2006-2013 г по Дунав са регистрирани общи числености на вида между 46 и 78 двойки. Липсват каквито и да е литературни данни за гнездене на вида в зоната.

По данни от observation.org (данни от Р. Попов) един екземпляр е наблюдаван в яз. Шишманов вал на 9.05.2020.

При теренните проучвания през 2021 г. видът е установен в зоната през април и юни. Общо 15 птици са наблюдавани в яз Шишманов вал. На 26.04.2021 – един екземпляр, на 27.04.2021 – два екземпляра. В язовир Шишманов вал през юни 2021 г, на 3.06.2021, са наблюдавани поне 3 двойки големи гмурци с малки, съответно 2,3 и 4 малки. Видът гнезди в язовира, в крайбрежната растителност.

От посочените в Докладването от 2019 г. заплахи и влияния за гнездящата, мигриращата и зимуващата популация: G06, J02, J03, F05, F26, G12, валидни за зоната са:

G06 – Сладководен риболов и улов на черупчести организми (спортен);

G12 - Прилов и инцидентно убиване (при риболовни и ловни дейности);

Констатирано е също така през м. април, около яз. Шишманов вал, премахване на характеристики на ландшафта, изкореняване на дървета, превръщане на пасища и мери в обработваеми площи, използване на пестициди и минерални торове, дейности изрично забранени в заповедта за обявяване на зоната. Това води до силно увреждане на местообитанията и влошаване на водите в язовира, който силно еутрофицира през последните години вследствие употреба на торове и пестициди в обработваемите площи. Язовира е подложен и на риболовна преса от любители рибари, което води до безпокойство на видовете.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	3 - 4 двойки	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) са посочени 4 гнездящи двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2021 г. са установени поне 3 гнездящи двойки. Целевата минимална стойност следва да е не повече от 3 двойка.	Поддържане състоянието на гнездящата популация най-малко 3 двойки чрез поддържане на добро състояние на местообитанията във водоемите в зоната. Межденна цел: Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на гнездовата популация до 2025 г.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ха	Около 435 ха	Включва площта на водните тела в зоната – язовири и реки. В СФ дела на местообитание N06 Вътрешни водни тела е 1% от площта на зоната и вероятно е завишен. Тази площ включва и подходящото хранително местообитание на вида.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона, най-малко 435 ха
Местообитание на вида: Площ на подходящите	ха	Около 435 ха	Включва площта на водните тела и водната растителност в границите на зоната.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
хранителни местообитания на вида				хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 435 ха
Местообитание на вида: Междинна екологична и химична оценка на повърхностните водни тела в БДП за периода 2019 - 2020 г. по отделни БЕК	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	Екологично състояние	Поддържане или подобряване на екологичното състояние на водното тяло до степен 2 – добро или 1 – отлично състояние.
			1-Отлично – High	
			2-Добро – Good	
			3-Умерено - Moderate	
			4-Лошо – Poor	
5-Много лошо - Bad	Екологично състояние на водите по р. Огоста в участък BG1OG307R1013 на база обща оценка по биологичните елементи за качество е добро (2) състояние.			

6. Необходимост от промени в СФ за СЗ3 BG0002009 „Златията“

Предвид наличната информация за настоящата гнездова численост на вида в защитената зона е необходима актуализация на СФ:

По отношение на гнездящата популация предлагаме промяна в числеността на 3 – 4 двойки.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A005	<i>Podiceps cristatus</i>			r	3	4	p		G	C	B	C	C

Специфични цели за A008 *Podiceps nigricollis* (черноврат гмурец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 28-34 cm, тегло 0,250 – 0,350 kg, размахът на крилата - 56-60 cm. В брачно оперение главата, вратът, гърбът и крилата са черни. Теменните пера са леко удължени. Зад очите и областта на ушите със снопче тънки, златисто-рижи пера. Коремът и подкрилията са бели. Слабините са ръждиви. Клюнът е слабо извит нагоре. През зимата рижият цвят в оперението липсва. На тила без удължени пера. Общия тон в окраската по-светъл. Зад ушите бяло петно. Гърлото, шията, гърдите и коремът бели. Има тъмносива яка. Няма полов диморфизъм. При младите оперението е като възрастните в зимно оперение, бузите са с бежов оттенък, шията е по-тъмна (Svensson, 2009, Симеонов и др. 1990).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ, мигриращ и зимуващ вид за страната. Среща се по водоемите на страната целогодишно. Забележима миграция се наблюдава през октомври – март. През нашата страна мигрират и зимуват индивиди излюпени в Румъния, Европейска Русия, Украйна, Чехия, Полша, Словакия и Германия. Многочислен през зимата, особено по Черномоското крайбрежие.

Гнезди на отделни двойки и в колонии. Двойките се оформят още през зимата или през пролетния прелет. Гнездото е плаващо сред водната растителност. Снася през май 3 до 8

яйца. Мътят и двамата родители около 20-25 дни. Малките са гнездобегълци. На триседмична възраст са самостоятелни (Симеонов и др. 1990, Нанкинов, 2012).

Характерно местообитание

Целогодишно обитава сладководни и солени водоеми, но предпочита блата, езера, старици на реки, разположени от морската равнина до 3000 м.н.в., богато обрасли с растителност, притежаващи открита водна площ и плитки участъци (Симеонов и др. 1990). През зимата е близо до морския бряг и в крайбрежните езера, по-рядко в големи, незамръзващи сладководни басейни, язовири и др.

Подходящи местообитания според Директивата за хабитатите, по време на миграция и зимуване са 1110, 1130, 1150, 1160, 3260 и 3270, а през размножителния период сладководни местообитания от типа на 3130, 3140, 3150, (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се с дребни риби, жаби, миди, ракообразни водни насекоми и техните ларви. През размножителния период с безгръбначни. Насекомите съставляват над 90% от храната (Симеонов и др. 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Гнезди в изолирани гнездовища, по-ясно групирани по Дунавското крайбрежие, с единични находища, повечето без данни за сигурно гнездене покрай Черно море, в Добруджа, Софийското поле и Тракийската низина. (Янков отг. ред., 2007). В миналото е обитавал основно по-големите блата по поречието на р. Дунав и Бургаските езера. Сега единични двойки се размножават нередовно в резервата „Сребърна“ и рибарниците „Калимок“ (Големански, 2011). Постоянно размножаващи се двойки има на остров Персина, но броят им също е много променлив. Установено е, че там гнездят 1 - 26 двойки през различни години. Други важни находища за вида са езерото Сребърна - 0-8 двойки (2006-8 двойки), рибарници Калимок - 0-6 двойки (2013 г. - 6 двойки) и Гарванско блато (2010 г. - 4 двойки) (Shurulinkov et al., 2019).

Според IUCN видът е слабо засегнат – LC (Least Concern) 07.08.2018 г. Включен в Червената книга на България в категорията „Критично застрашен вид“. Включен в Приложение 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 20 – 60 двойки, а според Големански, 2011 числеността не превишава 40 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.), както и дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е намаляваща. За гнездовата популация са посочени следните заплахи: M07, G05, G06.

Зимуващата популация е оценена на 500 – 2000 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е флукуираща, променлива, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е намаляваща. За зимуващата популация са посочени следните заплахи: K04, G01.

Мигриращата национална популация е оценена на 100 – 500 индивида. За мигриращата популация са посочени следните заплахи: K04, F26, F05, G12.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е гнездящ. Гнездящата популация се оценява на **6 двойки**, което представлява **10,0 - 30,0 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Рядък за страната вид с изолирани гнездовища. Популацията е концентрирана предимно по Дунав. Видът е гнездил в миналото с високи числености в блатата на остров Персина, където понастоящем е единственото постоянно гнездовище. В останалите влажни зони се размножава нередовно и е със силно променлива численост.

Липсва публикувана информация за гнезденето на вида в зоната.

При теренните проучвания през 2021 г. видът бе наблюдаван еднократно в защитената зона през размножителния период – 3.06.2021, в яз. Шишманов вал. Възможно е в този язовир нередовно да се размножават една, максимум две двойки.

От посочените в Докладването от 2019 г. заплахи и влияния за гнездящата и мигриращата популация: M07, G05, G06, K04, F26, F05, G12, валидни за зоната са:

G06 – Сладководен риболов и улов на черупчести организми (спортен);

G12 - Прилов и инцидентно убиване (при риболовни и ловни дейности);

M07 - Бури, циклони.

Констатирано е също така през м. април, около яз. Шишманов вал, премахване на характеристики на ландшафта, изкореняване на дървета, превръщане на пасища и мери в обработваеми площи, използване на пестициди и минерални торове, дейности изрично забранени в заповедта за обявяване на зоната. Това води до силно увреждане на местообитанията и влошаване на водите в язовира, който силно еутрофицира през последните години вследствие употреба на торове и пестициди в обработваемите площи. Язовира е подложен и на риболовна преса от любители рибари, което води до безпокойство на видовете.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	0 - 6 двойки	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) са посочени 6 гнездящи двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2021 г. е установен един екз. Видът вероятно се размножава нередовно в зоната с 1-2 двойки.	Тенденция за достигане и поддържане състоянието на гнездящата популация най-малко 1 двойка чрез поддържане на добро състояние на местообитанията във водоемите в зоната. Междинна цел: Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на гнездовата популация до 2025 г.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ха	Около 435 ха	Включва площта на водните тела в зоната – язовири и реки. В СФ дела на местообитание N06 Вътрешни водни тела е 1% от площта на зоната и вероятно е завишен. Тази площ включва и подходящото хранително местообитание на вида.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона, най-малко 435 ха
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни	ха	Около 435 ха	Включва площта на водните тела и водната растителност в границите на зоната.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
местообитания на вида				местообитания на вида в защитената зона, най-малко 435 ха
Местообитание на вида: Междинна екологична и химична оценка на повърхностните водни тела в БДДР за периода 2019 - 2020 г. по отделни БЕК	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	Екологично състояние	Поддържане или подобряване на екологичното състояние на водното тяло до степен 2 – добро или 1 – отлично състояние.
			1-Отлично – High	
			2-Добро – Good	
			3-Умерено - Moderate	
			4-Лошо – Poor	
5-Много лошо - Bad	Екологично състояние на водите по р. Огоста в участък BG1OG307R1013 на база обща оценка по биологичните елементи за качество е добро (2) състояние.			

6. Необходимост от промени в СФ за СЗ3 BG0002009 „Златията“

Предвид наличната информация за настоящата гнездова численост на вида в защитената зона е необходима актуализация на СФ:

По отношение на гнездящата популация предлагаме промяна в числеността на 0 – 6 двойки. Това е 10,0 - 30,0 % от националната популация, което налага промяна на оценката на популацията от „С“ на „В“.

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A008	<i>Podiceps nigricollis</i>			r	0	6	p		G	B	B	C	C

Специфични цели за A391 *Phalacrocorax carbo sinensis* (голям корморан)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 77 – 94 см. Размах на крилата: 121 – 149 см.

Най-едрият от трите вида корморани, срещащи се в България. Има черно оперение с бели бузи и по едно бяло петно отстрани на хълбока (през размножителния период). Голата кожа в основата на долната получовка е жълта и заобиколена от бяла зона. Младите са черно-кафяви с белезникави гърди и корем. Плува и се гмурка добре. Оперението не е водонепромокаемо и след гмуркане каца по камъни и дървета в близост до водоема и се суши с разперени крила. Ловува поединично, или на групи.

Характер на пребиваване в страната

Постоянен, гнездящо-прелетен, преминаващ и зимуващ вид за страната (Симеонов и др. 1990). По време на миграционния период ята от големи корморани могат да се срещнат по всички водоеми в страната, а по време на зимуването се концентрира предимно по поречието на река Дунав и Черноморското крайбрежие. По крайбрежието на Черно море видът мигрира от октомври до март, като есенният прелет е през октомври-ноември (Симеонов и др. 1990). Не мигрира на дълги разстояния. През зимата се струпва на ята в големи незамръзващи водоеми и по морското крайбрежие.

Характерно местообитание

Големият корморан обитава сладководни и полусолени блата и езера, язовири, рибарници, крайбрежни скали и заливни гори. В България видът гнезди колониално, основно по дървета (дъб, хибридна и бяла топола, бяла върба и др.), но също така и по метални конструкции на електропреносната мрежа. Образува и смесени колонии с лопатарка, блестящ ибис, малък корморан, сива, нощна, гривеста и малка бяла чапла. Снася 3 – 4 яйца, като има едно поколение годишно през периода април-май. Подходящото гнездово и хранително местообитание са близко разположени. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се с риба, предимно *Cyprinus carpio* и *Carassius spp.*, която лови поединично или в групи, понякога заедно с пеликани. Зависим е от големи водни басейни, богати на риба.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С разпръснато разпространение по Дунавското поречие, Черноморското крайбрежие и във вътрешността на страната (Янков отг. ред., 2007). Широко разпространен и многочислен колониален вид. Установени са общо 24 колонии в България. Повечето колонии са по р. Дунав и по Черноморското крайбрежие. Във вътрешността на страната е рядък и по-малоброен.

Природозащитният статус на големия корморан според IUCN е LC (Least Concern) 18.12.2020 г. Не е включен в Червената книга на България. Не е включен в приложенията на Директивата за птиците. Подлежащ на опазване и контрол по чл. 45 от ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 2600 – 4800 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е нарастваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също нарастваща.

Зимуващата популация е оценена на 7800 – 24 000 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е флукутираща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) - нарастваща.

Мигриращата национална популация е оценена на 5000 – 16 000 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е увеличаваща се. За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: F02, F05, G01, H01, J02, K01 и M08.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е гнездящ. Гнездящата популация се оценява на до **87 двойки**, което представлява **1,8 - 3,3 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

Числеността на видът по поречието на река Дунав нараства през последните 30-40 години. До 1985 г. видът е известен от три дунавски колонии с численост 339 гнезда. До 2007 г. са регистрирани още 3 колонии на о. Ибиша, Бялата пръст и Безименен остров при км 518 (Shurulinkov et al. 2019). При проучвания през 2006 – 2014 г. по поречието на р. Дунав, числеността на вида в 13 гнездови находища варира между 1573 и 2299 двойки.

В границите на защитената зона видът не гнезди. Липсват и литературни данни за гнездене на вида в зоната.

При теренните проучвания през 2021 г. видът е наблюдаван в зоната през месец април и юни с обща численост 47 птици в яз. Шишманов вал и по поречието на р. Огоста и р. Цибрица. Не бе установена гнездова колония в защитената зона. Това са хранещи се птици на малки групи (от 3 до 12 птици), които и редовно се наблюдават да прелитат между вътрешните водоеми и р. Дунав.

През м. юли 2021 г при цялостно проучване по р. Дунав са установени 147 големи корморани в реката в участъка срещу границата на 33.

Поради тези причини, към момента считаме, че защитената зона не е от значение за гнезденето на вида. Предлагаме оценката на гнездящата популация да бъде променена от „С“ на „D“. За видове с размер на популацията в защитената зона „D“ – незначителна популация, не се разработват специфични цели за вида в зоната.

От посочените в Докладването от 2019 г. заплахи и влияния за гнездящата популация: F02, F05, G01, H01, J02, K01 и M08, валидни за зоната са:

- M08 - Наводняване (естествени процеси).

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	неизвестна	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) са посочени 87 двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2021 г. не са установени гнездящи двойки и колония на вида в защитената зона. Видът не гнезди в зоната.	Междинна цел: Необходими са допълнителни проучвания за присъствието на вида в зоната до 2025 г.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	Около 435 ха	Включва площта на водните тела в зоната – язовири и реки. В СФ дела на местообитание N06 Вътрешни водни тела е 1% от площта на зоната и вероятно е завишен.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 435 ха						
Местообитание на вида: Междинна екологична и химична оценка на повърхностните водни тела в БДДР за периода 2019 - 2020 г. по отделни БЕК	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо – Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологично състояние на водите по р. Огоста в участък BG1OG307R1013 на база обща оценка по биологичните елементи за качество е добро (2) състояние.</p>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо – Poor	5-Много лошо - Bad	Поддържане или подобряване на екологичното състояние на водното тяло до степен 2 – добро или 1 – отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично – High										
2-Добро – Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо – Poor										
5-Много лошо - Bad										

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0002009 „Златията“

Предвид наличната информация за настоящата гнездова численост на вида в защитената зона е необходимо оценката на вида като гнездящ в СФ на зоната да бъде променена. Големи корморани не гнездят в зоната, но се хранят в яз. Шишманов вал и реките Огоста и Цибрица през размножителния период, като се срещат също така и по време на миграция и зимуване.

Species			Population in the site							Site assessment					
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D				
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.	
B	A391	<i>Phalacrocorax carbo sinensis</i>		X	r			p		DD	D				

Специфични цели за A019 *Pelecanus onocrotalus* (розов пеликан)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 140 – 175 см. Размах на крилата: 245 – 295 см.

Една от най-едрите летящи птици. Оперението при възрастните е бяло, с розов оттенък през размножителния период. На тила с кичур от удължени пера. С голямо жълто петно на гушата. Клюнът е голям с яркочълто-оранжева „торба“ през размножителния период. Ирисът е тъмен (червен), обкръжен от розова гола кожа. Краката са жълто-розови, по-червени при гнездене. В полет черните махови пера отдолу рязко контрастират с белите подкрилия. Младите са предимно с тъмно-кафеникаво и сиво оперение, с жълтеникава „торба“, с розова орбитална кожа и жълтеникаворозови крака.

Характер на пребиваване в страната

В миналото розовият пеликан е гнездящо-прелетен и преминаващ. Днес е преминаващ и по изключение зимуващ (Симеонов и др. 1990). С рядко неперодично гнездене през отделни години в езеро Сребърна и в блато Песчина на остров Персин. Последното успешно гнездене е на пет двойки в езерото Сребърна през 2018 г. У нас се среща ежегодно основно по време на миграция, когато между 15 000 и 23 000 птици са регистрирани по Черноморското крайбрежие, основно около Бургас. През август хиляди розови пеликани се събират за почивка и хранене в Бургаското езеро (Вая). Пролетната миграция е от средата на март до средата на април, а есенната – от началото на август до началото на ноември (Симеонов и др. 1990). Зимува в Африка. Отделни малки групи остават да зимуват в страната, основно по влажните зони в района на Южното Черноморско крайбрежие и Южна България.

Характерно местообитание

Обитава обширни блата и езера, обрасли с тръстика и папур, с открити водни огледала и богати на риба, рибарници, язовири и полусолени водоеми. Розовият пеликан гнезди в големи самостоятелни и смесени (най-често с големи корморани и къдроглави пеликани) колонии, разположени на плаващи тръстикови острови, или изкуствени платформи. Пълното люпило е от 2-3 яйца. Мътят и двете птици, като имат едно поколение годишно в периода маю-юли. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3140 и 3150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се с риба, предимно *Carassius spp.*, *Cyprinus carpio*, *Tinca tinca*, *Rutilus rutilus* и др., която лови поединично или в групи. Зависим е от големи влажни зони, богати на риба.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Рядък и малоброен гнездящ вид. Колиниален. Единични двойки гнездят неперидично в езерото Сребърна (2018 г.) и в блато Песчина на остров Персин (2016). Неразмножаващи се индивиди и ята се задържат през целия гнездови сезон в Бургаските влажни зони и някои други водоеми (Янков отг. ред., 2007). В миналото розовият пеликан е гнездял в Мандренското езеро (до около 1958 г.) и Стралджанското блато (до към 1920 г.).

Природозащитният статус на розовия пеликан според IUCN е LC (Least Concern) 18.12.2020 г. Включен в Червената книга на Р България в категория „Изчезнал“. Включен в SPEC 3. Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) няма данни за гнездящата популация на вида.

Зимуващата популация е оценена на 1 – 20 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) - неизвестна.

Мигриращата национална популация е оценена на 20 000 – 51 000 индивида.

За мигриращата и зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: F05, J02, D02, C03, K04, G01 и G14.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната видът е преминаващ. **Мигриращата** популация се оценява на до **70 индивида**, което е **0,14-0,35 %** от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

В резултат на проучване на есенната и пролетната миграция в рамките на проекта „Минимизиране на рисковете за дивите птици“ е потвърдено, че както през есента, така и през пролетта розовият пеликан мигрира основно през Източна България, като малки ята са установявани в западната част на Дунавската равнина (Галиче) и в Лудогорието (Острово). В периода 2008-2010 г. проучвания на есенната миграция са осъществени по поречието на река Дунав и Дунавската равнина, като малък брой розови пеликани са установени да прелитат в района на село Златия (в защитена зона „Златия“, Вълбел - в защитена зона „Никополско плато“), Песчинското блато (в защитена зона „Комплекс Беленски острови“) и блатото Кайкуша (в защитена зона „Свищовско-Беленска низина“). В тези райони за миграционен сезон са установени между 45 и 70 индивида. Поречието на река Дунав се ползва за стационаране на розови пеликани преди и по време на миграция – пролетна и есенна, където се задържат много по-малък брой от прелитащите по Черноморието птици. Освен във влажните зони по време на миграция розовите пеликани кацат да нощуват и в земеделски земи, основно в Добруджа и северно от Стара планина (Матеева и Янков, 2013 г.).

В онлайн платформата eBird през пролетната миграция видът е регистриран по Черноморското крайбрежие, около гр. Шумен, яз. Розов кладенец, яз. Студен кладенец, по поречието на р. Дунав, ез. Сребърна, о. Персин, а през есенната – Черноморското крайбрежие, яз. Овчарица, яз. Кърджали, яз. Студен кладенец, ез. Сребърна.

По време на теренните проучвания в защитената зона през април и юни 2021 г. видът не беше установен.

Като сериозна заплаха в зоната установихме разораването на пасища и мери около яз. Шишманов вал и превръщането им в обработваеми земи. Непосредствената близост на обработваемите земи до язовира и вероятното ползване на пестициди сериозно уврежда

състоянието на този единствен в централната част на зоната водоем. Тези две забрани са отразени и в заповедта за обявяване на зоната (Заповед РД-548 от 5.09.2008 г.).

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

На базата на екологичните изисквания за местообитанията са определени параметрите, чрез които може да се оцени неговото състояние. Тези параметри стоят и в основата на определянето на специфичните цели за вида в зоната, представени в таблицата по-долу.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 45 инд.	В СФ за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена максимална численост 70 инд. Липсват актуални публикувани данни за концентрацията на вида в зоната.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 45 индивида. Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна численост на вида в зоната в подходящите местообитания.						
Местообитание на вида: подходящи местообитания за търсене на храна по време на миграция	ха	около 435 ха	Обширни блага и езера, обрасли с тръстика и папур, с открити водни огледала и богати на риба, рибарници, язовири. Данните са взети от СФ като % на местообитание N06 - Вътрешни водни тела (застояла вода, течаща вода).	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 435 ха.						
Местообитание на вида: Междинна екологична и химична оценка на повърхностните водни тела в БДДР за периода 2019 - 2020 г. по отделни БЕК	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо – Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологично състояние на водите по р. Огоста в участък ВГ1ОГ307R1013 на база обща оценка по биологичните елементи за качество е добро (2) състояние.</p>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо – Poor	5-Много лошо - Bad	Поддържане или подобряване на екологичното състояние на водното тяло до степен 2 – добро или 1 – отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично – High										
2-Добро – Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо – Poor										
5-Много лошо - Bad										

6. Необходимост от промени в СФ за СЗ ВГ0002009 „Златията“

Предвид наличната информация за настоящата мигрираща численост на вида в защитената зона е необходима актуализация на СФ.

- Добавяне на минимална численост 45 инд. за концентрацията на вида по време на миграция.

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A019	<i>Pelecanus onocrotalus</i>			c	45	70	i		G	C	A	C	A

Специфични цели за A020 *Pelecanus crispus* (къдроглав пеликан)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 160 – 180 см. Размах на крилата: 270 – 320 см.

Една от най-едрите летящи птици. Оперението при възрастните през размножителния период е сиво-бяло, перата на главата са къдрави, клюнът е голям с яркочервена „торба“ и с жълто петно на гушата. Ирисът на очите е сив. Краката са оловносиви. През зимата на темето имат слабо удължени пера, обарузващи ръб, нямат жълто петно на гушата и цветът на кожената „торба“ е жълт. Младите са с умерено бледокафяво до сиво оперение в горната част на тялото и мръснобяло оперение в долната част. По-едър от розовият пеликан.

Характер на пребиваване в страната

Къдроглавият пеликан е гнездящ, прелетен, преминаващ и зимуващ във в нашата страна (Симеонов и др. 1990). Птиците от Черноморското-средиземноморската популация са близки мигранти. Пролетната миграция на вида е от края на февруари до края на март, а есенната протича от началото на октомври до ноември (Симеонов и др. 1990). У нас гнезди в езерото Сребърна, в блато Песчина и Мъртво блато на остров Персин, както и в Защитена местност „Калимок-Бръшлен“ (Чешмеджиев, непубл. данни, 2021). По време на миграция и през зимата се среща предимно по поречието на река Дунав, Черноморското крайбрежие и големите язовири в Южна България.

Характерно местообитание

Обитава обширни сладководни и полусолени блата и езера, обрасли с обширни тръстикови масиви, с открити водни огледала и богати на риба. По време на миграция и зимуване се среща и в разнородни влажни зони – язовири, рибарници, солници, утайници, пясъчни коси и др. Къдроглавият пеликан гнезди в самостоятелни колонии, разположени в труднодостъпни и изолирани тръстикови масиви по плаващи острови от тръстика, както и по изкуствени платформи. Пълното люпило е 2-3 яйца. Мътят и двете птици. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3140 и 3150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се с риба, като хранителният спектър се състои от *Carassius carassius*, *Cyprinus carpio*, *Tinca tinca*, *Rutilus rutilus*, *Leuciscus idus*, *Scardinius erythrophthalmus*, *Esox lucius* и др. (Michev&Kamburova, 2012). Зависим е от големи влажни зони, богати на риба. При търсене на храна може да се отдалечи до 20-30 км. от гнездовите колонии.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Рядък и малоброен гнездящ вид. Колиниален. Къдроглавият пеликан гнезди в езерото Сребъра (колонията е известна от 1882 г.), блато Песчина (от 2016 г.) и Мъртво блато (от 2020 г.) на остров Персин и в Защитена местност „Калимок-Бръшлен“ (от 2021 г.). През гнездовия период малки ята от неразмножаващи се птици са наблюдавани на редица места по поречието на река Дунав, в Бургаските влажни зони, както и в някои водоеми във вътрешността на страната (Янков отг. ред., 2007).

Природозащитният статус на къдроглавия пеликан според IUCN е NT (Near Threatened) 18.12.2020 г. Включен в Червената книга на Р България в категория „Критично застрашен“. Включен в СПЕС 1. Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценя на 80-150 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2001 – 2018 г.) е флукутираща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – нарастваща.

Зимуващата популация е оценена на 700 – 880 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 1999 – 2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) - нарастваща.

Мигриращата национална популация е оценена на 600 – 1800 индивида.

За гнездящата, мигриращата и зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: K03, F02, F05, J02, J03, D02, C03.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е мигриращ.

Мигриращата популация се оценява на **12-40 индивида**, което представлява **2,0 - 2,2 % от националната** популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

По време на миграция голям брой пеликани – до 300 индивида, се задържа по поречието на река Дунав, където се хранят. По време на есенна миграция значими количества къдроглави пеликани са отчитани по Дунав в района на Беленските блата и блатото Кайкуша – между 260 и 288 птици на миграционен сезон (2008 – 2010г.), както и при Златия – 40 (2009 г.). В района между Беленските острови и Остров Вардим по Дунав са отчитани редовно високи числености на къдроглавия пеликан между 2003 и 2011 г. (Матеева, Янков, 2013).

При проучвания на мигриращите птици в района на Златията през 2008 г, мигриращи къдроглави пеликани са наблюдавани единствено през пролетта на 2008 – 24 екз. (Т. Мичев непубл. данни).

При теренните проучвания през 2021 г. видът не е наблюдаван в зоната през месеците април и юни.

От посочените в Докладването от 2019 г. заплахи и влияния за мигриращата популация: K03, F02, F05, J02, J03, D02, C03, няма валидни за зоната.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	12 – 40 инд.	В СФ за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена стойност от 12 – 40 инд. При проучвания през 2008 г са установени 24 екз. през пролетната миграция.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	Около 435 ха	Включва площта на водните тела в зоната – язовири и реки. В СФ дела на местообитание N06 Вътрешни водни тела е 1% от площта на зоната и вероятно е завишен.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 435 ха
Местообитание на вида:	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	Екологично състояние 1-Отлично – High	Поддържане или подобряване на

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Междинна екологична и химична оценка на повърхностните водни тела в БДР за периода 2019 - 2020 г. по отделни БЕК			<p>2-Добро – Good</p> <p>3-Умерено - Moderate</p> <p>4-Лошо – Poor</p> <p>5-Много лошо - Bad</p> <p>Екологично състояние на водите по р. Огоста в участък ВГ1ОГ307R1013 на база обща оценка по биологичните елементи за качество е добро (2) състояние.</p>	екологичното състояние на водното тяло до степен 2 – добро или 1 – отлично състояние.

6. Необходимост от промени в СФ за СЗ ВГ0002009 „Златията“

Предвид наличната информация за настоящата мигрираща численост на вида в защитената зона по време на миграция, не е необходима актуализация на СФ.

Специфични цели за А021 *Botaurus stellaris* (голям воден бик)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 69 – 81 см. Размах на крилата: 100 – 130 см.

Оперението на тялото на големия воден бик е охренокафяво с по-тъмни петна и черти. Коремът е по-светъл. Горната страна на главата и перата между очите и клюна са чернокафяви. Няма полов диморфизъм. Младите екземпляри имат по-светло оперение, изпъстрено с бели петна и черти. Няма много добре изразен полов диморфизъм.

Характер на пребиваване в страната

В България големият воден бик е гнездящ, прелетен, преминаващ и зимуващ вид. По-голямата част от гнездящата популация през зимата мигрира на юг и напуска страната. Над територията на цялата страна преминава интензивен миграционен поток на големи водни бикове, част от които остават да зимуват в страната. (Шурулинков, 2014). Голяма част от българската популация, както и птиците от северните части на ареала зимуват в България (Симеонов и др. 1990). Долита през март и отлита през септември-октомври. Големият воден бик е нощен мигрант, преминаващ по време на своята миграция през територията на цялата страна, но най-масово – по Черноморското крайбрежие. Обикновено мигрира поединично или по двойки, рядко на малки семейни групи (Шурулинков, 2014). Зимува в Средиземноморието. Рядък и малоброен вид. Гнезди из цялата страна в различни водоеми, обрасли с тръстика или папур. Повечето от установените гнездови находища са в Горнотракийската низина, Тунджанската низина и по р. Дунав, но най-висока е плътността на вида в Драгоманското и Алдомировското блата в Софийско. По Черноморското крайбрежие е твърде малоброен като гнездящ вид.

Характерно местообитание

Големият воден бик у нас гнезди в разнообразни влажни зони, обрасли в една или друга степен с масиви от висша водна растителност (тръстика, папур, камъш), от морското равнище до 860 м н.в. (в миналото – до около 1100 м н.в.). Това са най-често блата, езера, рибарници, язовири, вкл. микроязовири, бавни речни участъци. Най-голям дял от находищата (39%) са в естествени блата и езера. В най-голям брой от находищата (50%), гнездовото местообитание са обширните масиви от тръстика (Шурулинков, 2014). Големият воден бик е полигамен вид. В територията на един мъжки, която варира от 8–10 до 100 хектара, обикновено има между 1 и 5 женски, които строят свои гнезда. Две

съседни гнезда могат да са на минимална дистанция от 39 м. и дори 5 м. (Шурулинков, 2014). Гнездата се изграждат в миналогодишна тръстика и се състоят от листа на тръстика и друга висша водна растителност. Предпочитаните местообитания са: 1130, 1150, 3130 и 3150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Големият воден бик се храни с риби, жаби, тритони, мишевидни гризачи, раци, охлюви, насекоми, пиявици, червеи, паяци, а по-рядко и с дребни птици и влечуги (Симеонов и др. 1990; White et al. 2006). В Чехия сред насекомите са регистрирани водни кончета, водни твърдокрили и техните ларви, водни полутвърдокрили и сухоземни бръмбари (Hudec 1994). В Драгоманското и Алдомировското блато основният хранителен компонент най-вероятно е *Carassius auratus* (Шурулинков, 2014). В Англия предпочитаните видове риби за вида са змиорката (*Anguilla anguilla*), червеноперката (*Scardinius erythrophthalmus*), трииглата (*Gasterosteus aculeatus*) и деветиглата бодливки (*Pungitius platygaster*) (Джилбърт 2003).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Рядък и малоброен вид. Гнезди из цялата страна в различни водоеми, обрасли с тръстика или папур. Повечето от установените гнездови находища са в Горнотракийската низина, Тунджанската низина и по р. Дунав, но най-висока е плътността на вида в Драгоманското и Алдомировското блато в Софийско. По Черноморското крайбрежие е твърде малоброен като гнездящ вид (Янков, отг. ред. 2007; Шурулинков, 2014).

Природозащитният статус на големият воден бик според IUCN е LC (Least Concern) 18.12.2020 г. Включен в Червената книга на Р България в категория „Застрашен“. Включен в SPEC 3. Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 70-110 токуващи мъжки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е нарастваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също нарастваща.

Зимуващата популация е оценена на 50 – 100 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е нарастваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) - флукутираща.

За гнездящата и зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: A08, D01, F01, F02, F03, F05, H01, J01, J02, G10, G14 и K01.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е гнездящ. Гнездящата популация се оценява на **1 - 3 двойка**, което представлява **1,4 - 2,7 %** от националната популация (оценка „В“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „В“ – добра стойност.

4. Анализ на наличната информация

За вида има разработен „План да действие“ за неговото опазване 2014 – 2023 г.

По-голямата част от гнездящата популация на вида през зимата мигрира и напуска гнездилищата си. Това важи изцяло за гнездящите птици в западна и северна България. Над територията на цялата страна преминава интензивен миграционен поток на големи водни бикове, част от които остават да зимуват в страната, главно в зоните с преходно-средиземноморски климат и в крайморските райони, но също така и в равнините с умерен климат.

При теренните проучвания през 2011 г във връзка с Плана за действие, видът не е установен като гнездящ в Златията или яз. Шишманов вал и реките Цибрица и Огоста.

При теренните проучвания през 2021 г. видът не е наблюдаван в зоната.

Единствено Костадинова, Граматиков (2007) посочват гнездова численост на вида в зоната – 5 двойки.

Възможно е нередовно и инцидентно да се наблюдават токуващи мъжки в зоната, но размножаването на вида е под съмнение.

От посочените в Докладването от 2019 г. заплахи и влияния за гнездящата и мигриращата популация: A08, D01, F01, F02, F03, F05, H01, J01, J02, G10, G14 и K01, валидни за зоната са:

- G10 - Незаконен отстрел/убиване;
- G14 – Използване на оловни боеприпаси или риболовни тежести;

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели			
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	0-3 двойки	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) са посочени 1-3 гнездящи двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2021 г. не са установени птици. Няма данни за гнездене на вида.	Тенденция за подобряване състоянието и поддържане на популацията най-малко 1 токуващ мъжки чрез поддържане на добро състояние на местообитанията във водоемите в зоната Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на гнездящата популация до 2025 г.			
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ха	Около 435 ха	Включва площта на водните тела в зоната – язовири и реки. В СФ дела на местообитание N06 Вътрешни водни тела е 1% от площта на зоната и вероятно е завишен. Тази площ включва и подходящото хранително местообитание на вида.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона, най-малко 435 ха			
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	Около 435 ха	Включва площта на водните тела в зоната – язовири и реки. В СФ дела на местообитание N06 Вътрешни водни тела е 1% от площта на зоната и вероятно е завишен.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 435 ха			
Местообитание на вида: Междинна екологична и	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> </table>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	Поддържане или подобряване на екологичното състояние на
Екологично състояние							
1-Отлично – High							
2-Добро – Good							

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
химична оценка на повърхностните водни тела в БДДР за периода 2019 - 2020 г. по отделни БЕК			<p>3-Умерено - Moderate</p> <p>4-Лошо – Poor</p> <p>5-Много лошо - Bad</p> <p>Екологично състояние на водите по р. Огоста в участък BG1OG307R1013 на база обща оценка по биологичните елементи за качество е добро (2) състояние.</p>	водното тяло до степен 2 – добро или 1 – отлично състояние.

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0002009 „Златията“

Предвид наличната информация за настоящата гнездяща численост на вида в защитената зона е необходима актуализация на СФ.

- По отношение на гнездящата популация предлагаме промяна в числеността – 0 – 3 двойки.

Species				Population in the site						Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A021	<i>Botaurus stellaris</i>			p	0	3	p		G	B	B	C	B

Специфични цели за A022 *Ixobrychus minutus* (малък воден бик)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 32 см. Размах на крилете: 42 см.

Темето, тилът, гърбът, крилата и опашката на мъжкия малък воден бик са черни със зеленикав оттенък. Челото и надочната ивица са бели. Двете страни на главата, шията, гърдите и плещите са охреноръждиви. По гърдите има тъмни надлъжни резки. Коремът и подопашката са белезникави. Темето и тилът на женската са черни, а остналите части от горната страна на тялото - тъмнокафяви с жълтеникави крайща на перата. От предната страна на шията има неясни надлъжни резки. Горната страна на главата при младите екземпляри е тъмнокафява, а гърбът - кафяв изпъстрен с белезникави точки. Долната страна на тялото има белезникав цвят с надлъжни тъмнокафяви петна. Мъжкят е по-едър. Младите са жълто-кафяви, с черни надлъжни шрихи.

Характер на пребиваване в страната

В България малкият воден бик е гнездящ и прелетен вид. Пролетната миграция е от март до средата на май, а есенният прелет е от края на август до октомври (Симеонов и др. 1990). Зимува в Африка и около Средиземноморието.

Характерно местообитание

Малкият воден бик обитава блата и езера, разливи на реки, микроязовири, язовири, канали на напоителни системи, рибарници и оризища, обрасли с предимно с тръстика (Симеонов и др. 1990). Среща се дори в изолирани малки водоеми с достатъчно тръстика, където да се крие. Изгражда гнездова платформа от тръстика, често издигната над водното ниво, закрепена за тръстиката или ниски храсти. Снася 2 – 7 яйца, има едно поколение годишно през периода май-юли. Предпочитаните местообитания са: 1130, 1150, 3130 и 3150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Малкият воден бик се храни предимно рано сутрин и привечер. Храната си търси в тръстикови масиви, по края на водни площи с различни размери и по-рядко на открито (Симеонов и др. 1990). Лови малки рибки, жаби, пиявици, водни насекоми, миди, охлюви и червеи. Рядко напада гнездата на дребни блатни птици и унищожава яйцата и малките им.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С широко и сравнително плътно разпространение по Дунавското поречие, в Дунавската равнина, Тракийската низина, по Черноморското крайбрежие и някои котловинни полета в Западна България, на места в Добруджа и по долините на реките Арда, Струма и Места (Янков, отг. ред. 2007).

Природозащитният статус на малкият воден бик според IUCN е LC (Least Concern) 18.12.2020 г. Включен в Червената книга на Р България в категория „Застрашен“. Включен в СПЕС 3. Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 1500-4500 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също стабилна.

За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: F01, F05, H01, J01, J02.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е гнездящ. Гнездящата популация се оценява на **7 - 13 двойки**, което представлява **0,3 - 0,5 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

По Дунавското крайбрежие видът е широко разпространен, като гнезди дори и в малки влажни зони, канали с водна растителност и др.

Костадинова, Граматиков 2007 дават числености от 7-13 гнездящи двойки, каквато е приета и в СФ.

При теренните проучвания през 2021 г. видът не е наблюдаван в зоната през месеците април и юни. На 2.06. един мъжки индивид е наблюдаван във водоема при с. Септемврийци, извън границите на защитената зона.

Възможно е видът нередовно да гнезди в зоната, в яз. Шишманов вал, но с много по-ниска численост от посочената в СФ.

От посочените в Докладването от 2019 г. заплахи и влияния за гнездящата популация: F01, F05, H01, J01, J02, няма валидни за зоната.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	0 - 5 двойки	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) са посочени 7 – 13 гнездящи двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през	Тенденция за подобряване състоянието и поддържане на гнездовата популация поне 1

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
			гнездовия период на 2021 г. е установен един индивид в подходящ гнездови биотоп, но извън границите на зоната. Възможно е видът нередовно да гнезди в зоната.	двойка, чрез поддържане на добро състояние на местообитанията във водоемите в зоната Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на гнездящата популация до 2025 г.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ха	Около 435 ха	Включва площта на водните тела в зоната – язовири и реки. В СФ дела на местообитание N06 Вътрешни водни тела е 1% от площта на зоната и вероятно е завишен. Тази площ включва и подходящото хранително местообитание на вида.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона, най-малко 435 ха						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	Около 435 ха	Включва площта на водните тела в зоната – язовири и реки. В СФ дела на местообитание N06 Вътрешни водни тела е 1% от площта на зоната и вероятно е завишен.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 435 ха						
Местообитание на вида: Междинна екологична и химична оценка на повърхностните водни тела в БДДР за периода 2019 - 2020 г. по отделни БЕК	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо – Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологично състояние на водите по р. Огоста в участък BG1OG307R1013 на база обща оценка по биологичните елементи за качество е добро (2) състояние.</p>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо – Poor	5-Много лошо - Bad	Поддържане или подобряване на екологичното състояние на водното тяло до степен 2 – добро или 1 – отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично – High										
2-Добро – Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо – Poor										
5-Много лошо - Bad										

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0002009 „Златията“

Предвид наличната информация за настоящата гнездова численост на вида в защитената зона е необходима актуализация на СФ:

- По отношение на гнездящата популация предлагаме промяна в числеността – 0 – 5 двойки.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A022	<i>Ixobrychus minutus</i>			r	0	5	p		G	C	B	C	C

Специфични цели за A026 *Egretta garzetta* (малка бяла чапла)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 55 – 65 см. Размах на крилата: 88 – 106 см.

Изцяло бяла птица. Може да се сгрещи с голямата бяла чапла. Основните различия са по-малкият размер, тъмният клон и крака с жълти стъпала, които обаче не се виждат, когато птицата е кацнала във водата. През размножителния сезон има две удължени пера на тила – егретки.

Характер на пребиваване в страната

Малката бяла чапла е гнездящо-прелетен вид в България (Симеонов и др. 1990). Пролетната миграция е от средата на март до май, а есенната – от края на август до октомври. Видът зимува в Африка и Близкия Изток.

Характерно местообитание

Малката бяла чапла обитава блата, езера, разливи на реки, микроязовири, язовири, канали на напоителни системи, рибарници, оризища, както и заливни гори и равнинни дъбови гори. Размножителният период започва от средата на април и продължава до началото на август. Образува различни по големина смесени колонии с други видове чапли, корморани, ибиси и лопатарки. Познати са три типа гнездови колонии: в тръстикови масиви, в заливни гори и в равнинни дъбови гори. Гнездото е разположено предимно в средните етажи на дърветата, или до около 1 м. над водната повърхност (Симеонов и др. 1990). Снася 3 – 4 яйца, като има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се с малки рибки, жаби и попови лъжички, водни насекоми, земноводни, малки гризаци и др., често в рехави ята от по няколко индивида. В изследване на птици от Софийско са установени *Microtus arvalis*, *Lacerta viridis*, *Lacerta sp.*, *Rana ridbunda*, *Tinca tinca*, *Gobio gobio*, *Scardinius erythrophthalmus*, *Alburnus alburnus*, *Libellula sp.*, *Gryllus demertus*, *Gryllotalpa gryllotalpa*, *Carabidae*, *Dytiscidae*, *Hydrophyllidae*, *Chrysomelidae*, *Circulionidae*, *Geotrupes sp.* Ловува рано сутрин и привечер, по-рядко през останалото време (Симеонов и др. 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Гнезди по Дунавските острови и в различен тип влажни зони – езера, блата, рибарници и язовири. С разпръснато и групово разпространение по Дунавското крайбрежие, Горнотракийската низина, Бургаските влажни зони и по р. Арда. С епизодично гнездене в Софийското поле. Често неразмножаващи се индивиди могат да се регистрират и в други райони на страната (Янков отг. ред., 2007).

Природозащитният статус на малката бяла чапла според IUCN е LC (Least Concern) 18.12.2020 г. Включен в Червената книга на Р България в категория „Почти Застрашен“. Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 500 – 2000 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е намаляваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – стабилна. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е намаляваща.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 3000 – 5000 индивида.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: F05, G01, H01, J02, K01, F26, M08 и G05.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е гнездящ и мигриращ. Гнездящата популация се оценява на **18 двойки**, което представлява **0,9 - 3,6 % от националната** популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „В“ – добра стойност.

Мигриращата популация се оценява на до **8 индивида**, което представлява **0,2 - 0,3 % от националната** популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

По Дунавското крайбрежие видът е сравнително многоброен. За периода 2010 – 2013 числеността на малките бели чапли в 12 дунавски колонии варира между 189 и 421 двойки (Shurulinkov et al. 2019)

Костадинова, Граматиков (2007) дават като гнездова численост 18 двойки. Няма литературни данни за гнездене на вида в зоната.

При теренните наблюдения през месеците април и юни 2021 г. в границите на зоната са наблюдавани неколккратно малки бели чапли. На 26.04. две птици са наблюдавани при стената на яз Шишманов вал, в подходящ за гнездене биотоп, но това вероятно са мигриращи птици. На 28.04. около обяд са наблюдавани две птици да се хранят в р. Огоста при Хайредин и две птици в ливади до р. Огоста при с. Крива бара. На 4 юни са наблюдавани 3 единични птици в западния край на зоната, около гр. Вълчедръм, да се хранят в коритото на р. Цибрица. Всички са неразмножаващи се птици. Не са установени гнездящи птици и колонии на малки бели чапли.

При цялостното проучване по р. Дунав през м. юли 2021 г. е наблюдавана една птица в участъка срещу границата на защитената зона. Не бе установена гнездова колония в границите на зоната и в близост до нея. Поради тези причини, към момента считаме, че защитената зона не е от значение за гнезденето на вида. Предлагаме оценката на гнездящата популация да бъде променена от „С“ на „D“. За видове с размер на популацията в защитената зона „D“ – незначителна популация, не се разработват специфични цели за вида в зоната.

Мигрираща популация

Видът мигрира през март - май, а есента – от края на август до октомври. Липсва каквато и да е информация за миграцията на вида през зоната. Костадинова, Граматиков (2007) не посочват видът като мигриращ в зоната.

При проучвания на мигриращите птици в района на Златията през 2008 г, не са наблюдавани мигриращи малки бели чапли (Т. Мичев непубл. данни).

Птиците наблюдавани през пролетта на 2021 г – 6 инд. през м. април, може да се приемат като мигриращи. Видът се среща по поречието на реките Огоста и Цибрица и в яз. Шишманов вал.

За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: F05, F26, G01, H01, J02, K01, M08 и G05. Потенциално валидни за зоната са следните:

- M08 - Наводняване (естествени процеси).

Констатирано е също така през м. април, около яз. Шишманов вал, премахване на характеристики на ландшафта, изкореняване на дървета, превръщане на пасища и мери в обработваеми площи, използване на пестициди и минерални торове, дейности изрично забранени в заповедта за обявяване на зоната. Това води до силно увреждане на

местообитанията и влошаване на водите в язовира, който силно еутрофицира през последните години вследствие употреба на торове и пестициди в обработваемите площи. Язовира е подложен и на риболовна преса от любители рибари, което води до безпокойство на видовете.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Популация: Размер на гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	неизвестна	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) са посочени 18 двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2021 г. не са установени гнездящи двойки и колония на вида в защитената зона. Видът не гнезди в зоната.	Необходими са допълнителни проучвания за присъствието на вида в зоната до 2025 г.						
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	0 - 8 инд.	В СФ за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена стойност до 8 инд, което се потвърждава от поучванията през 2021 г. Липсва друга информация за концентрация на вида в зоната по време на миграция.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	Около 435 ха	Включва площта на водните тела в зоната – язовири и реки. В СФ дела на местообитание N06 Вътрешни водни тела е 1% от площта на зоната и вероятно е завишен.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 435 ха						
Местообитание на вида: Междинна екологична и химична оценка на повърхностните водни тела в БДДР за периода 2019 - 2020 г. по отделни БЕК	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо – Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологично състояние на водите по р. Огоста в участък ВГ1ОГ307R1013 на база обща оценка по биологичните елементи за качество е добро (2) състояние.</p>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо – Poor	5-Много лошо - Bad	Поддържане или подобряване на екологичното състояние на водното тяло до степен 2 – добро или 1 – отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично – High										
2-Добро – Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо – Poor										
5-Много лошо - Bad										

6. Необходимост от промени в СФ за СЗ ВГ0002009 „Златията“

Предвид наличната информация за настоящата гнездова численост на вида в защитената зона е необходимо оценката на вида като гнездящ в СФ на зоната да бъде променена. Малките бели чапли не гнездят в зоната, но се хранят в яз. Шишманов вал и реките Огоста и Цибрица по време на миграция.

Species					Population in the site					Site assessment					
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D				
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.	
B	A026	<i>Egretta garzetta</i>		X	r			p		DD	D				

Специфични цели за A773 *Ardea alba* (голяма бяла чапла)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 85 – 100 см. Размах на крилата: 145 – 170 см.

Оперението е изцяло бяло. Значително по-едра от малката бяла чапла и с по-дълъг врат.

В полет се виждат значително по-дългите ѝ крака. През размножителния период клонът е с тъмен връх, през останалата част от годината е изцяло жълт.

Характер на пребиваване в страната

Голямата бяла чапла е гнездящо-прелетен, преминаващ и зимуващ вид в България. Пролетната миграция е от март до средата на април, а есенната – от началото на септември до края на октомври (Симеонов и др. 1990). Частичен мигрант, зимува в Южна Европа, включително и в България, когато е по-често срещана.

Характерно местообитание

Голямата бяла чапла обитава блатата и езера с обширни тръстикови масиви, крайбрежия на големи реки с изобилна растителност. По време на миграция и през зимата е широко разпространена в ниските части на страната, особено в открити райони в близост до големи реки и други влажни зони, както и в язовири, микроязовири, рибарници, напоителни и др. Размножителният период започва от началото на март и продължава до началото на юли. Най-често образува малки самостоятелни колонии, по-рядко гнезди по периферията на големите колонии от чапли, корморани, блестящи ибиси и лопатарки. Гнездата са разположени в труднодостъпни тръстикови масиви, или високо по дърветата на заливните гори (Симеонов и др. 1990). Снася 2 – 5 яйца, като има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се предимно с риба, по-рядко със земноводни, влечуги, големи водни насекоми и птици (Симеонов и др. 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Много рядък и малоброен гнездящ вид. Гнезди поединично или на неголеми колонии – самостоятелни или с други чапли и корморани. През периода 2013 – 2018 г. е установена да се размножава по поречието на река Дунав, в Бургаските влажни зони, в езеро Дуранкулак, в Драгоманското блато и в два локалитета в Горнотракийската низина. На повечето места гнезди нередовно. Единствените места, където гнезди ежегодно от 2007 г. насам са Драгоманското блато и ез. Сребърна. През размножителния период закъснели мигранти или летуващи неразмножаващи се птици могат да се наблюдават на много места в Северозападна България, Тракийската низина, по река Искър, в Източните Родопи, покрай река Дунав и Черноморското крайбрежие (Янков отг. ред., 2007).

Природозащитният статус на голямата бяла чапла според IUCN е LC (Least Concern) 18.12.2020 г. Включен в Червената книга на Р България в категория „Критично застрашен“. Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 10 – 50 двойки. Краткосрочната тенденция на

популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е нарастваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също нарастваща. Краткосрочната тенденция на гнездящата популацията в рамките на Натура 2000 е стабилна.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 500 – 1000 индивида.

Зимуващата национална популация (за периода 2013 – 2018 г.) е оценена на 600 – 2000 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2013 – 2018 г.) е нарастваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също нарастваща.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: K01, M08, F01, J03 и J02.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е зимуващ. Зимуващата популация се оценява на **0 - 7 индивида**, което представлява **0,4 - 1,2 % от националната популация** (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Често срещан вид по Дунавското крайбрежие през зимата и по време на миграция. Зимува около големите водоеми и рибарници. При проучвания на мигриращите птици в района на Златията през 2008 г, са наблюдавани 2 мигриращи бели чапли през есенната миграция (Т. Мичев непубл. данни).

При средно-зимните преброявания по р. Дунав през 2019 и 2020 г са наблюдавани общо 22 големи бели чапли в българския сектор на реката през 2019 и 76 екз. през 2020 г., като от тях 5 птици са били в участъка на реката срещу границата на защитената зона.

От посочените в Докладването от 2019 г. заплахи и влияния за популацията на вида: K01, M08, F01, J03 и J02, валидни за зоната са:

- M08 - Наводняване (естествени процеси);

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Популация: Размер зимуващата популацията	Брой индивида	0 - 7 инд.	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) е посочена стойност между 0 – 7 индивида.	Поддържане на зимуващата популация поне 1 инд.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	Около 435 ха	Включва площта на водните тела в зоната – язовири и реки. В СФ дела на местообитание N06 Вътрешни водни тела е 1% от площта на зоната и вероятно е завишен.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 435 ха						
Местообитание на вида: Междинна екологична и химична оценка на повърхностните водни тела в БДДР за периода	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо – Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо – Poor	5-Много лошо - Bad	Поддържане или подобряване на екологичното състояние на водното тяло до степен 2 – добро или 1 – отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично – High										
2-Добро – Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо – Poor										
5-Много лошо - Bad										

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
2019 - 2020 г. по отделни БЕК			Екологично състояние на водите по р. Огоста в участък BG1OG307R1013 на база обща оценка по биологичните елементи за качество е добро (2) състояние.	

6. Необходимост от промени в СФ за СЗ3 BG0002009 „Златията“

Актуализиране на кода (code) и научното наименование (Scientific Name), съобразно Докладването от 2019 г.

Species			Population in the site						Site assessment					
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A773	<i>Ardea alba</i>			w	0	7	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A028 *Ardea cinerea* (сива чапла)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 84 – 102 см. Размах на крилата: 155 – 175 см.

Най-разпространената и едра чапла в България. Има възрастов диморфизъм и малки сезонни различия. Гърбът и крилата са сиви. Шията отпред и гърдите са с черни надлъжни ивици. Възрастните през размножителния период отгоре са сиви с черни плещи и украсяващи пера на главата, които впоследствие изчезват. Отдолу са белезникави, главата и шията са бели с черни ивици зад очите и по предната част на шията. При младите горната част на главата и шията отстрани са сиви.

Характер на пребиваване в страната

Сивата чапла е гнездящо-прелетен, преминаващ, постоянен и зимуващ вид в България. Пролетната миграция е от края на февруари до средата на април, а есенната – от края на юли до ноември (Симеонов и др. 1990). Мигрира на юг при тежки зими и замръзване на водоемите. В България зимуват птици от Северна Европа.

Характерно местообитание

Сивата чапла обитава блата и езера с обширни тръстикови масиви; равнинни и заливни гори; долни и средни течения на по-големи реки с изобилна растителност и богати на риба. По време на миграция и през зимата се среща и в язовири, микроязовири, рибарници, оризища, напоителни канали и др. Размножителният период е от началото на март до края на юли. Гнезди в самостоятелни и смесени колонии. По Дунавското крайбрежие колониите са разположени в гори от бяла топола, бяла върба, и по-рядко хибридна топола и летен дъб (Симеонов и др. 1990). Гнездата са големи, често на върха на дървото. Снася 4 – 5 яйца, като има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се с риба, земноводни, влечуги, гризачи и др. По време на проучване, проведено в Софийското поле, в 5 стомаха са установени: *Arvicola terrestris*, *Microtus arvalis*, *Lacerta viridis*, *Lacerta sp.*, *Natrix natrix*, *Natrix tessellata*, *Rana ridibunda*, *Cyprinus carpio*, *Tinca tinca*, *Carassius auratus*, *Carassius sp.*, *Gobio gobio*, *Cobites taenia*, *Leuciscus cephalus*, *Libellula sp.*, *Gryllotalpa gryllotalpa*, *Neucoris sp.*, *Notonecta glauca*, *Dytiscus sp.*, Hydrophilidae, Curculionidae, *Donacia sp.* (Симеонов и др. 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

В самостоятелни или смесени колонии разпръснато из цялата страна, главно по Дунавското и Черноморското крайбрежие и долините на повечето по-големи реки в равнините (Дунавска равнина, Тракийска низина) и ниските части на планините (най-вече в Предбалкана) (Янков отг. ред., 2007).

Природозащитният статус на сивата чапла според IUCN е LC (Least Concern) 18.12.2020 г. Включен в Червената книга на Р България в категория „Уязвим“. Включен в Приложение 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 800 – 1200 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – нарастваща. Краткосрочната тенденция на гнездящата популацията в рамките на Натура 2000 е стабилна.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 110 – 330 индивида.

Зимуващата национална популация (за периода 2013 – 2018 г.) е оценена на 1000 – 2000 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2007 – 2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също стабилна.

За гнездящата, мигриращата и зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: M07, K01, J03, F01, J02, K04, B06 и D02.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е гнездящ и преминаващ. Гнездящата популация се оценява на **27 двойки**, което представлява **2,2 - 3,4 % от националната** популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Мигриращата популация се оценява на **до 4 индивида**, което представлява **1,2 - 3,6 % от националната** популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

По Дунавското крайбрежие видът е сравнително многоброен. За периода 2010 – 2013 числеността на сивите чапли в 12 дунавски колонии варира между 237 и 399 двойки (Shurulinkov et al. 2019)

Няма литературни данни за гнездене на вида в зоната.

При теренните наблюдения през 2021 г. е наблюдавана многократно през месеците април и юни в границите на зоната. На 26.04. две птици в полет към р. Дунав. Същия ден вечерта 2 птици са наблюдавани под стената на яз Шишманов вал. На 27.04.2021 в язовира са наблюдавани общо 9 птици – 7 към стената и 2 към опашката на язовира. На 28.04. една птица е била в р. Огоста до с. Хайредин.

На 3.06. е наблюдавана една птица в полет над р. Дунав и една птица на стената на яз Шишманов вал. На 4.06. една сива чапла е регистрирана в р. Цибрица, северно от гр Вълчедръм.

Птиците не се размножават в зоната, а се хранят или почиват в язовира и разливите на реките. Не бе установена гнездова колония в границите на зоната и в близост до нея. Поради тези причини, към момента считаме, че защитената зона не е от значение за

гнезденето на вида. Предлагаме оценката на гнездящата популация да бъде променена от „С” на „D”. За видове с размер на популацията в защитената зона „D” – незначителна популация, не се разработват специфични цели за вида в зоната.

Мигрираща популация

Числеността на вида нараства през февруари – април, когато е пролетната миграция. Есенната миграция е от август до октомври (Нанкинов, 2012).

При проучвания на мигриращите птици в района на Златията през 2008 г, са наблюдавани 198 мигриращи сиви чапли през есенната миграция и 27 през пролетната миграция (Т. Мичев непубл. данни). Възможно е част от птиците да са отчитани няколко пъти при прелети над зоната към местата за хранене или нощувка.

Птиците наблюдавани през пролетта на 2021 г – 14 инд. може да се приемат като мигриращи.

От посочените в Докладването от 2019 г. заплахи и влияния за гнездящата, мигрираща и зимуваща популация: M07, K01, J03, F01, J02, K04, B06 и D02, валидни за зоната са:

- M07 – Бури, циклони;
- K04 - Изменение на хидродинамичните характеристики
- B06 - Изсичане на отделни дървета (без гола сеч).

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели			
Популация: Размер на гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	неизвестна	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) са посочени 27 двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2021 г. не са установени размножаващи се птици. Няма литературни данни за гнездене на вида в зоната. Видът не гнезди в защитената зона.	Необходими са допълнителни проучвания за присъствието на вида в зоната до 2025 г.			
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	0 - 27 инд.	В СФ за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена стойност от 4 инд. Освен мониторинг през 2008 и наблюденията през 2021г липсва каквато и да е информация за концентрация на вида в зоната по време на миграция.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г.			
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	Около 435 ха	Включва площта на водните тела в зоната – язовири и реки. В СФ дела на местообитание N06 Вътрешни водни тела е 1% от площта на зоната и вероятно е завишен.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 435 ха			
Местообитание на вида: Междинна екологична и химична оценка	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <tr> <td>Екологично състояние</td> </tr> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> </table>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	Поддържане или подобряване на екологичното състояние на водното тяло до
Екологично състояние							
1-Отлично – High							
2-Добро – Good							

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
на повърхностните водни тела в БДДР за периода 2019 - 2020 г. по отделни БЕК			<p>3-Умерено - Moderate</p> <p>4-Лошо – Poor</p> <p>5-Много лошо - Bad</p> <p>Екологично състояние на водите по р. Огоста в участък BG1OG307R1013 на база обща оценка по биологичните елементи за качество е добро (2) състояние.</p>	степен 2 – добро или 1 – отлично състояние.

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0002009 „Златията“

Предвид наличната информация за настоящата гнездова численост на вида в защитената зона е необходимо оценката на вида като гнездящ в СФ на зоната да бъде променена. Сиви чапли не гнездят в зоната, но се хранят в яз. Шишманов вал и реките Огоста и Цибрица по време на миграция.

Предвид наличната информация за настоящата мигрираща численост на вида в защитената зона е необходима актуализация на СФ.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A028	<i>Ardea cinerea</i>			c	0	27	i		G	C	B	C	C
B	A028	<i>Ardea cinerea</i>		X	r			p		DD	D			

Специфични цели за A029 *Ardea purpurea* (червена чапла)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 70 – 90 см. Размах на крилата: 110 – 145 см.

Оперението е ръждивокафяво, често изглеждащо доста тъмно. Има възрастов диморфизъм и малки сезонни различия. Възрастните през размножителния период са сивокафяви, с украсяващи пера по главата, както и с нежни бели пера по гърба и гърдите, които липсват през другите сезони. Младите са ръждивокафяви, с черни петна и ивици.

Характер на пребиваване в страната

Червената чапла е гнездящо-прелетен и преминаващ вид в България. Пролетната миграция е от края на март до април, а есенната – от август до началото на ноември (Симеонов и др. 1990). Зимува в Средиземноморието и Африка.

Характерно местообитание

Червената чапла обитава сладководни езера, блата, разливи на реки с тръстикови масиви или заливни гори. Размножителният период е от средата на април до средата на юли. Гнезди в малобройни и разредени самостоятелни колонии, или по периферията на големите смесени колонии от други видове чапли, корморани, блестящи ибиси и лопатарки. Единично гнездящите двойки са изключение (Симеонов и др. 1990). Гнездото е сред тръстика или на дърво. Снася 4 – 5 яйца, като има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, 91D0, 91E0 и 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се с риба, земноводни, влечуги, гризачи, водни безгръбначни и др. По време на проучване, проведено в Софийското поле, в 14 стомаха са установени: *Microtus arvalis*, *Lacerta sp.*, *Rana ridibunda*, *Cyprinus carpio*, *Gryllus demertus*, Carabidae, Dytiscidae (Симеонов и др. 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Сравнително рядък и малоброен гнездящ и прелетен вид. С разпръснато разпространение в ниските части на страната (Янков отг. ред., 2007). Гнезди поединично или на неголеми колонии – самостоятелни или с други чапли и корморани. Установена е като гнездящ вид главно по поречието на р. Дунав и по Черноморското крайбрежие. Във вътрешността на страната малки колонии са установени главно в Тракийската низина и една на Драгоманското блато.

Природозащитният статус на червената чапла според IUCN е LC (Least Concern) 18.12.2020 г. Включен в СПЕС 3. Включен в Червената книга на Р България в категория „Застрашен“. Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 100 – 200 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е неизвестна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – нарастваща. Краткосрочната тенденция на гнездящата популацията в рамките на Натура 2000 е неизвестна.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 60 – 350 индивида.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: K01, M07, F01 и J02.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“.

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е гнездящ. Гнездящата популация се оценява на **5 двойки**, което представлява **2,5 - 5,0 % от националната популация** (оценка „В“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

Гнезди само на няколко места по Дунавското крайбрежие. За периода 2010 – 2013 гнезди само в Сребърна и рибарници Калимок с численост между 3 и 9 двойки.

Данни за гнезденето на вида в зона Златията дава единствено Костадинова, Граматиков (2007) – 5 двойки.

При теренните наблюдения през месец април 2021 г. видът е наблюдаван в опашката на яз. Шишманов вал на 27.04.2021 в тръстиков масив. При проучвания на мигриращите птици в района на Златията през 2008 г. са наблюдавани 5 мигриращи червени чапли през пролетната миграция (Т. Мичев непубл. данни). Видът не е наблюдаван да гнезди в зоната. Възможно е нередовно да се размножава в тръстиковите масиви към опашката на язовира.

Следва да се коригира гнездовата численост и да се обособи категория мигриращ.

От посочените в Докладването от 2019 г. заплахи и влияния за мигриращата и гнездяща популация: K01, M07, F01 и J02, валидни за зоната са:

- M07 – Бури, циклони;

Констатирано е също така през м. април, около яз. Шишманов вал, премахване на характеристики на ландшафта, изкореняване на дървета, превръщане на пасища и мери в

обработваеми площи, използване на пестициди и минерални торове, дейности изрично забранени в заповедта за обявяване на зоната. Това води до силно увреждане на местообитанията и влошаване на водите в язовира, който силно еутрофицира през последните години вследствие употреба на торове и пестициди в обработваемите площи. Язовира е подложен и на риболовна преса от любители рибари, което води до безпокойство на видовете.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	0 - 1 двойки	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) са посочени 5 двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2021 г. не са установени размножаващи се птици. Няма литературни данни за гнездене на вида в зоната. Възможно е нередовно да се размножава в защитената зона.	Поддържане състоянието на гнездящата популация най-малко 1 двойка чрез поддържане на добро състояние на местообитанията във водоемите в зоната. Извършване на мониторинг за установяване на размера на гнездовата популация до 2025 г.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	1-5 инд.	Според СФ на зоната видът не е отбелязан като мигриращ. По време на теренните проучвания през април 2021 г. видът беше регистриран. През 2008 г. са наблюдавани 5 инд. по време на пролетна миграция (Т. Мичев, непубл. данни).	Поддържане мин. мигрираща популация 1-5 инд. чрез запазване и подобряване на екологичното състояние и качество на водите в зоната.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ха	Около 435 ха	Включва площта на водните тела в зоната – язовири и реки. В СФ дела на местообитание N06 Вътрешни водни тела е 1% от площта на зоната и вероятно е завишен. Тази площ включва и подходящото хранително местообитание на вида.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона, най-малко 435 ха
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	Около 435 ха	Включва площта на водните тела в зоната – язовири и реки. В СФ дела на местообитание N06 Вътрешни водни тела е 1% от площта на зоната и вероятно е завишен.	Поддържане и увеличаване на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона, най-малко 435 ха
Местообитание на вида: Междинна	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	Екологично състояние 1-Отлично – High	Поддържане или подобряване на екологичното

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
екологична и химична оценка на повърхностните водни тела в БДДР за периода 2019 - 2020 г. по отделни БЕК			<p>2-Добро – Good</p> <p>3-Умерено - Moderate</p> <p>4-Лошо – Poor</p> <p>5-Много лошо - Bad</p> <p>Екологично състояние на водите по р. Огоста в участък BG1OG307R1013 на база обща оценка по биологичните елементи за качество е добро (2) състояние.</p>	състояние на водното тяло до степен 2 – добро или 1 – отлично състояние.

6. Необходимост от промени в СФ за СЗ3 BG0002009 „Златията“

Предвид наличната информация за настоящата гнездяща численост на вида в защитената зона е необходимо да се коригира числеността на вида в СФ на зоната.

Добавяне в СФ на вида като мигриращ с численост 1-5 инд. Това представлява 1,4-1,7 % от националната мигрираща популация (оценка „С“).

Species				Population in the site						Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A029	<i>Ardea purpurea</i>			r	0	1	p		G	C	B	C	C
B	A029	<i>Ardea purpurea</i>			c	1	5	i		G	C	B	C	C

Специфични цели за A030 *Ciconia nigra* (черен щъркел)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 90-105 cm, тегло 2,4 - 3,6 kg, размах на крилата – 120 - 138 cm., дължина на крилото 52-60 cm. (Svensson 2013; Štastny, Hudec 2016). Оперението е черно с синкавовиолетов отблясък, коремът е бял. Клюнът и краката са червени, при младите кафеникави. Няма полов диморфизъм, женските са само малко по-дребни от мъжките. Оперението на младите е без синкавовиолетов отблясък. Често използва в полет въздушните термики за да набира височина. При миграция, летуване и зимуване образува големи самостоятелни ята, често надхвърлящи 50 екз.

Характер на пребиваване в страната

Черният щъркел е далечен мигрант. Пролетната миграция е от началото на март до средата на май. Есенната миграция е от втората половина на август до края на октомври. Късноесенните и зимните скитания са от началото на ноември до края на февруари. В оризищата северно от Пловдив няколко десетки птици редовно зимуват от 1978 г. насам, което е първото известно зимовище на вида в Западна Палеарктика (Големански ред. 2015). Отделни птици или малки групи зимуват нередовно и в други части на Горнотракийската низина. Максималната численост на мигриращите през есента черни щъркели над Бургаския залив през 2011 г. е 1 998 индивида, а за периода 2012-2017 г. численостите варират между 3 781 и 6 293 индивида (Michev et al. 2018).

Характерно местообитание

Гнезди в равнинни, полупланински и планински широколистни гори, скални комплекси, проломи на реки, ждрела. Най-често в дъбови и дъбово-липови гори, по-рядко габърони

и букови. Много рядък в иглолистни гори в планините, обикновено в борови. Храни се по реки, язовири, микроязовири, рибарници, оризища, влажни ливади, ниви и др. Гнездовият хабитат включва всички типове горски местообитания у нас, с изключение на горите от клек, бяла и черна мура (местообитание с код 95A0), смърч (код 9410) и келяв габър. Но трябва да се има предвид, че за гнезденето на черния щъркел средната възраст на гората не трябва да бъде под 60 години. Обикновено самите гнезда са в долове, дерета, разположени в короната на по-стари дървета. Горските местообитания разположени на надморска височина над 1000 м. са субоптимални за вида.

Хранене

Храни се предимно с риба, земноводни, едри околородни безгръбначни, понякога и с дребни бозайници, влечуги и новоизлюпени малки на наземно гнездящи птици (Cramp & Simmons 1977).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Включен в Червената книга на България като уязвим (Големански В. Ред. 2015). Според Petkov et al. (2006) гнездовата популация на вида е 300-320 двойки. Тази численост не е актуална и вече със сигурност се е повишила значимо над това ниво. Понастоящем популацията се оценява на 600-900 гнездящи двойки (Докладване на България по чл.12) и е разпространен в цялата страна. Тенденцията в гнездовата численост на популацията и в разпространението у нас е положителна. Масово гнезди в низинни и нископланински гори в ЮИ България – в Тунджанската хълмиста низина (70-80 дв.), Сакар и Източните Родопи (Стойчев и др. 2008; Даскалова и др. 2020). Многоброен и в Източна Стара планина, Поломието и Лудогорието. В Западна България по-малоброен, повече двойки там гнездат в Северозападна България и Предбалкана. В горите над 1000 м. е рядък и спорадично разпространен. По Дунавските острови е сравнително рядък и малоброен – установен е да гнезди на 11 острова, но в прилежащите части на Дунавската равнина е по-чест като общата численост в крайдунавския район е оценена на 80-150 дв. (Cheshmedzhiev et al. 2019).

Съгласно докладването през 2019 г краткосрочната популационна тенденция (2000-2018 г.) е неизвестна, а дългосрочната (1980-2018 г.) е увеличаваща се. Според нашите данни и краткосрочната тенденция показва увеличение. Посочени са следните заплахи: земеделски дейности, генериращи точкови замърсявания на повърхностните води, както и спортни и туристически дейности извън населените места и туристическите зони. Всъщност вида страда най-силно от горскостопанските дейности при които се унищожава гнездовият му хабитат, възниква значително безпокойство и дори се отсичат дървета с гнезда. Други негативни фактори са изграждането на ВЕЦ по реките, създаването на нови и разширяването на стари каменни кариери, сблъсъците с електропреносната мрежа, изграждането на ветрогенератори, незаконния отстрел в района на рибовъдни стопанства и язовири.

Черният щъркел се опазва също така и като **мигриращ вид** с численост 2 000-11 000 индивида (Michev et al. 2011, Mateeva, Iankov 2013). Не са посочени краткосрочни и дългосрочни тенденции в развитието на популацията. Посочени са следните заплахи: отводняване, рекултивация и преобразуване на влажни зони, блата, и др. в селищни или туристически зони; електропреносна и комуникационна мрежа (кабели).

В Червената книга (Големански ред. 2015) е посочено като заплаха замърсяването на влажните зони, преследване в рибни стопанства и др.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е мигриращ. Мигриращата популация се оценява на **67 - 505 индивида**, което представлява **3,3 - 4,6 %** от

националната мигрираща популация (оценка „В“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

Пролетната миграция на вида започва в началото - средата на март. Миграцията продължава до края на май. Есенната миграция е от средата на август до средата на октомври. Черните щъркели мигрират на широк фронт над цялата страна, като по-интензивен прелет се наблюдава в западната част на Добруджа и в централната и западна част на Дунавската равнина.

Конкретни наблюдения на миграцията на вида над защитената зона са правени през 2008 и през есента на 2011 г в рамките на обособена позиция 7 „Определяне и минимизиране на рисковете за дивите птици“, по дейност 4 от проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I”.

При проучвания на мигриращите птици в района на Златията през 2008 г, са наблюдавани мигриращи черни щъркели през зона „Златията” с численост 132 птици през пролетната миграция и 519 птици през есенната миграция (Т. Мичев непубл. данни).

През есента на 2011 наблюдателния пункт е бил в района на с. Разград, където са наблюдавани най-рано мигриращи черни щъркели на 5.08.2011г – 6 индивида. значителен брой мигриращи черни щъркели са установени да прелитат в района на село Златия (в Защитена зона „Златия” – 505 индивида (Матеева, Янков, 2013).

При теренните проучвания през 2021 г. са наблюдавани два черни щъркела на 3.06.2021 в северната част на зоната, близо до р. Дунав и при стената на яз. Шишманов вал.

От посочените в Докладването от 2019 г. заплахи и влияния за мигрираща популация, не са установени валидни за зоната.

На базата на екологичните изисквания за местообитанията, в които индивидите търсят храна по време на миграция са определени параметрите, чрез които може да се оцени неговото състояние.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	67-519 инд.	Според СФ на зоната числеността на мигриращите индивиди е между 67 и 505 инд. При проучвания в 33 върху миграцията на птиците през 2008, установихме че видът мигрира през есента с численост 519 инд. Т.е. необходима е корекция на максималната численост – 519 екз.	Поддържане мин. мигрираща популация 67 инд. чрез запазване и подобряване на екологичното състояние и качество на водите в зоната.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	Около 41000 ха	Изчислена на база Вътрешни водни тела, Обширни зърнени култури и Сухи ливади, степи в рамките на СЗЗ. Данните са взети от СФ като % на местообитание N06, N12 и N09. Няма досега наблюдавани черни щъркели по време на миграция да кацат и да се хранят в защитената	Поддържане на площта на подходящите, оптимални, хранителни местообитания на вида в защитената зона, основно влажни зони и водни тела, около

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			зона.	435 ха.
Местообитание на вида: Междинна екологична и химична оценка на повърхностните водни тела в БДДР за периода 2019 - 2020 г. по отделни БЕК	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	Екологично състояние	Поддържане или подобряване на екологичното състояние на водното тяло до степен 2 – добро или 1 – отлично състояние.
			1-Отлично – High	
			2-Добро – Good	
			3-Умерено - Moderate	
			4-Лошо – Poor	
			5-Много лошо - Bad	
			Екологично състояние на водите по р. Огоста в участък BG1OG307R1013 на база обща оценка по биологичните елементи за качество е добро (2) състояние.	

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0002009 „Златията“

Предвид наличната информация за настоящата мигрираща численост на вида в защитената зона по време на миграция, е необходима актуализация на СФ на макс. численост на вида – 519 екз.

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A030	<i>Ciconia nigra</i>			c	67	519	i		G	B	A	C	A

Специфични цели за A031 *Ciconia ciconia* (бял щъркел)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 95 – 110 см. Размах на крилата: 180 – 218 см.

Оперението е бяло, като само маховите пера са черни. При възрастните клонът и краката са яркочервени, докато при младите те са кафеникавочервени. В полет шията е изпъната. Представителите на двата пола са идентични на външен вид, с тази разлика, че мъжките са по-големи от женските. Видът е синантропен и представителите му гнездят в селища или в непосредствена близост до тях. Изграждат гнездата си върху комини, стълбове от електропреносната и електроразпределителната мрежа, покриви, паметници и все по-рядко върху стари изсъхнали дървета.

Характер на пребиваване в страната

Белият щъркел е гнездящо-прелетен, преминаващ и по изключение зимуващ вид в България. Пролетната миграция е от началото на март до към средата на април, а есенната – от началото на август до края на септември (Симеонов и др. 1990). Зимата прекарва в Африка, южно от Сахара. Отделни индивиди остават и през зимните месеци у нас, основно в района на Бургаските езера и по оризищата около Пловдив.

Характерно местообитание

Белият щъркел обитава населени места в близост до влажни зони от естествен или изкуствен произход; влажни ливади, мочурища, блата, обработваеми площи, рибарници, микроязовири, язовири и др. водоеми. Видът гнезди в почти цялата страна с изключение на гъстите горски масиви и местата с надморска височина над 1270 м. Белият щъркел е най-многочислен и с най-висока плътност (29 – 61 двойки на 100 кв.км.) в Софийското и Самоковското поле, по долината на река Марица и прилежащите хълмисти райони с

много изкуствени водоеми, долното течение на реките Искър, Струма и Тунджа, на места край река Дунав и около Бургаските езера (Чешмеджиев, 2016). Размножителният период е от началото на април до края на юли. Гнезди поединично, но понякога и на малки групи (Симеонов и др. 1990). По време на VII Международно преброяване на белия щъркел в България (2014 – 2015 г.) в България са установени общо 6981 гнезда, от които 5874 са разположени на електрически стълбове, 201 гнезда – върху дървета, 445 гнезда – на комини и 287 гнезда – на покриви (Чешмеджиев, 2016). Снася най-често 2 – 4 яйца, като има едно поколение годишно. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3150, и 7140 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се със земноводни, влечуги, риби, водни насекоми, личинки, червеи, скакалци, дребни гризачи, по изключение и дребни птици и др. (Симеонов и др. 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Широко разпространен гнездящ синантропен вид. Белият щъркел гнезди почти в цялата страна с изключение на гъстите горски масиви и местата с надморска височина над 1270 м. Видът е най-многочислен и с най-висока плътност (29-61 двойки на 100 кв. км) в Софийското и Самоковското поле, по долините на река Марица и прилежащите хълмисти райони с много изкуствени водоеми, долното течение на реките Искър, Струма и Тунджа, на места край р. Дунав и около Бургаските езера. Най-много заети гнезда (4841, 83%) са разположени между 0 и 400 м н.в. Добруджа е сред местата, където видът почти отсъства, въпреки подходящата надморска височина, вероятно поради липсата на водоеми и подходяща хранителна база. По време на VII Международно преброяване на вида (2014-2015 г.) в България са установени общо 6981 гнезда. От тях 5825 са заети от размножаващи се двойки. Най-много от тях са в областите Пловдив, София и Хасково. Общината с най-много заети щъркелови гнезда е Самоков – с 198 гнезда, следвана от община Петрич (188 гнезда) и община Тунджа (154 гнезда). Населените места с най-много щъркелови гнезда са: село Драгушиново (община Самоков) – 51 гнезда; село Кулата (община Петрич) – 42 гнезда; село Белозем (община Раковски) – 38 гнезда; село Белчин (община Самоков) – 31 гнезда; град Съединение (област Пловдив); град Хаджидимово (област Благоевград); село Звиница (община Кърджали); село Караджалово (община Първомай) и село Равно поле (община Елин Пелин) имат по 29 гнезда. Средната плътност на щъркелите в страната (брой гнездящи двойки на 100 кв.км.) е 5,25 двойки на 100 кв.км. За сравнение по време на VI Международно преброяване (2004 – 2005 г.) плътността е била 4,3 двойки (Чешмеджиев, 2016).

Природозащитният статус на белия щъркел според IUCN е LC (Least Concern) 18.12.2020 г. Включен в SPEC 2. Включен в Червената книга на Р България в категория „Уязвим“. Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 5700 – 6000 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2001 – 2018 г.) е нарастваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – флукуираща. Краткосрочната тенденция на гнездящата популацията в рамките на Натура 2000 е стабилна.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 250 000 – 500 000 индивида.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: A03, E01, C03, G05, A02, D06, C01, D02 и J02.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е гнездящ и мигриращ. Гнездящата популация се оценява на **66 двойки**, което представлява **1,1 - 1,2 % от националната** популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Съгласно СФ мигриращата популация се оценява на **866 - 7222 индивида**, което представлява **0,3 - 1,4 % от националната** популация (оценка „В“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

Гнезди повсеместно в населените места. В границата на защитената зона попада само едно населеното място – с. Крива бара. Информация за гнездене на вида в зоната дава Костадинова, Граматиков (2007) – 66 двойки. Тази численост многократно е завишена. При теренните наблюдения през месец април и юни 2021 г. са установени и картирани всички гнезда в защитената зона. Видът гнезди в защитената зона с 4 двойки. Три от тях гнездят в с. Крива бара, а една двойка гнезди между с. Разград и гр Вълчедръм до животновъдна ферма в близост до р. Цибрица. Две гнезда бяха установени и в село Сптемврийци, но извън границата на зоната.

Мигрираща популация

Есенната миграция при вида започва рано, още в началото на август. Есенната миграция е по-интензивна от пролетната, като образува големи ята, от няколко хиляди птици. След първата десетдневка на септември миграцията при вида рязко спада. През пролетната миграция малки ята с обща численост до 140 - 200 индивида са наблюдавани във влажните зони по р. Дунав. Миграцията на вида е съсредоточена основно в Източна България и по-конкретно в Западна Добруджа. През пролетната миграция единични птици или ята до 30 индивида са наблюдавани при Златията, при град Лом и др. През есенната миграция на 2011 г наблюдателна точка е имало при с. Разград, западната част на 33 „Златията“. През 2011 г., бе установено, че миграцията на белия щъркел е съсредоточена основно в Източна България – в Добруджа, както и сравнително интензивна миграция в западната част на Дунавската равнина между селата Разград и Брегаре (Матеева, Янков, 2013). При проучвания на мигриращите птици в района на Златията през 2008 г, са наблюдавани мигриращи бели щъркели през зона „Златията“ с численост 399 птици през пролетната миграция и 1106 птици през есенната миграция (Т. Мичев непубл. данни). За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: А03, Е01, С03, G05, А02, D06, С01, D02 и J02. От тях няма потенциално валидни за СЗЗ „Златията“.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездящата	Брой гнездящи двойки	4 двойки	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) са посочени 66 гнездящи двойки.	Запазване стойността на гнездящата

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
популацията			При теренни проучвания през 2021г са установени и картирани всички гнезда в защитената зона. Видът гнезди в защитената зона с 4 двойки.	популация в зоната от поне 4 двойки						
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	399-7222 инд.	В СФ за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена стойност между 866 и 7222 инд. При проучвания в 33 и литературни източници върху миграцията на птиците, установихме че видът мигрира в района с променлива численост. През пролетта на 2008 са мигрирали 399 птици. Т.е. необходима е корекция на мин численост – 399 екз.	Поддържане на мигриращата популация на вида в зоната в размер от най-малко 400 инд. чрез поддържане благоприятно състояние на водите в зоната.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ха	Около 1300 ха	Видът гнезди основно в населени места и урбанизирани територии. Площта включва градове, села и др. индустриални обекти, изчислени на база данни от СФ като % от местообитание N23.	Увеличаване и съхраняване на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	Около 41000 ха	Изчислена на база Вътрешни водни тела, Обширни зърнени култури и Сухи ливади, степи в рамките на СЗЗ. Данните са взети от СФ като % на местообитание N06, N12 и N09.	Поддържане в добро състояние на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в защитената зона. Запазване площта на оптимални трофични местообитания – мляжни зони и водни тела – 435 ха.						
Местообитание на вида: Междинна екологична и химична оценка на повърхностните водни тела в БДДР за периода 2019 - 2020 г. по отделни БЕК	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо – Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологично състояние на водите по р. Огоста в участък BG1OG307R1013 на база обща оценка по биологичните елементи за качество е добро (2) състояние.</p>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо – Poor	5-Много лошо - Bad	Поддържане или подобряване на екологичното състояние на водното тяло до степен 2 – добро или 1 – отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично – High										
2-Добро – Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо – Poor										
5-Много лошо - Bad										

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0002009 „Златията“

Предвид наличната информация за настоящата мигрираща и гнездяща численост на вида в защитената зона по време на миграция, е необходима актуализация на СФ:

- По отношение на гнездящата популация предлагаме промяна в броя гнездящи двойки на база актуална информация от 2021 г. – 4 двойки.
- По отношение на мигриращата популация предлагаме промяна в числеността на минималната мигриращата популация на вида в размер 399 инд., както и размера на популацията от категория „В” в категория „С”, тъй като е под 2% от националната популация.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A031	<i>Ciconia ciconia</i>			r	4	4	p		G	C	A	C	A
B	A031	<i>Ciconia ciconia</i>			c	399	7222	i		G	C	A	C	A

Специфични цели за A036 *Cygnus olor* (ням лебед)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 140-160 cm, тегло 5,5 -22,5 kg, а размахът на крилата – 200-240 cm. Оперението е изцяло бяло. Клюнът е червен, в основата си черен. Краката са черни. Няма полов диморфизъм, но се наблюдава възрастов. Младите индивиди са сивокафяви, със сив клюн с черна основа. От водата излита тежко, набирайки скорост с продължително разбягване по водната повърхност. При летенето се чува ясен звук от размахването на крилата. Най-често мигрира на семейни групи, но често в районите на зимуване формира големи ята, обикновено смесени с патици и лиски.

Характер на пребиваване в страната

Немият лебед у нас е гнездящ, постоянен вид, а също преминаващ по време на миграция и зимуващ. През зимата големи ята от този вид долитат от север и се концентрират главно по Черноморското крайбрежие, р. Дунав и някои от по-големите вътрешни водоеми. Пролетната миграция е от февруари до средата на април. Есенната миграция е от септември до декември.

Характерно местообитание

Гнездовото местообитание е водната растителност (тръстика, папур, камъш) в и по периферията на блата, езера, язовири, рибарници, изоставени баластриери и стари речни корита. По-рядък и в крайбрежната водна растителност на по-големи бавно течащи реки. Гнезди главно в сладководни и по-рядко бракични водоеми. Понякога гнезди и в почти напълно обрасли с водна растителност водоеми, дори и с малки размери. По време на миграция и зимуване се среща и в бързотечащи реки, в плитководни участъци на р. Дунав, в лагуни, солени езера, както и в морето. Подходящи местообитания за гнездене са 3140, 3150 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2005).

Хранене

Храни се главно с водна растителност – най-вече водорасли, включително и семена по дъното. В малки количества яде и водни безгръбначни – ракообразни, насекоми и мекотели. Понякога се храни и из посеви със зимна пшеница и други култури (Cramp & Simmons eds., 1977)

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Като гнездящ вид е рядък, разпространен по Дунавските езера, блата и рибарници, по езерата по Черноморското крайбрежие, в редица обрасли с водна растителност рибарници и язовири в Горнотракийската низина, както и в малък брой подобни водоеми в Дунавската равнина, включително и в стари речни корита (Янков отг. ред., 2007). Според Червената книга на България у нас гнездят 12-36 двойки с тенденция на увеличение. Понастоящем числеността на вида у нас е в рамките на 80-120 двойки.

Според Докладването по чл.12 от 2019 г. гнездовата популация се оценява на 20-50 двойки, което вече не е актуално. Тенденцията и в числеността и в разпространението е положителна. В Докладването е посочено, че краткосрочната тенденция (за периода 2000-2018 г.) на разпространението на вида у нас е стабилна, но всъщност и тя показва увеличение. За този период немият лебед се появи в редица нови локалитети главно в Горнотракийската низина и Дунавската равнина (Shurulinkov et al. 2019a; Даскалова и Шурулинков, 2020).

Числеността на зимуващите у нас неми лебеди според Докладването по чл.12 е 1000-4100 екз. Няма ясна тенденция, числеността е флукуираща.

По време на миграция немият лебед също може да се срещне из водоеми в цялата страна. Според Докладването по чл.12 понастоящем миграционната численост на вида е в рамките на 500-1200. Всъщност няма никакви системни и стандартизирани проучвания в това направление и числеността по време на миграция остава неизвестна.

В Червената книга на Р България са посочени като заплахи отравянето с оловни съчки и тежести, безпокойство, отстрел, унищожаване и деградация на местообитания. Замърсяването на влажните зони, преследване в рибни стопанства и др. Често пъти местообитанията се засягат от умишлени пожари в тръстиковите и папурови масиви. Отрицателно въздействие оказват и осушаването на влажни зони –особено рибарници и язовири, което понякога се случва дори и през гнездовия период на птиците.

Сред естествените лимитиращи фактори са масовите случаи на разпространение на птичи грип при немия лебед в някои години и гибелта на индивиди поради тежки зимни условия.

3. Състояние на вида в СЗ ВГ0002009 „Златията”

Съгласно СФ, видът е **зимуващ** за зоната с численост до 21 индивида. Зоната поддържа 0,5 % от националната зимуваща популация на вида (оценка „С”), опазването на вида е добро (оценка „В”), популацията е неизолирана в рамките на разширен ареал на разпространение (оценка „С”). Общата оценка на стойността на зоната за вида е „С” – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Немият лебед зимува в цялата страна, във водоеми под 1200 м.н.в. Най-значителните зимни концентрации са по брега на Черно море и в крайморските езера – Поморийско, Атанасовско, яз. Мандра, ез. Дуранкулак, Шабленска тузла и др. Ята от по 10-50 екз. зимуват и във редица вътрешни язовири и поречията на реките Марица, Янтра, Тунджа, Огоста, Искър, Вит и др. През по-сурови зими броят на зимуващите лебеди е значително по-висок отколкото при меки зими (Michev & Profirov, 2003; Шурулинков и др., 2005). Зимуването на вида се концентрира по малкото водни тела в зоната, по р. Огоста, р. Цибрица и яз. Шишманов Вал. Според Шурулинков и др. (2005), при студени зими, когато стоящите водоеми замръзват, птиците се концентрират по реките. Река Дунав е по северната граница на зоната, но не е включена в територията ѝ. По време на СЗП по р. Дунав през 2019 и 2020 г. вида не е наблюдаван. По данни от ebird.org, птици от вида в рамките на зоната се концентрират предимно по р. Огоста, източно от Хайдерин през

периода септември – ноември 2 – 10 инд., януари – 5 инд. и април – 1 инд. (R. Popov, Io. Hristov, 2021).

Основни заплахи за вида са увреждане на местообитанието, незаконния отстрел, заболявания, като инфлуенца по птиците и др.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Популация: Размер на концентрациите по време на зимуване	Брой индивиди	Най-малко 10 инд.	Определена от СФ и на база данните от ebird.org. При средно-месечни температури през януари от около 0° С се очаква целевата стойност да бъде постигната.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 10 инд. Ежегодно преброяване на зимуващите лебеди, от ноември до февруари, ежеседмично.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	Най-малко 435 ха	Включва % на местообитание N06 – открити водни площи (435 ха) от СФ. Това са поречието на р. Огоста, р. Цибрица и яз. Шишманов Вал.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 435 ха.						
Местообитание на вида: Междинна екологична и химична оценка на повърхностните водни тела в БДДР за периода 2019 - 2020 г. по отделни БЕК	5 степенна скала	1 – отлично/ 2 – добро	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо – Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологично състояние на водите по р. Огоста в участък BG1OG307R1013 на база обща оценка по биологичните елементи за качество е добро (2) състояние.</p>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо – Poor	5-Много лошо - Bad	Поддържане или подобряване на екологичното състояние на водното тяло до степен 2 – добро или 1 – отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично – High										
2-Добро – Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо – Poor										
5-Много лошо - Bad										

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0002009 „Златията”

Предвид липсата на нова информация за вида в СЗЗ не могат да бъдат предложени промени в СФ.

Специфични цели за A038 *Cygnus cygnus* (поен лебед)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 140-160 cm, тегло 5,0 -14,0 kg, а размахът на крилата – 205-235 cm. (Svensson et al., 2009). Оперението е изцяло бяло. Клюнът е жълто-черен. Краката са черни. Няма полов диморфизъм, но се наблюдава възрастов. Младите индивиди са сивокафяви, със сив клюн с черен връх. От водата излита тежко, набирайки скорост с продължително разбягване по водната повърхност. При летенето се чува ясен звук от размахването на крилата. Най-често мигрира и зимува на ята.

Характер на пребиваване в страната

Пойният лебед у нас е зимуващ и мигриращ вид. През зимата големи ята от този вид долитат от север и се концентрират главно по Черноморското крайбрежие, р. Дунав и някои от по-големите вътрешни водоеми. Пролетната миграция е от средата на февруари до началото на април. Есенната миграция е през ноември и декември.

Характерно местообитание

По време на миграция и зимуване се среща и в солени, бракични и сладководни стоящи водоеми от всякакъв характер, в средни течения на реки, в плитководни участъци на р. Дунав, както и в морето. Най-често избира средни по размер или големи влажни зони в близост до посеви със зимна пшеница, където през деня се храни. Предпочита по-плитки водоеми или по-плитките части на язовирите. Много рядък в дълбоки язовири в полупланински и предпланински райони.

Хранене

Храни се главно с водна растителност – водорасли и др., с поници на пшеница, с рапица и листа на други култури и семена. В малки количества яде и водни безгръбначни – червеи, ларви на насекоми и мекотели (BWPi, 2006).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Пойният лебед зимува в цялата страна, във водоеми под 1200 м.н.в. Най-значителните зимни концентрации са по брега на Черно море – в районите на езерата Шабленско и Дуранкулашко и в района на Бургаските езера, и особено около яз. Мандра. Ята, най-често от 5 до 35 екз. зимуват и във редица вътрешни язовири като Жребчево, Горни Дъбник, Пясъчник, Малко Шарково, Пет могили, Церковски и др. както и по река Дунав. По-рядък в Северозападна България и по вътрешните реки.

Числеността на зимуващите у нас пойни лебеди според Докладването по чл.12 е **500 – 1500 екз.** Тенденциите –както краткосрочна така и дългосрочна са **нарастващи**. При сурови зимни условия броят на зимуващите пойни лебеди е значително по-висок отколкото при по-топло време през зимата.

По време на миграция пойният лебед също може да се срещне из водоеми в цялата страна. Според Докладването по чл.12, понастоящем миграционната численост на вида е в рамките на **200 – 700 индивида**. Тенденции са **неизвестни**.

Включен в **Приложение 1** на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern) 18.12.2020 г., за територията на континентална Европа – LC (Least Concern). Не е включен в СПЕС категориите. Включен в Червената книга на България като застрашен (EN).

В Червената книга като заплахи за пойния лебед са посочени еутрофикацията на водоемите, нелегалния отстрел, хищниците и замърсяването на почвите поради интензивното земеделие. Може да се добави и безпокойството на птиците по време на хранене от ловци и фотографи. При Докладването по чл.12 са посочени също промяната предназначението на земеделските земи в други, осушаването и запалването на тръстиката/папура във влажни зони.

Сред естествените лимитиращи фактори са масовите случаи на разпространение на птичи грип при пойния лебед в някои години и гибелта на индивиди поради тежки зимни условия.

3. Състояние в за СЗ ВГ0002009 „Златията”

Съгласно СФ на зоната, вида е само зимуващ. Зимуващата популация се оценява на до **1 индивид**, което представлява **0,07 - 0,2 % от националната популация** (оценка „С”). Опазването на вида е добро (оценка „В”), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С”). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С” – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Вида зимува регулярно по р. Дунав но с ниска численост, средно 15 инд. за периода 1977 – 2001 г. (Michev & Profirov, 2003). По данни от средно зимните преброявания от 2019 и 2020 г. вида не е установен на територията на СЗ3 „Златията“. През 2019 г. по цялото българско поречие на р. Дунав са установени 156 екз. (100 инд. до устието на р. Искър, Загражден) от вида, а през 2020 г. общо 26 екз. (17 инд. до о. Вардим). Значителната разлика в числеността на зимуващите птици през 2019 г. и 2020 г. може да бъде обяснена с по-ниските средно-месечни през януари на 2019 г. ([Време-Бг » Мес. обобщ. температури \(stringmeteo.com\)](#)). По данни от ebird.org, вида не е установяван в зоната. Най-близката локация със зимуващи птици от вида е яз. Огоста – 7 инд. през януари 2013 (Т. Stefanov).

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	В зависимост от температурата най-малко 1	Количеството на зимуващите птици силно зависи от метеорологичните условия, най-вече температурата. При средни температури през януари под 0° С, минималната стойност се очаква да е над 1 инд. от вида.	С понижаване на температурите <0° С поддържане на популация >1 инд.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	Най-малко 435 ха	Включва % на местообитание N06 – открити водни площи (435 ха) от СФ. Това са поречието на р. Огоста, р. Цибрица и яз. Шишманов Вал.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 435 ха.						
Местообитание на вида: Междинна екологична и химична оценка на повърхностните водни тела в БДДР за периода 2019 - 2020 г. по отделни БЕК	5 степенна скала	1 – отлично / 2 – добро	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо – Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологично състояние на водите по р. Огоста в участък BG10G307R1013 на база обща оценка по биологичните елементи за качество е добро (2) състояние.</p>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо – Poor	5-Много лошо - Bad	Поддържане или подобряване на екологичното състояние на водното тяло до степен 2 – добро или 1 – отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично – High										
2-Добро – Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо – Poor										
5-Много лошо - Bad										

6. Необходимост от промени в СФ за СЗ3 BG0002009 „Златията“

Предвид наличната информация за настоящата концентрираща се численост на вида в защитената зона по време на зимуване не е възможна актуализация на СФ.

Специфични цели за A042 *Anser erythropus* (малка белочела гъска)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 56 - 66 cm., размах на крилете около 115 – 135 cm. Малката белочела гъска е монотипен палеарктичен вид с гнездови ареал от Скандинавския полуостров до полуостровите Ямал, Таймир и Чукотка. Видът има три естествени субпопулации –

Феноскандинавска, Западна основна и Източна основна (Ruokonen et al, 2004), както и една изкуствена, създадена в Швеция чрез освобождаване на отгледани на затворено птици от Феноскандинавската субпопулация с изкуствено променен миграционен път и места на зимуване (Essen, 1991). Без полов, но с ясно изразен възрастов диморфизъм. Възрастните са сиво-кафяви с голямо бяло петно на челото, което достига задния край на окото; гърдите са с черни препаски. При младите петното на челото и препаските липсват. При всички възрасти има жълт кръг около окото. Една от най-съществените особености на вида, пораждащи проблем с опазването му, е значителното сходство във външния вид, биологията и придвижванията на вида с тези на многобройната голяма белочела гъска (*Anser albifrons*), обект на интензивен лов в целия ѝ ареал (Янков & Добрев, 2017).

Характер на пребиваване в страната

Малката белочела гъска е мигриращ и зимуващ вид в България. Есенният прелет е през втората половина на ноември. Пролетната миграция е от втората половина на февруари до края на март (Нанкинов и др., 1997). Зимува в Югоизточна Европа, южните части на Централна Азия и Далечния Изток. Често образува смесени ята и с други видове гъски.

Характерно местообитание

Гнездовите местообитания на малката белочела гъска в тундрата и лесотундрата са оставали относително непроменени през периода на драстично намаляване на вида, независимо от засилващото се ползване и свързаните с климатичните промени отрицателни процеси (Янков & Добрев, 2017). В същото време влажните зони, особено сладководните или бракични езера и блатата, както и полуестествените тревни терени и обработваемите земи, които се използват от малката белочела гъска в местата за временно пребиваване и зимуване, през последните петдесет години в Европа и Централна Азия са били подложени на постоянни и значителни промени (Jones et al., 2008). В районите около Полярния кръг малката белочела гъска гнезди поединично в мочурливи открити участъци с водоеми, често в близост до гнезда на сокол скитник (*Falco peregrinus*) или северен мишелов (*Buteo lagopus*). Разполага гнездото си на земята, на малки сухи участъци или хълмчета, сред гъсти храсти или на скалисти обриви в планинските райони, най-често близо до вода (Дементъев, Гладков, 1952; Cramp, Simmons, 1977). Малката белочела гъска не се размножава в България. Предпочитаните местообитания са 1130, 1150, 1160, 3130, 3140 и 3150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Видът е растителнояден, като добива храната си (листа на тревисти растения) на сушата. През зимата се храни заедно с другите видове гъски най-вече в посеви от зимна пшеница и с остатъчни царевични зърна след прибиране на реколтата (Cramp, Simmons, 1977; Симеонов, Дерелиев, 2011).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С помощта на сателитната телеметрия е установено, че в България се срещат малки белочели гъски както от Феноскандинавската, така и от Западната основна субпопулация (Jones et al., 2008). Птици и от двете субпопулации зимуват в Северна Гърция и около Черно море, като мигрират до зимовищата през редица страни от Централна и Източна Европа. Разпространението на малката белочела гъска в България е относително слабо познато. Местата в България, в които е установен видът и които могат да бъдат използвани за описване на съвременното му разпространение в страната, обхващат Крайморска Добруджа – районите около Дуранкулашкото и Шабленското езера и южно от тях, районът южно от Балтата, районите около Бургаските влажни зони, около Дунавското крайбрежие, както и някои водоеми в Източните Родопи и Горнотракийската низина (Янков & Добрев, 2017).

Природозащитният статус на малката белочела гъска според IUCN е VU (Vulnerable) 18.12.2020 г. Видът е включен в SPEC 1. Включен е в Червената книга на Р България в категория „Критично застрашен“. Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната зимуващата популация е оценена на 15 – 275 индивида. Краткосрочната тенденция на зимуващата популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е флукутираща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също флукутираща. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е флукутираща.

За зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: F03, A08, A06, C03, G02 и F06.

3. Състояние в СЗЗ BG0002009 „Златията”

Съгласно СФ, зимуващата и мигриращата популация на вида в зоната се оценява на **1 – 5 индивида**, което е **1,8 – 6,7 % от националната зимуваща популация** (оценка „В”). Опазването на вида е отлично (оценка „А”), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С”). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „В” – добра стойност.

4. Анализ на наличната информация

Малката белочела гъска е установявана предимно в Добруджа, по Черноморското и Дунавското крайбрежие, рядко във вътрешността на страната (яз. "Пясъчник"). Най-големи концентрации се образуват около Дуранкулак и Шабла, най-много до 15 птици в 8 отделни наблюдения. Съобщенията за големи концентрации в Добруджа, при Дуранкулак–Шабла и в близост до с. Морава, Свищовско, в яз. "Овчарица", Бургаските езера и морето край Варна не са потвърдени от следващите проучвания (Големански гл. ред., 2015). По данни от средно зимните преброявания през 2019 и 2020 г. по цялото българско поречие на р. Дунав не са наблюдавани малки белочели гъски. По данни от ebird.org, вида не е установен в зоната, а и в цяла северозападна България.

Според Червената книга на Р България, основните заплахи за вида са: отстрел или отравяне от повърхностно поставени родентициди и пестициди; безпокойство в местата за нощуване и в местата за хранене. Смяната на зърнено-пшенични култури със зеленчукови или овощни, туристическата инфраструктура около ключовите влажни зони, вероятно и масовото изграждане на вятърни електроцентрали в Добруджа. Потенциални мащабни фактори са глобалната промяна на климата и птичия грип.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 1	Определена на база СФ. Количеството на зимуващите птици силно зависи от метеорологичните условия, най-вече температурата, както и от наличието на хранителни местообитания и на воден стълб в блатата.	Тенденция към запазване и поддържане на зимуващата популация в размер най-малко 1 инд. Междинна цел: Да се извърши мониторинг за установяване на зимуващи гъски до 2025 г.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1	Определена на база СФ. Количеството на мигриращите птици силно зависи от метеорологичните условия, най вече температурата, както и от наличието на хранителни местообитания за вида в близост до вода.	Поддържане на популацията в размер най-малко 1 инд. Междинна цел до 2025 г: провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна численост на вида в зоната в подходящите местообитания.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	Най-малко 20 000 ха	Изчислено на база половината от % на местообитание N12 – обширни зърнени култури. Включва площта на подходящите хранителни местообитания на вида – обработваемите площи със есенни зърнени култури.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 20 000 ха

6. Необходимост от промени в СФ за СЗ ВG0002009 „Златията”

Не се предвиждат промени в СФ за този вид.

Специфични цели за A053 *Anas platyrhynchos* (зеленоглава патица)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 50-65 cm, тегло 750- 1570 гр., размах на крилата – 81-98 cm. (Cramp & Simmons 1977; Svensson 2013). Налице е ясен полов диморфизъм. При мъжкия оперението е сиво, с черен гръб, тъмнозелена глава и тъмнокафяви гърди. Крилното огледало е синьовиолетово с чернобели кантове. Клюнът е жълт, краката оранжеви. Женската е със защитно кафеникаво оперение. Формира голлеми ята през прелета, линеенето и зимата. Ловен обект.

Характер на пребиваване в страната

Зеленоглавата патица у нас е гнездящ, постоянен вид, а също преминаващ по време на миграция и зимуващ. След гнездовия период местните птици формират големи ята и се концентрират на недостъпни места за линеене. През есента и зимата големи, хилядни ята от този вид, често смесени с други видове патици, долитат от по-северни популации.

Пролетната миграция е от началото на февруари до края на април. Есенната миграция е от началото на септември до ноември. През зимата въпреки замръзването на водоемите голяма част от зеленоглавите патици остават у нас и прекарват тук до пролетта.

Характерно местообитание

Зеленоглавата патица е много пластичен вид по отношение на гнездовото си местообитание. Гнезди в и около всякакъв тип водоеми, често и доста далеч от тях – на няколко стотин метра. Най-често гнезди в сред водната растителност (тръстика, папур, камъш) в и по периферията на блата, езера, реки, малки обрасли с водна растителност язовири и рибарници. Често гнезди и в наводнени върбалаци и равнинни дъбови,

ясенови или брястови гори покрай реките. Обича и стари речни корита обрасли с тръстика или папур. Среща се дори около напоителни канали.

По време на миграция и зимуване се среща във всякакви типове влажни зони, но главно в сладководни езера, блата, мочурища, всякакви по размер язовири, реки, в бракични и солени езера.

Подходящи гнездови местообитания за вида са 91F0, 91E0, 92A0, 3140, 3150, 3260 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2005).

Хранене

Зеленоглавата патица има твърде широк хранителен спектър включващ голямо разнообразие от растителни и животински храни. Семена и зелени части на околородни и сухоземни растения яде главно в есенно-зимния период и ранна пролет. Яде и различни видове висши водни растения. Понякога се храни и в житните и други /рапица, ориз/ посеви, особено нощем. Животински храни яде повече през пролетта и лятото. Животинската храна включва двукрили /главно хирономиди/ и техните ларви, едnodневки, ракообразни, бръмбари, водни кончета, ручейници, правокрили, миди (Cramp & Simmons eds. 1977).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Гнезди в цялата страна, докъм 1500 мнв. Като гнездящ вид е многочислен и повсеместно разпространен из влажните зони (Янков ред. 2007). В крайдунавските влажни зони за периода 2006 – 2014 г. числеността е определена на около 84-148 двойки, като това не включва гнезещите двойки в крайречните гори и в затоните по островите (Shurulinkov et al. 2019). Посочена е положителна тенденция в числеността. Според докладването по чл.12 от 2019 г. гнездовата популация в страната се оценява на 2500 - 4500 двойки без ясно изразена тенденция и със стабилна численост и разпространение.

Зеленоглавата патица зимува в цялата страна. Зимните концентрации често надхвърлят 2000-3000 екз. във водоеми като Атанасовското езеро, Шабленското езеро, ез. Дуранкулак, яз. Жребчево, яз. Огоста, яз. Горни Дъбник, ез. Сребърна, яз. Овчарица, яз. Розов кладенец и др. Числеността на зимуващите у нас зеленоглави патици според Докладването по чл.12 е между 30 000 и 80 000 екз. Няма ясна тенденция, числеността е стабилна, а в дългосрочен план - флукуираща.

По време на миграция зеленоглавите патици преминават над цялата страна, като най-висока численост имат по Черноморието и по р. Дунав. Според докладването по чл.12 понастоящем миграционната численост на вида е в рамките на 5000 – 10 000 екз. Тази численост е твърде занижена, особено на фона на зимната численост, която нерядко не е максималната сезонна численост за страната. Специални проучвания по този въпрос за броя на мигриращите зеленоглави патици у нас не са провеждани.

При докладването по чл.12 не са посочени никакви заплахи за вида по време на гнездовия период. Всъщност за вида отрицателно действащи фактори са отводняването на влажни зони, черпенето на водни ресурси за напояване, речните корекции и дигирането на реките, резките промени в нивото на язовири, вътрешни реки и р. Дунав в резултат на работата на хидротехнически съоръжения, безпокойството в местата за гнездене и браконьерския отстрел. Хабитатите на вида са застрашени и от палене на пожари. Крайречните гори са подложени на поголовна сеч.

Според докладването по чл.12 от 2019 г. единствените посочени заплахи за вида по време на миграция и зимуване са екстракцията на нефт и газ и промяната предназначението на земите. Първата от тези заплахи не съществува на наша територия. Втората е свързана със загубата на разливи, рибарници и някои земи на Черноморието като хабитати на вида. Освен това следва да се отбележат прекомерният отстрел,

браконьерството, безпокойството в местата за хранене и почивка от страна на ловците, тежките зимни условия.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) ВG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната видът е зимуващ и гнездящ, постоянен. **Зимуващата** популация се оценява на **41 индивида**, което е **0,05-0,14 %** от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Гнездящата популация се оценява на **40 двойки**, което представлява **0,9-1,6 %** от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

В периода 1977-1996 г. е най-многобройната зимуваща патица в България със средна численост около 94 600 индивида. Най-голяма част от птиците се концентрират по поречието на р. Дунав (Michev, Profirov, 2003).

По време на среднозимно преброяване на водолубивите птици по р. Дунав през 2019 г. видът е регистриран в зоната с 37 индивида. През 2020 г. – 264 индивида. През януари 2021 г. са отбелязани 3 екз. на яз. Шишманов вал, 9 екз. край с. Хайредин и 2 екз. край с. Манастирище (R. Popov, ebird.org).

По време на извършения мониторинг в СЗЗ „Златията“ в периода 26-28 април 2021 г. бяха установени 13 зеленоглави патици на различни места в зоната, а от 2-4 юни 2021 г. – 28 възрастни индивида и 5 малки.

През месец юли при теренни проучвания с кораб по река Дунав са наблюдавани 17 зеленоглави патици в реката в границите на защитената зона.

Данните от eBird за района на зоната показват, че видът е наблюдаван през гнездовия период на 2021 г. на яз. Шишманов вал (8 екз.) и край с. Хайредин (18 екз.) (R. Popov).

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (С01) и вододобив от повърхностни води (С14) от р. Цибрица, което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания за хранене и почивка на птиците и до безпокойство. Други констатирани заплахи бяха незаконни сметища и опожаряване на влажни зони. Като сериозна заплаха в зоната установихме разораването на пасища и мери около яз. Шишманов вал и превръщането им в обработваеми земи. Непосредствената близост на обработваемите земи до язовира и вероятното ползване на пестициди сериозно уврежда състоянието на този единствен в централната част на зоната водоем. Тези две забрани са отразени и в заповедта за обявяване на зоната (Заповед РД-548 от 5.09.2008 г.).

Заплахи могат да бъдат прекомерният отстрел, браконьерството, безпокойството в местата за хранене и почивка от страна на ловците. Също така зимуващите патици често поглъщат изхвърлени сачми от пушки, в резултат на което умират от оловно отравяне.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

На базата на екологичните изисквания за местообитанията са определени параметрите, чрез които може да се оцени неговото състояние. Тези параметри стоят и в основата на определянето на специфичните цели за вида в зоната, представени в таблицата по-долу.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване						
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой двойки	40 двойки	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) са посочени 40 гнездящи двойки.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от 40 гнездящи двойки.						
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	40-260 индивида	Според СФ на зоната максималната стойност на зимуващите индивиди е 41 индивида, не е посочена минимална стойност. По време на среднозимно преброяване по р. Дунав през 2020 г. са отчетени 264 индивида в района на зоната. Необходими са специализирани проучвания за установяване на числеността на вида през зимата.	Ежегодно преброяване на зимуващите зеленоглави патици в зоната, в периода ноември-февруари, по един път поне месечно.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ха	435 ха	Изчислена на база данните от СФ като % от местообитание N06 - Вътрешни водни тела (застояла вода, течаща вода).	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в размер най-малко 435 ха.						
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	835 ха	Включва и гнездовото местообитание. Обхваща всякакви типове влажни зони, но главно сладководни езера, блата, мочурища, реки. Храни се както сред тръстиките, така и в наводнени ливади. (Rizzo & Battisti, 2009). При зеленоглавата патица е характерна ежедневна хранителна миграция от местата за почивка към местата за хранене, която обикновено се извършва късно вечер, когато птиците отлитат към посевите от зимна пшеница, а рано сутрин птиците се връщат към водоемите за почивка.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 835 ха.						
Местообитание на вида: Междинна екологична и химична оценка на повърхностните водни тела в БДДР за периода 2019 - 2020 г. по отделни БЕК	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо – Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологично състояние на водите по р. Огоста в участък BG1OG307R1013 на база обща оценка по биологичните елементи за качество е добро (2) състояние.</p>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо – Poor	5-Много лошо - Bad	Поддържане или подобряване на екологичното състояние на водното тяло до степен 2 – добро или 1 – отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично – High										
2-Добро – Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо – Poor										
5-Много лошо - Bad										

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0002009 „Златията“

Предвид наличната информация за настоящата зимуваща численост на вида в защитената зона предлагаме промяна на числеността – 40-260 индивида. Това е 1,3-3,25% от националната зимуваща популация, което налага промяна на оценката на популацията в СЗЗ от „С“ на „В“. Общата оценка за опазването на вида в зоната също би следвало да бъде променена от „С“ на „В“, поради по-значителната част от националната популация на вида, която се опазва в зоната.

Species					Population in the site					Site assessment						
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.		
B	A053	<i>Anas platyrhynchos</i>			w	40	260	i		G	B	B	C	B		

Специфични цели за A856 *Spatula querquedula* (лятно бърне)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 37-41 cm, тегло 250- 550 гр., размах на крилата – 59-67 cm. (Cramp, Simmons 1977; Svensson 2013). Налице е ясен полов диморфизъм. При мъжкия главата е кафява с ясно изразена бяла ивица през окото. Гърдите са светлокафяви, коремът бял, маховите отгоре светлосиви. Гърбът е кафяв с пъстрини. Крилното огледало е зелено. Клюнът е светлосив, а краката тъмносиви. Женската е със защитно кафеникаво оперение. Формира многобройни ята през прелета и при линеене. Ловен обект. Включен в Червената книга на България.

Характер на пребиваване в страната

Лятното бърне у нас е гнездящ, прелетен вид, а също преминаващ по време на миграция. След гнездовия период местните птици формират ята и се концентрират на недостъпни места за линеене.

Пролетната миграция е от края на февруари до средата на май. Есенната миграция е от началото на август до първите дни на октомври. Пролетната миграция е много по-силно изразена във вътрешността на страната в сравнение с есенната.

Характерно местообитание

Гнездовото местообитание на лятното бърне са масивите от висша водната растителност - тръстика, папур, камъш в и по периферията на блата, езера, малки обрали с водна растителност язовири, стари речни корита и рибарници. Понякога гнезди и в наводнени върбалаци покрай реките и в затони по дунавските острови.

По време на миграция и зимуване се среща във всякакви типове влажни зони, но главно в езера, блата, малки и големи язовири, реки, плитководни участъци на р. Дунав, в крайморски лагуни, бракични и солени езера. Подходящи гнездови местообитания са 3140, 3150 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2005). В същите местообитания се концентрират и много от мигриращите летни бърнета, но някои ята кацат и в реки, язовири и рибарници без тръстикови масиви.

Хранене

Лятното бърне се храни с растителна и животинска храна – водорасли, семена, зелени части и корени на различни видове висши водни растения /вкл. тръстика, водна леща, острица, дзука, водни лилии, лютичета и др./. Животинската храна е разнообразна и включва различни водни безгръбначни – водни дървеници, водни бръмбари, ларви и възрастни на водни кончета, ручейници, хириномиди, мекотели, ракообразни, прешленести червеи, яйца и ларви на жаби, малки рибки. Малките патенца ядат около 90% животинска храна (Cramp & Simmons eds. 1977).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Като гнездящ вид у нас се среща в цялата страна, но е малочислен и с редица нередовни находища (Янков ред. 2007; Петков 2015б, Shurulinkov et al. 2019, Даскалова и др. 2020). Повече находища и по-висока численост видът има в крайдунавските влажни зони, в Бургаските езера и на места в Горнотракийската низина. В Дунавската равнина и Софийско гнезди рядко и с ниска численост (Нанкинов и др. 2004, Shurulinkov et al. 2007, Shurulinkov et al. 2013). В крайдунавските влажни зони за периода 2006 – 2014 г. числеността е определена на 38-81 двойки като силно зависи от нивата на р. Дунав през пролетта (Shurulinkov et al. 2019). В източната част на Горнотракийската низина (без крайморските водоеми) е определена очаквана гнездова численост от 14-16 двойки (Даскалова и др. 2020). Според Атласа на гнездящите птици България (Янков ред. 2007) у нас гнездят 100-350 двойки летни бърнета. Според докладването по чл.12 от 2019 г. гнездовата популация се оценява на 340-530 двойки без ясно изразена тенденция, със стабилна численост и разпространение. На ез. Сребърна е установена тенденция на намаление на гнездовата численост на вида през последните 20 години (Shurulinkov et al. 2019).

По време на миграция летните бърнета преминават над цялата страна. Ятата са многочислени и често надхвърлят 200-300 екз. Според докладването по чл.12 понастоящем миграционната численост на вида е в рамките на 100-500 екз., без да е посочена тенденцията. Тази оценка няма нищо общо с действителността. Само през пролетният прелет над България прелитат и спират за почивка хиляди летни бърнета. За по-точното установяване на миграционната им численост са нужни специализирани проучвания. За периода 1970 -2005 г. е налице явно намаление в миграционната численост на този вид в Софийско (Нанкинов и др. 2004), а по наши наблюдения този процес продължава и след това и обхваща и други части на страната.

В Червената книга (Петков 2015б) като заплахи за лятното бърне са посочени унищожаването и увреждането на местообитания и безпокойството по време на гнездовия сезон. Много от ценните местообитания на вида покрай Дунав, а във вътрешността на страната, понастоящем са унищожени или са в твърде незадоволително състояние -рибарници Мечка, рибарници Орсоя и др. Друг негативен фактор е прекомерния, а често и незаконен лов на вида. Установени са много случаи на браконьерски лов на летни бърнета през пролетта. Сечта на дървета по дунавските острови и покрай затоните, а и по теченията на вътрешните реки, също въздейства негативно върху гнездовата популация на вида.

Според докладването по чл.12 заплахи за вида са промяната на предназначението на земите, пресушаването на водоеми и превръщането им в туристически и рекреационни зони и провеждането на спортно-туристически дейности в нерегулирани имоти.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната видът е гнездящ. Гнездящата популация се оценява на **1-9 двойки**, което представлява **0,3-1,7 %** от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Широко разпространен гнездящ вид във водоемите покрай р. Дунав – около 38-81 двойки годишно. Най-предпочитаните водоеми от лятното бърне са Персински блата, рибарници Мечка и рибарници Хаджидимитрово (Shurulinkov et al, 2019).

По време на нашите теренни проучвания в СЗЗ „Златията“ през гнездовия период на 2021 г. наблюдавахме 1 индивид в яз. Шишманов вал.

Данните от eBird за района на защитената зона показват отчетени 32 индивида през април 2020 г. и 20 индивида през април 2021 г. на яз. Шишманов вал, 1 индивид през март 2021 г. край с. Хайредин и 8 индивида през април 2021 г. край с. Горни Цибър (R. Popov).

По време на теренните проучвания през 2021 г. на територията на СЗЗ е констатирано активно изземване на инертни материали (С01) и вододобив от повърхностни води (С14) от р. Цибрица, което може да повлияе негативно на хидроморфологичния режим на реката и да доведе до загуба на местообитания за хранене и почивка на птиците и до безпокойство. Други констатирани заплахи бяха незаконни сметища и опожаряване на влажни зони. В зоната установихме разораването на пасища и мери около яз. Шишманов вал и превръщането им в обработваеми земи. Непосредствената близост на обработваемите земи до язовира и вероятното ползване на пестициди сериозно уврежда състоянието на този единствен в централната част на зоната водоем. Тези две забрани са отразени и в заповедта за обявяване на зоната (Заповед РД-548 от 5.09.2008 г.).

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

На базата на екологичните изисквания за местообитанията са определени параметрите, чрез които може да се оцени неговото състояние. Тези параметри стоят и в основата на определянето на специфичните цели за вида в зоната, представени в таблицата по-долу.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популацията	Брой двойки	Най-малко 1 двойка	Според СФ на зоната минимална стойност на гнездящата популация е 1 двойка. Като максимална стойност на гнездящата популация се посочва 9 двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2021 г. е установен 1 индивид в яз. Шишманов вал.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 гнездяща двойка с тенденция за подобряване състоянието на популацията до достигане на поне 5 двойки.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови и хранителни местообитания на вида	ха	435 ха	Включва влажните зони, обрасли с водолубива растителност, открити водни площи. Данните са взети от СФ като % на местообитание N06 - Вътрешни водни тела (застояла вода, течаща вода).	Поддържане на площта на подходящите местообитания на вида в защитената зона, в размер на най-малко 435 ха

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване						
Местообитание на вида: Междинна екологична и химична оценка на повърхностните водни тела в БДДР за периода 2019 - 2020 г. по отделни БЕК	5 степенна скала	2-Добро или 1-Отлично	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично – High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро – Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо – Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологично състояние на водите по р. Огоста в участък BG1OG307R1013 на база обща оценка по биологичните елементи за качество е добро (2) състояние.</p>	Екологично състояние	1-Отлично – High	2-Добро – Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо – Poor	5-Много лошо - Bad	Поддържане или подобряване на екологичното състояние на водното тяло до степен 2 – добро или 1 – отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично – High										
2-Добро – Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо – Poor										
5-Много лошо - Bad										

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0002009 „Златията“

Актуализиране на кода (code) и научното наименование (Scientific Name), съобразно Докладването от 2019 г.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			A/B/C
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A856	<i>Spatula querquedula</i>			r	1	9	p		G	C	B	C	C

Специфични цели за A072 *Pernis apivorus* (осояд)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 55-60 см., размах на крилата: 135-145 см. Полиморфен вид, характерен със значителна индивидуална вариация на окраската. Челото и юздичката покрити с дребни люсповидни пера. Главата сиво-пепелява до сиво-кафява. Горната страна на тялото кафява с тъмни до черни надлъжни резки. Окраската на долната страна на тялото разнообразна: бяла с кафяви препаски, червено-кафява или тъмнокафява с многобройни или редки бели петна. Опашката сиво-кафява с 2-3 черни препаски - в основата, средата и края. Клюнът черен, восковицата тъмносива, краката жълти (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

В България видът е гнездящо-прелетен. Пролетният прелет започва от средата на март до края на април, есенният започва в началото на август и продължава до края на октомври. Многоброен по време на миграции по Черноморското крайбрежие, особено в края на август и началото на септември. Гнездото разположено само по дървета, в основата на странични клони на височина 10-22 m. Понякога заема стари гнезда на други птици (сива врана, обикновен мишелов и др.). Пълното мътило най-често 2 яйца (Симеонов и др., 1990). Разпространението в България е разпръснато на почти цялата територия на страната, най-плътно в ниските и средно високи райони с гори до 1600 m надм. в. С най-висока плътност в Източни Родопи, Източна Стара планина и Странджа. Числеността се оценява на 450-550 двойки (Янков, ред., 2007). При плътност 1 двойка на 50–100 km² числеността в страната най-вероятно е 300-400 гнездещи двойки. Уязвим вид VU (Домусчиев и Спиридонов в Червена книга, 2015).

Характерно местообитание

През размножителния период обитава обширни гори в равнини и планини (предимно букови), изпъстрени с полянки или в близост до ливади и пасища (Симеонов и др., 1990). Предпочита високостъблени широколистни гори, но гнезди и в смесени и иглолистни гори до 1600-1700 m надм. в. в близост до открити пространства. Гнездовия участък е над 1000 ха, но търси храна до 7 km от гнездото. Проучване показва, че осояда има предпочитание към гората. Гнездовите територии варират между 13,5 и 25,8 km² (Ziesemer, F. & V.-U. Meyburg, 2015). Подходящи местообитания за гнездене са крайнини на гори (9110-91CA), а за търсене на храна са открити пространства - ливади, пасища, обработваеми земи и вероятно повечето типове „Естествени и полуестествени тревни формации“ (6110-6520) според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се с жилещи насекоми, техните яйца и ларви, гъсеници, едри бръмбари, рядко с гущери, дребни птици и гризачи (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпространението в България е разпръснато на почти цялата територия на страната, най-плътно в ниските и средно високи райони с гори до 1600 m надм. в. С най-висока плътност в Източни Родопи, Източна Стара планина и Странджа (Янков отг. ред., 2007). Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР и в Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN в Европа видът е в категория LC (Least Concern) 18.12.2020 г. Включен е в Червената книга на България в категория „уязвим“ (VU - vulnerable). Видът е включен също в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2005-2018 г.), видът се опазва като **гнездящ** с популация между 400 и 800 двойки. Краткосрочната популационна тенденция (2001-2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (1980-2018 г.) е увеличаваща се. През последните 18 години краткосрочната тенденция (2000-2018) в разпространението на вида е стабилна, а дългосрочната е увеличаваща се. Посочени са следните заплахи: A02, A07, A08, B02, D02, F03, G01, D06.

Осояда се опазва също така и като **мигриращ** вид с численост 15 000-25 000 индивида. Краткосрочната популационна тенденция (2007-2018 г.) е увеличаваща се, а дългосрочната не е посочена. Посочени са следните заплахи: A02, A07, B02, F03, D06.

В Червената книга (2015) е посочено като заплаха масовото изсичане на старите гори и безпокойството, браконьерството, използването на пестициди в земеделието.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни (СФ) на зоната вида е мигриращ, с популация, която се оценява на 32 - 72 индивида, което е 0,21 – 0,28 % от националната мигрираща популация. За размер и плътност на популацията (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е също гнездящ, като популацията се оценява на 2 - 2 двойки, което представлява 0,25 – 0,5 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Видът има разпръснато разпространение, на почти цялата територия на страната. Най-плътно в ниските и средно високи райони с гори (Източни Родопи, Източна Стара планина, Странджа, големите суходолия в Добруджа). С най-спорадично разпространение в Дунавската равнина и Тракийската низина.

Според Костадинова, Граматиков (2007), видът присъства в зоната само като гнездящ с 2 двойки. Най-значимите концентрации по време на есенната миграция са Босфора (до 26 000 инд.) и Бургаския залив (до 24 000 инд.), а при Батуми – до 450 000 инд. (Мичев и др., 2012).

Често срещан вид по време на миграция наблюдаван от края на август до края на септември. В района на зоната е наблюдаван август-октомври 2009 г. – 32 инд. (Shurulinkov et al., 2019).

Теренното проучване през май и юни 2021 г. не е установило птици от вида в зоната. Не са провеждани теренни проучвания през 2021 г. по време на миграция.

По данни от <https://ebird.org/>, за 2020 и 2021 г., видът не е наблюдаван в зоната.

По данни от <https://observation.org>, за 2020 и 2021 г., видът не е наблюдаван в зоната.

От посочените заплахи в докладването по чл. 12 за вида в зоната само F03, D06, G01 нямат отношение към зоната.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната по време на миграция, поради което се налага поставяне на междинна цел до 2025, да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 2 двойки	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) са посочени 2 – 2 гнездящи двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2021 г. не са установени птици от вида.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 2 гнездящи двойки.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 32 инд.	В СФ за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена минимална и максимална концентрация от 32-72 инд.. Няма друга актуална информация за количеството на птиците и районите с концентрация на вида в зоната по време на миграция.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ха	Най-малко 435 ха.	Изчислена на база на използваните характерни местообитания 1 % в рамките на СЗЗ, взети от СФ. Гнездовия участък е над 1000 ха, но търси храна до 7 km от гнездото. Гнездовите територии варират между 13,5 и 25,8 km ²	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона, в размер на най-малко 435 ха.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	Най-малко 40888 ха.	Определена на база на % участие откритите местообитания в зоната: N09-сухи ливади, степи, N15-други обработваеми земи, N12-обширни зърнени култури, N08 равнини. Вида използва предимно откритите местообитания със сухоземни тревни съобщества и	Поддържане добро състояние на площите с потенциални, подходящи, хранителни местообитания на вида. Поддържане на оптимални хранителни местообитания в размер най-малко 2000 ха.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			разредени групички от дървета.	
Местообитание на вида: Наличие на едроразмерни/биотопни дървета, в групи	Брой дървета на ха, в група	Най-малко 5 броя на ха, в група	Целевата стойност на показателя е съобразена с посочената в Наредба № 8 от 05.08.2011 г. за сечите в горите, обновена на 29.09.2020 г.	Поддържане на състоянието по този параметър.

6. Необходимост от промени в СФ за СЗ ВГ0002009 „Златията“ Не са необходими промени в СФ.

Специфични цели за А073 *Milvus migrans* (черна каня)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 55-60 cm, размах на крилата: 165-175 cm. Тъмнокафява, средно голяма птица с дълги тесни крила и дълга, слабо връзана опашка. Главата е белезникаво-сива, гърлото е белезникаво, а клонът е черен. Восковицата и краката са жълти. Когато опашката е широко разперена връзването не се забелязва. Лети с плавни махове. Често се рее и прави широки кръгове (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящо-прелетнен, преминаващ и отчасти зимуващ вид за страната. Пролетния прелет е от началото на март до средата на май. Есенният прелет е от началото на август до първата десетдневка на октомври (Симеонов и др., 1990). През размножителния сезон е най-често по р. Дунав и притоците му, поречието на реките Марица, Тунджа и техните притоци, Сакар, Дервентски възвишения. По време на скитания и миграции е навсякъде из страната, но по-значима е миграцията по Черноморското крайбрежие. Гнезди поединично или в разредени колонии до 30 двойки. Събира се на групи по време на хранене, скитане, почивка и миграция (Марин и др., в Червена книга на Р България, 2015).

Характерно местообитание

Обитава гори и групи дървета в големи речни долини, по Черноморската крайбрежие и край изкуствени водоеми. През зимата се среща и в открити пространства в равнини (Симеонов и др., 1990). Според Стойчев и др. (в Янков, отг. ред., 2007) гнезди в алувиални и много влажни гори и храсталаци и широколистни листопадни гори, по-рядко – в ивици дървета, храсти и мозайки от тях, обикновено в близост до по-големи реки и други влажни зони.

Средната гнездова плътност на вида варира между 1 и 20 дв./100 km² (Maciorowski et al., 2021). Според едно изследване в южна Испания (Tanferna et al., 2013) средната територия на отделните индивиди е 153.3 km². Гнездящите мъжки и женски индивиди предпочитат влажни зони, горско-земеделски местообитания (dehesa) и храсталаци. Подходящи местообитания за гнездене вероятно са 91D0, 91E0, 91F0 (може би и други широколистни гори); открити местообитания за търсене на храна – естествени и полуестествени тревни формации(6110-6520) според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Полифаг, храни се с мърша, често отнема плячката на други птици, лови насекоми и дребни гръбначни животни (Марин и др., в Червена книга на Р България, 2015). В стомашното съдържание на български птици са установени: сива полевка, обикновена горска мишка, белокоремна белозъбка, водна жаба, зелен гушер, торен бръмбар, бръмбар бегач (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Групирано основно по поречията на големите реки и притоците им – р. Тунджа, р. Марица, р. Дунав, р. Арда, по-разпръснато в Лудогорието и суходолията в Добруджа и др. С най-плътно разположени находища в района между Източните Родопи, Източна Стара планина и Странджа, където съществуването на по-големи реки е съчетано с наличието на над 1000 микроязовира, няколко язовира и други водоеми. Почти напълно отсъства от Западна България и Черноморското крайбрежие (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN за територията на континентална Европа видът е в категория LC (Least Concern) 18.12.2020 г. Включен в SPEC 3 Уязвим. Включен в Червената книга на България в категория „уязвим“ (VU – vulnerable).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 140 – 170 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2001 – 2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е намаляваща. Посочени са следните заплахи и влияния: A02, A04, D02, F03, G01, D06.

Мигриращата национална популация е оценена на 800 – 900 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е намаляваща. Посочени са следните заплахи и влияния: A02, B02, F03, F26, D06.

Националната **зимуваща** популация на вида се оценява на 50 – 100 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2007 – 2018 г.) е неизвестна, дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) също е неизвестна. Посочени са следните заплахи и влияния: A02.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни (СФ) на зоната вида е мигриращ, с популация, която се оценява на до 9 индивида, което е 1 – 1,12 % от националната мигрираща популация. За размер и плътност на популацията (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е също гнездящ, като популацията се оценява на 1 - 1 двойка, което представлява 0,59 – 0,7 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Разпространението в България е групирано основно по поречията на големите реки и притоците им – р. Тунджа, р. Марица, р. Дунав, р. Арда, по-разпръснато в Лудогорието и суходолията в Добруджа и др. (Янков отг. ред., 2007). По време на скитания и миграции е навсякъде из страната, но по-значима е миграцията по Черноморското крайбрежие (Michev et al., 2011, Червена книга на Р България, 2015).

Според Костадинова, Граматиков (2007), видът присъства в зоната само като гнездящ с 1 двойка.

По данни от <https://ebird.org/>, за 2020 и 2021 г., видът не е наблюдаван в зоната.

По данни от <https://observation.org/>, за 2020 и 2021 г., видът не е наблюдаван в зоната.

Теренното проучване през май и юни 2021 г. не е установило птици от вида в зоната. Не са провеждани теренни проучвания през 2021 г. по време на миграция.

От посочените заплахи в докладването по чл. 12 за вида в зоната, само D02, F03, F26, G01, D06, G01 нямат отношение към зоната.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната по време на миграция, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025, да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	1 двойка	Определена на база СФ, посочена е минимална и максимална стойност от 1-1 дв.. Няма друга актуална информация за количеството на птиците и районите с концентрация на вида в зоната по време на миграция.	Опазване на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 гнездяща двойка.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	0 - 9 инд.	Определена на база СФ концентрация на вида по време на миграция в зоната минимална и максимална стойност от 9 инд. Няма друга актуална информация за количеството на птиците и районите с концентрация на вида в зоната по време на миграция.	Поддържане на мигриращата популация от около 9 инд. Междинна цел: Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ха	Най-малко 435 ха	Изчислена въз основа на 1 % местообитание широколистна естествена гора (N16) в рамките на зоната.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в размер най-малко 435 ха.
Местообитание на вида: характеристика на местообитанието за търсене на храна	ха	Най-малко 40888 ха.	Определена на база на % участие откритите местообитания в зоната: N09, N15, N12, N08.	Поддържане в добро състояние на площите с потенциални, подходящи, хранителни местообитания на вида. Поддържане на оптимални хранителни местообитания в размер най-малко 5000 ха.
Местообитание на вида: Наличие на едроразмерни/ биотопни дървета, в групи	Брой дървета на ха, в група	Най-малко 5 броя на ха, в група	Целевата стойност на показателя е съобразена с посочената в Наредба № 8 от 05.08.2011 г. за сечите в горите, обновена от 29.09.2020 г.	Поддържане на състоянието по този параметър.

6. Необходимост от промени в СФ за (С33) BG0002009 „Златията“

Не е необходимо промени в СФ.

Специфични цели за A075 *Haliaeetus albicilla* (морски орел)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 80-85 cm. и размах на крилата – 215-225 cm. Едър орел с широки дълги крила. Горната страна на тялото е сиво-кафява, а главата и шията – светложълти. Опашката е къса, слабо клиновидна, при възрастните е бяла, а при младите – тъмна. При полет първостепенните махови пера са разтворени като пръсти. Среща се поединично или на двойки, често в близост до водоеми (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен вид, със зимуващи предимно млади птици от по-северни райони (делтата на р. Дунав). От началото на 90-те години на миналия век се наблюдава бавно възстановяване на популацията, най-вече по р. Дунав (сега има най-малко 12 двойки, 6 от които на българска територия). По Черноморското крайбрежие засега има само 3 двойки. Новост е задържането на двойка във вътрешността на страната при яз. „Ивайловград“ (Иванов и др. в Червена книга на Р България, 2015). Общата численост на гнездящите и потенциално гнездещи двойки е 23, като по Дунавското крайбрежие са 11 дв., а в Тракия и Източните Родопи – 9 дв. (Todorov et al., 2015). През зимата числеността се увеличава за сметка на скитащи и разселващи се млади птици основно от делтата на р. Дунав и се колебае вероятно между 30 и 40 индивиди. През януари 2005 г. по р. Дунав между Сомовит и Силистра са отбелязани 25 птици. Двойката има няколко гнезда, построени главно на бяла топола, които сменя през отделните години (Иванов и др. в Червена книга на Р България, 2015). В Дунавската делта (Sándor et al., 2014) е установена гнездова плътност от 0,048 дв./km². В Германия териториите на птиците варират между 2,7 и 669,7 km² (Krone and Treu, 2018).

Характерно местообитание

Крайбрежия на морета, реки и езера, богати на риба и водоплаващи птици, с високи и удобни за гнездене дървета при надморска височина от 0 до 140 м. През зимата обитава и места около изкуствени водоеми – язовири, рибарници и др. Подходящи местообитания за гнездене вероятно са 91D0, 91E0, 91F0, 92A0, а за търсене на храна – 3130, 3140, 3150, 3160, 1110, 1130, 1150 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с риба, водоплаващи птици, дребни бозайници и др.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С отделни гнездовища, съсредоточени покрай р. Дунав и по Черноморското крайбрежие, а отделни находища – и по долното течение на р. Арда. Част от двойките по Дунавското крайбрежие през отделни години гнездят на румънския бряг. В редица квадрати установен с ниска степен на достоверност за гнездене и вероятно се касае за скитащи или не гнездящи индивиди (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците и в Приложение 2 и 3 на ЗБР. Видът е включен също в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Според IUCN видът е с категория „слабо засегнат“ - LC (Least Concern) 20.08.2021 г. за територията на континентална Европа и за света. Включен в SPEC 1 Рядък. Включен в Червената книга на Р България със статус „застрашен“ VU (Vulnerable).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 23 – 45 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е увеличаваща се, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) също е увеличаваща се. Посочени са следните заплахи и влияния: А02, В02, В03, С03, D02, Е01, F03, Н01, J03, L07.

Зимуващата популация е оценена на 20 – 35 индивида (за периода 2013-2018 г.). Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е увеличаваща се. Тук са посочени същите заплахи както при гнездовата популация.

Мигриращата национална популация е оценена на 10 – 40 индивида (за периода 2001-2018 г.). Не са посочени тенденции в развитието на популацията. Посочени са следните заплахи: С03, D02, Е01, F03, D06.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни (СФ) на зоната вида е мигриращ, с популация, която се оценява на до 2 индивида, което е 5 – 20 % от националната мигрираща популация. За размер и плътност на популацията (оценка „В“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „В“ – добра стойност.

4. Анализ на наличната информация

Според Костадинова, Граматиков (2007), видът не присъства в зоната по време на миграция.

Теренното проучване през май и юни 2021 г. не е установило птици от вида в зоната. Не са извършвани теренни проучвания по време на миграция през 2021 г.

По данни от <https://ebird.org/>, видът е наблюдаван в зоната през 04. 2020 г. – 1 инд., 10.2020 г. – 3 инд, 04.2021 г.- 1 инд.

По данни от <https://observation.org> за 2020 и 2021 г., видът не е наблюдаван в зоната.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната по време на миграция, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025, да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

От посочените заплахи в докладването по чл. 12 за вида в зоната, само С03, D02, Е01, F03, D06 нямат отношение към зоната.

Основните заплахи за морския орел са безпокойството, провеждането на горско-стопанските дейности и практики, най-вече по време на размножителния сезон, както и химизацията в селското стопанство.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	0 - 2 инд.	В СФ за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена максимална стойност от 2 инд. Няма друга актуална информация за количеството на птиците и районите с концентрация на вида в зоната по време на миграция.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г.
Местообитание	ха	Най-	Определена въз основа на % от	Поддържане на

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида		малко 435 ха	общата площ на СЗЗ с местообитания, където се очаква да има струпване на водолюбива птици (плячка).	площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 435 ха

6. Необходимост от промени в СФ за (СЗЗ) BG0002009 „Златията“ Не са необходими промени в СФ.

Специфични цели за A080 *Circaetus gallicus* (орел змияр)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 62 – 68 см. Размах на крилата: 185 – 195 см. Едра граблива птица с дълги и широки крила и голяма глава. Опашката е дълга с няколко тъмни напречни препаски. Гръбната страна на тялото тъмна, а долната бяла с тъмни напетнявания по гушата и гърдите. При някои млади индивиди отдолу липсват напетняванията и гушата също е по-светла, поради което изглеждат изцяло бели. Среща се по единично или на двойки. При ловуване често „увисва“ във въздуха (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

За България видът е гнездящо-прелетен и преминаващ. Числеността му е оценена на 50–100 двойки, което вероятно е занижена оценка предвид откритите голям брой нови находища след 1990 г. Числеността му се оценява на 300–360 двойки. Гнезди по дървета, основно широколистни (Стойчев и др., в Червена книга на Р България, 2015; Симеонов и др., 1990). Орелът змияр е прелетен вид с разтеглена във времето миграция, но с най-голям брой прелитащи индивиди през септември и април. Пролетната миграция започва от средата на март и продължава до средата на май, а есенната – от втората половина на август до края на октомври. Като се има в предвид, че видът мигрира през територията на цялата страна, то общият брой на прелетниците по време на пролетна миграция може да се оцени на около 600 индивида. По време на есенна миграция през България са установени да прелитат поне 1100 орли змияри (2012 г.), от които 250 – при Атанасовско езеро (Матеева, 2013).

Характерно местообитание

Гнезди в стари разредени широколистни и рядко в иглолистни гори с малки поляни в близост до сухи пустеещи терени, ерозирани склонове, пасища, ливади. Откритите местообитания се използват за търсене на плячка, а в горите видът гнезди. По време на миграция се среща и в открити обработваеми площи с единични дървета в равнини (Симеонов и др., 1990).

Характеристики на гнездовото местообитание: широколистни, иглолистни или смесени гори с дървета на възраст по-голяма от 80 години, с южно изложени; горските участъци трябва да са с площ по-голяма от 0,1 ха и гъстотата на дърветата да не е голяма (около 146 дървета на 0,4 ха); 12,7 м. средна височина на дърветата, където се разполагат гнездата; повече от 40 см. дебелина на ствола на дърветата измерена на височината на гърдите. Разстоянието между две активни гнезда е 2 км. В територията на гнездото трябва да се намират и подходящи места за търсене на храна. Характеристики на мястото за хранене: открити местообитания – сухи тревисти места, пасища, обработваеми земи с площ повече от 0,5 ха, където видът ловува влечуги, с които се изхранва (Barrientos and Arroyo, 2014; Vlachos and Papageorgiou, 1994; Bakaloudis et al., 2001; Bakaloudis, 2009; Cauli et al., 2021). В редица Европейски държави е отчетена различна гнездова плътност: в Гърция в гората Дада е установена гнездова плътност от

5,9-7,3 дв./100 км² (Vlachos and Papageorgiou, 1994); в Южна Македония е установена гнездова плътност от 1 дв./20,3 км² (Velevski and Grubač, 2008); в Испания – 11,8 дв./100 км²; в Италия – 2,1 дв./100 км²;

Хранене

Храни се предимно със змии, гущери и жаби, по-рядко с дребни бозайници и насекоми (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпръснато и групово в цялата страна, по-плътно в откритите, сухи и богати на влечуги райони. Основно в хълмистите и нископланински части на страната – Източните Родопи, Сакар, Дервентски възвишения, Странджа, Средна гора, Източна Стара планина, Предбалкана, Лудогорието. Единични двойки са регистрирани и в по-високите планини и равнините – Рила, Пирин, Западните гранични планини, Тракийската низина, Дунавската равнина (Янков, отг. ред., 2007; Стойчев и др., в Червена книга на Р България, 2015).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за птиците. Видът е включен също в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Според IUCN за територията на континентална Европа както и за света видът е „слабо засегнат“ – LC (Least Concern) 18.12.2020 г. Включен в Червената книга на Р България със статус „застрашен“ VU (Vulnerable).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.), видът се опазва като гнездящ с популация между 300 и 450 двойки. Краткосрочната (2000-2018 г.) и дългосрочната (1980-2018 г.) популационни тенденции са увеличаващи се. Посочени са следните заплахи: B02, G05.

Мигриращата популация е оценена на 600 – 1500 индивида. Не са посочени тенденции в развитието на популацията. Посочени са следните заплахи: F03, B02, D06.

В Червената книга (2015) като отрицателно действащи фактори са посочени едромашабното залесяване, голата сеч и пожарите; добиване на птици за изготвяне на препарати; смъртност, причинена от сблъскване с електрически стълбове и електропроводи, пряко преследване, безпокойство.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни (СФ) на зоната вида е мигриращ, с популация, която се оценява на 5 - 29 индивида, което е 0,83 – 1,93 % от националната мигрираща популация. За размер и плътност на популацията (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е също гнездящ, като популацията се оценява на 4 - 4 двойки, което представлява 0,89 – 1,33 % от националната популация. За размер и плътност на популацията (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Според Шурулинков и кол. (2005), в средна Дунавска равнина е по-чест по време на миграция, но не е наблюдаван в зоната по време на гнездене. Според Костадинова, Граматиков (2007), видът присъства в зоната по време на гнездене с 4 двойки.

В резултат на проучването на есенната и пролетната миграция в рамките на проекта „Минимизиране на рисковете за дивите птици“ в Северна България през 2011 г. е

установено, че орела змияр мигрира на широк фронт над Северна България, като разпределението на птиците е относително равномерно, установени са 5 инд. в зоната през есента на 2008- 2009 г. (Матеева и Янков, 2013).

Наблюдаван е по време на миграция – Август – Октомври 5 инд. (Shurulinkov et al., 2019).

По данни от eBird, видът не е наблюдаван в зоната през 2020 - 2021 г.

По данни от <https://observation.org>, видът не е наблюдаван в зоната през 2020 - 2021 г.

Теренното проучване през май и юни 2021 г. не е установило птици от вида в зоната. Не са провеждани теренни проучвания по време на миграционния сезон на 2021 г.

От посочените заплахи в докладването по чл. 12 за вида в зоната, F03, D06, G05 нямат отношение към зоната.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	1 - 4 двойки	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) са посочени 4 гнездящи двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2021 г. не са установени птици от вида в зоната.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 гнездяща двойка. Необходими са допълнителни проучвания върху гнездовата популация на вида в зоната до 2025 г.
Популация: Размер на мигриращата популацията	Брой индивиди	Най-малко 5 инд.	В СФ за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена минимална и максимална численост 5 - 29 инд. Няма друга актуална информация за количеството на птиците и районите с концентрация на вида в зоната по време на миграция.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ха	Най-малко 440 ха	Определено въз основа на % участие на местообитания N16-широколистни гори в СФ на зоната. Тяхната обща площ е 440 ха. В зоната може да гнезди не повече от 1 дв.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона, в размер на най-малко 440 ха.
Местообитание на вида: площ на подходящите хранителните местообитания	ха	Най-малко 2180 ха	Изчислена въз основа на процентното участие на използваните характерни местообитания N 9, 15 и 21 в рамките на зоната. Но, според нас вида се храни в повечето случаи извън пределите на зоната, тъй като тези местообитания са недостатъчни.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 2180 ха.

6. Необходимост от промени в СФ BG0002009 „Златията“

Предвид наличната информация за настоящата гнездяща численост на вида в защитената зона, предлагаме минималната численост на популацията да е 1 двойка. Установената гнездова плътност от 1 дв./ 2000 ха. (Velevski and Grubač, 2008), а в зоната подходящото гнездово местообитание е 439,99 ха.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A080	<i>Circaetus gallicus</i>			r	1	4	p		G	C	A	C	C

Специфични цели за A081 *Circus aeruginosus* (тръстикова блатар)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 50-55 см., размах на крилата: 120-130 см. Това е най-едрият блатар. Има полов и възрастов диморфизъм. Женската и младото са едноцветни, тъмни, със светла глава, а мъжкият отгоре кафяв със сива опашка и тъмни върхове на крилата. Лети с бавен, плавен махов полет, понякога планира (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

За България видът е гнездящо-прелетен, преминаващ и зимуващ. С петнисто и разпръснато разпространение в ниските части на по-голямата част от страната, по-концентрирано в централната част на Тракийската низина, поречието на р. Тунджа, Бургаската низина, на места по Черноморското и Дунавското крайбрежия и прилежащите им райони и в Софийското поле. Отделни изолирани находища и на други места в страната. През периода след 1985 г. националната популация показва постепенно възстановяване. Преобладават единично гнездещи двойки, но са познати и малки гнездови колонии. Гнездото е трудно достъпно, разположено ниско сред гъста блатна растителност (Мичев и др., в Червена книга на Р България, 2015).

Хранене

Предпочитана храна са водоплаващи и блатни птици (белочела водна кокошка, зимно бърне, зеленоглава патица, калугерица, малък червеноног водобегач), бозайници (воден плъх), земноводни и влечуги (водна жаба, обикновена водна змия) (Симеонов и др., 1990).

Характеристика на местообитанието

В България гнезди в блата, в растителност по периферията на водоеми и крайречни и приизворни мочурища, а през последните години наблюдаван и в посеви и други (едногодишни) тревни култури. Установен да гнезди както в приморски, крайречни и вътрешни естествени влажни зони, така и в изкуствени водоеми, като рибарници, микроязовири и язовири. Гнездата си разполага предимно в тръстикови масиви. Разпространен на надморска височина до 600 м. По време на миграции и зимуване обитава различни естествени и изкуствени влажни зони в ниските части на страната (Симеонов и др., 1990). Проучване в Португалия разкрива, че важно местообитание са тръстиковите масиви, в които се случва гнезденето и изхранването. Факторите, допринасящи за качеството на местообитанието са сезонните наводнения, които предпазват гнездата от сухоземни хищници; гъстотата и височината на тръстиката, предпазваща от вятър; наличието на храна (дребни бозайници и птици) (Alves et al., 2014). Най-често тръстиковия блатар ловува на разстояние около 3 км от гнездото, т.е. гнездовата територия на 1 дв. е около 28 км². Предпочита да ловува в обработваеми земи, в които растенията са с височина до 10 см. (Cardador and Manosa, 2011).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Среща се в цялата равнинна и полупланинска част на страната, където има макар и малки влажни зони, обрасли с висша водна растителност. Основната част от популацията е концентрирана в Тракийската низина, по Дунавското и Черноморското крайбрежие, в Дунавската равнина, Софийското поле и по долините на по-големите реки (Янков, отг.ред., 2007).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за птиците. Видът е включен също в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Според IUCN за територията на континентална Европа както и за света видът е „слабо засегнат“ – LC (Least Concern) 18.12.2020 г. Включен е в Червената книга на Р България (2011) в категория „застрашен“.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2019 г.), видът се опазва като **гнездящ** с популация между 220 и 260 двойки. Краткосрочната популационна тенденция (2000-2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (1980-2018 г.) е увеличаваща се. Посочени са следните заплахи: A02, A03, A04, C03, D02, F03, J01, J02, J03, M07.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2019 г.), видът се опазва и като **мигриращ** с численост 3300 – 5000 индивида. Не са посочени краткосрочна и дългосрочна тенденции в развитието на популацията. Посочени са следните заплахи: A02, A03, A04, F03, F26, D06.

В Червената книга (2015) основните посочени заплахи за вида са пресушаване и деградация на естествените влажни зони със стоящи води. Използването на отрови за борба срещу гризачи; безпокойство от рибари.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е също мигриращ, като популацията се оценява на 16-49 индивида, което представлява 0,48 – 0,98 % от националната популация. За размер и плътност на популацията (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е гнездящ, като популацията се оценява на 8-8 двойки, което представлява 3,07 – 3,63 % от националната популация (оценка „В“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е зимуващ, като популацията се оценява на 1-3 индивида, Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2001-2018 г.), няма оценка на вида. За размер и плътност на популацията (оценка „В“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

Гнезди по поречието на р. Дунав и притоците, но не е наблюдаван в зоната (Шурулинков и др. 2005).

Според Костадинова, Граматиков (2007), видът присъства в зоната по време на гнездене с 8 двойки, по време на миграция с неуточнена численост и по време на зимуване 1-3 инд.

В резултат на проучването на есенната и пролетната миграция в рамките на проекта „Минимизиране на рисковете за дивите птици“ в Северна България през 2011 г. е установено, че тръстиковият блатар лети на широк фронт над цялата страна, като

интензивен прелет се наблюдава в най-източната част на Лудогорието, установени са 49 инд. в зоната през есента на 2008- 2009 г. (Матеева и Янков, 2013).

Миграцията на тръстиковия блатар през страната е на широк фронт като по-интензивен е прелета в източните части на Лудогорието и централните части на Дунавската равнина. По време на зимният сезон и миграция вида е обикновен, като по време на есенния прелет дори е многоброен в централните части на Дунавското крайбрежие, като не е наблюдаван в зоната (Shurulinkov et al., 2019).

Данните за зимуването на вида в зоната са от средно зимните преброявания през 2019 и 2020 г. През зимния период на 2019 г. и 2020 г. не са наблюдавани индивиди от вида по поречието на река Дунав.

По време на теренното проучване през гнездовия сезон на 2021 г. са наблюдавани 9 инд. в зоната. Не са извършвани теренни проучвания по време на зимния сезон.

По данни от eBird, видът е наблюдаван в зоната през април 2007 г.- 1 инд., април 2020 г.- 3 инд., октомври 2020 г.- 4 инд., април 2021 г.- 4 инд., септември 2021 г.- 1 инд.

По данни от <https://observation.org> за 2020 и 2021 г., видът не е наблюдаван в зоната.

От посочените заплахи в докладването по чл. 12 за вида в зоната, само C03, D02, F03, F26, J02, M07 нямат отношение към зоната.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездова популация	Брой двойки	8 двойки	В СФ за гнездовата популация на вида в зоната е посочена численост 8 дв. По Дунавското крайбрежие вида гнезди основно в по-големите влажни зони. Вида беше отчетен с 9 инд. при нашите теренни проучвания през гнездовия период на 2021 г. – 5 мъжки и 4 женски. Считаме че тази стойност е завишена. Сред гнездящите птици в зоната често се наблюдава бигамия – един мъжки с два женски екз., което следва да се има предвид при мониторинг на вида (тази размножителна стратегия е рядко срещана при тръстиковия блатар). В периода на изхранване на малките възрастните птици облитат райони до около 1-5 км. западно и южно от блатата, ловувайки в открити тревисти райони и обработваеми площи.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от 8 дв. Необходими са допълнителни проучвания върху гнездовата популация на вида в зоната до 2025 г.
Популация: Размер мигриращата популация	Брой индивиди	16-49 инд.	В СФ за концентрацията на вида в зоната е посочена численост 16-49 инд. Липсват конкретни публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 16 индивида. Междинна цел до 2025 г.: провеждане на

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.	проучване за установяване на текущата миграционна численост на вида в зоната в подходящите местообитания.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	1 - 3 инд.	Определена на база данните от СЗП през 2019 и 2020 г. Количеството на зимуващите птици силно зависи от метеорологичните условия и най-вече от температурните стойности през януари. При средни температури около 0° С или с отрицателен знак, се очаква целевата стойност да бъде изпълнена.	При средни температури около 0° С или с отрицателен знак, се очаква зимуващата популация да е ≥ 1 инд.
Местообитание на вида: характеристика на гнездовите местообитания	ха	Най-малко 100 ха	Включва крайбрежните участъци от влажните зони, обрасли с водолюбива растителност. Гнездата си разполага предимно в обширни тръстикови масиви. Важни фактори са височината и гъстотата на тръстиката. Разполагат гнездата в места, които не се заливат при сезонните наводнения.	Запазване на тръстиковите масиви в рамките на защитената зона.
Местообитание на вида: характеристика на местообитанието за търсене на храна;	ха	Най-малко 40888 ха	Определена на база на % участие откритите местообитания в зоната: N09-сухи ливади, степи, N15-други обработваеми земи, N12-обширни зърнени култури, N08 равнини, шубраци. По време на миграции и зимуване обитава различни естествени и изкуствени влажни зони в ниските части на страната, в близост до които има полета с едногодишни тревисти култури, мочурища и ливади, където ловува дребни бозайници и птици.	Поддържане на подходящи земеделски култури (пшеница, люцерна) в близост до обширни тръстикови масиви, тъй като в първите търси храна, а във вторите гнезди.

6. Необходимост от промени в СФ за СЗ ВГ0002009 „Златията“
 Не са необходими промени в СФ.

Специфични цели за A082 *Circus cyaneus* (полски блатар)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 45-50 cm, размах на крилата – 110-120 cm. Средно голяма граблива птица с дребно тяло, дълги тесни крила и дълга, права опашка. Полетът е плавен с бавни махове на крилата. Често лети ниско над земята, увисва във въздуха, като слабо размахва повдигнати нагоре крила. Мъжкият се отличава от останалите блатари по широката ивица на над опашката. Женската и младото са трудно различими от другите

видове – бялата ивица на над опашката е малко по-широка и добре очертана и размерите на тялото са по-големи (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Преминаващ, зимуващ и вероятно гнездящ вид. Пролетния прелет е от началото на март до средата на април, а есенният – от началото на август до края на ноември. Сега през размножителния период има наблюдения в Горнотракийската низина, Дунавската равнина и Добруджа, но без доказателства за гнездене. Възможната гнездова популация в страната се оценява на 0–6 двойки. Броят на зимуващите в България индивиди през отделните години варира от няколко десетки до няколко стотици. Гнездото е на земята, сред гъста тревна или блатна растителност, храсталаци, житни култури (Спасов и Николов в Червена книга на Р България, 2015; Симеонов и др., 1990).

Характерно местообитание

Тревни съобщества – ливади, пасища, обработваеми земи, стоящи сладководни водоеми с постоянен или сезонен характер, широки речни долини (Спасов и Николов в Червена книга на Р България, 2015; Симеонов и др., 1990). В Ирландия е установена гнездова плътност между 0,25 и 4,24 дв./100 km² (Wilson et al., 2017). Според Madders (2003) полският блатар в Шотландия предпочита тревисто-храстови местообитания, които са богати на неговата плячка – тъмната полевка, *Microtus agrestis* и ливадна бъбрица, *Anthus pratensis*. Подходящи местообитания са ливади, пасища, обработваеми земи и вероятно повечето типове „Естествени и полуестествени тревни формации“ (6110-6520), а може би и някои от „Преовлажнени тресавища, калища и мочурища“ (7140-7230) според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

През размножителния период се храни основно с дребни бозайници (полевки, мишки) и птици, в по-малка степен с насекоми (скакалци), влечуги и земноводни, през зимата и с мърша (Спасов и Николов в Червена книга на Р България, 2015; Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Установен в Тракийската низина, района на бившето Стралджанско блато, Северното Черноморско крайбрежие и Дунавската равнина. Отделни индивиди и двойка са наблюдавани няколкократно през периода 1994–1996 г. между селата Къшин, Къртожабене и Търнене, Плевенско. Брачни игри при 2 двойки са регистрирани на 09.06.1997 г. до с. Оризово, Пловдивско. На 31.05.2002 г. са наблюдавани 2 отделни птици, съответно до гр. Раковски и до с. Момино село, Пловдивско (Игнатов в Янков, отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за птиците. Видът е включен също в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Според IUCN за територията на континентална Европа видът е „слабо засегнат“ – LC (Least Concern) 18.12.2020 г. Включен в SPEC 3 Изтощен. Включен в Червената книга на Р България със статус „критично застрашен“ CR (Critically Endangered).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната **мигрираща** популация на вида се оценява на 480 – 700 индивиди. Не са посочени краткосрочна и дългосрочна тенденции в развитието на популацията. Посочени са следните заплахи: A01, A02, D02, F03, D06.

Зимуващата популация е оценена на 250 – 400 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е увеличаваща се. Посочени са следните заплахи: A01, A02, C03, D02.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е мигриращ и зимуващ. Мигриращата популация се оценява на **15-20 индивида**, което представлява **2,8 – 3,1 %** от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Зимуващата популация се оценява на **0-10 индивида**, което представлява **2,5 – 4,0 %** от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Според Костадинова, Граматиков (2007), видът присъства в зоната по време на миграция, а по време на зимуване в зоната се наблюдават 5 – 10 инд.

При проучване на есенната миграция (Матеева и Янков, 2013) съобщават, че степните блатари в Северна България летят на относително широк фронт - през Дунавската равнина Лудогорието и Добруджа. Относително по-голям брой индивиди мигрират през източните части на Лудогорието и през Добруджа. В Южна България прелетът е съсредоточен в източната част – между с. Александрово и Атанасовско езеро и през Източните Родопи. В районът на зоната са установени през есента на 2008 - 2009 г. - 1 инд. (Матеева и Янков, 2013).

При проучванена миграцията в района на Лом са наблюдавани 3 полски блатара през пролетната миграция на 2011 г, а в района на Оряхово са мигрирали 5 птици през есента на 2009 и 26 през пролетта на 2010г (Н. Караиванов непубл. данни).

При проучвания на мигриращите птици в района на Златията през 2008 г, са наблюдавани мигриращи полски блатари през зона „Златията” с численост 77 птици през пролетната миграция и 10 птици през есенната миграция (Т. Мичев непубл. данни). През 2021 г. не са извършвани теренни проучвания по време на миграция в зоната.

От посочените заплахи в докладването по чл. 12, A01, A02, C03, D02, няма такива с отношение към зоната.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната през зимните месеци, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	5 - 10 инд.	В СФ е посочена стойност 10 инд. Костадинова, Граматиков посочват зимни числености 5 – 10 инд. Липсва друга публикувана информация, което налага междинна цел.	Извършване на проучване върху зимуващата популация на вида в зоната до 2025 г. Поддържане зимуваща популация поне 5 инд.
Популация: Размер мигриращата популация	Брой индивиди	1 - 77 инд.	В СФ за концентрацията на вида в зоната е посочена численост 15-20 инд. При мониторинги в района 2008 – 2009 г. са установени численост между 1 и 77 птици.	Поддържане на мигриращата популация на вида в зоната в размер от най-малко 1 индивид.
Местообитание на вида: характеристика	ха	Около 40000 ха	Изчислена на база Обширни зърнени култури и Сухи ливади, степи в рамките на	Поддържане в добро състояние на площите с

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
на местообитанията за търсене на храна			СЗЗ. Данните са взети от СФ като % на местообитание N12 и N09.	подходящи хранителни местообитания на вида в защитената зона.

6. Необходимост от промени в СФ за (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

По отношение на мигриращата и зимуваща популация предлагаме промяна в числеността на вида в зоната на база мониторинги и литературни данни.

По отношение на оценката на нац. популация предлагаме промяна в категорията от „С“ в „В“ поради численост на мигриращата и зимуващата популация над 2% от националната.

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			A/B/C
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A082	<i>Circus cyaneus</i>			w	5	10	i		G	B	A	C	C
B	A082	<i>Circus cyaneus</i>			c	1	77	i		G	B	A	C	A

Специфични цели за A083 *Circus macrourus* (степен блатар)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 42-46 cm, размах на крилата: 105-110 cm. Дребен, по-малък от полския блатар, със значително по-тесни и остри крила. Горната страна на тялото при мъжкия е светлосива, а долната бяла. Върховете на първостепенните махови пера са черни. Надопашката по-светла, но неясно очертана и нечисто бяла. При полет отдалече изглежда бял и наподобява чайка. Женската и младото трудно се различават от другите видове блатари (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Сега е преминаващ и отчасти зимуващ, в миналото е гнездил в Добруджа, в околностите на Ихтиман и Пазарджик, както и при с. Дъбравино, Варненско. През територията на страната преминава южната граница на ареала му. През последните десетилетия е регистриран само по време на миграция. Подходящите местообитания, както и районите на миналото му разпространение напоследък са сравнително добре проучени в орнитологично отношение и резултатите сочат, че най-вероятно **не гнезди на територията на страната** (Спасов в Червена книга на Р България, 2015). Пролетния прелет е през март-април. Есенният прелет започва последната десетдневка на август и продължава до края на октомври. По-многобройни са миграциите по Черноморското крайбрежие. През зимата е много рядък (Симеонов и др., 1990).

Характерно местообитание

Среща се в открити местности, степи, ливади, пустеещи земи, заблатени понижения, често в близост до вода, напоследък установен в житни култури. Гнезди поединично или в малобройни колонии (3–5 двойки) на земята в естествени тревни съобщества (ливади, пасища), по изключение в земеделски житни култури (Спасов в Червена книга на Р България, 2015; Симеонов и др., 1990). Подходящи местообитания са ливади, пасища, открити местности в близост до вода и вероятно повечето типове „Естествени и полуестествени тревни формации“ (6110-6520), а може би и някои от „Преовлажнени

тресавища, калища и мочурища“ (7140-7230) според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се главно с дребни гризачи (мишки и полевки), гущери, дребни видове птици (предимно наземно гнездящи видове от разред Passeriformes), твърдокрили насекоми.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

През XX в. степният блатар се е размножавал в България през отделни години и кратки периоди, като след 1970 г. няма индикации дори за епизодично гнездене. Изчезнал като гнездящ от страната. Редовно преминава при миграция (Янков и Иванов в Янков, отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за птиците. Видът е включен също в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Според IUCN за територията на континентална Европа е „слабо засегнат“ – LC (Least Concern) 18.12.2020 г., а за света видът е „почти застрашен“ - NT (Near Threatened) 19.05.2021 г. Включен в SPEC 1 Застрашен. Включен в Червената книга на Р България със статус „изчезнал“ EX (Extinct).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2001 – 2018 г.) националната мигрираща популация на вида се оценява на 80 – 150 индивиди. Не са посочени краткосрочна и дългосрочна тенденции в развитието на популацията. Посочени са следните заплахи: A02, D02, F03, D06.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е също мигриращ, като популацията се оценява на 4-5 индивиди, което представлява 3,33 – 5 % от националната популация. За размер и плътност на популацията (оценка „В“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

Според Костадинова, Граматиков (2007), видът присъства в зоната по време на миграция с 3 – 5 инд.

При проучване на есенната миграция (Матеева и Янков, 2013) съобщават, че степните блатари в Северна България летят на относително широк фронт - през Дунавската равнина Лудогорието и Добруджа. Относително по-голям брой индивиди мигрират през източните части на Лудогорието и през Добруджа. В Южна България прелетът е съсредоточен в източната част – между с. Александрово и Атанасовско езеро и през Източните Родопи. В районът на зоната са установени през есента на 2008- 2009 г. - 49 инд. (Матеева и Янков, 2013).

По Дунавското крайбрежие е много рядък вид, има малко наблюдения по време на пролетна и есенна миграция. Наблюдаван по време на миграция в района на зоната през август 2009 г. – 1 инд. (Shurulinkov et al., 2019).

През 2021 г. не са извършвани теренни проучвания по време на миграция в зоната.

По данни от <https://ebird.org/> за 2020 и 2021 г., видът не е наблюдаван в зоната.

По данни от <https://observation.org> за 2020 и 2021 г., видът не е наблюдаван в зоната.

От посочените заплахи в докладването по чл. 12 за вида в зоната, само D02, F03 нямат отношение към зоната.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер мигриращата популация	Брой индивиди	4 - 5 инд.	В СФ за концентрацията на вида в зоната е посочена численост 4-5 инд. Липсват конкретни публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 4 индивида. Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна численост на вида в зоната в подходящите местообитания.
Местообитание на вида: характеристика на местообитанията за търсене на храна	ха	Най-малко 40888 ха.	Изчислена на база на открити типове местообитания – най-често подходящи местообитания са ливади, пасища, открити местности в близост до вода.	Запазване и поддържане на подходящите открити местообитания в защитената зона за търсене на храна от вида по време на миграция

6. Необходимост от промени в СФ за СЗ ВГ0002009 „Златията“

Не са необходими промени в СФ.

Специфични цели за A084 *Circus pygargus* (ливаден блатар)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 42-47 cm, размах на крилата – 110-115 cm. Мъжкият наподобява полски блатар, но горната страна на тялото е по-тъмна, коремът е с надлъжни ръждиви шарки. Крилото отгоре с черна ивица и върховете на първостепенните махови пера са черни, а отдолу изглежда раирано. Женската и младото при полет практически не се различават от степния блатар. Почива като останалите блатари на земята (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящо-прелетен, преминаващ и зимуващ вид. Сега гнезденето е доказано за редица райони от Западна България (включително Софийското поле), долината на Марица и Югоизточна България. Територии с най-висока гнездова плътност са Дервентските възвишения, районът на яз. „Малко Шарково“, Ямболското и Старозагорското поле. По време на прелет се среща из цялата страна, по-често по Черноморското крайбрежие.

През зимата са наблюдавани рядко единични индивиди. Пролетния прелет е от средата на март до края на април, а есенният от средата на август до края на октомври (Марин и др., в Червена книга на Р България, 2015; Симеонов и др., 1990).

Характерно местообитание

Разнообразни влажни зони (включително влажни ливади, блата, торфища), към които проявява силно изразена привързаност. В България често гнезди в обработваеми площи, най-често засети с пшеница. Извън размножителния сезон връзката с влажните зони значително отслабва. Гнезди поединично или в разредени колонии. Мигрира поединично или по двойки, особено през есента, понякога формира малки ята с други ястребови птици при пресичане на големи водни площи (Марин и др., в Червена книга на Р България, 2015). Изследванията в Моравия (чешка Република) установяват гнездова плътност от 0,67 до 8,69 дв./100 km², като гнездовата плътност може да достигне до 12,8 дв./100 km² поради полуколониалния начин на гнездене на вида. Най-предпочитаното място за гнездене е зимната пшеница, където са разположени 78% от гнездата. От наблюдаваните 222 двойки (1991-2013 г.), 34% гнездат индивидуално, а 65,7% - полуколониално. Най-често полуколониите са съставени от 2-5 двойки. Средното разстояние между гнездата в полуколониите е 221,4 м. по време на отглеждане на малките височината на растителността около гнездото е обикновено между 60 и 100 см. Гнездата са разположени в земеделски блокове с площ между 6,1 и 97,5 ха и обикновено са разположени в покрайнините на блока (Porgach et al., 2013). Подходящи местообитания за гнездене са обработваеми земи със зимна пшеница, а по време на миграция също селскостопански площи с житни култури и вероятно повечето типове „Естествени и полуестествени тревни формации“ (6110-6520), а може би и някои от „Преовлажнени тресавища, калища и мочурища“ (7140-7230) според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се с яйца и малки на наземно гнездящи птици, гризачи, малки зайци, гущери, едри насекоми (Марин и др., в Червена книга на Р България, 2015; Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С петнисто и разпръснато разпространение в цялата страна. по-плътно заета почти цялата територия на Югоизточна България между Сакар и Източна Стара планина, с изключение на гористия район на Странджа. Разпръснато в Добруджа, Софийското поле и други места. Равномерно ниска на по-голямата част от заетата територия (по-малко от 10 дв./кв.). С най-висока плътност в района между р. Тунджа и Бургаската низина, където в някои квадрати гнездат повече от 10–15 дв. Там се размножава в рехави колонии (Ангелов и др., в Янков, отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за птиците. Видът е включен също в приложението към Резолюция № 6 (1998) на Постоянния комитет на Бернската конвенция. Според IUCN за територията на континентална Европа както и за света видът е „слабо засегнат“ – LC (Least Concern) 18.12.2020 г. Включен в Червената книга на Р България със статус „застрашен“ VU (Vulnerable).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездова популация на вида се оценя на 300 – 350 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е неизвестна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) е увеличаваща се. Посочените са следните заплахи и влияния: A02, A03, A04, A06, D02, C03, F03, J01, K03.

Мигриращата популация е оценена на 500 – 1100 индивида. Не са посочени тенденции в развитието на популацията. Посочени са следните заплахи: A02, D06.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно Стандартния формуляр за данни (СДФ), видът се опазва в зоната като **гнездящ** с численост **12 – 12 двойки**, което е 4-4,3% от националната гнездяща популация (оценка „В“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Съгласно Стандартния формуляр за данни (СДФ), видът се опазва в зоната и като **мигриращ** с численост **8-21 индивида**, което е 1,6-1,9 % от националната мигрираща популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

Ливадният блатар е изключително рядък гнездящ вид по поречието на р. Дунав. Обитава влажни ливади, пасища и земеделски земи. Гнездовата численост в ОВМ „Златията“ е оценена на 12 дв. (Костадинова и Граматиков (ред.), 2007), същата численост е посочена и в Стандартния формуляр за данни, но съгласно последните проучвания гнездовата численост на ливадния блатар за цялото Дунавско крайбрежие е много ниска, с 2 регистрирани дв. в 33 „Златията“ и 1 дв. между селата Совата и Хаджидимитрово (Cheshmedzhiev et al., 2019). Няма други данни за гнездовата численост на ливадния блатар в зоната.

Мигрираща популация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. В ОВМ „Златията“ ливадния блатар не е посочен като мигриращ. Видът е наблюдаван с много ниска численост по време на миграция в зоната (Cheshmedzhiev et al., 2019, eBird, Observation.org), но не е регистриран по време на теренните проучвания през април и юни 2021 г.

От посочените в докладването по чл. 12 заплахи А02, А03, А04, А06, D02, С03, F03, J01, K03 към зоната имат отношение А02 – „Преобразуване от един вид използване на земеделска земя в друг (с изключение на отводняване и изгаряне)“; А03 – „Превръщане от смесено земеделие и агролесовъдски системи към специализирано (например монокултурно) производство“; А04 – „Промени в терена и повърхността на земеделските площи“; А06 – „Изоставяне на управлението на пасища (например прекратяване на паша или косене)“; F03 – „Преобразуване от други видове земеползване в търговски/индустриални зони (с изключение на отводняване и промяна на бреговата линия, устието и крайбрежните условия).

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популацията	Брой индивиди	0 - 12 дв.	Целевата стойност е определена на база СФ, публикуваните данни и теренните наблюдения през гнездовия период на 2021 г.	Тенденцията е към подобряване състоянието на популацията в зоната до достигане на стойност от поне 1 гнездяща двойка.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
				Цел до 2025 г.: Необходимо е да се направи целенасочено проучване за установяване на гнездовата численост на вида в зоната.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	8 - 21	Определена на база СФ.	Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на мигрираща численост на вида в зоната.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ха	най-малко 41 324	Изчислена въз основа на процентното участие на откритите земеделски и храсталачни местообитания – N09 - сухи ливади, степи, N12 - обширни зърнени култури, N21 - негорски площи в рамките на зоната, подходящи за гнездене.	Поддържане в добро състояние на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона. Определяне на оптимални гнездови местообитания на вида в зоната
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	41 324	Изчислена въз основа на процентното участие на откритите и храсталачни местообитания – N09 - сухи ливади, степи, N12 - обширни зърнени култури, N21 - негорски площи в рамките на зоната. Видът използва разнообразни открити местообитания за търсене на плячка.	Поддържане в добро състояние на подходящите местообитания за търсене на храна на вида в зоната чрез поддържане на откритите местообитания в зоната.

6. Необходимост от промени в СФ на специална защитена зона BG0002009 „Златията“

По отношение на качество на данните в колона Data quality предлагаме промяна в класификацията на зоната от G – добро в DD – недостатъчни данни, както за гнездящата, така и за мигриращата популация.

Species				Population in the site						Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A084	<i>Circus pygargus</i>			c			i		DD				
B	A084	<i>Circus pygargus</i>			r			p		DD				

Специфични цели за A086 *Accipiter nisus* (малък ястреб)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 35-37 cm., размах на крилата: 60-65 cm. Мъжки - горната страна на тялото тъмносива, по тила бели основи на перата, ушите и страните на гушата ръждиви. Гърдите, корема и гащите изпъстрени с ръждиви напречни препаски. Женски - горната

страна на тялото сиво-кафява. Тилът тъмнокафяв с бели петна, над очите бяла „вежда“. Долната страна на тялото бяла, по гушата с тъмни надлъжни резки, а останалата част с тъмнокафяви напречни препаски. И при двата пола клюна е тъмносив с черен връх. Восковицата и краката светложълти. Ирисът е тъмножълт (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

В България видът е постоянен, прелетен и зимуващ. Гнездовия период започва в края на април и продължава до края на юли (Симеонов и др., 1990). Мигрира през България от началото на март до началото на април и от средата на септември до края на октомври (Матеева и Янков, 2013).

Характерно местообитание

През размножителния период обитава основно широколистни, смесени и иглолистни гори, алувиални и много влажни гори и храсталаци, по-рядко – ивици дървета, храсти и мозайки от тях, овощни градини, дървесни и храстови плантации, а също в градски паркове и градини или други гористи части на градове, села. По време на миграции и през зимата се среща в хълмисти райони, открити полета, обработваеми площи, паркове, покрайнини на селища (Симеонов и др., 1990; Янков, отг. ред., 2007).

Хранене

Предимно орнитофаг. Ловува дребни птици до 120 гр., обикновено до 7 км от гнездото. Малкия ястреб не извършва селекция при ловуване, преобладават жертвите, които имат най-висока плътност (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпръснато и групово на почти цялата територия на страната с изключение на някои земеделски райони. По-плътно в гористите части, особено в планините, полупланинските и хълмисти райони, но и в Лудогорието и дори в Добруджа (където гнезди в полезащитните пояси и суходолията). Относително ограничен разпространен по Дунавското крайбрежие и поречията на някои от големите реки, където вероятно е заместен от *Accipiter brevipes*. Като цяло плътността по-висока в планинските и полупланинските райони на Рила, Пирин, Родопите, Стара планина и Предбалкана (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 3 на ЗБР. Според IUCN за територията на континентална Европа, а и за целия свят видът е „слабо засегнат“ – LC (Least Concern) 18.12.2020 г. Няма SPEC категория. Включен в Червената книга на Р България със статус „застрашен“ EN (Endangered).

Съгласно Докладването през 2019 г. (за периода 2005-2018 г.), видът се опазва като гнездящ с популация между **1000 и 2300 двойки**. Краткосрочната популационна тенденция (2001-2018 г.) е **стабилна**, а дългосрочната (1980-2018 г.) е **увеличаваша се**. Не са посочени заплахи и влияния.

Малкият ястреб се опазва също така и като мигриращ вид с численост **1000-2200 индивида**. Не са посочени краткосрочни и дългосрочни тенденции в развитието на популацията. Посочени са следните заплахи: A02, B02, F03, D02.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е гнездящ, като популацията се оценява на 6 – 6 двойки, което представлява 0,26 – 0,6 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“),

популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е също мигриращ, като популацията се оценява на 0 - 70 индивида, което представлява 0,13 – 7 % от националната популация. За размер и плътност на популацията (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Според Костадинова, Граматиков (2007), видът не присъства в зоната по време на гнездене и миграция.

За българското поречие на р. Дунав малкия ястреб е много по-многочислен по време на зимуване и миграция от колкото през размножителния сезон. Гнездящата популация на вида по р. Дунав е оценена на 180 – 330 двойки. В зоната са наблюдавани по време на миграция през Август- Октомври 2009 г. – 3 инд. (Shurulinkov et al., 2019).

Теренното проучване през май и юни месец 2021 г. не установени птици от вида в зоната. През 2021 г. не са извършвани теренни проучвания по време на миграция в зоната.

По данни от eBird, видът е наблюдаван в зоната през 01.2010 г. – 1 инд., 03.2020 г. – 1 инд., 04.2020 г. – 1 инд., 09.2020 г. – 2 инд., 01.2021 г. – 1 инд.,

По данни от <https://observation.org> за 2020 и 2021 г., видът не е наблюдаван в зоната.

От посочените заплахи в докладването по чл. 12 за вида в зоната, само D02, F03 нямат отношение към зоната.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	6 двойки	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) са посочени 6-6 гнездящи двойки. Размерът на гнездовата популация силно ще зависи от наличието на едроразмерни/ биотопни дървета в групи и поддържането на подходящи местообитания. Поддържането на популацията е в пряка връзка със запазване/увеличаване на целевата стойност по параметър „Наличие на едроразмерни/ биотопни дървета в групи“ (видът е адаптивен и използва разнообразна по вид, тип и разположение дървесна растителност).	Поддържане на популацията.
Популация: Размер	Брой	0 - 70 инд.	В СФ за концентрацията на вида в зоната е посочена численост	Запазване числеността на мигриращата

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
мигриращата популация	индивиди		70 инд. Липсват конкретни публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.	популация. Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на мигрираща численост на вида в зоната.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ха	Най-малко 435 ха	Изчислена въз основа на 1 % местообитание от широколистна гора (N16) в рамките на зоната.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона, в размер на най-малко 435 ха.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	Най-малко 43062 ха	Изчислена на база % на общата сухоземна площ на местообитанията след изваждане на откритите водни площи (N06 – 1%). Вида използва разнообразни местообитания за търсене на плячка, вероятно често и извън зоната.	Поддържане в добро състояние на площта на подходящите хранителни местообитания на вида. Запазване площта на оптималните хранителни местообитания в размер най-малко 4000 ха
Местообитание на вида: Наличие на едроразмерни/ биотопни дървета, в групи	Брой дървета на ха, в група	Най-малко 5 броя на ха, в група	Целевата стойност на показателя е съобразена с посочената в Наредба № 8 от 05.08.2011 г. за сечите в горите, обновена от 29.09.2020 г.	Поддържане на състоянието по този параметър.

6. Необходимост от промени в СФ BG0002009 „Златията“

Предвид наличната информация за настоящата размножаваща се и постоянна концентрираща на вида в защитената зона е необходима актуализация на СФ:

- По отношение на оценка на зоната (Site assessment) за мигриращата популация следва да се промени критерий С за размер и плътност на популацията от С на В (което е 0,13 – 7 % от националната мигрираща популация).

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A086	<i>Accipiter nisus</i>			p	6	6	p		G	C	B	C	C
B	A086	<i>Accipiter nisus</i>			c	0	70	i		G	B	A	C	C

Специфични цели за A087 *Buteo buteo* (обикновен мишелов)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 55 – 58 cm. Размах на крилата: 120 – 130 cm. Средно голяма граблива птица с широки, къси крила и къса закръглена опашка. Оперението е кафяво, като на горната страна еднообразно, а на долната е с белезникав или ръждив оттенък и пъстрини. Лети с плавни махове на крилата. Восковицата и краката са жълти. В България се среща подвиждът *Buteo buteo vulpinus* (обикновен ръждив мишелов) (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

За България видът е постоянен и прелетен. Един от най-многобройните и широко разпространени видове хищни птици в страната. Размножителния период започва през април. Гнездото си строи по широколистни и иглолистни дървета на височина 6-20 м. Видът е известен като далечен мигрант (главно подвиждът *vulpinus*) и мигрант на къси разстояние, но на широк фронт, отчасти зимува в България (подвидът *buteo*). Мишеловът е най-многобройният мигрант сред грабливите птици през периода 1979-2003 г. в Бургаския залив. Общата му численост варира между 7963 и 31 746 инд. (средно – 17 739) (Michev et al., 2018). Пролетната миграция е най-интензивна през март, а есенната през втората половина на октомври. Образува сравнително многочислени ята (300-400), всред които може да присъстват и други единични видове (тръстиков блатар, черна каня). Общо проучванията през 2011 и 2012 г. показват, че макар обикновения мишелов да прелита над цялата страна, основната част от прелитащите птици се концентрират в източната част (Матеева и Янков, 2013).

Характерно местообитание

Обитава крайнини на широколистни, смесени и иглолистни гори с поляни, групи дървета сред открити пространства. Среща до 1500 м. - 1977 м надморска височина (Симеонов и др., 1990; Янков, отг. ред., 2007). Гнездовата територия на една двойка е между 39 и 221 ха (средно – 119 ха). В Алпите (Италия) е установена гнездова плътност между 28 и 31 дв./100 кв. км. като разстоянието между гнездата е средно 1108 м. По-голяма част (81%) от гнездата са разположени на скали, а останалите върху стари дървета (кестен, бял бор, дъб) (Sergio, 2002). Подходящи местообитания за гнездене са крайнини на гори (9110-91СА), а за търсене на храна са открити пространства - ливади, пасища, обработваеми земи и вероятно повечето типове „Естествени и полуестествени тревни формации“ (6110-6520) според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Основно се храни с бозайници (15 вида), като доминират дребните гризачи – обикновена полевка, лалугер, горска полевка, горска мишка и др.). От птиците (17 вида) най-често ловува обикновен скорец.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Повсеместно разпространен на цялата територия на страната. Не е установен на места в равнинни безлесни райони с преобладаване на земеделски култури – локално в Дунавската равнина, Тракийската низина, Бургаската низина и др. Числеността му е относително равномерна, като е по-висока в предпланинските и хълмистите райони с по-голямо разнообразие на местообитания (комбинация от гори с ливади, пасища и обработваеми земи) (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 3 на ЗБР. Според IUCN видът е с категория „слабо засегнат“ - LC (Least Concern) 18.12.2020 г. за територията на континентална Европа, също и за света. Няма SPEC категория. Не е включен в Червената книга на Р България.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005-2018 г.), видът се опазва като **гнездящ** с популация между **2400 и 4200 двойки**. Краткосрочната (2001-2018 г.) популационна тенденция е **стабилна**, а дългосрочната (1980-2018 г.) е неизвестна. Не са посочени заплахи и влияния.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2001-2018 г.), видът се опазва и като **мигриращ** с численост между **36 000 и 40 000 индивиди**. Не са посочени тенденции в миграционната численост. Не са посочени и заплахи.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната видът е **гнездящ** с численост **8-8 двойки**, което представлява 0,19-0,33 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно СФ **мигриращата** (концентрираща се) популация е **46-286 индивиди**, което представлява 0,13-0,72 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично съхранение (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

Обикновеният мишелов е широко разпространен многочислен вид, който гнезди практически във всички горски масиви в Дунавската равнина. Обитава гори в непосредствена близост до открити пространства, ливади, пасища и земеделски земи с дървета и крайречна горска растителност (Cheshmedzhiev et al., in Shurulinkov et al., 2019). Видът не е посочен в ОВМ „Златията“ (Костадинова и Граматиков (ред.), 2007). Обикновеният мишелов е наблюдаван по време на теренните проучвания през април и юни 2021 г., но няма преки наблюдения, свидетелстващи за брачно поведение или гнездене.

Мигрираща популация

Национално проучване на миграцията за 42 вида птици през 2011 и 2012 г. показват, че макар обикновения мишелов да прелита над цялата страна, основната част от прелитащите птици се концентрира в източна България (Матеева и Янков, 2013). Многочислен мигриращ вид в средна Дунавска равнина, като най-висока численост е установена през периода август-февруари (Шурулинков и др., 2005). В ОВМ „Златията“ видът не е посочен (Костадинова и Граматиков, 2007). В СЗЗ „Златията“ по време на есенна миграция през август-октомври 2009 г. е отчетена сравнително ниска численост (46 инд.) (Cheshmedzhiev et al., in Shurulinkov et al., 2019).

Основните заплахи за обикновения мишелов са безпокойството, провеждането на горско-стопанските дейности и практики, най-вече по време на размножителния сезон, както и химизацията в селското стопанство.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой двойки	1 – 8 дв.	Определена на база СФ. Няма друга актуална информация за числеността на гнездящите двойки на вида в зоната.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на гнездящата популация до 2025 г.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	46 – 286 инд.	Определена на база СФ. Няма друга актуална информация за количеството на птиците и районите с концентрация на вида в зоната по време на миграция.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ха	Най-малко 435 ха	Определена на база на % горските местообитания в зоната - N16 - Широколистни листопадни гори. Тяхната обща площ е 435 ха.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в размер най-малко 435 ха
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	41 323 ха	Определена на база на % на откритите местообитания в зоната: N09-сухи ливади, степи, N12 - Обширни зърнени култури, N15-други обработваеми земи, N21 - Негорски площи, заети с растителни видове (включително градини, лозя, трайни насаждения). Тяхната обща площ е 41323 ха.	Поддържане в добро състояние на площта на подходящите хранителни местообитания на вида. Опазване на оптималните трофични местообитания.

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0002009 „Златията“

Предвид наличната информация за гнездящата численост на вида, предлагаме да се актуализира минималната численост от 8 на 1 дв.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A087	<i>Buteo buteo</i>			p	1	8	p		G	C	B	C	C
B	A087	<i>Buteo buteo</i>			c	46	286	i		G	C	A	C	C

Специфични цели за A092 *Hieraetus pennatus* (малък орел)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 47 - 55 см., размах на крилата: 110 - 120 см. Възрастните имат две фази на оперението. При светлата фаза отгоре е светлокафяв с кафяви пъстрини по средата на перата, а отдолу е белезникав с надлъжни петна по гърдите и черни махови пера. Това оперение наподобява възрастен египетски лешояд. При тъмната фаза главата и тялото отдолу са тъмнокафяви, а опашката – по-светла; на предните ръбове на крилата при главата има две характерни бели петна, които липсват при всички други дневни грабливи птици. Има и междинна фаза. Младите са белезникави, с повече напетнявания

по тялото. Отличава се от женските и младите на тръстиковия блатар, по късите и широки крила, опашка и хоризонтален профил при реене (Симеонов и др., 1990, Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящо-прелетен и преминаващ вид. Пролетният прелет е през март - април. Есенният прелет е от втората половина на август до края на октомври. Миграционната активност е най-интензивна през втората половина на септември. Съотношението на екземплярите със светла и с тъмна фаза на окраската по време на миграции е 7:4. По време на прелет е често срещан, особено по Черноморското крайбрежие (Симеонов и др. 1990, Червена книга на Р България 2015).

Характерно местообитание

Гнезди основно в Широколистни листопадни гори в полупланинските и хълмисти райони до около 2000 м н. в. и ниските части на по-високите планини и по-рядко в Смесени гори или в Алувиални и много влажни гори и храсталаци (главно покрай Дунавското и Черноморското крайбрежие). Гнездовото му разпространение в голяма степен зависи от наличието на стари гори или запазени групи стари дървета сред по-младите гори. Понякога заема гнезда на други дневни грабливи птици. (Симеонов и др., 1990, Червена книга на Р България 2015, Янков, ред., 2007).

Ловува предимно в полет и улавя плячката си, птици, бозайници, гущери и насекоми, на или в близост до земята или над дървета, обикновено след грандиозно гмуркане (William 1999).

Според Martínez 2006, 2,46 двойки обитават територия 10 км².

Според Lopez et al. 2016, в Испания 1 двойка обитава територия около 88,4–233,3 км².

Според Agxababyan and Stepanyan 2020 в Армения, 1 двойка обитава територия около 5,1 км².

Хранене

Храни се с лалугери и други гризачи, птици (гълъби, дроздове, чучулиги, синигери), влечуги и др., които лови в гори и открити пространства (Симеонов и др., 1990, Червена книга на Р България 2015).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Петнисто и разпръснато в почти цялата страна, в гористи райони в равнините, в ниските и средно високите части на планините. Предимно в Източна България, с най-плътно разпространение в Източните Родопи, Сакар и хълмистите райони по поречието на р. Тунджа, Източна Стара планина, Странджа, Добруджа и отчасти Лудогорието. Гнездовища в съседни квадрати и в Средна гора, долината на р. Струма, Тракийската низина. В Западна България предимно с разпръснати единични находища. Почти отсъства от Дунавската равнина (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците и Приложение 2 и 3 на ЗБР. Включен в СПЕС 3. Включен е в Червената книга на България със статус- уязвим VU. Според IUCN – LC (Least Concern) 18.12.2020 г., за територията на континентална Европа.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 240 и 250 двойки. Краткосрочната популационна тенденция (2000-2018) е нарастваща и дългосрочна (1980-2018) популационна тенденция е нарастваща.

За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: A02, A04, B01, B02, B03, B06, C03, D02, E01,F03.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната мигрираща популация на вида се оценява на 200 и 2000 индивида. Краткосрочната популационна

тенденция (2000-2018) и дългосрочна (1980-2018) популационна тенденция не е посочена.

За мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: A02, A04, D06, F03.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно СФ, видът се опазва в зоната и като мигрираща (концентрираща се) популация, която се оценява на 3 индивида, което представлява 0,15 – 1,5 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

Според Костадинова, Граматиков (2007), видът не присъства в зоната по време на миграция.

По данни от <https://ebird.org/> за 2020 и 2021 г., видът не е наблюдаван в зоната.

По данни от <https://observation.org> за 2020 и 2021 г., видът не е наблюдаван в зоната.

Вида не беше отчетен при нашите теренни проучвания през гнездовия период на 2021 г., не са провеждани теренни проучвания по време на миграция през 2021 г.

От посочените заплахи в докладването по чл. 12 за вида в зоната - F03, D02, F26 нямат отношение към зоната.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	3 инд.	В СФ за концентрацията на вида в зоната е посочена численост 3 инд. Липсват конкретни публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	Най-малко 43062 ха	Изчислена на база % на общата сухоземна площ на местообитанията след изваждане на откритите водни площи. Вида използва разнообразни открити местообитания като за търсене на плячка, вероятно често и извън зоната.	Поддържане в добро състояние на площта на подходящите хранителни местообитания на вида. Опазване на оптималните трофични местообитания в размер на 4 000 ха.

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0002009 „Златията“

Не са необходими промени в СФ.

Специфични цели за A094 *Pandion haliaetus* (орел рибар)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 55-60 cm, размахът на крилата – 155-165 cm., тегло 1200-2000 гр. При възрастните оперението отгоре е тъмнокафяво, с изкл. на бялото теме, а отдолу – белезникаво с черни петна в основата и по върховете на първостепенните махови пера; главата е с малка качулка. В реещ и планиращ полет има характерен начупен профил (подобно на чайка), по който лесно може да се отличи от другите по-едри грабливи птици (Симеонов и др., 1990, Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящо-прелетен и преминаващ вид. Пролетна миграция - февруари- април и есенна миграция - август- декември (Симеонов и др. 1990).

Характерно местообитание

Разнообразни естествени и изкуствени влажни зони със стоящи или течащи води, предимно по блата и езера и много рядко край големи, богати на риба рибарници. Основно изискване към местообитанието е наличие на значителни хранителни ресурси (предимно риба) в съчетание с подходящи места за гнездене (стари дървета в заливни гори, стълбове на далекопроводи и др.). При търсене на храна се отдалечава до 10–20 km. (Симеонов и др., 1990, Червена книга на Р България 2015). Подходящи местообитания вероятно са 3150 и 3260 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Стенофаг. Храни се с риба (99% от диетата му) с тегло 150–300 гр. и дължина около 25–35 cm. При мътна вода не може да си набавя храна и лови жаби, мишевидни гризачи, зайци, земноводни, други птици и малки влечуги. В България храната е изследвана от гушите и стомашното съдържание на 6 екз. Установени са остатъци от 4 шарана, 4 костура, 2 скобара, 1 червеноперка и 2 водни жаби (Симеонов и др. 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С разпръснато разпространение покрай язовири и рибарници, главно в Тракийската низина, Източните Родопи, Западна и Източна Стара планина. Отделни находища с пониска степен на достоверност и по Дунавското крайбрежие (между о. Белене и оз. Сребърна) и долините на реките Струма и Места. (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците и Приложение 2 и 3 на ЗБР. Включен в СПЕС 3. Включен е в Червената книга на България със статус- критично застрашен CR. Според IUCN – LC (Least Concern) 18.12.2020 г., за територията на континентална Европа.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на 0 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е неизвестна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) намаляваща. Посочени са следните заплахи и влияния: A07, A09, B02, D02, F03, G01, H01, A08.

Мигриращата национална популация е оценена на 100 – 150 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е флукуираща. Посочени са следните заплахи и влияния: D02, F03, F26.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е мигриращ, като популацията се оценява на 1-2 индивида, което представлява 1-1,33 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е

изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

В средна Дунавска равнина видът е рядък мигрант (Шуруликов и др., 2005). Според Костадинова, Граматиков (2007), видът не присъства в зоната по време на миграция.

Теренното проучване през май и юни месец 2021 г. не установи птици от вида в зоната.

През 2021 г. не са извършвани теренни проучвания по време на миграция в зоната.

По данни от <https://ebird.org/> за 2020 и 2021 г., видът не е наблюдаван в зоната.

По данни от <https://observation.org> за 2020 и 2021 г., видът не е наблюдаван в зоната.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 1 индивид	В СФ за концентрацията на вида в зоната е посочена численост 1-2 инд. Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 индивид.
Местообитание на вида: площ на подходящите места за търсене на храна	ха	Най-малко 435 ха	Изчислена на база % на откритите водни площи (N06, – 1%) след изваждане на общата сухоземна площ на местообитанията и на широколистната естествена гора.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 435 ха

6. Необходимост от промени в СФ за (С33) BG0002009 „Златията“

Не са необходими промени в СФ.

Специфични цели за A096 *Falco tinnunculus* (черношипа ветрушка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 30-35 см., размах на крилата: 72-78 см. Мъжкият е със сиво-сини глава и опашка (на върха с широка черна ивица) и червено-кафяв гръб, изпъстрен с черни шрихи, по които се отличава от мъжката степна ветрушка; отдолу е светлокафяв с редки черни шрихи. Женската отгоре е кафява с черни шрихи, отдолу – кремава с черни шрихи по гърдите и подкрилията; маховите пера са изцяло сиви; има добре очертани бакенбарди. При всички възрасти и полове опашката е дълга с черна ивица накрая, а ноктите – черни. (Симеонов и др., 1990, Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Прелетен и постоянен. Пролетният прелет е през март, есенният - септември - октомври. През размножителния период е повсеместно разпространен вид в равнини и планини до

най-високите алпийски терени. През зимата се среща рядко в равнини и планински склонове до около 1000 m надм. в. (Симеонов и др. 1990).

Характерно местообитание

Скалисти и карстови терени, проломи, дефилета, ждрела, долини на реки с отвесни пясъчливи, лъсови брегове и оврази, лесостепни, крайнини на разредени гори, полета с единични стари дървета и оазисни гори (Симеонов и др. 1990). Според Sxanning (2006) 1 двойка обитава територия около 2 до 10 км² (200-1000 ха), като среден размер на територията е 5 км² (500 ха). В други големи европейски градове е между 23 и 55 двойки /100 км² (Malher et al. 2010).

Хранене

Хранят се предимно с малки бозайници, включително полевки (Arvicoline) и мишки (напр. *Apodemus sylvaticus*). Понякога се хранят със земноводни, влечуги и други птици. Ловуват, като се издигат на 10 до 20 м над земята и бързо се гмуркат върху плячката си. В някои райони са ключови хищници за малки, тревопасни бозайници, включително полевки и мишки, и помагат за контролиране на популациите на гризачи и дребни бозайници. Въпреки че стават жертва на ястреби и други хищници, те не са основен източник на храна за хищниците (Shrubb, 1993; Sxanning, 2006).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Повсеместно разпространен в по-голямата част от страната както в равнините, така и в планините, където достига до алпийските им части. Отсъства или е рядък в гористите райони, особено в планините (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 3 на ЗБР. Включен в SPEC 3. Не е включен в Червената книга на България. Според IUCN – LC (Least Concern) 18.12.2020 г., за територията на континентална Европа.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) видът се опазва като **гнездящ** с популация между 4400 и 9600 двойки. Краткосрочната (2000-2018) е стабилна, а дългосрочната тенденция в развитието на популацията (1980-2018 г.) е увеличаваща се. Не са посочени заплахи и влияния.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2001 – 2018 г.) видът се опазва и като **мигриращ** с популация между 800 и 1000 индивида. Не са посочени тенденции в развитието на популацията. Посочени са следните заплахи и влияния: A02, A04, F03, D06.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **постоянен**, като числеността на популацията е 15-15 дв., което представлява 0,16-0,34 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е също и **мигриращ**, като популацията се оценява на 15 – 44 индивида, което представлява 1,9 – 4,4 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

По поречието на Дунав е многочислен гнездящ вид. Гнезди повсеместно, като използва скали и скални стени, стълбове, дървета и често заема стари гнезда на вранови птици. Общо са установени 420-750 дв. (Cheshmedzhiev et al. in Shurulinkov et al., 2019). В ОВМ „Златията“ видът не е посочен (Костадинова и Граматиков, 2007). По време на теренните изследвания в зоната през 2021 г. видът е наблюдаван няколкократно, с едно наблюдение на 28 април на една двойка ветрушки по време на копулация в подходящо за гнездене местообитание. При второто посещение на същото място на 3 юни е наблюдаван женският индивид.

По време на проучвания на есенната миграция по поречието на река Дунав и Дунавската равнина в периода 2008 – 2009 г., в зоната, в района на село Златия, са установени да прелитат 15 индивида (Матеева, Янков 2013).

Макар и да не са посочени в докладването, основните заплахи за гнездящата популация на черношипата ветрушка са безпокойството, провеждането на горско-стопански дейности и практики, най-вече по време на размножителния сезон, както и химизацията в селското стопанство. Всички заплахи и влияния, посочени за мигриращата популация, са валидни за зоната.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой двойки	1 – 15 дв.	Определена на база СФ, теренните проучвания през 2021 г. и други налични данни за гнезденето на вида в зоната.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 гн. дв. Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на гнездящата популация до 2025 г.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	15 – 44 инд.	Определена на база СФ и други налични данни за числеността на птиците и районите с концентрация на вида в зоната по време на миграция.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на мигриращата популация до 2025 г.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ха	Най-малко 2175 ха	Определена на база на % на подходящите гнездови местообитания в зоната - N16 - Широколистни листопадни гори, N21 - Негорски площи, заети с растителни видове (включително градини, лозя, трайни насаждения), N23 - Други земи (включително градове, села, пътища, места за отпадъци, мини, индустриални обекти). Тяхната обща площ е 2175 ха.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в размер най-малко на 2175 ха
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	41 323 ха	Определена на база на % на откритите местообитания в зоната: N09-сухи ливади, степи, N12 - Обширни зърнени култури, N15-други обработваеми земи, N21 -	Поддържане в добро състояние на площта на подходящите хранителни местообитания на вида. Опазване на

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			Негорски площи, заети с растителни видове (включително градини, лозя, трайни насаждения). Тяхната обща площ е 41 323 ха.	оптималните трофични местообитания.

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0002009 „Златията“

Предвид наличната информация за гнездящата численост на вида, предлагаме минималната численост да се актуализира от 15 на 1 дв., следствие актуална информация от теренни наблюдения през 2021 г. Тъй като мигриращата численост на вида в зоната представлява 1,9 – 4,4 % от националната популация, следва да се промени оценката на популацията то „С“ на „В“.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A096	<i>Falco tinnunculus</i>			p	1	15	p		G	C	B	C	C
B	A096	<i>Falco tinnunculus</i>			c	15	44	i		G	B	A	C	A

Специфични цели за A097 *Falco vespertinus* (вечерна ветрушка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 27-33 cm, размахът на крилата - 70-74 cm. Дребна граблива птица с големина колкото обикновената ветрушка. Крилата дълги и остри. При възрастните краката са оранжеви или оранжево червени. Мъжкият е тъмносив до черен, с ръждивочервена задна част на корема и подопашката. При женските плещите и опашката са тъмносиви, а главата и тялото отдолу – ръждивокафяви (Симеонов и др., 1990; Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящо-прелетен. Пролетният прелет е април-май, а есенният от края на август до октомври. По време на прелет образува и големи ята от 150-200 инд., най-значимото място за концентрация по време на есенната миграция в Европа е Атанасовското езеро, където са регистрирани до 3100 инд. По време на есенната миграция се среща по-често по Черноморското крайбрежие, нос Емине (223 инд.), курорта Албена, нос Калиакра, Ломовете, Луда Камчия, Кресна, Пловдив, Софийската котловина, долното течение на река Арда, Котленска планина. Най-висока миграционна активност има през втората половина на септември (Симеонов и др. 1990; Мичев и др., 2012; Червена книга на Р България 2015).

Характерно местообитание

Открити местообитания, оградени с малки гори, групи дървета и обработваеми площи с единични дървета и малки горички, разредени гори с обширни поляни, пасища, ливади, предимно с лесостепен характер, обширни земеделски местообитания, където предпочитат култивирани мозайки с наличие на угар, пасища или люцерна. Използва изградени гнезда на *Corvus frugilegus*, *Pica pica*, *Corvus corone cornix*, *Buteo sp.* (Симеонов и др., 1990; Palatitz et al. 2015). През размножителния период индивидуалната

хранителна територия при женските е 38 - 322 ха, а при мъжките - 310 - 3467 ха (по Daskalova and Shurulinkov, 2018).

Хранене

Вечерната ветрушка е универсален хищник, най-често срещаната му плячка са безгръбначни, земноводни и дребни бозайници. През размножителния период, се храни със следните групи - насекоми (10,2 % – 40 %), земноводни (3,8 % – 23,2 %), влечуги (8,8 % – 38 %), птици (9,4 % – 12,2 %), бозайници (7,6 % – 61,5 %) (Zoltán F., S. László 1988). По време на есенната миграция (Кипър) храненето е изключително с насекоми – 99,9% (Alivizatos and Kassinis, 2021).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Предимно в откритите равнинни части на Северна и Източна България, по-групирано в Добруджа и в района на Златията. Разпръснати непостоянни единични гнездовища в ниските части на Южна България (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците и Приложение 2 и 3 на ЗБР. Включен в SPEC 3. Включен е в Червената книга на България със статус- критично застрашен CR. Според IUCN – VU (Vulnerable) 18.12.2020 г., за територията на континентална Европа.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на 0 – 15 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е намаляваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) намаляваща. Посочени са следните заплахи и влияния: A02, A03, A04, A07, C03, D02, F03, J01, D06.

Мигриращата национална популация е оценена на 5000 – 16000 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е неизвестна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) също е неизвестна. Посочени са следните заплахи и влияния: A02, A03, A04, A07, F03, D06.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно Стандартния формуляр за данни (СДФ), видът се опазва в зоната като **гнездящ** с численост 2 – 38 двойки, което е 13,3 – 253,3% от националната гнездяща популация (оценка „А“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната вида е **мигриращ** с численост **5-16 индивида**, което представлява 0,1 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

В Атлас на гнездящите птици в България районът на Златията е посочен като една от зоните с групирано разпространение на вечерната ветрушка в България (Георгиев и др., в Янков 2007). В ОВМ „Златията“ видът е посочен с гнездова численост 2-38 дв. (Костадинова и Граматиков, отг. ред., 2007), а същите стойности са посочени и в СФ на зоната. В Червената книга на България е отбелязано, че числеността на гнездящата

популация у нас, оценена на 150 – 250 двойки в по-ранни източници, не е била потвърдена през 2005 и 2006 г. при целенасочено търсене в цялата страната, когато е била намерена само една гнездяща двойка (Профиоров и др., в Големански (ред.) 2011). През последните няколко години, въпреки, че са били наблюдавани ловуващи възрастни птици в няколко локации по поречието на Дунав, размножаващи се двойки не са били установени (Cheshmedzhiev et al. in Shurulinkov et al., 2019). Няма наблюдения, които да докажат гнезденето на вида в СЗЗ „Златията“ от теренните проучвания през 2021 г.

Анализът на наличната информация показва, че стойностите на гнездящата популация на вечерната ветрушка в зоната вероятно са силно завишени, както е посочено в Червената книга на Р България относно националната гнездяща популация. Нашето експертно мнение е, че максималната стойност на гнездяща популация в СФ на зоната трябва да бъде актуализирана и е необходимо да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на нейния размер до 2025 г.

Мигрираща популация

В средна Дунавска равнина видът се среща по време на пролетния и по-рядко на есенния прелет (Шурулинков и др., 2005). Според Костадинова, Граматиков (2007), видът не присъства в ОВМ „Златията“ като мигриращ вид. По време на проучването на есенната и пролетната миграция в рамките на проекта „Минимизиране на рисковете за дивите птици“ в Северна България през периода 2008 – 2009 г. вечерната ветрушка е наблюдавана в района на с. Златия – 5 индивида (Матеева и Янков, 2013). Според данните от eBird.org 20 инд. вечерни ветрушки са наблюдавани в зоната (яз. Шишманов вал) на 20 април 2020 г. (Rosen Popov). При теренните проучвания в зоната през април 2021 г. бяха наблюдавани 7 инд. по време на миграция. Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

От посочените заплахи в докладването по чл. 12, A02, A03, A04, A07, F03, D06 имат отношение към зоната.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой двойки	1 – 10 дв.	Определена на база на докладването по чл. 12 от 2019 г., на теренните проучвания през 2021 г. и на други налични данни за гнезденето на вида в България и зоната.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 дв. Необходимо е да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на гнездящата популация до 2025 г.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	5-16 инд.	Определена на база СФ и наличната информация за мигриращата популация на вида. Няма друга актуална информация за числеността на птиците в зоната по време на миграция.	Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на текущата мигрираща численост на вида в зоната.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на	ха	Най-малко 870 ха	Определена на база на % на подходящите гнездови местообитания в зоната - N16 - Широколистни листопадни гори, N21 -	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в размер най-малко на

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
вида			Негорски площи, заети с растителни видове (включително градини, лозя, трайни насаждения). Тяхната обща площ е 870 ха.	870 ха
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	41 323 ха	Определена на база на % на откритите местообитания в зоната: N09-сухи ливади, степи, N12 - Обширни зърнени култури, N15-други обработваеми земи, N21 - Негорски площи, заети с растителни видове (включително градини, лозя, трайни насаждения). Тяхната обща площ е 41 323 ха.	Поддържане в добро състояние на площта на подходящите хранителни местообитания на вида. Опазване на оптималните трофични местообитания.

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0002009 „Златията“

Предлагаме да се актуализира минималната и максималната численост на гнездящата популация в СФ въз основа на нова информация и теренни проучвания.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A097	<i>Falco vespertinus</i>			c	5	16	i		G	C	A	C	A
B	A097	<i>Falco vespertinus</i>			r	1	10	p		G	A	B	C	A

Специфични цели за A098 *Falco columbarius* (малък сокол)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 25-28 cm, размахът на крилата – 54-58 cm. Най-дребният сокол в Западна Палеарктика. Мъжкият отгоре са тъмносив с по-тъмни ивици по гърба, а отдолу е светлокремав с черни щрихи; на края на опашката има широка черна ивица. Клюнът сивосинкав с тъмен, почти черен връх. Восковицата и краката са жълти. Женският е с тъмнокафяв гръб, а главата и тялото отдолу са белезникави с черни щрихи; цялата опашка е с черни препаски. Младите наподобяват женските, но главата отгоре е с тъмнокафяв оттенък и петната по гърдите и корема са по-едри. От другите видове соколи се отличава по забележимо по-дребните размери, по-късите крила и бързите махове на крилата. (Симеонов и др., 1990, Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Мигриращ и зимуващ вид. Есенният прелет започва в началото на октомври и през пролетта се среща до края на април, рядко до началото на май (Симеонов и др. 1990).

Характерно местообитание

През есента, зимата и пролетта, може да се намери в подножието и планински райони, обикновено в близост до реки, изкуствени водоеми и езера, по склонове на планини, покрити с редки дървета и храсти. Предпочита да ловува в обширни планински долини, където се концентрират прелетни и зимуващи ята птици. През зимата се среща поединично или на малки групи в равнини, рядко посещава и големи селища (Симеонов и др., 1990, Нанкинов 2009).

Хранене

По време на миграция и зимата ловува предимно малки птици (*Passer domesticus*, *Passer montanus*, *Melanocorypha calandra*, *Turdus pilaris*, *T. iliacus*, *T. philomelos*, *Galerida*

cristata, *Streptopelia decaocto*, *Calidris ferruginea*, *C. alpina*, *C. minuta* и др.), мишки, полевки, плъхове и други гризачи, а също така се храни с скакалци и бърмбари (Нанкинов 2009).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Среща се само по време на миграции и през зимата в открити пространства из равнини с единични дървета, залесителни пояси, крайбрежни насаждения (Мичев и др., 2012).

Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците и Приложение 2 и 3 на ЗБР. Не е включен в СПЕС. Не е включен в Червената книга на България. Според IUCN – VU (Vulnerable) 18.12.2020 г., за територията на континентална Европа.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната зимуваща популация на вида се оценява на 100 – 200 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е неизвестна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) също е неизвестна.

За зимуваща популация са посочени следните заплахи и влияния: А02.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2001 – 2018 г.), мигриращата национална популация е оценена на 0 – 23 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е неизвестна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) също е неизвестна.

За мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: А02.

3. Състояние в специална защитена зона BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е мигриращ с численост 1-1 индивид, което представлява 4,3 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната видът е зимуващ с численост 3-5 индивида, което представлява 2,5 – 3 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро съхранение (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Златията“ малкият сокол е посочен като мигриращ, но не е дадена конкретна численост (Костадинова и Граматиков, отг. ред., 2007). Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

В ОВМ „Златията“ малкият сокол е посочен като зимуващ с численост 3-5 инд. (Костадинова и Граматиков, отг. ред., 2007). Той е рядък зимуващ вид по Дунавското крайбрежие, където са наблюдавани единични птици, включително в района на СЗЗ „Златията“ (Cheshmedzhiev et al. in Shurulinkov et al., 2019). По данни от eBird.org, 1 индивид е наблюдаван на 23.01.2021 г. по пътя към с. Горни Цибър, в непосредствена близост до зоната (Rosen Popov, 2021).

Посочените заплахи и влияния – А02 „Преминаване от един вид земеделско ползване към друг вид земеделско ползване (с изключение на отводняване и изгаряне)“ са адекватни за зоната.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	1 инд.	Определена на база СФ и наличната информация за мигриращата популация на вида. Няма друга актуална информация за числеността на птиците в зоната по време на миграция.	Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на текущата мигрираща численост на вида в зоната.
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	Най-малко 3 инд.	Въз основа на СФ. Няма друга актуална информация за числеността на птиците и районите с концентрация на вида в зоната по време на зимуване.	Поддържане на популацията в размер най-малко 3 инд. Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на зимуващата популация до 2025 г.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	41 323 ха	Определена на база на % на откритите местообитания в зоната: N09-сухи ливади, степи, N12 - Обширни зърнени култури, N15-други обработваеми земи, N21 - Негорски площи, заети с растителни видове (включително градини, лозя, трайни насаждения). Тяхната обща площ е 41 323 ха.	Поддържане в добро състояние на площта на подходящите хранителни местообитания на вида. Опазване на оптималните трофични местообитания.

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0002009 „Златията“

Предвид мигриращата и зимуващата численост на вида в зоната, над 2 % от националната популация, следва да се промени оценката на популацията от категория „С“ на категория „В“.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A098	<i>Falco columbarius</i>			c	1	1	i		G	B	A	C	A
B	A098	<i>Falco columbarius</i>			w	3	5	i		G	B	B	C	C

Специфични цели за A099 *Falco subbuteo* (сокол орко)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 30-35 см., размах на крилата: 85-90 см. Възрастните главата и тялото отгоре са синьо-сиви, а гърлото и главата отстрани са бели с добре забележими раздвоени бакенбарди; гърдите и коремът са светло-кремави с добре изразени и многобройни черни стреловидни петна; подопашката при мъжките е ярко червена, а при женските – охриста. Лети с голяма скорост и акробатични изпълнения при преследване на плячката (Симеонов и др., 1990, Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящо-прелетен. Пролетният прелет започва в началото на април и продължава до средата на май. Есенният прелет е от последната десетдневка на август до края на

октомври. Най-интензивен е есенният прелет през септември, мигрира на широк фронт поединично или на малки ята (Симеонов и др. 1990; Мичев и др., 2012; Червена книга на Р България 2015).

Характерно местообитание

Обитава редки, просветлени широколистни листопадни гори, смесени и иглолистни гори с поляни и с ниска растителност. Малки оазисни гори и крайречни дървета, алувиални и много влажни гори и храсталаци, също в ивици дървета, храсти и мозайки от тях, често покрай реки течещи води, в близост до пасища, ливади, обработваеми площи и други открити пространства. Обитава райони с надморска височина 0–2000 м н.в. (Червена книга на Р България 2015; Янков, ред., 2007). Ловува предимно птици и насекоми в широк кръг от местообитания, обикновено под 400 м до 1100 м, понякога над 1700-1900 м. Основните местообитания включват интензивно или екстензивно управлявани земеделски земи, блата, реки, езера, тръстикови масиви, крайбрежни лагуни, блатни долини (Sergio et al., 2001). Според същия автор, в Англия, Франция, Нидерландия, Германия и Италия, 1-5 двойка обитават територия около 100 км² (10000 ха).

Хранене

Храната си лови предимно във въздуха. Хранителният спектър се състои от насекоми и дребни птици, по-рядко прилепи, малки наземни бозайници и влечуги (Симеонов и др., 1990; Червена книга на Р България, 2015).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпръснато на територията на цялата страна, както в равнини, така и високо в планините. Разпространението по-плътно по поречието на повечето по-големи реки, както и по цялото Северно Черноморско крайбрежие (включително Добруджа), в Източните Родопи, хълмистите райони около р. Тунджа, северната част на Дунавската равнина, Източна Стара планина и др. (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 3 на ЗБР. Не е включен в СПЕС. Включен е в Червената книга на България със статус- уязвим VU. Според IUCN – LC (Least Concern) 18.12.2020 г., за територията на континентална Европа.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 600-1100 двойки. Краткосрочната популационна тенденция (2000-2018) е неизвестна, а дългосрочната (1980-2018) е увеличаваща се. Не са посочени заплахи и влияния.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Според СФ гнездящата популация на вида се оценява на **6-14 двойки**, което е 1-1,3 % от националната гнездяща популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е също **мигриращ** с численост 7-53 инд. Видът не е докладван по чл. 12 от 2019 г. като мигриращ, също така не е известна числеността на мигриращата популация в страната. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

В ОВМ „Златията“ соколът орко не е посочен (Костадинова и Граматиков, отг. ред., 2007). В средна Дунавска равнина е чест гнездящ вид, като гнезди в стари гнезда на вранови птици, по-често в акациеви и тополови гори, нерядко в близост до колонии на лястовици или испански врабчета. Видът е регистриран като гнездящ в непосредствена близост до зоната – с. Долни Цибър и Козлодуй (Cheshmedzhiev et al. in Shurulinkov et al., 2019). Няма данни за гнездене от теренните наблюдения в зоната през 2021 г.

Мигрираща популация

В средна Дунавска равнина е чест мигриращ вид, като се наблюдават единични птици или малки групи (Шурулинков и др., 2005). През пролетта соколът орко прелита над територията на цялата страна, като интензивен прелет е установен в източната част на страната. В Дунавската равнина прелитат единични птици. Видът е установяван в зоната (с. Златия) по време на есенна миграция през август – октомври 2009 с численост от 7 инд. (Матеева и Янков, 2013, Cheshmedzhiev et al. in Shurulinkov et al., 2019). Един индивид е наблюдаван по време на теренните проучвания в зоната през април 2021 г. В eBird.org един индивид е наблюдаван на 22 май 2021 г. на 11 км югозападно от зоната (Marina Georgieva). Липсват други публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой двойки	най-малко 6 дв.	Целевата стойност е определена от СФ и други публикувани източници за гнездовата численост на вида през различните години в зоната.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 6 гнездящи двойки. Междинна цел: Да се извърши целенасочен мониторинг на установяване на гнездовата численост на вида в зоната до 2025 г.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ха	Най-малко 870 ха	Определена на база на % на подходящите гнездови местообитания в зоната - N16 - Широколистни листопадни гори, N21 - Негорски площи, заети с растителни видове (включително градини, лозя, трайни насаждения). Тяхната обща площ е 870 ха.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в размер най-малко на 870 ха
Популация: Размер на мигрираща популацията	Брой индивиди	7 - 53 инд.	Определена на база СФ.	Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на текущата мигрираща численост на вида в зоната.
Местообитание	ха	41 323 ха	Определена на база % на	Поддържане в добро

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида			откритите местообитания в зоната: N09-сухи ливади, степи, N12 - Обширни зърнени култури, N15-други обработваеми земи, N21 - Негорски площи, заети с растителни видове (вкл. градини, лозя, трайни насаждения). Тяхната обща площ е 41 323 ха.	състояние на площта на подходящите хранителни местообитания на вида. Запазване площта на оптималните хранителни местообитания в размер най-малко 4000 ха

6. Необходимост от промени в СФ за СЗ ВГ0002009 „Златията“

Не е необходима актуализация на СФ.

Специфични цели за A103 *Falco peregrinus* (сокол скитник)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото тилът са сиво-черни с черни препаски на опашката; бакенбардите са широки и черни – при подвида *peregrinus* преливат в белезникавите бузи, а при подвида *brookei* са контрастно очертани; гърлото е бяло, гушата – кремава, а останалата долна част на тялото – ръждивокафява с многобройни черни препаски. Женските възрастни птици, горната страна на тялото по-тъмно кафява, а долната силно напетнена. При младите оперението отгоре и бакенбардите са кафяви, а опашката е с кремави препаски; отдолу е кремаво с едри тъмнокафяви петна, които образуват надлъжни ивици (Симеонов и др., 1990, Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен вид. Гнезещите във височинната зона птици (над 1000 m н. в.), извършват вертикални миграции. Сравнително често срещан вид през зимата в южните части на страната, особено в градовете, където се хранят с диви гълъби *Columba livia domestica*. Извън размножителния сезон се наблюдава на традиционните миграционни трасета (Via Aristotelis, Via Pontica и по долината на река Марица) и на места с значителни концентрации на птици (влажни зони, населени места, мелници за зърно, силози за зърно и др.). Мигриращите птици напускат местата си на размножаване между август и ноември и се връщат между март и май (Симеонов и др. 1990, Snow and Perrins 1998). Повечето птици мигрират поединично или по двойки (Ferguson-Lees и Christie 2001, Raguov et al., 2008, Червена книга на Р България 2015).

Характерно местообитание

Скалисти терени, проломи, дефилета в близост до открити пространства с групи дървета и малки горички. Рядко в алпийските зони на планините над горната граница на гората. Гнезди по скални корнизи, ниши, площадки на отвесни скали и пещери без материал за гнездене. Използва и стари гнезда на гарвани, скални орли, белоопашати мишелови и др. Рядко гнезди по високи постройки, в населени места или в близост до тях. През есента и зимата по-често навлиза в селища при ловуване (Симеонов и др., 1990, Червена книга на Р България 2015). Дори в райони, където гнездата са най-многобройни, двойките са обикновено на повече от 1 км, а често и много по –далеч. Обитават територия от 177 до 1508 км² (White et al., 2002).

Според Ganusevich et al. 2004, в Русия, 1 двойка обитава територия около 1175 км² (117500 ха).

Хранене

Храни се основно с птици, които съставляват 70-90% от диетата му, а останалото се допълва от дребни бозайници като прилепи и гризачи, влечуги, насекоми и риби. Ловува различни видове птици като: гълъби *Columba sp.*, скален гълъб *Columba livia*, гривяк *Columba palumbus*, вранови *Corvus sp.*, обикновен скорец *Sturnus vulgaris*, кос *Turdus merula*, полска чучулига *Alauda arvensis*, сойка *Garrulus glandarius*, сврака *Pica pica*, дроздови *Turdus sp.*, патицови, яребица *Perdix perdix*, чавка *Corvus monedula* (Ragyov et al., 2008).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С разпръснати гнездовища, по-групирани в съседни квадрати в планинските и полупланинските райони – главно в Стара планина, Предбалкана, Рила, Пирин, Западни и Източни Родопи, Западните погранични планини и планините в Краище, на Витоша, но по плата и в Дунавската равнина. Разпространението му е свързано с разположени на оживени миграционни пътища скалисти проломи и други скални терени с голяма денивелация и в близост до открити пространства. В планините рядко над горната граница на гората. (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците и Приложение 2 и 3 на ЗБР. Не е включен в СПЕС. Включен е в Червената книга на България със статус- застрашен вид EN. Според IUCN – LC (Least Concern) 18.12.2020 г., за територията на континентална Европа.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 120-190 двойки. Краткосрочната (2001-2018) е стабилна, а дългосрочна (1980-2018) е увеличаваща се.

За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: F03, G01, D06.

Националната мигрираща популация се оценява на 200-400 двойки. Не са посочени краткосрочна и дългосрочна тенденции на популацията. Като заплахи и влияния са отбелязани: A02, D06.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Според СФ **гнездящата** популация на вида се оценява на **1-1 двойка**, което е 0,5-0,8 % от националната гнездяща популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е също **мигриращ** с численост 2-3 инд., което е 0,75-1% от националната мигрираща популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

В ОВМ „Златията“ соколът скитник е посочен като гнездящ с численост 1 дв. (Костадинова и Граматиков, отг. ред., 2007). По поречието на Дунав гнезди изключително рядко (Cheshmedzhiev et al. in Shurulinkov et al., 2019). Няма данни за гнездене от теренните наблюдения в зоната през 2021 г.

Мигрираща популация

Единични птици са наблюдавани в зоната извън размножителния сезон – с. Златия - 11.8.2009 г., западно от Козлодуй - 26.09.2018 г. (Cheshmedzhiev et al. in Shurulinkov et al., 2019). В периода 2008 – 2009 г. при проучвания на есенната миграция по поречието на река Дунав и Дунавската равнина са установени 3 индивида в района на с. Златия

(Матеева и Янков, 2013). В eBird.org един индивид е наблюдаван на 5 март 2018 г. западно от зоната в крайградския парк на Лом (Simeon Gigov). Липсват други публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой двойки	1 дв.	Целевата стойност е определена от СФ. Липсват други публикувани източници за гнездовата численост на вида през различните години в зоната.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 гнездяща двойка. Необходимо е да се провежда мониторинг всяка година за установяване на числеността.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ха	Най-малко 1305 ха	Определена на база на % на подходящите гнездови местообитания в зоната - N23 - Други земи (включително градове, села, пътища, места за отпадъци, мини, индустриални обекти) Тяхната обща площ е 1305 ха.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в размер най-малко на 1305 ха
Популация: Размер на мигрираща популацията	Брой индивиди	2 - 3 инд.	Определена на база СФ.	Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на текущата мигрираща численост на вида в зоната.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	Най-малко 41 323 ха	Определена на база на % на откритите местообитания в зоната: N09-сухи ливади, степи, N12 - Обширни зърнени култури, N15-други обработваеми земи, N21 - Негорски площи, заети с растителни видове (включително градини, лозя, трайни насаждения). Тяхната обща площ е 41 323 ха.	Поддържане в добро състояние на площта на подходящите хранителни местообитания на вида. Опазване на оптималните трофични местообитания.

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0002009 „Златията“

Не е необходима актуализация на СФ.

Специфични цели за A118 *Rallus aquaticus* (крещалец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 23-28 см, размахът на крилата - 38-45 см. Възрастните отгоре са кафяви с черни ивици; главата отстрани и долната част на тялото са пепелявосиви, а

слабините – черни с бели препаски. Клюнът е дълъг, прав и червен с черен връх, краката и пръстите са дълги и кафеникави. Двата пола са различни (женският е по-дребен и с по-къс клюн). Няма сезонни различия. Младите отдолу са охристи. Отличава се от пъструшките по дългия клюн и характерния крясък. (Симеонов и др., 1990, Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Прелетен вид, постоянен само около Бургас и долината на р. Марица при Свиленград; постоянен в Софийското поле, също и в Розовата долина и в Средна гора. Вероятно е прелетен вид само за Северна България, а постоянен за Южна България. През зимата числеността му нараства за сметка на зимуващи птици от други части на ареала, но преки доказателства липсват (Симеонов и др., 1990). Обитава целогодишно разнообразни стоящи и течащи водоеми с гъста растителност и надморска височина до около 1200 m. (Мичев и др., 2012).

Характерно местообитание

Постоянна влажна зона със неподвижна или бавно движеща се прясна или бракична вода- сладководни блата, устия на реки, незамръзващи водоеми, планински ливади с гъста, висока растителност и изобилна растителност, която може да включва обикновена тръстика (*Phragmites australis*), папур (*Typha latifolia*), ирис (*Iris germanica*), лепка (*Sparganium erectum*) или острици (*Carex hirta*) (Симеонов и др., 1990, Taylor B. and van Perlo B. 2000).

Според Jenkins et al. 1995, за среден Уелс абсолютната плътност се оценява на 14 птици/ха.

Според Jedlikowski et al. 2014, за Североизточна Полша за 16 водни обекта средната плътност е 0.75 двойки/ха. Гнезди в блатисти места с висока, гъста растителност, изграждайки гнездото си малко над нивото на водата от *Typha spp.*, *Carex spp.*, *Hierochloe odorata*, *Alisma plantago-aquatica* и др.

Хранене

Крещалец са всеядни. Хранят се с пиявици, червеи, коремоноги, малки ракообразни, паяци и широка гама от сухоземни и водни насекоми и техните ларви. Малки гръбначни животни като земноводни, риби, птици и бозайници могат да бъдат убити или изядени като мърша. Растителната храна, която се консумира повече през есента и зимата, включва пъпки, цветя, издънки и семена на водни растения (Taylor B. and van Perlo B. 2000).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпръснато в равнинните части на цялата страна в зависимост от наличието на влажни зони с водолюбива растителност. по-групирано по Черноморското крайбрежие, покрай р. Дунав и другите по-големи реки, Тракийската низина, Софийското поле и др. Поради особеностите на поведението му, които изискват специфични методи за установяване и преброяване, реалното му разпространение може да е по-широко от представеното. Най-значими са гнездовищата в Драгоманското блато, бившето Стралджанско блато и Дуранкулашкото езеро. Разпространението стабилно, без значителни промени през различните години (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 2 на Директивата за птиците и Приложение 3 на ЗБР. Не е включен в СПЕС. Не е включен в Червената книга на България. Според IUCN – LC (Least Concern) 18.12.2020 г., за територията на континентална Европа.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 2000 – 4000 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2001 – 2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) също е стабилна.

За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: K04.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната видът е гнездящ, постоянен. Гнездящата популация се оценява на **25 двойки**, което представлява **0,63-1,25 %** от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

През гнездовия период е отбелязван най-често по Черноморското крайбрежие, околностите на гр. София и гр. Пловдив. В Дунавската равнина е регистриран в ез. Сребърна, блато Малък Преславец, рибарници Калимок, край с. Бреница и с. Драганово (ebird.org).

По време на теренните проучвания в защитената зона през гнездовия период на 2021 г. видът не беше установен.

Като сериозна заплаха в зоната установихме разораването на пасища и мери около яз. Шишманов вал и превръщането им в обработваеми земи. Непосредствената близост на обработваемите земи до язовира и вероятното ползване на пестициди сериозно уврежда състоянието на този единствен в централната част на зоната водоем. Тези две забрани са отразени и в заповедта за обявяване на зоната (Заповед РД-548 от 5.09.2008 г.). Друга констатирана заплаха в зоната беше опожаряването на влажни зони. Видът използва стара водна растителност като единствено укритие в началото на гнездовия сезон, за изграждане на гнезда, а по-късно за прикриване от хищници и неблагоприятни климатични условия.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

На базата на екологичните изисквания за местообитанията са определени параметрите, чрез които може да се оцени неговото състояние. Тези параметри стоят и в основата на определянето на специфичните цели за вида в зоната, представени в таблицата по-долу.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	25 двойки	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) са посочени 25 гнездящи двойки. В резултат на извършения мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2021 г. видът не беше установен.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 25 гнездящи двойки. Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на текущата гнездяща популация на вида в зоната в подходящите местообитания.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ха	435 ха	Гнездото е разположено в блатна растителност по ръба на малки открити площи, в тръстикови масиви, на полупотопени върби, понякога до 25 м. от водна площ. Построено от сухи и свежи блатни растения (Симеонов и др., 1990). Дълбочината на водата в местата за гнездене варира между 8 и 45 см, гъстотата на растителността е	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели						
			между 240 и 554 растителни стъбла на квадратен метър, папур и тръстика (Stermin et al., 2011). Разстоянието между две съседни гнезда е средно 122,4 м (Jedlikowski et al., 2014). Необходимо е да се избягва пълното премахване на стара водна растителност.							
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	Най-малко 435ха	Включва и гнездовото местообитание. Обхваща сладководни блата, незамръзващи водоеми, планински ливади с гъста, висока растителност и изобилна растителност, която може да включва обикновена тръстика, папур, ирис, лепка или острици. Данните са взети от СФ като % на местообитание N06 - Вътрешни водни тела (застояла вода, течаща вода).	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 435 ха.						
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с местообитания на вида – по биологичен елемент водни безгръбначни (JDS4-Aquatic Macroinvertebrates)	5 степенна скала за екологично състояние	1- Отлично/2 -Добро	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Екологично състояние</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-Отлично - High</td> </tr> <tr> <td>2-Добро - Good</td> </tr> <tr> <td>3-Умерено - Moderate</td> </tr> <tr> <td>4-Лошо - Poor</td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо - Bad</td> </tr> </tbody> </table> <p>Екологично състояние на водите по р. Огоста в участък BG1OG307R1013 на база обща оценка по биологичните елементи за качество е добро (2) състояние.</p>	Екологично състояние	1-Отлично - High	2-Добро - Good	3-Умерено - Moderate	4-Лошо - Poor	5-Много лошо - Bad	Поддържане/подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи местообитания на вида, на стойности 2-Добро или 1-Отлично състояние.
Екологично състояние										
1-Отлично - High										
2-Добро - Good										
3-Умерено - Moderate										
4-Лошо - Poor										
5-Много лошо - Bad										

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0002009 „Златията“

Не е необходима актуализация на СФ.

Специфични цели за A123 *Gallinula chloropus* (зеленоножка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 32-35 см., размах на крилата: 50-55 см. Главата, вратът, шията и гърдите са черно-сиви. Горната страна на тялото маслинено кафява. Коремът е тъмносив. Челната пластинка яркочервена. Краката са жълтеникаво-зелени. Двата пола трудно отличими един от друг. Плува, като в такт с движението на краката си поклаща главата. Подплашена бяга по водната повърхност като си помага с крилата (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен вид по Черноморското крайбрежие и в Тракия и прелетен в останалата територия на страната. Миграцията по Черноморското крайбрежие е март-април и септември-октомври. Както в миналото, така и сега е широко разпространена гнездяща птица във влажни зони от всякакъв размер и характер. Размножителния период е от април до август.

Характеристика на местообитанието

Обитава разнообразни влажни зони както в равнините, така и в планините до към 1000 м. надморска височина (Симеонов и др., 1990). Гнезди в растителност по периферията на водоеми във влажни зони с различен характер и размери. Гнездото е разположено сред папур или тръстика. Изградено е от сухи стъбла на тръстика и листа от папур. Проучване проведено в различни местообитания в Полша, установява, че всяка двойка защитава гнездова територия по протежение на водоема в размер на 60-180 м. Най-предпочитаните от зеленоножката водоеми имат следните характеристики: имат малка площ и са плитки (5-100 см); имат широка ивица от крайбрежна растителност, като в най-голямо количество трябва да е папура (*Tурха* sp.) (Семпулик, 1993). В езерото Ери в САЩ гнездовата плътност варира между 0,2 и 4,6 дв./1 ха. Плътността на гнездящите индивиди е най-голяма в полупостоянни наводнени влажни зони с теснолистна крайбрежна растителност, с изобилие от потопена водна растителност, като съотношението между откритите водни площи и тези с растителност е 1:1 (Brackney and Bookhout, 1982). Подходящи вероятно са местообитания с кодове 3130, 3140, 3150, 3160, 3260 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

В стомасите на 14 изследвани птици през декември и януари са намерени *Coleoptera* – ларви, *Dytiscidae* – ларви, *Hydrophilidae*, *Cerambycidae*, *Chrysomelidae*, *Zebryna detrita*, *Cyperus* sp., *Bitomus* sp., *Ceratophilum* sp., *Sarganium* sp. и др. (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С неравномерно петнисто разпространение в равнинните и низинните части на цялата страна, най-широко покрай р. Дунав и в Дунавската равнина, Тракийската низина, по Черноморското крайбрежие, по поречията на по-големите реки. На места и в по-ниските части на планините, в преобладаващо гористи (Странджа) или сухи каменисти (Източни Родопи) райони, където гнезди и в много малки влажни зони с блатна растителност (Янков, отг. ред., 2007). В равнините и планините се среща до 1000 м надморска височина (Симеонов и др., 1990).

Включен в Приложение 2Б на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern) 18.12.2020 г., за територията на континентална Европа – LC. Не е включен в СПЕС категориите. Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на 5000 – 12 000 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) също е стабилна. Не са посочени заплахи и влияния.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е гнездящ (постоянен), като популацията се оценява на 38-38 двойки, което представлява 0,31 – 0,76 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

В средна Дунавска равнина е многочислен и повсеместно разпространен гнездящ, преминаващ и зимуващ вид. Размножава се във всички влажни зони, в които има тръстика или папур, включително и в такива без голяма открита водна площ. (Шурулинков и др., 2005).

В Бургаските влажни зони зеленоножката е обикновен мигрант и гнездящ вид, като през пролетта максималните стойности на вида са 48 инд., а през есента – 290 инд. (Dimitrov et al., 2005).

Според Костадинова, Граматиков (2007), видът не присъства в зоната по време на размножителния сезон.

По време на теренното проучване през април месец 2021 г. са установени 5 инд. и през юни месец 2021 г. са установени 5 инд. от вида в зоната.

По данни от eBird, видът е наблюдаван в зоната през 10.2020 г. - 12 инд.

По данни от <https://observation.org> за 2020 и 2021 г., видът не е наблюдаван в зоната.

Не са посочени заплахи и влияния за вида в зоната.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

На базата на екологичните изисквания за местообитанията са определени параметрите, чрез които може да се оцени неговото състояние. Тези параметри стоят и в основата на определянето на специфичните цели за вида в зоната, представени в таблицата по-долу.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	38 двойки	В СФ за гнездовата популация на вида в зоната е посочена численост 38 дв. Липсват конкретни публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 38 гнездящи двойки. Необходими са целеви изследвания на вида в зоната за установяване текущата гнездова численост до 2025 г.
Местообитание на вида: Подходящи гнездови и хранителни местообитания на вида	ха	Най-малко 435 ха	Площта на подходящото местообитание за гнездене и хранене съвпадат. Обитава разнообразни влажни зони (както малки, така и големи) с крайбрежна растителност (папур, тръстика), с изобилие от потопета водна растителност, като съотношението между откритите водни площи и тези с растителност е 1:1. Надморска височина – от 0 до 1000 м.	Запазване/увеличаване на площта на блатното местообитание с потопена растителност

6. Необходимост от промени в СФ за С33 BG0002009 „Златията“

Не са необходими промени в СФ.

Специфични цели за A125 *Fulica atra* (лиска)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 36-42 cm, тегло 0,6 - 1,2 кг., а размахът на крилата - 70-80 cm. Оперението е сиво-черно, матово, със синкав оттенък по корема. На челото има бял, рогов израстък, вратът е сиво-черен, а шията - черна. Има възрастов диморфизъм. Младите индивиди са сиви или тъмнокафяви и бялото петно на челото липсва. Клюнът при възрастните екземпляри е млечнобял, а при младите тъмносив. От водата излита тежко, набирайки скорост с тичане по водната повърхност. Често излиза на брега (Симеонов и др. 1990).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен (за южна България), гнездящо-прелетен, преминаващ и зимуващ вид за страната (Симеонов и др. 1990). По време на миграционния период ята от лиски могат да се срещнат по всички водоеми в страната, а по време на зимуването се концентрира предимно по крайбрежието на Черно море. Птиците напускат местата на гнездене през август и първата половина на септември, а на пролет пристигат края на февруари, началото на март месец. По Черноморието, зимуващи птици се наблюдават от август до март (Симеонов и др. 1990).

Характерно местообитание

Гнезди по периферията на водоеми, различни по характер и размери блата, стоящи пресни води (обрасли с водолюбива растителност плитки части на язовири и микроязовири, рибарници, водоеми в баластриери, стари речни корита), както и в лагуни, стоящи бракични води, по-рядко в крайбрежната растителност на течащи води – предимно по-големи реки. Важно условие е наличието на открито водно огледало, избягва изцяло обраслите с блатна растителност водоеми. След 1990 г. все по-голямо значение за вида придобиват изкуствени водоеми – рибарници, баластриери, язовири (Янков отг. ред., 2007). Подходящото гнездово и хранително местообитание са близко разположени. Обикновено територията е в рамките 0,1 – 0,5 ха с крайбрежие от 40 – 50 m (BWPi, 2006). Разстоянието между гнездата 30-50 m (Симеонов и др. 1990). Подходящи местообитания вероятно са 3150 и 3130 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се предимно с растителна храна *Ceratophyllum* sp., *Myriophyllum* sp., *Nymphaea* sp., водорасли (*Enteromorpha* sp.), по-малко количество скариди, насекоми, дребни мекотели, червеи, пиявици, хайвер, жаби, много рядко с дребна риба, яйца и новоизлюпени птици.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С петнисто разпространение в равнинните и низинните части на страната. Най-плътно гнезди в Дунавската равнина (особено покрай р. Дунав и някои от по-големите острови, по поречието на по-големите реки, в рибарници и язовири), в Тракийската низина (по реките Марица, Тунджа и притоците им и в други влажни зони), по Черноморското крайбрежие и в Софийското поле. Изолирани гнездовища и в Лудогорието, по поречието на реките Струма, Арда, Места, в Странджа, Западните Родопи и др. (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 2А и 3Б на Директивата за птиците. Според IUCN – за света -LC (Least Concern) 14.08.2019 г., за територията на континентална Европа – NT (Near Threatened) 18.12.2020 г. Включен в СПЕС 3. Не е включен в Червената книга на България. Обект на лов в страната, но не е много популярен.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценя на 1700 – 3000 двойки. Краткосрочната тенденция на

популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) флукутираща. Посочени са следните заплахи и влияния: F01, F06.

Зимуващата популация е оценена на 30 000 – 82 000 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е нарастваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) намаляваща.

Мигриращата национална популация е оценена на 10 000 – 50 000 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е флукутираща.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е гнездящ. Гнездящата популация се оценява на 12-25 двойки, което представлява 0,7 – 0,8 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

Поради широкото си разпространение и ниския природозащитен статус лиската се оказва слабо проучен вид както за страната, така и за дунавските влажни зони. Лиската е втория най-многочислен гнездящ вид във влажните зони по Дунавското крайбрежие след белобузата рибарка. В средна Дунавска равнина гнезди в почти всички влажни зони с тръстика и папур и поне малко открита водна площ (Шурулинков и др., 2005).

Според Костадинова и Граматиков (2007), видът не присъства в зоната по време на гнездене.

По време на теренното проучване през юни 2021 г. са установени 7 инд. от вида в зоната. По данни от eBird, видът е наблюдаван в зоната през март, април, май, юни, юли, август, септември и октомври от 1985 г. до 1999 г. с неустановена численост. Наблюдаван е също през 01.2021 г.-140 инд., 04.2021 г.-2 инд., 04.2021 г.-13 инд., 06.2021 г.-1 инд., 09.2021 г.-32 инд.,

По данни от <https://observation.org> за 2020 и 2021 г., видът не е наблюдаван в зоната.

Посочените заплахи в докладването по чл. 12 за вида - F01, F06, нямат отношение към зоната.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

На базата на екологичните изисквания за местообитанията са определени параметрите, чрез които може да се оцени неговото състояние. Тези параметри стоят и в основата на определянето на специфичните цели за вида в зоната, представени в таблицата по-долу.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 12 двойки	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) са посочени 12-25 гнездящи двойки.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 12 гнездящи двойки.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови и хранителни местообитания на вида	ха	Най-малко 435 ха	Подходящото гнездово и хранително местообитание са близко разположени. Обикновено територията е в рамките 0,1 – 0,5 ха с крайбрежие от 40 – 50 м. Обитава разнообразни	Поддържане на площта на подходящите местообитания на вида в защитената зона, в размер на най-малко 435 ха.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			влажни зони с тръстика и папур по периферията и с наличие на водно огледало.	

6. Необходимост от промени в СФ за СЗ ВГ0002009 „Златията“

Не са необходими промени в СФ.

Специфични цели за A127 *Grus grus* (сив жерав)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 96-119 cm, размах на крилата: 180-222 cm. При възрастните оперението е сиво с червено петно на темето и широка черна ивица отдолу на шията. Младите са с ръждивокафяви глава и шия, а надкрилията и долната страна на тялото са изпъстрени с различни по големина светлокафяви петна. Често миграцията може да се установи и нощем по характерното обаждане на птиците в полет.

Характер на пребиваване в страната

В миналото постоянен, преминаващ и рядко зимуващ вид. Понастоящем само преминаващ. Пролетната миграция по Черноморското крайбрежие от края на февруари до началото на април, а есенната от края на септември до края на октомври. Средния размер на ятата е 45 екземпляра (Симеонов и др., 1990). Размножителния период за страната не е достатъчно проучен. За Европа е от май до август (BWPi, 2006).

Характерно местообитание

Обширни равнини в близост до водоеми, блата в предпланини и планини, ливади, мочурища. По време на прелет – по ливади, угари, ниви, оризища, речни разливи, горски поляни и др. Консервативен относно местата за стационаране при прелет (Големански отг. ред., 2011). През размножителния сезон обитава разнообразни плитководни влажни зони като мочурища и тресавища с липса на гора, обикновено със стояща вода, блата без дървета, тръстикови масиви и оризища до 1300 m н. в. Гнездото е на земята в труднодостъпни блатисти местности. Извън гнездовия сезон местата за почивка/нощувка са разнообразни разливи, плитки заливи или заблатени ливади. През зимата често обитава открити обработваеми земи (BWPi, 2006). Гнезди поединично, като често използва едно и също гнездо през годините в зависимост от гнездовия успех. Територията на двойката в Швеция е около 250 ха (Månsson et al. 2013). В зависимост от сезона подходящите местообитания са разнообразни, с кодове: 3130, 3140, 3150, 3160, 3260 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Всеяден вид. В България не е добре проучено. За популацията в Европа храната е предимно с растителен произход: коренища, грудки, стъбла, листа, плодове и семена. Животинската храна включва предимно насекоми и земни червеи, а така също жаби, гущери, змии и дребни бозайници (BWPi, 2006).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Към края на XIX в. е гнездил по Дунавското крайбрежие и в блата във вътрешността. До първата половина на XX в. в гнездовия сезон е наблюдаван из цялата страна – Плевенско, Добричко, Варненско, Бургаско, Софийско, в Родопите, край Пловдив и др. Последните гнездови находища са бившето Баташко блато и Шабленското езеро, където е мътил до 1950 г. През пролетния прелет е регистриран в Софийско, Добричко,

Пернишко, Силистренско, Хасковско, Кърджалийско, Бургаско, Варненско, Плевенско, Дуранкулашкото езеро. По време на есенната миграция през 1979–1983 г. между 10 август и 30 октомври в района на Бургаския залив са преминавали средно 1800 птици. Есенен прелет на ято от 20 индивида е регистриран през 1993 г. край Плевен. През последните години е почти изчезнал като есенен мигрант (Т. Мичев – лично съобщ.). Зимувал е редовно в Пазарджишко и отчасти в Пловдивско (Големански отг. ред., 2011). Включен в **Приложение 1** на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern) 01.10.2016 г., за територията на континентална Европа – LC 18.12.2020 г. Не е включен в SPEC категориите. Включен в Червената книга на България като **изчезнал ЕХ**.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната мигрираща популация на вида се оценява на 300 – 2000 индивида. Не са посочени тенденции в популацията. Тенденцията в европейската гнездяща популация е нарастваща (BirdLife International, 2017).

Посочени са следните заплахи и влияния: F05, F26.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно СФ мигриращата (концентрираща се) популация е 2 -10 индивида, което е 0, 5 – 0,66 % от националната мигрираща популация. За размер и плътност на популацията (оценка „С“). Опазването на вида е отлично съхранение (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – добра стойност.

4. Анализ на наличната информация

В Бургаските влажни зони максималните числености през пролетта са 110 инд, а през есента – 9 инд. (Dimitrov et al., 2005).

Според Костадинова, Граматиков (2007), видът присъства в зоната по време на миграция, но с неопределена численост.

Не са провеждани теренни проучвания по време на миграция в зоната.

Данните от eBird за 2020 и 2021 г., не дават данни за птици в района и около зоната.

Данните от <https://observation.org> за 2021г., не дават данни за птици в района и около зоната.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната по време на миграция, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

Посочените заплахи за вида F05, F26 в докладването по чл. 12, нямат отношение към зоната.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 2 инд.	В СФ за концентрацията на вида в зоната е посочена численост 2-10 инд. Липсват конкретни публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 2 индивиди.
Местообитание на вида: Площ на подходящите	ха	Най-малко 41323 ха	Изчислена на база % на общата сухоземна площ на местообитанията след изваждане на откритите водни	Поддържане в добро състояние на подходящите и

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
хранителни местообитания на вида			площи и на широколистната естествена гора. Вида използва разнообразни открити местообитания като обработваеми земи за търсене на храна, вероятно често и извън зоната.	оптимални хранителни местообитания на вида

6. Необходимост от промени в СФ за СЗ ВГ0002009 „Златията“

Не са необходими промени в СФ.

Специфични цели за А129 *Otis tarda* (голяма дропла)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 75-105 cm, размах на крилата 190-260 cm. Мъжките значително по-едри от женските. През размножителния период мъжките отгоре са ръждивоохристи с черни препаски, а отдолу бели; главата и горната част на шията са сиви; в основата на клюна имат удължени пера под формата на мустаци, които липсват извън сезона на размножаване. Оперението на женските наподобява това на мъжките, но са по-дребни на размер. Когато са обезпокоени излитат с тичане (около 30 m). Най-тежката птица способна да лети.

Характер на пребиваване в страната

В миналото постоянен, прелетен и зимуващ вид. Понастоящем рядко зимуващ и вероятно преминаващ вид. Последните наблюдения са на единични птици в района на Дуранкулашко езеро през 2012, 2015 и 2019 г. Пролетната миграция по Черноморското крайбрежие първата половина на февруари, а есенната започва при застудяване на времето към края на ноември (Симеонов и др., 1990). Размножителния период за страната не е достатъчно проучен. За Европа е от май до август (BWPi, 2006).

Характерно местообитание

Гнезди в разнообразни степни станции – разорани полета с ръж, хълмисти безлесни коилни степи (черноземни и глинести). В началото на юни снася 1–10 яйца. През последните десетилетия средният брой яйца в целия ареал на вида е намалял от 4 на 2. Малките се излюпват през юли и дълго остават с женската. Изборът на гнездовия участък е свързан не толкова с характера на стацията, колкото с наличието в съседство на животинска храна, необходима за малките в ранната им възраст. Той зависи от близостта и броя на мравуняците, защото мравешките яйца са основната храна на пиленцата и на младите птици. Новоизлюпените малки нямат голяма подвижност и хранителният им участък е ограничен (Големански гл. ред., 2011). Подходящите местообитания вероятно са с кодове: 6240, 6250, 6260 и 62С0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

В България непроучено. За популацията в западна Европа храната е предимно с растителен произход (Испания, Португалия): листа, плодове и семена. За източно европейската популация животинската храна преобладава: предимно насекоми, земни червеи, гущери и дребни бозайници. В зависимост от сезона растителната храна преобладава през есенно-зимния, а животинската през пролетно-летния период (BWPi, 2006).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

В два изолирани района с открит ландшафт – Добруджа и западната част на Дунавската равнина. В Добруджа има сведения за наблюдавани нееднократно възрастни екз. при селата Бежаново (6 екз. в края на юни 2005 г.), Змеево, Дропла, Кремена, Дъбрава, Сенокос, Преспа, Белгун, Видинско, Добричко, както и други единични данни. В Дунавската равнина сведенията са от Златията (според фермери около 2000 г. там дори са улавяни нелетящи малки - Б. БЪРОВ, непубл. данни) и от равнинния район между реките Скът и Искър (група мъжки и женски екз. в края на юни 2004-2005 г. до с. Ставерци, Плевенско (Янков отг. ред., 2007).

Включен в **Приложение 1** на Директивата за птиците. Според IUCN – VU (Vulnerable) 01.10.2017 г., за територията на континентална Европа – LC. 18.12.2020 г. Включен в SPEC1 категория. Включен в Червената книга на България като **критично застрашен CR**.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната зимуваща популация на вида се оценява на 0 – 6 индивида. Краткосрочната тенденция (за периода 2001 – 2018) в популацията е **флукуираща**, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018) **намаляваща**. Тенденцията в европейската гнездяща популация е намаляваща (BirdLife International, 2017).

Посочени са следните заплахи и влияния: F03, A02. Според Червената книга на България унищожаване и промяна на местообитанията и преобразуването им в земи за селското и горското стопанство. Браконьерски отстрел, химизация, безпокойство.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е **зимуващ**, като популацията се оценява на **5-5 индивида**, което представлява 83,3 % от националната зимуваща популация (оценка „А“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана, но е на границите на ареала на разпространение (оценка „В“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Златията“ видът е посочен като зимуващ, с численост 5-10 индивида и гнездящ, с гнездова численост 0-10 дв. (Костадинова и Граматиков, отг. ред., 2007). В Дунавската равнина повечето от гнездовищата изчезват вероятно още през първите години след 1950 г. Последните две непотвърдени наблюдения на гнездящи птици, едното от които до с. Златията, са от средата на 90-те години на ХХ в. След 1990 г. видът е наблюдаван само през зимата (Зехтинджиев и др., в Големански (ред.) 2011). Две наблюдения са регистрирани до Дуранкулашкото езеро през януари 2012 г и до Балчик през февруари 2012 г. В базите данни на eBird и Observation.org са регистрирани две наблюдения на зимуващи големи дропли в България – първото на 13.1.2017 г. - яз. Овчарица (Nikolai Kolev), а второто през януари – февруари 2020 - Дуранкулак (Emil Todorov, G. Gradev, Strahil Peev). Видът не е наблюдаван в зоната по време на теренните изследвания през 2021 г.

При докладването по чл. 12 от 2019 г. като заплахи са посочени F03 „Промяна на съществуващото земеползване на терени, представляващи естествени или полуестествени местообитания, вследствие на отреждането им за търговски или промишлени цели“, и A02 „Преминаване от един вид земеделско ползване към друг вид земеделско ползване (с изключение на отводняване и изгаряне)“, от които само първата заплаха може да оказва влияние върху зимуващата популация на вида в ЗЗ Златията.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на зимуващата популация	Брой индивиди	0-5	Определена на база СФ и наличните данни. Възможно е видът нередовно да бъде наблюдаван при студени зими	Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на зимуваща численост на вида в зоната.
Местообитание на вида: площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	40 888	Изчислена на база откритите типове местообитания в рамките на СЗЗ. Данните са взети от СФ като % на местообитание N09 и N12.	Поддържане на добро състояние на потенциалните местообитания на вида.

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0002009 „Златията“

Предлагаме минималната численост на зимуващата популация от 5 инд. да бъде променена на 0 инд., тъй като видът рядко и нередовно може да бъде наблюдаван в зоната.

Species			Population in the site						Site assessment					
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			A/B/C
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A129	<i>Otis tarda</i>			w	0	5	i		G	A	B	B	A

Специфични цели за A136 *Charadrius dubius* (речен дъждосвирец)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 15 – 18 cm. Размах на крилата: 32 – 35 cm. С черна огърлица на врата и шията. Челото е бяло, характерен жълт пръстен около окото и изцяло черен клюн. Черното на бузата образува остър ъгъл, който е характерен за вида. Среща се по чакълести участъци в близост до водоеми.

Характер на пребиваване в страната

В България е гнездящо-прелетен, преминаващ и рядко зимуващ вид. Пролетната миграция е от началото на март до средата на май, есенната - от втората половина на юли до края на октомври. Гнездовите двойки се формират в края на март и началото на април (Нанкинов и др., 1997; Червена книга на Р България, 2015).

Характерно местообитание

Гнезди по чакълести и пясъчни брегове, острови и коси в коритата на реки течащи води, по пясъчни крайбрежни (морски) плажове и пясъчни дюни, както и по чакълести морски брегове, понякога по бреговете на микроязовири, блата или други стоящи пресни води, по-рядко до стоящи бракични води и в лагуни. Заема и аналогични биотопи в пределите на градове, села и индустриални зони, а нерядко се размножава и в кариери за чакъл в близост до реки или други водоеми. (Янков, отг. ред., 2007). Местообитанията на вида се характеризират с бавно течение или застои на водата, най-характерно при видовете и разливите на реки, с ширина по-голяма от 25 m. Наносите, натрупани от такива бавни течения предоставят условия за развитие на хранителната му база. Бавното течение и

застой на водите са важни и от гледна точка на сигурността на гнездата – видът гнезди на самия бряг. По поречието на р. Драва (Словения) е установена линейна плътност от 1,7-1,9 дв./1 км. (Vožič and Denac, 2017). Подходящите местообитания вероятно са с кодове: 2110, 2120, 2130, 3130, 3140, 3260 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Храни се с твърдокрили насекоми и ларвите им, ракообразни, охлюви, ларви на ручейници, червеи, дребни миди, семена и други дребни водни животни. Търси храната си по крайбрежията и в плитките разливи.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С линейно и петнисто разпространение в равнинните и нископланинските части на цялата страна, привързано към речната мрежа (средните и долните течения), Черноморското крайбрежие и отделни водоеми със стоящи води. Почти напълно отсъства от по-безводните и гористи равнинни части (Добруджа, Лудогорието и др.). (Янков отг. ред., 2007).

Не е включен в приложенията на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern) 01.10.2016 г., за територията на континентална Европа – LC 18.12.2020 г. Не е включен в SPEC категориите. Включен в Червената книга на България като уязвим VU. Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценя на 1400 – 2400 двойки. Краткосрочната тенденция (за периода 2001 – 2018) в популацията е неизвестна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018) е стабилна.

По отношение на **преминаващата** популация, според Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната мигрираща популация на вида се оценя на 2500 – 5000 индивида.

Заплахи и влияния са посочени само за мигриращата популация: K04 и F26. Според Червената книга на България: загуба и деградация на местообитания, безпокойство, добив на инертни материали като чакъл и пясък, хищници, замърсяване на водите.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е гнездящ с численост 1- 9 двойки, което е 0,07 – 0,37 % от националната гнездяща популация. Оценката в СФ за значимост на популацията е (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

В Бургаските влажни зони е рядък зимуващ и прелетен мигрант и гнездящ вид, с максимална численост през пролетта 12 инд., а през есента – 48 инд. (Dimitrov et al., 2005).

Според Костадинова, Граматиков (2007), видът не присъства в зоната по време на гнездене.

Изследванията на Shurulinkov et al. (2019) показват, че вида рядко гнезди във влажните зони по поречието на р. Дунав, а е по-многочислен по бреговете на самата река. Авторите не съобщават за гнездящи двойки в зоната.

По време на теренното проучване през май и юни месец 2021 г., видът не е установен в зоната.

По време на проучване на зоните по р. Дунав с лодка през месец юли са установени общо 109 индивида от вида, като 23 инд. са наблюдавани северно от зоната.

По данни от eBird за 2020 и 2021 г., видът не е наблюдаван в зоната.

По данни от <https://observation.org> за 2020 и 2021 г., видът не е наблюдаван в зоната.

Не са посочени в докладването по чл. 12 за вида в зоната за размножаващата се популация.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида по време на миграция и размножаване в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

На базата на екологичните изисквания за местообитанията са определени параметрите, чрез които може да се оцени неговото състояние. Тези параметри стоят и в основата на определянето на специфичните цели за вида в зоната, представени в таблицата по-долу.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 1 дв.	Според настоящият СФ в зоната гнездят 1- 9 дв. Разпространението се колебае силно на места според динамиката на речните брегове (срутване, заравняване и т.н.). Необходими са бъдещи целенасочени теренни изследвания за установяване на настоящата гнездяща популация на вида в зоната.	Междинна цел до 2025 г.: Установяване на настоящата гнездяща популация на вида в зоната, за да може да бъде формулирана актуална специфична цел за вида. Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 1 гнездящи двойки.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ха	Най-малко 435 ха.	Площта на подходящото местообитание за гнездене и хранене съвпадат.	Поддържане на площта на подходящите гнездови и хранителни местообитания на вида в размер най-малко 435 ха.
Местообитание на вида: Хидроморфологично състояние на речните участъци с подходящи местообитания на вида в зоната	Отсъствие/присъствие на хидроморфологични промени	Отсъствие на хидроморфологични промени в речните участъци с подходящи и местообитания на вида в зоната	Хидроморфологичните промени, причиняващи влошаване на състоянието на вида са: ✓ хидротехнически съоръжения, предизвикващи рязко повишаване на водното ниво при изпускане на вода, която може да залее гнездата на вида по речните брегове и да компрометира гнездовото усилие ИЛИ да предизвика силно намаляване на водния обем, което да доведе до намаляване на площта на	Поддържане на хидроморфологичното състояние на речните участъци с подходящи местообитания на вида в зоната, при отсъствие на хидроморфологични промени в тях.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			<p>наносните зони за хранене;</p> <p>✓ добив на инертни материали, което може да доведе до физическо унищожаване на подходящите местообитания на вида.</p> <p>Към настоящия момент няма регистрирани хидроморфологични промени от такъв характер в участъците с подходящи местообитания на вида в зоната.</p>	

6. Необходимост от промени в СФ за СЗ ВG0002009 „Златията“
 Не са необходими промени в СФ.

Специфични цели за A140 *Pluvialis apricaria* (златиста булка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 25 – 28 cm. Размах на крилата: 53 – 59 cm. За оперението е характерен сезонен диморфизъм. Гърбът, крилата отгоре и тилът през всички сезони са на златистожълти и черни петна. През лятото коремът, гърдите, шията и бузите са черни, разделени от останалото оперение с бяла ивица, а през есенно-зимния период са бежово-бели. Извън размножителния период прилича на сребрилата булка, като се отличава от нея по липсата на черно петно на под-мишниците. Има черен, къс и дебел клюн. Краката са сиво-черни. Младите приличат на възрастните в зимно оперение, но златистите петна са по-ярки, гърдите и корема са по-напетнени и краката им са тъмнокафяви.

Характер на пребиваване в страната

В България е преминаващ и зимуващ вид. Среща през есенно-зимния период (октомври - февруари) по Черноморското крайбрежие и прилежащите влажни зони (Поморийско езеро, Атанасовско езеро и др.) и равнинните райони на северна България.

Характерно местообитание

Гнезди в тундрата, мочурливи открити ландшафти с нискостъблени растения (за Европа – Скандинавските страни, Балтийските страни и северните части на европейска Русия), край влажни зони. През зимата обитава влажни ниви, ливади, обработваеми площи. Образува ята, често заедно с калугерици (*Vanellus vanellus*) (Нанкинов и др., 1997). Основно сладководни влажни зони, влажни пасища, пасища, земеделски площи (напр. стърнища, есенни култури, орани или угарни полета) и високопланински степи, които също се хранят на приливни брегове и в плитки заливи и устия (BirdLife International, 2021). Подходящите местообитания включват богат набор от влажни зони: 1110, 1140, 2110, 2120, 3260 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Диетата му се състои предимно от насекоми (особено възрастни, какавиди и ларви на бръмбари, ларви Lepidoptera, скакалци, както и земни червеи, паяци, многоножки, охлюви, червеи полихета, ракообразни (Johnsgard 1981) и от части растителна храна (например плодове, семена и трева) (BirdLife International, 2021).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

През есенно-зимния период най-често може да бъде наблюдавана по Черноморското крайбрежие, но така също и във вътрешността на страната: поречието на р. Марица, р. Струма, Софийското поле, околностите на гр. Пловдив, Добрич и Шумен ([Pluvialis apricaria](#)) - [Species Map - eBird](#)).

Включен в **Приложение 1** на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern) 01.10.2016 г., за територията на континентална Европа – LC 18.12.2020 г. Не е включен в SPEC категориите. Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната зимуваща популация на вида се оценява на 0 – 30 индивида. Краткосрочната тенденция (за периода 2001 – 2018) в популацията е **неизвестна** както и дългосрочната (за периода 1980 – 2018), която също е **неизвестна**.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната мигрираща популация на вида се оценява на 50 – 900 индивида.

Заплахи и влияния са посочени само за мигриращата популация: J03, F03, G05, F06, F26.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната видът е преминаващ.

Мигриращата популация се оценява на до **9 индивида**, което е **1-18 %** от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „В“ – добра стойност.

4. Анализ на наличната информация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

При проведеното теренно проучване в защитената зона през април и юни 2021 г. видът не беше установен. Няма данни и от eBird видът да е бил наблюдаван в района на зоната. През есенно-зимния период най-често може да бъде наблюдаван по Черноморското крайбрежие, но така също и във вътрешността на страната: поречието на р. Марица, р. Струма, Софийското поле, околностите на гр. Пловдив, Добрич и Шумен. През пролетта е регистриран по Черноморското крайбрежие, Шуменска област, яз. Калояново, Алдомировско блато.

В Средно Дунавската равнина е наблюдаван три пъти – два пъти през есента край яз. Г. Дъбник (1 екз.), веднъж край с. Обнова (3 екз.) и в началото на пролетния прелет – западно от с. Българене (3 екз.). Според Нанкинов и др. (1997) в Северна България са отбелязвани многобройни ята златисти булки по време на прелета (Шурулинков и др., 2005).

Като сериозна заплаха в зоната установихме разораването на пасища и мери около яз. Шишманов вал и превръщането им в обработваеми земи. Непосредствената близост на обработваемите земи до язовира и вероятното ползване на пестициди сериозно уврежда състоянието на този единствен в централната част на зоната водоем. Тези две забрани са отразени и в заповедта за обявяване на зоната (Заповед РД-548 от 5.09.2008 г.). Друга констатирана заплаха е паленето на стърнища. Близо до яз. Шишманов вал беше установено опожаряване на влажни ливади, които са предпочитано местообитание за вида.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

На базата на екологичните изисквания за местообитанията са определени параметрите, чрез които може да се оцени неговото състояние. Тези параметри стоят и в основата на определянето на специфичните цели за вида в зоната, представени в таблицата по-долу.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	0-9 инд.	В СФ за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена численост до 9 инд. В Дунавската равнина е рядък пролетен и есенен мигрант. По време на теренните проучвания в защитената зона през 2021 г. не беше установен.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер около 9 индивиди. Междинна цел до 2025 г: провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна численост на вида в зоната в подходящите местообитания.
Местообитание на вида: подходящи местообитания за търсене на храна по време на миграция	ха	Най-малко 500 ха	Основно блата, езера, влажни ливади, пасища, земеделски площи (напр. стърнища, есенни култури, орани или угарни полета), крайбрежия на реки.	Поддържане на площта на подходящото хранително местообитание на вида в защитената зона, в размер на най-малко 500 ха.

6. Необходимост от промени в СФ за СЗ ВG0002009 „Златията“

Не са необходими промени в СФ.

Специфични цели за A142 *Vanellus vanellus* (обикновена калугерица)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 28 – 31 cm. Размах на крилата: 70 –76 cm. С размерите на гълъб. Оперението по гърба е зеленикаво-черно с метален отблясък, коремът е бял, главата е с качулка. В полет прави впечатление контрастът между белите подкрилия и корем и черните махови пера. Обитава влажни ливади и обработваеми земи.

Характер на пребиваване в страната

В България е гнездящ, преминаващ и зимуващ вид. Гнезди на земята. Снася 3 – 4 яйца, има едно поколение годишно през периода април-юни. Зимува по Средиземноморието. Миграционния период е февруари – март и септември – октомври (BWPi, 2006).

Характерно местообитание

Гнезди в тревни съобщества по влажни терени, по-рядко мезофилни тревни съобщества, често в близост до стоящи пресни води, стоящи бракични води или течаци води, както и около блата, растителност по периферията на водоеми, крайречни и приизворни мочурища. Много често и в селскостопански площи и изкуствени ландшафти, предпочита периферии на сезонно заливани терени, както и обработваеми площи с редки посеви и други (едногодишни) тревни култури, особено оризища или временно заливани житни ниви (Янков отг. ред., 2007). Растителността в гнездовите местообитания през пролетта трябва да е ниска (под 15 cm). Поддържането на

местообитанията може да става чрез опасване от домашни животни. Предпочита влажни почви с наличие на повърхността и под повърхността на почвата на различни видове насекоми и техните ларви (ЕС, 2009). Подходящите местообитания включват богат набор от влажни зони: 1110, 1140, 2110, 2120, 3260 и 3270 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Диетата му се състои от възрастни и ларви на насекоми (напр. бръмбари, мравки, шурци, скакалци, водни кончета, цикади и др.), паяци, охлюви, дъждовни червеи, жаби, дребни риби и семена или други части на растения (BirdLife International, 2021).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С петнисто и разпръснато разпространение в низинните и равнинни части на страната, най-плътно – в Тракийската низина, Софийското поле, поречието на р. Тунджа, Бургаската низина, Дунавското крайбрежие и понижения с влажни зони в Дунавската равнина, а с по-малко групирани находища – и в някои по-влажни части на Лудогорието, Добруджа, Предбалкана и дори около яз. Батак, където има традиционно гнездовище, известно от XIX в. Разпространението се мени през годините, поради гнезденето на редица места във временни пролетни разливи в нивите в рамките на 0 – 1110 м н.в. (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 2Б на Директивата за птиците. Според IUCN – NT (Near Threatened) 01.10.2016 г., за територията на континентална Европа – VU (Vulnerable) 18.12.2020 г. Включен в SPEC1 за България. Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на 800 – 1500 двойки. Краткосрочната тенденция (за периода 2001 – 2018) в популацията е неизвестна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018) е намаляваща. Като заплахи и влияния са посочени: F03, G05.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната **мигрираща** популация на вида се оценява на 250 – 1000 индивида. Заплахи и влияния: A02, K03, F05, F26, K01, K02.

Според Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната **зимуваща** популация е оценена на 5 – 320 индивида. Краткосрочната тенденция (за периода 2001 – 2018) в популацията е флукутираща както и дългосрочната (за периода 1980 – 2018), която също е флукутираща. Заплахи и влияния: J03.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е гнездящ, като популацията се оценява на 6 - 9 двойки, което представлява 0,6 – 0,75 % от националната популация. Оценката в СФ за значимост на популацията е (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

В средна Дунавска равнина е чест гнездящ вид, като гнезди на много места във влажни или мочурливи ливади, ниви в близост до водоеми, рибарници и др. Видът е по-многочислен, когато годините са по-влажни (Шуруликов и др., 2005).

В Бургаските влажни зони максималните числености на вида по време на пролетната миграция са 133 инд, а през есента – 840 инд. (Dimitrov et al., 2005).

Според Костадинова, Граматиков (2007), видът не присъства в зоната по време на гнездене.

По данни на Матеева и др. (2013), видът не е установен да гнезди в периода 2010 – 2012 г.

По време на теренното проучване през април месец 2021 г. са установени 5 инд. и през юни месец 3 инд. от вида в зоната, концентрирани около яз. Шишманов вал и влажните дерета в зоната.

По време на проучване на зоните по р. Дунав с лодка през месец юли са установени общо 163 индивида от вида, като 26 инд., са наблюдавани североизточно от зоната.

По данни от eBird, видът е наблюдаван в зоната през 04. 2007 г.- 6 инд., през 05. 2020 г.- 7 инд., през 04. 2021 г. – 9 инд., през 05. 2021 г. – 4 инд., през 06. 2021 г. – 2 инд.

По данни от <https://observation.org> за 2020 и 2021 г., видът не е наблюдаван в зоната.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида по време на миграция и размножаване в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

Посочените заплахи в докладването по чл. 12 за вида в зоната F03 и G05, които нямат отношение към зоната.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

На базата на екологичните изисквания за местообитанията са определени параметрите, чрез които може да се оцени неговото състояние. Тези параметри стоят и в основата на определянето на специфичните цели за вида в зоната, представени в таблицата по-долу.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер гнездовата популацията	Брой гнездящи двойки	Най-малко 6 двойки	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) са посочени 6-9 гнездящи двойки. По време на теренните проучвания са наблюдавани общо около 8 птици, повечето около яз. Шишманов вал. Няма друга актуална информация за количеството на птиците и районите с концентрация на вида в зоната по време на миграция.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 6 гнездящи двойки. Междинна цел до 2025 г.: Необходими са цели изследвания на вида в зоната за установяване текущата гнездова численост.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	Най-малко 300 ха	Включва гнездовото местообитание и площта на част от обработваемите площи на зоната. Предпочита влажни почви с наличие на повърхността и под повърхността на почвата на различни видове насекоми и техните ларви.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 300 ха

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0002009 „Златията“

Не са необходими промени в СФ.

Специфични цели за A224 *Caprimulgus europaeus* (козодой)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 26-28 см. Темето и гърбът сивокафяви с тъмнокафяви надлъжни петна, препаски и щрихи. Плещите с прекъсната, често неясна белезникавоохриста ивица. Маховите пера пера тъмнокафяви на върховете с ръждивокафяви и сивопепеляви пъстрини. На външното ветрило на първите три първостепенни махови пера по едно голямо бяло петно. Опашката сива или сивокафява с неправилни, напречни тъмни препаски. Върховете на външните две двойки опашни пера бели. Гърлото червенокафяво с напречни вълнообразни пъстрини. Женските без бели петна по опашката и крилата (Нанкинов Д., С. Симеонов, Т. Мичев, Б. Иванов 1997)

Характер на пребиваване в страната

Прелетен.

Характерно местообитание

Гнезди в разредени гори с поляни, просеки, сечища, оазисни горички и групи дървета сред открити пространства, хълмисти склонове с храсти (Нанкинов Д., С. Симеонов, Т. Мичев, Б. Иванов 1997), широколистни листопадни гори от *Quercus sp.* и *Carpinus orientalis* Иглолистни гори. (Янков, П. (отг. ред.). 2007).

Подходящи местообитания за гнездене на вида са - 40C0, 91G0, 91E0, 91I0, 91F0, 91H0, 91M0, 91Z0 (Кавръкова, В. и др. 2009).

Хранене

Ентомофаг, който лови насекомите нощем при полет.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С петнисто разпространение на по-голямата част от територията на страната, без някои райони с оскъдна карстова и дървесна растителност. В редица райони е с по-разпръснато разпространение. (Янков, П. (отг. ред.). 2007).

Природозащитен статус в България – не е застрашен. Включен в Приложение 3 на ЗБР.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.), гнездящата популация е от 10 000 – 20 000 дв, като краткосрочната тенденция на популацията е оценена на стабилна. Дългосрочната тенденция (2001-2018) на популацията е стабилна.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: B05.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната видът е **гнездящ** с популация, която се оценява на **2-16 двойки**, което представлява 0,02 – 0,08 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Златията“ козодоят е посочен с гнездова численост 2-16 дв. (Костадинова и Граматиков, отг. ред., 2007). Няма други публикувани данни за числеността на вида в зоната. Наблюдаван е в Златията през април 2021 г. с численост 1 инд.

Основните заплахи за вида са изсичането без повторно залесяване или естествен подраст (B05).

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични цели за опазване за зоната
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой двойки	минимум 2 дв.	Целевата стойност е определена от СФ и теренни изследвания през 2021 г.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 2 гнездящи двойки. Междинна цел: Провеждане на целенасочен мониторинг за установяване на гнездовата численост на вида в зоната до 2025 г.
Местообитание на вида: характеристика на местообитанието за гнездене.	ха	най-малко 870 ха	Определена на база на % на подходящите гнездови местообитания в зоната - N16 - Широколистни листопадни гори, N21 - Негорски площи, заети с растителни видове (включително градини, лозя, трайни насаждения). Тяхната обща площ е 870 ха.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в размер най-малко на 870 ха

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0002009 „Златията“

Не е необходима актуализация на СФ.

Специфични цели за A229 *Alcedo atthis* (земеродно рибарче)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 16-17 см. Размах на крилата 24-26 см. По размери малко по-едро от врабче, но с голяма глава, дълъг, остър клюн и къса опашка. Оперението ярко с метален блясък. Горната страна на главата зелена с напречни сини и синьозелени препаски. Гърбът и надопашката сини до лазурно сини със слаб метален блясък. Плещите тъмозелени, а надкрилията със светлосини петна. Маховите пера чернокафяви със сини вътрешни ветрила. Опашка тъмносиня. Отстрани на шията по едно белезникаво петно. Гърло бяло. Гърдите и коремът ръждиви до ръждивокафяви. Клюнът черен. Крака коралово червени. Женските с по-бледо оперение, матово, без метален блясък по гърба, кръста и надопашката. Основата на подклюнието светлочервено (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен. Постоянно и скитащо. През зимата напускат водоемите, които обитава през размножителния период, и се среща по не замръзващи части на реки, язовири, рибарници и топлици. Широко разпространен, но не многоброен по брегове, водоеми до около 1200 m надм. в. И в най-благоприятните местообитания числеността е сравнително ниска (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Отвесни глинести, пясъчливи и чакълести брегове. Течащи води, стоящи пресни води, стоящи бракични води, тесни морски заливи, естуари. (Нанкинов и др., 1997; Янков отг. ред., 2007). Изследване по поречието на р. Дунав в Словакия (Tursova et al., 2016) установява гнездова плътност от 23-27 дв./ 55 км речен участък и разстояние между

гнездата около 816 м. Следователно може да кажем, че на една двойка и трябва около 1-2 км речно течение. Друго изследване (Vilches et al., 2012) установява, че за гнезденето на земеродното рибарче е важно водата в речните течения да е богата на кислород и да не е дълбока, тъй като максималната дълбочина, на която се гмурка рибарчето е около 30 см. Подходящи местообитания за гнездене на вида по Директива за местообитанията са – 2340, 3260, 3270, 1130 (Кавръкова, В. и др. 2009).

Хранене

Предимно с дребни риби (Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С групово и линейно разпространение, свързано с речната мрежа (средните и долните течения) и с други водоеми в равнинните и хълмистите части на цялата страна. По-ясно групирано покрай р. Дунав, Черноморското крайбрежие, Източните Родопи и значителни части от Дунавската равнина, Тракийската низина, Софийското поле и др. Разпространението се колебае силно на места според динамиката на речните брегове (Янков, отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 2 на ЗБР и Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern) 01.10.2016 г., за територията на континентална Европа е уязвим - LC (Least Concern) 18.12.2020 г. Включен в СПЕС 3 - Изтощен. Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2005-2018 г.), **гнездящ (постоянен)** и популация е от 900–3 600 двойки, като краткосрочната тенденция (2001-2018) на популацията е оценена на намаляваща, а дългосрочната (1980 - 2018) е намаляваща. Посочени са следните заплахи и влияния: К04.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е **гнездящ (постоянен)** с популация, която се оценява на **6-6 двойки**, което представлява 0,2 – 0,6 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

В Средна Дунавска равнина е често срещан и широко разпространен, но малочислен гнездящ, постоянен вид (Шурулинков и др., 2005). Разпространението се колебае силно на места според динамиката на речните брегове. В ОВМ „Златията“ видът е с гнездова численост 6 дв. (Костадинова и Граматиков, отг. ред., 2007). Няма други публикувани данни за числеността на вида в зоната. Той е отчетен във Златията през гнездовия период на 2021 г. с численост 1 инд. В зоната вида гнезди в земни льосови стени, по крайбрежието на яз. Шишманов вал и по крайбрежието на р. Дунав и р. Огоста.

Основните заплахи за земеродното рибарче са ерозията и изронването на речните брегове (L01), стабилизирането на речните брегове с каменни и бетонни стени.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
-----------	---------------	-----------------	-------------------------	---------------------------------------

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване												
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой двойки	минимум 2 дв.	Целевата стойност е определена от СФ и теренни изследвания през гнездовия период на 2021 г.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 2 гнездящи двойки. Необходимо е да се провежда мониторинг всяка година за установяване на числеността.												
Местообитание на вида: характеристика на местообитанието за гнездене.	km, дължина на пясъчливите и глинести брегове и земни стени осигуряващи подходящи места за гнездене	най-малко 4 км за 2 дв.	В зоната вида гнезди в земни льосови стени, по крайбрежието на яз. Шишманов вал и по крайбрежието на р. Дунав и р. Огоста. На една двойка са и необходими между 1 и 2 км речно течение. Не е известна площта на подходящите местообитания за гнездене на вида в зоната. Да не се стабилизират речните брегове на р. Дунав и р. Огоста в защитената зона с каменни и бетонни стени, тъй като не позволяват гнезденето на вида.	Поддържане на дължината на подходящите речни брегове осигуряващи места за гнездене и търсене на храна												
Местообитание на вида: Екологично състояние на водните тела с хранителни местообитания на вида, по биологични елементи за качество (БЕК Риби)	5 степенна скала за екологично състояние, съгласно РДВ	По-висока или равна на 2 – Добро състояние	<table border="1"> <tr> <th colspan="2">Екологично състояние</th> </tr> <tr> <td>1-Отлично</td> <td></td> </tr> <tr> <td>2-Добро</td> <td></td> </tr> <tr> <td>3-Умерено</td> <td></td> </tr> <tr> <td>4-Лошо</td> <td></td> </tr> <tr> <td>5-Много лошо</td> <td></td> </tr> </table> <p>Екологичното състояние на водите на р. Дунав по показател Риби в пункт р. Искър е оценено на добро (2) според доклада на JDS4 (2019-2020). Екологично състояние на водите по р. Огоста в участък BG1OG307R1013 на база обща оценка по биологичните елементи за качество е добро (2) състояние.</p>	Екологично състояние		1-Отлично		2-Добро		3-Умерено		4-Лошо		5-Много лошо		Запазване и подобряване на екологичното състояние на водните тела с подходящи хранителни местообитания на вида, до постигане на стойност по-висока или равна на 2 – Добро състояние.
Екологично състояние																
1-Отлично																
2-Добро																
3-Умерено																
4-Лошо																
5-Много лошо																

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0002009 „Златията“

По отношение на гнездовата популация. Предлагаме минималната численост от 6 дв. да бъде променена на 2 дв., предвид информацията събрана за вида през размножителния сезон на 2021 г.

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A229	<i>Alcedo atthis</i>			p	2	6	p		G	C	B	C	C

Специфични цели за A230 *Merops apiaster* (обикновен пчелояд)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 27-29 см. Размах на крилата 44-49 см. Средно голяма птица с ярка окраска и с метален блясък. Лети с маневрен и планиращ полет. Среща се на малки групи и ята. Често капа по дървета и жици, а не по земята. Темето, гърбът и крилата кафяви. Челото светло, беззникаво с със синьозелено петно. Крилата остри, а средните опашни пера забележимо по-дълги от останалите. Гърлото жълто оградено с черна огърлица. Клюнът черен. Останалата долна страна синьозелена (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Прелетен. По време на миграция се среща на ята от няколко до около 400 екз. Масовият прелет през май и от август до средата на септември. Брачните двойки се образуват по време на прелет. Гнезди по отвесни, земни, пясъчливи склонове, както и по брегове на реки. Гнездо строенето започва най-рано през втората десетдневка на май. Изкопават гнезда, като дълбаят пръстта с клюна си, а я изхвърлят с крака. Участват и двете птици, като се редуват (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Открити пясъчливи и сухи места, отвесни глинести, пясъчливи и лъсови брегове на различни водоеми, оврази, склонове и свлачища, ерозирани долове, земни откоси, кариери за добив на инертни материали (Нанкинов и др., 1997; Янков отг. ред., 2007). Изследване направено в Унгария (Kerényi and Ivók, 2013) показва, че 51,8% от гнездата на пчелояда са разположени в лъсови или пясъчни склонове обрасли с ниска растителност. Освен това, по-голяма част от гнездата (61,9%) са издълбани в лъос и 28,4% в пясъчлива почва. Наклона на склона, в които се изкопават дупките варира между 11 и 30 градуса. Изследване направено в Германия (Bastian et al., 2018) показва, че по време на гнездовия период пчелояда се храни в територии в близост до колонията, докато в след гнездовите скитания използва по-голямо разнообразие от местообитания, но предпочита земеделските земи. Подходящи местообитания за гнездене на вида са – 2340, 6210, 6250, 6260 (Кавръкова, и др., 2009).

Хранене

Ентомофаг. Храни се основно с пчели и оси, а малките изхранва основно с водни кончета (Нанкинов и др., 1997).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Често срещан вид в равнини и предпланини, но не многоброен. Най-многочислен е в Дунавската равнина, Лудогорието, Добруджа, Тракийската низина, Подбалканските котловини, Източни Родопи, Сакар, Източна Стара планина, долините на реките Струма и Места. В планините е разпространен до 1100 м. надм. височина (Нанкинов и др., 1997; Янков, отг. ред., 2007).

Включен е в Приложение 2А на ЗБР. Според IUCN – LC (Least Concern) 01.10.2016 г., за територията на континентална Европа – също LC 18.12.2020 г. Популацията му е стабилна в Европа. Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2005-2018 г.), **гнездящата** популация е от 20 000 – 60 000 двойки, като краткосрочната тенденция на популацията е оценена на нарастваща. Дългосрочната тенденция (1980-2018) на популацията е нарастваща.

Мигриращата популация се оценява на 80 000-120 000 индивида.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: F03.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е **гнездящ**, като популацията се оценява на **1300-1300 двойки**, което представлява 2 – 6,5 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Пчелояда е също **мигриращ** за зоната, като популацията се оценява на 332-1920 индивида, което представлява 0,4-1,6 % от националната популация (оценка „В“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

В ОВМ „Златията“ видът е посочен с гнездова численост 325-2280 дв. (Костадинова и Граматиков, отг. ред., 2007). В Дунавската равнина пчелоядът е многочислен и почти повсеместно разпространен гнездящ вид (Шурулинков и др., 2005). Разпространението се колебае силно на места според наличието на подходящи места за гнездене. Няма други публикувани данни за числеността на вида в зоната. При теренните наблюдения през 2021 г видът е отчетен във Златията на 11 места през гнездовия период на 2021 г. с численост 143 инд. Пчелоядите пристигат в зоната в края на април, а пристъпват към гнездене след средата на май. В зоната вида гнезди в земни льосови стени, главно по крайбрежието на р. Дунав, около с. Златия, западните склонове на защитената зона и по долината на р. Огоста. В тези основни гнездовища на вида през месеците април – юни бяха отчетени 280 гнездови дупки. Числеността на вида през годините вероятно силно варира, като в някои години може значително да намалее, до около 300 двойки.

Мигрираща популация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. В Дунавската равнина видът се среща по време на миграция на ята от 10 до 50 инд. (Шурулинков и др., 2005).

При докладването по чл. 12 от 2019 г. като заплаха е посочено F03-„Промяна на съществуващото земеползване на терени представляващи естествени или полуестествени местообитания вследствие на отреждането им за търговски или промишлени цели“, което според нас не се отнася за 33 Златията. Заплаха за пчелоядите в зоната може да бъде разораването и унищожаване на земните, пясъчни и льосови земни откоси.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	дв.	300 - 1300 двойки.	Определена на база СФ и данните от теренното проучване през размножителния сезон на 2021 г. Предлагаме минималната численост да е 300 дв.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 300 гнездящи двойки. Цел до 2025 г.: Необходимо е да се извърши целенасочено проучване за числеността на гнездовата популация в зоната.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	332-1920	Определена на база СФ.	Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на мигрираща численост на вида в зоната.
Местообитание на вида: площ на подходящи места за гнездене	ха, площ на земни и льосови земни откоси	неизвестна	Понастоящем не може да се определи площта на наличните земни откоси в зоната. Необходимо е отделно проучване.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида чрез опазване от разораване и унищожаване на земните, пясъчни и льосови земни откоси в зоната, почистване на растителността пред такива откоси за осигуряване на достъп до тях за гнездене на вида.
Местообитание на вида: площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	42 629	Изчислена на база откритите типове местообитания в рамките на СЗЗ. Данните са взети от СФ като % на местообитание N09, N12, N21 и N23.	Поддържане на добро състояние на местообитанията.

6. Необходимост от промени в СФ

По отношение на гнездовата популация. Предлагаме минималната численост от 1300 дв. да бъде променена на 300 дв. въз основа на нови данни от теренните проучвания през 2021 г. Освен това трябва да бъде променена категорията на популацията от „С“ на „В“, тъй като 1300 двойки е над 2 % от националната популация.

Размера на мигриращата популация е в категория „С“, под 2% от националната мигрираща популация на вида.

Species			Population in the site						Site assessment					
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A230	<i>Merops apiaster</i>			r	300	1300			G	B	A	C	A
B	A230	<i>Merops apiaster</i>			c	332	1920			G	C	A	C	A

Специфични цели за A231 *Coracias garrulus* (синявица)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 30-32 см. Размах на крилата 66-73 см. По размери малко по-дребна от гарга с характерно блестящо синьозелено оперение. Главата, шията и долната страна на тялото светлосини със зеленикав оттенък. Гърбът и плещите ръждивокафяви. Крилата синкави с почти черни махови пера. Надопашката тъмносиня. Средните опашни пера тъмнозелени, останалите възчерно тъмносини със светли върхове. Клюнът е здрав, масивен и черен. Лети с бърз полет и каца по сухи клони на единични дървета или на жици сред открити полета (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Прелетен. Пролетният прелет през втората половина на април и през май, когато се среща на групи. Гнезди в хралупи на дървета (орех, дъб, върба, бряст) на височина 3-7 m, рядко в скални кухини (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Единични стари дървета, крайречни насаждения, крайнини на гори (Нанкинов и др., 1997). Ивици дървета, храсти и мозайки от тях, широколистни листопадни гори, овощни градини, дървесни и храстови плантации, скали и скални стени в равнините (Янков отг. ред., 2007). В западна и централна Европа синявицата не гнезди в естествени хралупи, а използва поставени от човека къщички за гнездене. Популациите на вида в Румъния, Испания, България и Естония са най-многочислени и там видът гнезди в естествени хралупи и дупки (Kiss et al., 2020). В Европа синявицата е „уязвима“ (SPEC 2), тъй като намаляват естествените ѝ места за гнездене – хралупи в стари дървета сред обработваеми земи. Ето защо всички проучвания, които бяха намерени разглеждат гнездовата биология на вида в къщички за гнездене и няма информация за гнездовата плътност на вида в естествени хралупи. Изследване в Унгария (Kiss et al., 2014) разкрива, че синявицата има най-висок гнездови успех в т.нар. земеделски мозайки (обработваеми земи с единични или групи дървета), отколкото в естествени тревни местообитания, където артроподите, които са основната плячка на вида, са в по-голямо изобилие. Изследването на Finch (2016) разкрива, че разстоянието, на което се отдалечават индивидите от гнездото (къщичка за гнездене) при търсене на храна варира между 250 и 750 м, като в Словакия има наблюдения и за 1800 м. Друго изследване в Унгария (Kiss et al., 2016) разкрива, че запазването на ландшафтната хетерогенност е ключов фактор при опазването на вида. Подходящи местообитания за гнездене на вида са – 2340, 8210, 91F0 (Кавръкова др., 2009).

Хранене

С различни безгръбначни, предимно насекоми и дребни гръбначни. Често лови насекоми във въздуха (Нанкинов и др., 1997) .

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Има почти плътно разпространение в равнините и някои нископланински части на страната, особено покрай р. Дунав, в северната и източната част на Дунавската равнина, включително Лудогорието и Добруджа, както и южно от Стара планина в почти цялата Тракийската низина (от Пазарджик до Бургас), Източните Родопи, Сакар, Дервентските възвишения и др. Числеността е неравномерна, по-висока покрай р. Дунав, в централните и източните части на Дунавската равнина, Добруджа, Сливенската котловина и на югозапад до към Стара Загора, централната част на Тракийската низина, в Източните Родопи, хълмистите райони източно от р. Тунджа и др. (Янков, отг. ред., 2007).

Включен в Приложения II и III на ЗБР и приложение I на Директивата за птиците. Включен в Червена книга на България в категория уязвим – VU. Приложение II на Бернската и Бонска конвенция. Според IUCN – LC (Least Concern) 14.08.2019 г., за територията на континентална Европа – LC (Least Concern) 18.12.2020 г. Включен в SPEC 2 – Намаляващ (BirdLife International, 2017).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013 - 2018 г.), **гнездящата** популация е от 2000-4500 двойки, като краткосрочната тенденция (2001-2018) на популацията е оценена на намаляваща. Дългосрочната тенденция (1980 - 2018) на популацията е оценена на нарастваща. За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: A07, A02.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната вида е **гнездящ**, като популацията се оценява на **24-130 двойки**, което представлява 1,2-2,9 % от националната популация

(оценка „В“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната вида е също и **мигриращ**, като популацията се оценява на **1-11 индивида**. Не може да бъде изчислен процента от националната популация, тъй като няма оценка на националната мигрираща популация на синявицата в страната. Оценката на популацията е „В“. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

В средна Дунавска равнина гнезди навсякъде, където има налични дупки в земни откоси, хралупи и в скални дупки; често гнезди по лъсови брегове край р. Дунав (Шурулинков и др., 2005). В ОВМ „Златията“ е посочена гнездова численост 24-130 дв., колкото и в настоящият СФ (Костадинова и Граматиков, отг. ред., 2007). През гнездовия период на 2021 г. в Златията са отчетени 7 инд. В eBird не са налични данни за зоната. Няма други публикувани данни за числеността на вида в зоната. Необходимо е да се проведат целенасочени проучвания за установяване на гнездовата численост на вида в зоната. В зоната вида гнезди в земни лъсови стени, вероятно по крайбрежието на р. Дунав и р. Огоста, в западни край на зоната и по-рядко около яз Шишманов вал, а също и в стари крайречни гори.

Мигрираща популация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. В Дунавската равнина видът мигрира поединично или на двойки (Шурулинков и др., 2005).

При докладването по чл. 12 от 2019 г. като заплахи са посочени А02 и А07, които според нас не се отнася за 33 Златията. Заплаха за синявицата в зоната може да бъде разораването и унищожаване на земните, пясъчни и лъсови земни откоси, а също и премахването на стари крайречни дървета.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 24 дв.	Определена на база СФ, теренните проучвания през 2021 г.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 24 гнездящи двойки. Цел до 2025 г.: Необходимо е да се извърши целенасочено проучване за числеността на гнездовата популация в зоната.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	1 - 11	Определена на база СФ.	Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на мигрираща численост на вида в зоната.
Местообитание на вида: площ на подходящите	ха	неизвестна	Понастоящем не може да се определи площта на наличните земни откоси в зоната. Необходимо е	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида чрез опазване от разораване и

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
местообитания за гнездене на вида			отделно проучване. Вида в зоната гнезди също и в стари върби по крайбрежието на Дунав и Огоста. Необходими са допълнителни проучвания за изчисляване на подходящите местообитания на синявицата в зоната.	унищожаване на земните, пясъчни и льосови откоси в зоната, почистване на растителността пред такива откоси за осигуряване на достъп до тях за гнездене на вида, запазване на стари хралупести дървета в зоната.
Местообитание на вида: площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	42 629	Изчислена на база откритите типове местообитания в рамките на СЗЗ. Данните са взети от СФ като % на местообитание N09, N12, N21 и N23.	Поддържане на добро състояние на местообитанията.

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0002009 „Златията“

Не е необходима актуализация на СФ.

Специфични цели за A234 *Picus canus* (сив кълвач)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 25-26 см.

Чело и предна част на темето червени, Задна част на темето и тилът сиви. Между клюна и окоето черно петно. От ъгъла на клюна до под ухото тънка черна ивица – „мустаци“. Горна страна на тялото сива със слаб зеленикав оттенък на кръста. Маховите и кормилни пера кафяви със светли петна. Гърло белезникаво, гърдите и коремът светлосиви до жълтеникаворезедави изцяло едноцветни. При женските челото и предната част на темето сиви (Нанкинов Д., С. Симеонов, Т. Мичев, Б. Иванов 1997)

Характер на пребиваване в страната

Постоянен вид.

Характерно местообитание

Гнезди във влажни и сенчести гори, крайречни и крайпътни насаждения, стари паркове и овощни градини (Янков, П. (отг. ред.). 2007).

Подходящи местообитания за гнездене на вида са - 91E0, 91F0, 91H0, 91M0, 91Z0 (Кавръкова, В. и др. 2009).

Хранене

С яйца, ларви и възрастни на мравки, различни насекоми, семена на различни широколистни дървета и храсти.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С петнисто разпространение на територията на цялата страна, обхващащо по-цялостно Странджа, Източна и Западна Стара планина, Средна гора, Витоша и планините около нея, Пирин, Централните Родопи, Черноморското крайбрежие, поречието на реките Дунав, Искър и другите по-големи реки в Дунавската равнина, Тунджа, Арда, Струма и др. Разпръснато в Западните погранични планини, Подбалканските котловини и т.н. (Янков, П. (отг. ред.). 2007).

Включен в Приложения II и III на ЗБР и приложение I на Директивата за птиците. Включен в Червена книга на България в категория застрашен – EN. Според IUCN – LC (Least Concern) 01.10.2016 г., за територията на континентална Европа – LC (Least Concern) 18.12.2020 г. Няма SPEC 2 (BirdLife International, 2017).

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.), **гнездящата** популация е от 6500 – 10000 дв, като краткосрочната тенденция (2001-2018) на популацията е оценена на стабилна. Дългосрочната тенденция (1980 - 2018) на популацията е оценена на стабилна. За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: B02, B03.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната видът е **гнездящ**, като популацията се оценява на **14-14 двойки**, което представлява 0,14 – 0,22 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „В“ – добра стойност.

4. Анализ на наличната информация

В средна Дунавска равнина видът е рядък и малочислен (Шуруликов и др., 2005). В ОВМ „Златията“ е посочена гнездова численост 7-21 дв. (Костадинова и Граматиков, 2007). През гнездовия период на 2021 г. видът не е регистриран в зоната. Липсват други данни за гнездовата численост на вида в зоната.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	5 - 14 дв.	Определена на база СФ, наличната публикувана информация за числеността на вида в зоната и експертно мнение, основано на теренните проучвания през 2021 г.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 5 гнездящи двойки. Цел до 2025 г.: Необходимо е да се извърши целенасочено проучване за числеността на гнездовата популация в зоната.
Местообитание на вида: площ на подходящите местообитания за гнездене на вида	ха	най-малко 870	Изчислена въз основа на % местообитание N16 - Широколистни листопадни гори и N21 - Негорски площи, заети с растителни видове (включително градини, лозя, трайни насаждения) в рамките на зоната. Площта на гнездовото и хранителното местообитание до голяма степен се припокриват. Поддържането на подходящите места за гнездене на вида се осъществява чрез: 1/ ограничаване на санитарните сечи в старите гори в зоната; 2/ при възобновителните сечи да	Поддържане на подходящите места за гнездене на вида

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			бъдат оставяни по 25–30 стари дървета на 1 ха.	
Местообитание на вида: Качество на подходящото местообитание на вида	Брой на подходящите биотопни дървета с хралупи за гнездене	Най-малко 1 биотопно дърво/ха	Гнездовите камери в ствола на стари дървета (с дебелина над 40 см в диаметър), които издълбава сам. На височина над 4-8 м от земята.	Междинна цел: да се изясни броя на подходящите за гнездене дървета в зоната до 2025 г.

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0002009 „Златията“

По отношение на гнездящата популация предлагаме промяна в числеността на минималната стойност от 14 дв. на 5 дв., следствие нови данни от теренни проучвания през 2021г.

Species						Population in the site					Site assessment			
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A234	<i>Picus canus</i>			p	5	14	p		G	C	A	C	B

Специфични цели за A242 *Melanocorypha calandra* (дебелоклюна чучулига)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 17,5 – 22 см. Едра чучулига с дебел масивен клюн и покрити с пера ноздри. Крила дълги. Крака масивни. Задния пръст с дълъг и прав нокът. Теме и горна част на тялото кафяво сивкави с тъмнокафяви вътрешности на перата. Второстепенни махови пера с бели вдлъбнати върхове. Най-страничната двойка кормилни пера бели. Отдолу тялото е бяло със сивкавожълтеникав оттенък и редки кафеникави надлъжни петна по гърдите. Подкрилия черносивкави. Подопашие бяло. От основата на крилото по страните на шията по едно удължено черно петно изтъняващо към върха. Вежда дълга, широка, бяла (Нанкинов Д. 2009)

Средиземноморски вид с гнездови ареал в Южна Европа (Пиринеите, в Южна Франция, Италия, Балканския полуостров), Украйна и Южна Русия, Северозападна Африка, Мала и Централна Азия (Големански В. и др. (Eds) 2015).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен вид.

Характерно местообитание

Гнезди в степни и суходлюбиви тревни съобщества на варовити терени, тревни съобщества по сухи силикатни терени (пасища) (Янков 2007), запустели земи, ливади, канавки, обработваеми полета засяти с жито, люцерна и други земеделски култури. В Югозападна България гнезди край ерозиранни хълмове и лозя (Нанкинов 2009)

Подходящи местообитания за гнездене на вида са – 1410, 6250, 6260, 62C0, 62A0 (Кавръкова, В. и др. 2009).

Хранене

Насекоми, плевелни семена, нежни тревни стъбла и листа, разсипани по земята зърна на културните растения.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Сега гнезди разпокъсано в равнинно и нискохълмисти райони в различни части на страната (Янков 2007). Среща се по-често в Сакар, Дервентските възвишения, Южна Добруджа и Санданско-Петричкото поле. Най-висока численост има по Черноморието северно от Балчик, в някои суходолия във вътрешността на Добруджа, в Санданско и в Сакар. В останалите райони – Софийско, Бесепарските ридове, Дунавската равнина, по Южното Черноморие и други има малобройни субпопулации, които са силно уязвими. (Големански В. и др. (Eds) 2015).

Природозащитен статус – в България застрашен вид EN [A3, A4 + B1biii], Включен в ЗБР Приложения 2 и 3. международен: Директива за птиците Приложение I, Бернска конвенция Приложение II, ECS-spec 3, намалял.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2005-2018 г.), националната гнездяща популация се оценява 4500 – 6800 двойки. като краткосрочната тенденция (2000-2018) на популацията е оценена на стабилна. Дългосрочната тенденция (1980 - 2018) на популацията е оценена на стабилна.

За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: A02, A08, C01, D01, E01, C03.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната видът е **гнездящ**, като популацията се оценява на 5-5 двойки, което представлява 0,07 – 0,11 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната видът е **мигриращ**, като числеността на популацията е оценена на 0-2966 (оценка „В“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Златията“ видът е посочен като **гнездящ** с численост 2-9 дв., но не е посочен като мигриращ (Костадинова и Граматиков, отг. ред., 2007). Дебелоклюнатата чучулига е рядък вид в Северозападна България (Георгиев и др. в Янков (ред.) 2007). Няма налични публикувани данни за гнездовата численост на вида. Няма регистрирани наблюдения по време на теренните изследвания през 2021 г.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	2 - 5 дв.	Целевата стойност е определена на база на СФ и на наличните публикувани източници за числеността на гнездящата популация.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 2 гнездящи двойки.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
				Цел до 2025 г.: Необходимо е да се извърши целенасочено проучване за числеността на гнездовата популация в зоната.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	0-2966	Целевата стойност е определена на база на СФ и на наличните публикувани източници за числеността на гнездящата популация.	Цел до 2025 г.: Необходимо е да се извърши целенасочено проучване за числеността на мигриращата популация в зоната.
Местообитание на вида: площ на подходящите местообитания за гнездене и търсене на храна	ха	40 888 ха	Изчислена въз основа на процентното участие на откритите типове местообитания N09 - Сухи ливади, степи, N12 - Обширни зърнени култури и N09 – Сухи ливади, степи - 40 888 ха. Площта на гнездовото и хранителното местообитание до голяма степен се припокриват.	Поддържане на подходящите местообитания чрез: изпасване, окосяване и др. Запазване площта на оптимални местообитания на вида в размер на 1700 ха.

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0000241 „Златията“

Предлагаме минималната численост на гнездящата популация от 5 инд. да бъде променена на 2 инд., следствие теренните проучвания през 2021 г.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
V	A242	<i>Melanocorypha calandra</i>			c	0	2966	i		G	B	A	C	A
V	A242	<i>Melanocorypha calandra</i>			p	2	5	p		G	C	B	C	C

Специфични цели за A243 *Calandrella brachydactyla* (късопръста чучулига)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 13 – 17 см. Отгоре сивкави с типично чучулигово пъстро оперение. Вежда широка бяла. Ушни пера тъмнокафяви. Теме сивкаво с охрист оттенък и с тесни продълговати кафеникави пъстрини. Тил, гръб, надопашие сивкави с широки кафеникави пъстрини; отстрани на гърлото по едно малко, напречно кафеникаво петно. Махови пера кафеникави, по външните ветрила с тесни светли кантове на първостепенните махови и широки – на второстепенните. Големите и средните надкилия с широки жълтеникави върхове, добре забележими в полет. Най-страничната двойка – белезникава тъмно кафява в основата (Нанкинов Д. 2009)

Туркестано-медитерански вид. Гнезди в Африка, Мала Азия, Югозападна и Централна Азия на изток до Забайкалието и Централен Китай и в Европа – на Пиринейския полуостров, във Франция, Италия, Малта, Швейцария, Балканския полуостров, Унгария, Словакия, Украйна и Южна Русия. (Големански В. и др. (Eds) 2015).

Характер на пребиваване в страната

Прелетна и постоянна.

Характерно местообитание

Степни, вторично-степни и полустепни участъци. Тревни съобщества по сухи силикатни терени. Крайбрежни (морски) плажове и пясъчни дюни (Янков 2007), пустеещи земи, ниви, пасища, пясъчливи и каменисти места. Избягва участъците с висока трева. (Нанкинов 2009)

Подходящи местообитания за гнездене на вида са – 1410, 2130, 2120, 2130, 6250, 6260, 62С0 (Кавръкова, В. и др. 2009).

Хранене

Насекоми и техните ларви, семена на различни треви, разпиляна жито по стърнища и пътища (Нанкинов Д. 2009).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С петнисто и разпръснато разпространение в равнинни и ниско хълмисти райони (Янков 2007). В миналото широко разпространен в цялата страна, но само на места многоброен. Сега ареалът е разкъсан на отделни малочислени субпопулации, запазени само в райони с оптимални местообитания. По-многобройни популации има в Крайморска Добруджа, на Бесепарските ридове, при Сливен и в някои райони северозападно от София – при Драгоман и селата Безден, Богъовци и Големо Малово. В редица от старите находища не е установена през последните 10 години (Големански В. и др. (Eds) 2015).

Природозащитен статус – в България уязвим VU [A3, A4, B1biii], Включен в ЗБР Приложения 2 и 3. Международен: Директива за птиците Приложение I, Бернска конвенция Приложение II, ECS-spec 3, намалял.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2005-2018 г.), националната гнездяща популация се оценява 1700 – 3200 двойки. като краткосрочната тенденция (2000-2018) на популацията е оценена на стабилна. Дългосрочната тенденция (1980 - 2018) на популацията е оценена на намаляваща.

За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: A02, A04, C03.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната видът е **гнездящ**, като популацията се оценява на 11-108 двойки, което представлява 0,65 – 3,4 % от националната популация (оценка „В“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Златията“ видът е посочен като **гнездящ** с численост 11-108 (Костадинова и Граматиков, отг. ред., 2007). Късопръстата чучулига е с петнисто и разпръснато разпространение в равнинни и нискохълмисти райони на цялата страна, включително Златията (Ангелов и др. в Янков (ред.) 2007). Проучване на обилието на осем вида врабчоподобни птици в Златията през 2008 г. установява плътност на гнездящите двойки късопръсти чучулиги от 7,22 дв/км² (Kambourova et al. 2010). Няма публикувани актуални данни за гнездовата численост на вида. Няма регистрирани наблюдения по време на теренните изследвания през 2021 г.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 11 дв.	Целевата стойност е определена на база на СФ и на наличните публикувани източници за числеността на гнездящата популация.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 11 гнездящи двойки. Цел до 2025 г.: Необходимо е да се извърши целенасочено проучване за числеността на гнездовата популация в зоната.
Местообитание на вида: площ на подходящите местообитания за гнездене и търсене на храна	ха	най-малко 1700 ха	Изчислена въз основа на процентното участие на откритите подходящи за вида местообитания - N09 - Сухи ливади, степи 1739 ха. Площта на гнездовото и хранителното местообитание до голяма степен се припокриват.	Поддържане на подходящите местообитания чрез: изпасване, окосяване и др. Запазване площта на оптимални местообитания на вида в размер на 1700 ха.

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0002009 „Златията“

Не са необходими промени в СФ.

Специфични цели за A246 *Lullula arborea* (горска чучулига)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 14-17 см. Отгоре пъстро кафяво жълтеникаво оперение с маслинен оттенък и почти черни надлъжни петна. От челото над очите минават широки бели вежди, които се съединяват на тила. Сгъвката на крилото с бели петна. Големите надкрилия с бели върхове, образуващи бяла ивица. Подкрилия сивкави. Централната двойка кормилни пера маслиненокафява, останалите - черни с бели върхни петна, а най-страничната двойка по-светли. Отдолу бели, с лимонено жълт оттенък. Гърло и гърди с черно кафяви пъстрини, леко размити по страните на тялото (Нанкинов 2009).

Характер на пребиваване в страната

Гнездяща, мигрираща и зимуваща птица. По време на миграциите пресича на широк фронт територията на цялата страна, като в някои участъци се наблюдават ята, достигащи до 500 екз. През различните години пролетният прелет започва след средата на февруари и продължава до края на април.

Характерно местообитание

Населява разредени горски участъци, просеки, поляни, сечища, пожарища (особено в иглолистните и смесените гори) покрайнини на гори, открити места с горски участъци, групи дървета и храсти. В равнините и предпланините заселва също стари овощни градини, лозя склонове и дерета обрасли с редки дървета и храсти (Нанкинов 2009).

Подходящи местообитания за гнездене на вида са 6150, 6170, 6210, 6510, 6520, 9170, 91G0, 91H0, 91AA, 91BA (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Насекоми и техните ларви, семена, житни зърна и семена на плевелни треви.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпространена е навсякъде в хълмистите, нископланинските и равнинните райони с разредени гори и храсталаци на по-голямата част от територията на страната с изключение на равнинните земеделски райони в Дунавската равнина, Добруджа, Тракийската низина и Бургаската низина (Янков 2007).

Природозащитен статус в България – включен в приложение 2 и 3 на ЗБР и в Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern) 01.10.2016 г., за територията на континентална Европа – също LC 18.12.2020 г.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013 - 2018 г.), **гнездящата** популация е от 40 000 – 90 000 двойки, като краткосрочната тенденция (2001-2018) на популацията е оценена на увеличаваща се. Дългосрочната тенденция (1980 - 2018) на популацията е оценена на стабилна.

За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: A20, A01, A02, A03, E01.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната видът е **гнездящ**, като популацията се оценява на **5-5 двойки**, което представлява около 0.006 – 0,012 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

В ОБМ „Златията“ видът е посочен като **гнездящ** с численост 1-9 дв. (Костадинова и Граматиков, 2007). Числеността на горската чучулига е неравномерна, с по-малко от 10 дв./кв. е в равнинните райони (Янков 2007). Няма налични публикувани данни за гнездовата численост на вида. Няма регистрирани наблюдения по време на теренните изследвания през 2021 г.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	5 дв.	Целевата стойност е определена на база СФ на вида в зоната.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 5 гнездящи двойки.
Местообитание на вида: площ на подходящите местообитания за гнездене и търсене на храна	ха	най-малко 2100 ха	Изчислена въз основа на процентното участие на откритите и храсталачни местообитания N08- Равнини, шубраци, N09- Сухи ливади, степи и N21- Негорски площи, заети с растителни видове в рамките на зоната. Площта на гнездовото и хранителното местообитание до голяма степен се припокриват. Препоръчва се да не се премахват синуриите и храстите покрай обработваемите земи.	Поддържане на подходящите местообитания.

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0002009 „Златията“

Не е необходима актуализация на СФ на този етап.

Специфични цели за A249 *Riparia riparia* (брегова лястовица)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото 12-15 см. Горна страна на тялото тъмно кафявосивкава, по-тъмна върху крилата и опашката. Кръст и надопашие по-светли. Гърло, страни на шията, долна част на гърдите, корем и подопашие бели. През гърдите тъмнокафявосивкава препаска. Подкрилията са кафяви. Гнезди колониално. (Д.,С. Симеонов, Т.Мичев, Б. Иванов 1997)
Характер на пребиваване в страната
Прелетен.

Характерно местообитание

Около високи и стръмни земни брегове, разположени до водоеми, пътища, баластиери и т.н. Предпочита лъсови и пясъчливи брегове в средните и долни течения (Нанкинов Д.,С. Симеонов, Т.Мичев, Б. Иванов 1997). Силно зависи от наличието на подходящи условия. (Янков, П. (отг. ред.). 2007).

Бреговата лястовица предпочита стръмни пясъчни склонове, които явно са по-достъпни в антропогенни местообитания поради човешката дейност – изкопни работи в кариери (Keerberg and Marja, 2017). Доклад за бреговата лястовица в Канада разкрива, че вида предпочита вертикални и почти-вертикални брегове (наклон между 76 и 105 градуса). И тук по-голяма част (87%) от колониите са разположени в антропогенни местообитания. Много важни за изкопаването на дупките са характеристиките на субстрата и по-точно неговата пропускливост и размера на частиците. Установено е че, размножителния успех е по-голям, когато размера на частиците е по-малък от 900 микрометра, тъй като тогава птиците успяват да изкопаят по-дълбока дупка. По време на гнездовия период бреговите лястовици се хранят в близост до колониите си – на 200-500 м, а понякога и на 1000 м. Обикновено местата им за хранене се намират в близост до колониите и това най-често са реки, езера, тревисти местообитания, земеделски култури, влажни зони (COSEWIC Assessment and Status Report, 2013).

Подходящи местообитания за гнездене на вида са – 3270 (Кавръкова, В. и др. 2009).

Хранене

С дребни насекоми.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С петнисто и разпръснато разпространение. На места находищата са линейно в съседни територии по протежението на големи реки. (Янков, П. (отг. ред.). 2007).

Природозащитен статус в България – включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР:

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2005 - 2018 г.), гнездящата популация е от 20 000-40 000 двойки, като краткосрочната тенденция (2000-2018) на популацията е оценена на стабилна. Дългосрочната тенденция (1980 - 2018) на популацията е оценена на стабилна.

За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: K04

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната видът е гнездящ. **Гнездящата популация** се оценява на **470 двойки**, което представлява **1,18-2,35 %** от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е

изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

По крайбрежието на р. Дунав е повсеместно разпространен в подходящи местообитания. Видът беше отчетен в зоната при нашите теренни проучвания на 28 април 2021 г. (2 екз.), а също и на 2 юни 2021 г. (2 екз.). Данните от eBird показват, че в района на СЗЗ „Златията“ са наблюдавани 11 екземпляра на яз. Шишманов вал на 23.04.2014 г. (В. Belchev) и 3 екз. на 21.04.2020 г. (R. Popov, V. Petrov), 4 екз. на 26.04.2021 г. и 20 екз. на 11.05.2021 г. близо до гр. Козлодуй (R. Popov), 3 екз. край с. Горни Цибър на 21.04.2020 г. (R. Popov, V. Petrov). През 2021 г. видът е наблюдаван също през август до с. Крива бара, както и през септември близо до Хайредин (R. Popov). В периода 2008-2009 г. проучвания на есенната миграция са осъществени по поречието на река Дунав и Дунавската равнина, като в района на село Златия (в защитена зона „Златията“) са установени 79 индивида (Матеева и Янков, 2013). По време на есенната миграция 2011 г. е установена численост на мигриращите брегови лястовици от 1207 индивида в района на село Разград, в западната част на защитена зона „Златията“.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

На базата на екологичните изисквания за местообитанията са определени параметрите, чрез които може да се оцени неговото състояние. Тези параметри стоят и в основата на определянето на специфичните цели за вида в зоната, представени в таблицата по-долу.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой двойки	12 - 470 двойки	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) са посочени 470 гнездящи двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2021 г. са установени 4 индивида. Данните от eBird за 2021 г. (април-май) в СЗЗ „Златията“ показват 24 индивида. Смятаме, че посочената гнездова численост в зоната е преувеличена. Необходими са допълнителни изследвания, които да докажат наличието на гнездова колония в защитената зона. По тази причина е формулирана междинна цел.	Междинна цел: Установяване на наличието на гнездови колонии от този вид и броя на гнездящите двойки в тях, чрез провеждане на теренни проучвания до 2025 г.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	79-1200	Видът не е отбелязан в СФ като мигриращ. От проучвания на есенната миграция в зоната през 2008-2009 г. са установени 79 инд., а през 2011 г. – 1207 инд.	Междинна цел: Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на настоящата мигрираща численост на вида в зоната до 2025 г.
Местообитание на вида: Площ на подходящото гнездово	площ на земни и льосови земни	Най-малко 10 ха	Определена въз основа на наблюденията по време на гнездовия период на 2021 г. Препоръчва се забрана за	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
местообитание на вида в защитената зона	откоси		разораване и унищожаване на земните, пясъчни и льосови земни откоси в зоната.	в размер най-малко 10 ха.
Местообитание на вида: Площ на подходящото хранително местообитание на вида в защитената зона	ха	около 100 ха	Хранителните местообитания на вида са в близост до гнездовите местообитания – на 200-500 м, а понякога и на 1000 м. Това са открити места, най-често реки, езера, тревисти местообитания, земеделски култури, влажни зони.	Поддържане на състоянието по този параметър.

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0002009 „Златията“

- Добавяне на параметри за централизираната се популация на вида по време на миграция.
- Коригиране минималната гнездова численост от 470 на 12 двойки.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A249	<i>Riparia riparia</i>			c	79	1200	i		G	C	A	C	C
B	A249	<i>Riparia riparia</i>			r	12	470	p		G	C	A	C	C

Специфични цели за A255 *Anthus campestris* (полска бърбрия)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото ни птици 15-18 см. Без полов диморфизъм в оперението, но в рамките на двойката женската обикновено е видимо по-напетнена в средната част на гушата. Горната страна и страните на врата пясъчножълто-кафяви с по-тъмни, едва видими осевидни чертички в областта на челото, темето и гърба. Маховите и раменните пера сиво-кафяви с охрови до светложълти краища и ръбове. Ръчните покривки, големите надкрилия и крилцето матовочерни с жълтеникави краища и ръбове; средните надкрилия черни, с около 3 mm широка жълто-кафява или жълта ивица на върха; малките пясъчножълти. Подкрилията кремавожълти до кремавобели. Широка бледожълта до белезникава надочна ивица, започваща от страни на челото и зъвършваща в горната част на врата. В долната си страна, в областта на юздичката, подчертана от матовочерна добре видима черта, започваща от основата на клюна. Ясен светложълт околоочен пръстен. Ушните покривки светло пясънокафяви, по-тъмни в задната си половина. Тясна, добре видима мустачна ивица, започваща от ъгъла на устата и достигаща понякога само до под окото, а в други случаи продължаваща назад към долния край на ухото до страните на шията. Бузите и гърлото светлоохрови до бледожълти или белезникави. Тясна подбрадна ивица по страните на гушата. Последната както и страните на гърдите и тялото охрови. Останалата долна страна светло кремавожълта до кремавобяла (Иванов Б. 2011)

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ и мигриращ.

Характерно местообитание

Сухи, горещи, открити терени и пасища с рядка тревиста растителност и често пясъклива почва, обширни пясъчни дюни с туйфеста растителност край морето (Иванов

Б. 2011). Степни и сухолюбиви степни съобщества по варовити терени, пустеещи земи (Янков, П. (отг. ред.). 2007).

Подходящи местообитания за гнездене на вида са –(Кавръкова, В. и др. 2009).

Хранене

Главно насекоми, през есента и семена.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С петнисто и разпръснато разпространение в равнини, хълмисти и нископланински райони в цялата страна, по-плътно в най-източната и част (Янков, П. (отг. ред.). 2007). Най-често не особено многочислена; в някои райони дори рядка. В степни местообитания с храсти 1,16 дв./10 ха. В открити степи - 0,4 -1,7 дв /10ха; в археологическия резерват „Калиакра" - 0,38 дв/10 ха. В района на Шабленско езеро средно 0,8 дв/10 ха. Открити райони на Шуменското плато - 1дв/ха (Иванов Б. 2011).

Природозащитен статус в България – включен в приложение 2 и 3 на ЗБР.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013 - 2018 г.), **гнездящата** популация е от 4000-13 000 двойки, като краткосрочната тенденция (2001-2018) на популацията е оценена на стабилна. Дългосрочната тенденция (1980 - 2018) на популацията е оценена на стабилна.

За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: А02, А04, А07, С03.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0000241 „Сребърна“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната видът е **гнездящ**, като популацията се оценява на **39-130 двойки**, което представлява 0,98-1 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната видът е **мигриращ**, без числена стойност (DD), като размера на популацията е оценена с оценка „С“. Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

4. Анализ на наличната информация

В ОВМ „Златията“ видът е посочен като **гнездящ** с численост 38-130 (Костадинова и Граматиков, отг. ред., 2007). Полската бърбрия е с петнисто и разпръснато разпространение в Дунавската равнина (Иванов и др. в Янков (ред.) 2007). В средната Дунавска равнина е малочислен гнездящ и прелетен вид. Гнезди локално из пустеещи земи, сухи, каменисти, нискотревни поляни, пасища и др. (Шурулинков и др. 2005). Видът е регистриран по време на теренните изследвания през 2021 г. с два екземпляра, на 3.06.2021 при с. Златията и на 4.06.2021 южно от с. Разград, по поречието на р. Цибрия в сухи ливади с единични храсти. Гнездовата численост на вида през тази година е много по-ниска от посочената в стандартния формуляр за зоната.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	10 - 130 дв	Целевата стойност е определена на база на експертно мнение въз основа на теренните наблюдения през гнездовия период на 2021 г.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 10 гнездящи двойки.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
				Цел до 2025 г.: Необходимо е да се извърши целенасочено проучване за числеността на гнездовата популация в зоната.
Местообитание на вида: площ на подходящите местообитания за гнездене и търсене на храна	ха	най-малко 1700 ха.	Изчислена въз основа на процентното участие на откритите местообитания N09 - Сухи ливади, степи 1739 ха. Площта на гнездовото и хранителното местообитание до голяма степен се припокриват.	Поддържане на подходящите местообитания чрез: изпасване, окосяване и др.

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0000241 „Златията“

Предлагаме минималната стойност на числеността на гнездящата популация в зоната да бъде коригирана на база на експертно мнение въз основа на теренните наблюдения през гнездовия период на 2021 г. от 39 на 10 дв.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D		A/B/C	
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A255	<i>Anthus campestris</i>			c				p	DD	C	B	C	C
B	A255	<i>Anthus campestris</i>			r	10	130	p		G	C	A	C	A

Специфични цели за A307 *Sylvia nisoria* (ястребогушо коптиварче)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото ни птици 15-16 см. Мъжки. Глава сивокафеникава с белезникави пъстрини на челото, над очите и в района на ушите. Тил и гръб пепелявосиви. Плещи, кръст и надопашие сиви с тъмни и белезникави пъстрини. Първостепенни махови пера тъмно кафяви със светли тесни кантове, второстепените и ръчни покривни кафявосиви с бели върхове. Кормилни пера тъмнокафяви, с изключение на средните, всичките имат бяло петно на върха на вътрешното ветрило. Тялото отдолу бяло с напречни, тосповидни сиви ивици. Женски. Забележимо по-светло кафеникави от мъжките. Отгоре кафеникаво сивкави със светли пъстрини само над очите. Добре забележими са белезникавите пъстрини по плещите и надопашиято. Отдолу мръснобели, с редки кафеникави люсповидни петна, не образуващи напречни ивици. (Нанкинов Д. 2009)

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ и мигриращ.

Характерно местообитание

Среща се в разнообразни места, но навсякъде е свързано с храстите и подлеса, въпреки че избягва гъстите храсталаци заемащи значителни площи. Може да бъде намерено в покрайнините на редки горски участъци, сечища, поляни и просеки, овощни градини, селски дворове (Нанкинов Д. 2009). Сухолюбиви храсталаци (Янков, П. (отг. ред.). 2007).

Подходящи местообитания за гнездене на вида са – 40C0 (Кавръкова, В. и др. 2009).

Хранене

С различни насекоми и техните ларви.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С петнисто и разпръснато разпространение на територията на цялата страна (Янков, П. (отг. ред.). 2007), предимно в хълмистите и предпланинските райони. По долините на реките прониква до около 1000 м.н. (Нанкинов Д. 2009.)

Природозащитен статус в България – не е застрашен.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013 - 2018 г.), гнездящата популация е от 4500 – 15 000 двойки, като краткосрочната тенденция (2001-2018) на популацията е оценена на стабилна. Дългосрочната тенденция (1980 - 2018) на популацията е оценена на стабилна.

За гнездящата популация са посочени следните заплахи и влияния: A01, A02, C03, E01.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната видът е мигриращ и гнездящ.

Мигриращата популация се оценява на **10 индивида** (оценка „В“). Не е посочена оценка за опазването на вида, популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „В“ – добра стойност.

Гнездящата популация се оценява на **11-108 двойки**, което представлява **0,24-0,72 %** от националната популация (оценка „В“). Не е посочена оценка за опазването на вида, популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „В“ – добра стойност.

4. Анализ на наличната информация

В резултат на извършения мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2021 г. видът беше установен с численост 4 пеещи мъжки индивида. На 26.04.2021 една птица близо до р. Дунав в горски участък, и една птица във влажно дърво с храсти минаващо през зоната в северната ѝ част. На 4.06.2021, две птици южно от с. Разград.

Данните от eBird показват, че видът е наблюдаван в СЗЗ „Златията“ на 09.05.2021 г. (I. Hristov).

Изследването на Ivanov et al. (1998) показва, че в нискостъблени гори от келяв габър, ясен, глог с участието на храсти от драка (между Балчик и с. Топола) ястребогушото коприварче е един от доминантните видове с плътност 5,6 дв./10 ха. В степни местообитания с храсти вида е с по-малка плътност – 0,7 дв./10 ха.

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

Посочените в Докладването от 2019 г. заплахи и въздействия (A01 - Превръщане в земеделски земи (с изключение на отводняване и изгаряне); A02 - Преминаване от един вид земеделско ползване към друг вид земеделско ползване (с изключение на отводняване и изгаряне)) са валидни и за СЗЗ „Златията“.

Интензификацията на селското стопанство, използването на пестициди и изкуствени торове, премахването на плетове и храсти са дейностите с най-сериозно негативно влияние върху качеството на местообитанията.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

На базата на екологичните изисквания за местообитанията са определени параметрите, чрез които може да се оцени неговото състояние. Тези параметри стоят и в основата на определянето на специфичните цели за вида в зоната, представени в таблицата по-долу.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популацията	Брой двойки	Най-малко 11 двойки	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) са посочени 11-108 гнездящи двойки. По време на теренните проучвания през гнездовия период на 2021 г. са отчетени 4 индивида. Необходими са целеви изследвания на вида в зоната за установяване текущата гнездова численост.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 11 гнездящи двойки. Необходими са целенасочени теренни изследвания за установяване на настоящата гнездяща популация на вида в зоната до 2025 г.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 10 индивида	В СФ за концентрацията на вида по време на миграция в зоната е посочена численост 10 инд. Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.	Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на текущата мигрираща численост на вида в зоната.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови и хранителни местообитания на вида	ха	Най-малко 2000 ха	Гнездовото и хранителното местообитание съвпадат. Площта е изчислена на база данните от СФ като % на местообитание N21 - негорски площи, заети с растителни видове (включително градини, лозя, трайни насаждения); N09 - Сухи ливади, степи.	Поддържане на площта на подходящите местообитания на вида в размер най-малко 2000 ха.

Необходимост от промени в СФ за BG0002009 „Златията“

- В СФ липсва посочена оценка за опазването на вида в зоната. По време на теренните ни проучвания наблюдавахме добро съхранение на подходящите местообитания на вида, затова предлагаме да бъде отбелязана оценка „В“ – добро опазване, както за гнездовата, така и за мигриращата популация.
- Промяна в оценката на гнездовата популация в СЗЗ от „В“ на „С“ предвид на това, че според СФ (актуализиран 2015 г.) и последните наблюдения през гнездовия период на 2021 г. популацията е оценена на 11-108 двойки, което е 0,24-0,72 % от националната популация и попада в категория „С“.
- Общата оценка за опазването на вида в зоната също би следвало да бъде променена от „В“ на „С“ с оглед на малкия процент, който се поддържа в нея.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A307	<i>Sylvia nisoria</i>			c	10	10	i		G	B	B	C	B
B	A307	<i>Sylvia nisoria</i>			r	11	108	p		G	C	B	C	C

Специфични цели за A338 *Lanius collurio* (червеногърба сврачка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 17 см. Размах на крилата: 24-27 см. Малко по-едра от врабче. Има набито тяло, сравнително къси, закръглени крила и относително дълга опашка. Клюнът характерен, със закривен връх, подобен на този на хищна птица. Има добре изразен полов диморфизъм. Мъжкият е със сива глава и врат, кафяв гръб и черна маска през окото. Гърлото и бузите бели, гърдите и страните на тялото розови. Опашката черна с бели полета в основата. При женската главата и гърбът са кафяви със слаб или без тъмен вълновиден рисунък. Вратът обикновено сив. Долната страна бяла или жълтеникава с напречен тъмен вълновиден рисунък. Обикновено стои вертикално на избран от нея за наблюдателен пункт клон (Иванов, 2011).

Характер на пребиваване в страната

За България видът е гнездящ и прелетен. По време на миграция е по-многочислен по Черноморското крайбрежие. Напролет най-рано се появява в началото на април. През есента отлита от края на август, най-късно до края на октомври. Моногамна птица. Гнезди единично. Гнездата са най-често в гъсти бодливи храсти (шипка, глог, драка, дива круша и др.) и по-рядко по дървета на височина от 0,5 до 2 м и по-високо (Иванов, 2011).

Характерно местообитание

Гнезди в открити пространства примесени с храсталаци на местата с умерен климат, суходлюбиви храсталаци, пустеещи земи, в крайнините на разредени широколистни листопадни гори, сечища, в овощни градини, дървесни и храстови плантации, ивици дървета (полезащитни пояси), храсти и мозайки от тях, градски паркове и градини и други обрасли с храсти и слабо посещавани места в градове, села и индустриални зони, както и в селища с разпръснати дворове (планински махали, вилни зони и т.н.) (Янков, ред., 2007). Числеността в овощни градини е 2,1-2,5 дв./10 ха; в насаждения от *Robinia pseudoacacia* – 2,7 дв./10 ха; изкуствени насаждения от черен бор (500-800 м) – 2 екз./10 ха; в дъбови гори – 1-7 екз./10 km; храсталаци с преобладаване на драка – 15 екз./10 ха; в степни местообитания – 0,2-0,6 дв./10 ха; нискостеблени гори (храсталак) – 6,8-8,7 дв./10 ха (Иванов, 2011). Проучване на избора на гнездови местообитания в Италия показва, че най-подходящи са обработваемите земи с жив плет и ливади с голяма надморска височина. Като в двете местообитания са регистрирани близки числености на популацията (0,27 дв./10 ха в земеделските земи и 0,30 дв./10 ха в ливадите). Всички гнезда в земеделските земи са разположени в храсти, най-често трънка (*Prunus spinosa*; 48,5%), шипка (*Rosa canina*; 25,8%), къпина (*Rubus ulmifolius*; 12,1%) и глог (*Crataegus monogyna*; 8,3%) (Morelli, 2012). Проучване от Финландия разкрива предпочитанията на местообитания на червеногърбата сврачка по време на гнездовия период и след него. Горските местообитания (редки стари борови гори) и естествените ливади се използват еднакво по време на размножителния период, но след размножаването сврачките показват предпочитание към ливадите и обработваемите земи, докато избягват горите. Предпочитанието към ливадите във фазата след размножаването съвпада със значително по-голямото количество скакалци и щурци (*Orthoptera*) в това местообитание. Сврачките предпочитат местообитания за хранене, където големите насекоми са в изобилие (Karlsson, 2004).

Хранене

Храната на възрастните птици включва насекоми, основно бръмбари, но също и други безгръбначни, малки бозайници, птици и влечуги (Иванов, 2011).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Разпространен е повсеместно в цялата страна като гнезди и на около 2000 м н.в. на Витоша и Рила. Числеността е сравнително равномерна и висока – в преобладаващия брой квадрати гнездят стотици двойки. По-ниска е в по-високите части на планините, в нископланински и равнинни райони с по-плътна горска покривка и такива, доминирани от земеделски култури (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР. Включен е също в Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern) 01.10.2016 г., за територията на континентална Европа – LC (Least Concern) 18.12.2020 г. Включен в SPEC 2 (BirdLife International, 2017). Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.), видът се опазва като **гнездящ** с популация между 170 000 и 380 000 двойки. Краткосрочната (2001-2018 г.) и дългосрочната (1980-2018 г.) популационни тенденции са намаляващи. Посочени са следните заплахи и въздействия: A10 и A07.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е **гнездящ**, като популацията се оценява на **1600-1600 двойки**, което представлява 0,4 – 0,9 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „В“ – добра стойност.

Съгласно стандартния формуляр за данни на зоната вида е също и **мигриращ**, като популацията се оценява на **10-10 индивида**. Не може да бъде изчислен процента от националната популация, тъй като няма оценка на националната мигрираща популация на вида в страната. Оценката на популацията е „С“. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „В“ – добра стойност.

4. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

В ОВМ „Златията“ е посочена гнездова численост 236-2350 дв. (Костадинова и Граматиков, отг. ред., 2007). Разпространен е повсеместно в цялата страна. В средна Дунавска равнина е повсеместно разпространен в подходящи местообитания (Шуруликов и др., 2005). Изследване проведено през 2008 г. в западната част на 33 Златията отчита гнездова плътност на вида от 13,7 дв./100 ха. Това е много висока плътност, което се дължи на факта, че вида е изследван в оптимални за него местообитания – открити местообитания с повече храсти и ниски дървета (Kambourova et al., 2010). През гнездовия период на 2021 г. са отчетени общо 40 инд. В края на април видът все още е много рядък, като птиците не са пристигнали в местата за гнездене. Масово се наблюдават червеногърби сврачки в началото на юни в подходящи за гнездене местообитания. Въпреки това данните от нашите наблюдения показват, че числеността на вида силно е намаляла или данни в СФ са силно завишени. За да се установи гнездовата численост на вида в зоната е необходимо да се направят конкретни изследвания на вида в различните типове местообитания. При екстраполация на числеността на вида в зоната, в подходящи местообитания, теоретично поемността на зоната е не повече от 500 двойки червеногърби сврачки.

Мигрираща популация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. В ОВМ „Златията“ червеногърбата сврачка е посочена като мигрираща, но с неизвестна численост.

При докладването по чл. 12 от 2019 г. като заплахи са посочени А07 и А10, което според нас не се отнася за 33 Златията. Според нас вида има достатъчно подходящи местообитания в зоната. Използването на прекалено много инсектициди в селското стопанство в зоната може да доведе до намаляване на плячката на сврачката.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	100 - 1600 двойки	В настоящия СФ (актуализиран през 2015 г.) са посочени 1600 гнездящи двойки. В резултат на извършен мониторинг в защитената зона през гнездовия период на 2021 г. са установени 40 екземпляра от вида в подходящ биотоп. Считаме че минималната стойност е силно завишена.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 100 гнездящи двойки. Цел до 2025 г.: Необходимо е да се извърши целенасочено проучване за числеността на гнездовата популация в подходящи местообитания в зоната.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	10 инд.	Определена на база СФ.	Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на мигрираща численост на вида в зоната.
Местообитание на вида: площ на подходящите местообитания за гнездене и търсене на храна	ха	най-малко 3480	Изчислена въз основа на процентното участие на откритите и храсталачни местообитания N09- Сухи ливади, степи, N21- Негорски площи, заети с растителни видове и N23- други земи в рамките на зоната. Площта на гнездовото и хранителното местообитание до голяма степен се припокриват. Необходимо е да не се премахват синурите и храстите покрай обработваемите земи и да се запазят храсталачните местообитания в зоната	Поддържане на подходящите местообитания в размер на 3480 ха.

6. Необходимост от промени в СФ

По отношение на гнездящата популация предлагаме промяна в числеността на минималната стойност от 1600 дв. на 100 дв., следствие данни от теренните проучвания през 2021 г.

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A338	<i>Lanius collurio</i>			r	100	1600	p		G	C	A	C	B

Специфични цели за A339 *Lanius minor* (черночела сврачка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 20 см. Размах на крилата: 32-34 см. По-дребна от сивата сврачка, с къс клюн, по-дълги крила и по-къса опашка, с широка бяла препаска през първостепенните махови пера и бял връх на опашката. Отгоре е сива, отдолу бяла, винено-розова по гърдите и страните на тялото. Има черна маска на лицето. Младите отгоре са кафяви с вълнообразни препаски, отдолу са белезникави (Иванов, 2011; Симеонов и Мичев, 1991).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ и мигриращ вид за страната. Пролетната миграция е през април-май, а есенната – през август-септември. Широко разпространен в цялата страна предимно в равнинните и хълмистите райони докъм 900 м. Гнезди единично или в рехави групи. Разстоянието между отделните гнезда е около 100 м. Гнездото обикновено се разполага високо (5-6 до 12 м), в основно разклонение на дървото. Гнезди в близост до грабливи птици (царски орел, сокол орко и др.), понякога край него се разполагат и гнезда на испански врабчета. Предпочитани дървета, на които строи, са лъжеакацията, топола, дъб, ясен и др. Числеността в дъбови гори е 1 екз./10 км; в степни местообитания 0,2-0,77 дв./10 ха; в нискостеблени гори (храсти) 0,77 дв./10 ха. (Иванов, 2011).

Характеристика на местообитанието

Гнезди в открити пространства и пасища с разпръснати редки дървета и храсти или неголеми изкуствени насаждения сред тях; крайнини на широколистни листопадни гори, граничещи с пасища; в ивици от стари дървета край пътища, реки и в полезащитни пояси, овощни градини, дървесни и храстови плантации, особено в изоставени лозя и др. Обитава както райони с големи площи зърнени култури (посеви и други (едногодишни) тревни култури), така и участъци с екстензивно земеделие, вкл. многогодишни тревни култури, пустеещи земи, околности на градове, села и индустриални зони (Янков, отг. ред., 2007). Изследване на местообитанията на черночелата сврачка в долината Търнава Маре, Румъния показва, че предпочитани за строене на гнезда дървесни видове са основно тополи (94,1%) и върби (5,9%). Повечето от гнездата (75%) са построени средно на 1/3 от височината на дървото, в крайните части на клоните. Плътноста на гнездата е 0,1 гнезда/10 ха. Птиците предпочитат открити местообитания с големи обработваеми площи и тревиста растителност, с малко храсти и дървесна покривка (Moga et al., 2010).

Хранене

Храната включва предимно едри насекоми, главно *Coleoptera* (*Carabidae*, *Silphidae*, *Curculionidae*, *Scarabeidae*), *Orthoptera* (*Gryllotalpidae*, *Grillidae*, *Tettigoniidae*, *Acrididae*), *Lepidoptera* (имаго и ларви) и др., които дебне от висока (1-6 м) наблюдателна точка или лови в полет. По-рядко дребни бозайници (*Microtus*, *Mus*, *Crocidura*), птици и гущери. Също плодове: череша, черница и др. Често подобно на ветрушката трепти във въздуха, следейки за храна (Иванов, 2011).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С петнисто и разпръснато разпространение във всички по-ниски и по-безлесни райони, по-плътно в северната и източната част на страната. Отсъства в гористите райони, в средно високите и високите части на планините. По-многочислен в Дунавската равнина, Добруджа и Югоизточна България (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР. Включен също в Приложение 1 на Директивата за птиците. Според IUCN – LC (Least Concern) 01.10.2016 г., за територията на континентална Европа – LC (Least Concern) 18.12.2020 г. Включен в SPEC 2 – намаляващ (BirdLife International, 2017). Не е включен в Червената книга на България.

Съгласно докладването през 2019 г. (за периода 2013-2018 г.), видът се опазва като **гнездящ** с популация между 6000 и 20000 двойки. Краткосрочната (2001-2018 г.) и дългосрочната (1980-2018 г.) популационни тенденции са намаляващи. Посочени са следните заплахи: А07.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е **гнездящ**, като популацията се оценява на **95-200 двойки**, което представлява 1-1,6 % от националната популация (оценка „В“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е също и **мигриращ**, като популацията се оценява на **1-1 индивиди**. Не може да бъде изчислен процента от националната популация, тъй като няма оценка на националната мигрираща популация на черночелата сврачка в страната. Оценката на популацията е „В“. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

Гнездова популация

Широко разпространен в цялата страна предимно в равнинните и хълмистите райони докъм 900 м. В Средна Дунавска равнина е чест и на места покрай реките многочислен гнездящ вид. Гнезди в открити райони с отделни тополи, в тополови (особено млади – 10 год.) насаждения, в райони с овощни дървета и храсти, но предимно в крайречните низини и долини (Шурулинков и др., 2005). В ОВМ „Златията“ е посочена гнездова численост 95-200 дв., същата като в настоящият СФ (Костадинова и Граматиков, отг. ред., 2007). Изследване проведено през 2008 г. в западната част на 33 Златията отчита гнездова плътност на вида от 3,55 дв./100 ха. в местообитания с храсти и дървета (Kambourova et al., 2010). През гнездовия период на 2021 г. са отчетени общо 5 инд. в началото на м. юни. На 2.06. една двойка в крайпътни дървета югозападно от с. Бъзовец и на 3.06. две двойки в разредени горски участъци до р. Дунав. И при този вид гнездовата популация вероятно е с много по-ниска численост от посочената в СФ. За да се установи гнездовата численост на вида в зоната е необходимо да се направят конкретни изследвания на вида в подходящите типове местообитания.

Мигрираща популация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. В ОВМ „Златията“ черночелата сврачка е посочена като мигрираща, но с неизвестна численост.

При докладването по чл. 12 от 2019 г. като заплаха е посочено А07, което според нас не се отнася за 33 Златията. Използването на прекалено много инсектициди в селското стопанство в зоната може да доведе до намаляване на плячката на сврачката. Според нас вида има достатъчно подходящи местообитания в зоната.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер гнездовата на популацията	Брой гнездящи двойки	95 - 200 двойки	Целевата стойност е определена на база СФ и теренните наблюдения през гнездовия период на	Цел до 2025 г.: Необходимо е да се направи целенасочено проучване за установяване на гнездовата численост на

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			2021 г.	вида в зоната.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	1 инд.	Определена на база СФ.	Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на мигрираща численост на вида в зоната.
Местообитание на вида: площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ха	най-малко 435	Вида гнезди върху дървета в крайнини на широколистни гори. Тяхната площ не е известна. Според СФ широколистните гори (N16) са около 435 ха. Площите са изчислени въз основа на процентното им участие в рамките на зоната от СФ.	Поддържане на подходящите местообитания чрез забрана за изсичане на крайречни гори.
Местообитание на вида: площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	най-малко 3480	Изчислена въз основа на процентното участие на откритите и храсталачни местообитания N09- Сухи ливади, степи, N21- Негорски площи, заети с растителни видове и N23- други земи в рамките на зоната. Необходима е забрана за премахване синурите и храстите покрай обработваемите земи и запазване на храсталачните местообитания в зоната.	Поддържане на подходящите местообитания в размер на 3480 ха.

6. Необходимост от промени в СФ

По отношение на гнездящата популация предлагаме промяна в категорията на популацията от „В“ на „С“, тъй като популацията в зоната представлява 1-1,6 % от националната популация.

По отношение на мигриращата популация предлагаме промяна в категорията на популацията от „В“ на „С“, тъй като популацията в зоната е с много ниска численост. Поради същата причина предлагаме и общата оценка да се промени от „А“ на „С“ и в колона Data quality да се посочи категория „М“ за данните, тъй като няма никакви данни за миграцията на вида не само в зоната, но и в страната.

Species				Population in the site						Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A339	<i>Lanius minor</i>			c	1	1	i		M	C	A	C	C
B	A339	<i>Lanius minor</i>			r	95	200	p		G	C	A	C	A

Специфични цели за A379 *Emberiza hortulana* (градинска овесарка)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 15-16.5 cm, дължина на крилото: 77-96 mm. Оперението е пъстро с не много отчетлив полов диморфизъм. Мъжките са с по-ярко оперение и без тъмни ивици по гърдите и корема отстрани. Главата и гърдите са зеленикаво-сиви, с жълт

„мустак“ и гърло. Кремът е оранжево-кафяв. Гърбът е пъстър, кафеникав, с надлъжни тъмни резки. Клюнът е светлочервен, краката - червеникавокафяви. Песента представлява повторение на една и съща строфа, но за този вид са характерни много регионални диалекти на пеене (Иванов, 2011; Svensson, 2013).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящ и прелетен вид. Транзитната миграция е сравнително слабо забележима. Среща се в България от втората половина на април до края на август-началото на септември.

Характерно местообитание

Гнезди в разредени широколистни гори, в крайнините им, из полезащитни пояси, групи дървета сред полето, в храстови местообитания – понякога по екотона на гората, овощни насаждения. Често и в разредени крайречни гори. Обича да има ливади и пасища наоколо с отделни храсти. По-многочислена е в карстови райони. Гнезди по края и в рамките на всички типове дъбови и дъбово-габъррови гори. Рядко се среща и в смесени гори с участие на дъб и черен или бял бор. Среща се в равнини, в хълмисти и предпланински райони, рядко и в планински ливади с храстчета. Гнезди в ниски храстчета и дръвчета, понякога и на земята в основата на храст (Иванов, 2011).

Хранене

Градинската овесарка се храни с различни безгръбначни животни и семена. Хранителният спектър се оформя главно от насекоми – мравки, бръмбари (Curculionidae), двукрили, ципокрили, гъсеници на пеперуди. Яде също и паяци (Иванов, 2011).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Градинската овесарка гнезди в цялата страна. В планините в най-южните части на страната гнездовото разпространение на вида достига до около 1900 -2000 м.н.в. В много райони е рядка или дори отсъства въпреки наличието на наглед оптимални местообитания. В други райони с аналогични характеристики на местообитанието е изобилна.

Според докладването по чл. 12 от 2019 г. **гнездовата** популация е още по-висока - в рамките на 34 000–150 000 двойки. Не е посочена никаква изразена тенденция в числеността и разпространението на вида.

При докладването по чл.12 като заплахи за вида са посочени превръщането на пасища и степи в обработваеми земи, превръщането на един тип земеделски земи в друг, изоставянето на земеделски земи, развитието на пътната инфраструктура, добива на нефт и газ и съпътстващата инфраструктура. Други заплахи за градинската овесарка са химизацията в селското и горското стопанство, пожарите, реконструкциите на дъбовите гори в иглолистни култури, унищожаването на храстите за поддържане на пасищата и др.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е **гнездящ**, като популацията се оценява на **950-950 двойки**, което представлява 0,6 – 2,8 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е също **мигриращ**, като популацията се оценява на **7-10 индивиди**. Не може да бъде изчислен процента от националната популация, тъй като няма оценка на националната мигрираща популация на вида в страната. Оценката на популацията е „С“. Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

В ОВМ „Златията“ е посочена гнездова численост от 950 дв. (Костадинова и Граматиков, отг. ред., 2007). В средна Дунавска равнина е широко разпространен и на места многочислен гнездящ вид. Най-многочислен в крайнини на дъбови гори, храстови пояси и полски райони (Шурулинков и др., 2005). Изследване проведено през 2008 г. в западната част на 33 Златията отчита гнездова плътност на градинската овесарка от 1,80 дв./100 ха., като по-голяма плътност (2.98 дв./100 ха) има в ниви с пшеница и ечемик (Kambourova et al., 2010). През гнездовия период на 2021 г. са отчетени общо 8 инд. в началото на м юни. На 2.06. 3 пеещи мъжки югоизточно от гр Вълчедръм, на 3.06. отново 3 двойки на разстояние около 800 м една от друга, в ивици от храсти и дървета покрай обработваеми земи в близост до р. Дунав. На същия ден една двойка и при с. Златията и 4.06. една птица между с. Разград и гр Вълчедръм. Понастоящем числеността на вида е много по-ниска от дадената в СФ. За да се установи гнездовата численост на вида в зоната е необходимо да се направят конкретни изследвания на вида в подходящите типове местообитания.

Мигрираща популация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. В ОВМ „Златията“ черночелата сврачка е посочена като мигрираща, но с неизвестна численост.

При докладването по чл. 12 от 2019 г. като заплахи са посочени А01, А02, А07, С03 и Е01. Използването на прекалено много инсектициди в селското стопанство в зоната може да доведе до намаляване на храната на овесарката. Според нас вида има достатъчно подходящи местообитания в зоната.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	50 - 950 дв.	Целевата стойност е определена на база СФ и теренните наблюдения през гнездовия период на 2021 г.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 50 гнездящи двойки. Цел до 2025 г.: Необходимо е да се направи целенасочено проучване за установяване на гнездовата численост на вида в зоната.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	7 - 10	Определена на база СФ.	Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на мигрираща численост на вида в зоната.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Местообитание на вида: площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ха	най-малко 870	Вида гнезди в разнообразие от местообитания, така че изчислените площи са приблизителни. Горските местообитания в зоната са разпокъсани и няма как да се изчислят крайнините. Според СФ широколистните гори (N16) са около 435 ха. Като местообитания на вида трябва да добавим и 435 ха градини и лозя (N21). Площите са изчислени въз основа на процентното им участие в рамките на зоната от СФ. Поддържането на подходящите местообитания се осъществява чрез забрана за изсичане на крайречни гори и унищожаване на храстово-дървесната растителност по синорите на обработваемите земи	Поддържане на подходящите местообитания.
Местообитание на вида: площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	най-малко 3480	Изчислена въз основа на процентното участие на откритите и храсталачни местообитания N09-Сухи ливади, степи, N21-Негорски площи, заети с растителни видове и N23-други земи в рамките на зоната. Необходимо е да не се премахват синорите и храстите покрай обработваемите земи и да се запазят храсталачните местообитания в зоната.	Поддържане на подходящите местообитания в размер на 3480 ха.

6. Необходимост от промени в СФ

По отношение на гнездящата популация предлагаме промяна в числеността на минималната стойност от 950 дв. на 50 дв., поради актуализиране на информацията следствие теренни наблюдения през 2021 г.

Species				Population in the site						Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A379	<i>Emberiza hortulana</i>			r	50	950	p		G	C	A	C	A
B	A379	<i>Emberiza hortulana</i>			c	7	10	i		G	C	A	C	A

Специфични цели за A402 *Accipiter brevipes* (късопръст ястреб)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 30 – 37 см. Размах на крилата: 63 – 76 см. Подобен на малкия ястреб, но за разлика от него има черни върхове на крилата, които го правят лесен за определяне. Ирисът е тъмен. Бузите също. Има полов и възрастов диморфизъм. Младите са тъмнокафяви отгоре с леко по-тъмни върхове на крилата. Отдолу са с надлъжни капковидни ивици и петна по страните на тялото и отдолу по крилото. С ясна вертикална ивица на гърлото (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

В България късопръстият ястреб е гнездящо-прелетен и преминаващ вид. Пролетната миграция е през април-май, а есенната – през август-септември. Зимува в Африка. Гнезди по дървета. Гнездото е рехаво, разположено близо до ствола на височина 6-12 м. (Симеонов и др., 1990).

Характерно местообитание

Късопръстият ястреб се среща в разредени широколистни гори, залесени речни долини, групи дървета сред открити пространства (Симеонов и др., 1990). Ловува и в открити терени, и в селскостопански площи. Изследване направено в Русия (Федосов, 2013) показва, че дървесната растителност на гнездовите участъци, непременно са в съседство с открити пространства, тъй като основната храна на късопръстия ястреб – гущери предпочита слънчеви, добре затоплени зони. Някои от предпочитаните местообитания са 91E0, 91F0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

Храни се с дребни пойни птици (основно врабчета), мишевидни гризачи, гущери и насекоми.

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Видът е с ясно изразена привързаност към речни долини, която определя цялостното му разпространение в страната (Янков отг. ред., 2007). У нас се среща основно по поречието на големите реки Арда, Марица, Тунджа, Струма, Дунав, техните притоци и по Черноморието.

Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР. Природозащитният статус на късопръстият ястреб според IUCN е LC (Least Concern) 18.12.2020 г. Видът е включен в СПЕС 2. Включен е в Червената книга на Р България в категория „Уязвим“.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на 190 – 470 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2001–2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980–2018 г.) – нарастваща.

Мигриращата национална популация (за периода 2001 – 2018 г.) е оценена на 1100 – 1200 индивида.

За гнездящата и мигриращата популация са посочени следните заплахи и влияния: A02, B02, F03, D02 и A08.

Според Червена книга на България (2015) заплахите за вида са: загуба и деградация на хабитати вследствие на едромасщабно залесяване, гола сеч, строене на язовири и пожари; смъртност, причинена от сблъскване с електрически стълбове и сгради, транспортни средства и електропроводи; браконьерство и безпокойство.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно Стандартния формуляр за данни (СДФ), видът се опазва в зоната като **гнездящ** с численост **4-6 двойки**, което е 1,3-2,1 % от националната гнездяща популация (оценка „А“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

Съгласно Стандартния формуляр за данни (СДФ), видът се опазва в зоната и като **мигриращ** с численост **5-21 индивид**, което е 0,4-1,7 % от националната мигрираща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

Късопръстият ястреб е рядък гнездящ вид по поречието на р. Дунав. Обитава крайречни гори и групи от дървета разположени сред пасища и земеделски земи. Отчетени са общо 35-60 дв. за цялото Дунавско крайбрежие (Cheshmedzhiev et al. in Shurulinkov et al., 2019). В ОВМ „Златията“ е посочена гнездова численост от 4 дв. (Костадинова и Граматиков, отг. ред., 2007). Няма други данни за числеността на късопръстия ястреб в зоната.

Мигрираща популация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. В ОВМ „Златията“ късопръстият ястреб не е посочен като мигриращ за зоната. Малък брой индивид от вида са наблюдавани да прелитат в Дунавската равнина по време на миграция (Матеева и Янков, 2013).

От посочените в докладването по чл. 12 заплахи А02, В02, F03, D02 и А08 единствено В02 - „Превръщане на едни видове гори в други, включително монокултури“ има отношение към зоната.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой индивиди	Най-малко 4 дв.	Целевата стойност е определена на база СФ и теренните наблюдения през гнездовия период на 2021 г.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 4 гнездящи двойки. Цел до 2025 г.: Необходимо е да се направи целенасочено проучване за установяване на гнездовата численост на вида в зоната.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	5 - 21 инд.	Определена на база СФ.	Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на мигрираща численост на вида в зоната.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ха	най-малко 435 ха	Определена на база % участие на местообитание N16-широколистни листопадни гори в зоната.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в защитената зона, в размер на най-малко 435 ха.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	41 324 ха	Изчислена въз основа на процентното участие на откритите и храсталачни местообитания N09-сухи ливади, степи, N12-обширни зърнени култури, N21-негорски площи в рамките на зоната. Вида използва разнообразни открити местообитания за търсене на плячка.	Поддържане в добро състояние на подходящите местообитания за търсене на храна на вида в зоната.

6. Необходимост от промени в СФ

По отношение на гнездовата популация. Предлагаме да бъде променена категорията на популацията от „А“ на „С“, тъй като 4-6 двойки е 1,3-2 % от националната гнездяща популация.

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A402	<i>Accipiter brevipes</i>			r	4	6	p		G	C	B	C	A
B	A402	<i>Accipiter brevipes</i>			c	5	21	i		G	C	B	C	A

Специфични цели за A403 *Buteo rufinus* (белоопашат мишелов)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 50-65 cm, тегло 590-1760 g, размах на крилата – 126 – 155 cm. (BWPi, 2006). Има три цветови фази на оперението –тъмна, светла и ръждива. Последните две са застъпени у нас. Птиците от светлата фаза имат светложълто до жълтеникаворъждиво оперение. Ръждивите птици са по-тъмноръждивокафяви. При всички опашката е светложълта, белезникава, едноцветна. “Гащите“ са тъмнокафяви до черни. Профилът на крилата в полет е V-образен. Краката са жълти.

Характер на пребиваване в страната

Постоянен, но младите извършват значителни скитания. При по-студени зими вероятно и възрастните мигрират на къси разстояния

Характерно местообитание

Гнезди в открити местообитания - степи, ливади, ниви с единични или групи дървета и храсти пръснати сред тях. Често пъти в хълмисти области с мозаично пръснати храсти и единични дървета. Обича степни и ливадни местообитания в близост до скалисти речни каньони, скални венци, суходолия и др скални форми където устройва гнездата си. Понякога гнезди в каменни кариери. Избягва гъсти и компактни горски комплекси или ако се среща там е винаги в периферията им. Среща се както в низините така и в хълмисти и предпланински райони, до около 900 м.н.в. Гнезди на скали и на дървета, рядко и на стълбове на далекопроводи (метални). Гнездата на дървета са на единични или ивици дървета сред полето, най-често са на тополи.

По време на миграция, скитане и зимуване се среща във всякакви типове открити местообитания, често недалеч от гнездото си.

Хранене

Белоопашатият мишелов има твърде широк хранителен спектър. Храни се с дребни бозайници – лалугери, хомяци, полевки, слепи кучета, къртици и др., с влечуги –змии и гущери, с различни видове врабчоподобни птици, жаби, едри насекоми (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Белоопашатият мишелов гнезди в цялата страна, с изключение на високопланинските райони и на обширните компактни горски масиви в Странджа, Лудогорието и някои части на Западна България. Най-висока численост има в Горнотракийската низина, Дунавската равнина, Поломието, Добруджа, Сакар, Източните Родопи (Шурулинков и др. 2005, Янков отг. ред., 2007, Даскалова и др., 2020). Според Червената книга на

България у нас гнездят 800-1000 двойки (Големански гл. ред., 2015). Тази оценка е направена през 2011 г. и се отнася за периода 2005-2010 г.

Според Докладването по чл.12 от 2019 г., гнездовата популация се оценява на 500-600 двойки, а краткосрочната тенденция е на намаление. Дългосрочната тенденция обаче е на значително увеличение. Действително през последните 10-15 години е налице тенденция на намаление на вида в редица райони, особено в Северна и Западна България.

Мигриращите белоопашати мишелови, според Докладването по чл.12 се оценяват на 850-900 екз. Числеността на зимуващите у нас птици от този вид не е проучена и зимуващата у нас популация не е обект на Докладването по чл.12.

3. Състояние в СЗЗ BG0002009 „Златията”

Съгласно СФ на зоната, видът е постоянен/гнездящ и с концентрации по време на миграция. **Гнездовата** популация се оценява на 6 двойки, което е 1,0 - 1,2 % от националната гнездяща популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „В“ – добра стойност.

Мигриращата популация на белоопашатия мишелов се оценява на 11 – 35 индивида, което е 1,3 – 3,9 % от националната мигрираща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична.

4. Анализ на наличната информация

Белоопашатия мишелов е гнездящ вид в СЗЗ „Златията“ (Cheshmedjiev et al., 2019). Според ОВМ в България и Натура 2000, гнездовата популация се оценява на 6 двойки (Игнатов и др., 2007), каквато е и в СФ (актуализиран 2015 г.). Предполага се, че числеността му в средна Дунавска равнина е 55 – 60 двойки (Шурулинков и др., 2005). По време на теренните проучвания през 2021 г., са наблюдавани 4 птици в подходящо гнездово местообитание през размножителния сезон. На 26.04. и на 3.06. са наблюдавани съответно 1 и 3 птици в близост до р. Дунав над горски екосистеми и обработваеми площи. По всяка вероятност числеността, представена в СФ отговаря на действителната.

Белоопашатия мишелов е мигриращ вид в СЗЗ „Златията“. В рамките на целеви проучвания върху есенната миграция на реещи птици в района на с. Разград през 2011 г. са установени общо 35 индивида ([Доклад есенна миграция, 2011](#)). Вероятно повечето от птиците регистрирани през август не са истински мигранти, а разселващи се местни птици. Т.е. максималната численост в СФ вероятно е преувеличена. Понякога мигриращите птици се задържат няколко дни в района на зоната.

В Червената книга на България (Големански гл. ред., 2015) като заплахи за белоопашатия мишелов са посочени деградацията на биотопите, залесяването на големи площи, смъртност от далекопроводи, употреба на препарати. При Докладването по чл.12 са посочени голям брой заплахи свързани с промяна на предназначение на земите, превръщането на пасищата в гори, изоставянето на пасищата и обрастването им, преустановяване на пашата, хидроенергийното строителство, развитието на спортно-туристическа инфраструктура, застрояване. Освен това следва да добавим и заплахи като незаконния отстрел, загиването на птици от сблъсъци с автомобили, отравянето с отрови за борба с наземни хищници и др.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
-----------	---------------	-----------------	-------------------------	---------------------------

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой двойки	6 двойки	Определена на база СФ, публикуваната информация и теренни проучвания	Поддържане на популацията в размер най-малко 6 дв.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	Най-малко 11 инд.	Определена на база СФ. Количеството на концентриращите се птици силно ще зависи от състоянието на подходящите местообитания Това е в пряка връзка със запазване/увеличаване на целевата стойност по параметър „Наличие на едроразмерни/биотопни дървета в групи“. Извършване на редовен мониторинг на пролетната и есенната миграция на реещи птици в СЗЗ..	Поддържане на популацията в размер най-малко 11 инд.
Местообитание на вида: Площ на подходящо гнездово местообитание на вида	ха	Най-малко 435	Включва % на местообитание N16 – широколистни гори от СФ.	Поддържане на подходящото гнездово местообитание за вида в размер най-малко 435 ха.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	Най-малко 1740	Изчислено на база % на местообитание N09 – сухи тревни съобщества, степи. Включва площта на подходящите хранителни местообитания на вида в зоната. Земеделските площи са субоптимално местообитание и не са изцяло пригодни за вида	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 1740 ха
Местообитание на вида: Наличие на едроразмерни/биотопни дървета, в групи	Брой дървета на ха, в група	Най-малко 5 броя на ха, в група	Целевата стойност на показателя е съобразена с посочената в Наредба № 8 от 05.08.2011 г. за сечите в горите, обновена от 29.09.2020 г.	Поддържане на състоянието по този параметър.

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0002009 „Златията”

Не е необходима актуализация на СФ за този вид.

Специфични цели за A429 *Dendrocopos syriacus* (сирийски пъстър кълвач)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 22-25 cm, размах на крилата 34-39 cm (Svensson et al., 2009). Гърбът е черен с две добре изразени дълги бели петна. Коремът е бял, подопашнето – розово. Мъжките имат червено петно на тила, което при женските липсва. Кормилните пера са черни, като крайните кормилни са с бели петна. Трудно отличим от големия пъстър кълвач главно по черната ивица, която започва от клюна и продължава отстрани на врата и не огражда бузата отзад. При младите цялото теме и тил са червени, а на коремът и гърдите имат фини тъмни ивици (Нанкинов и др., 1997).

Характер на пребиваване в страната

Постоянен. През зимата често се включва в ята с участието на редица видове врабчоподобни птици и скитат в по-широка околност. Гнезди в хралупи по дърветата,

главно в равнинните и низини области на страната. Често хралупите са разположени на овощни дървета. Гнезди в хралупи на широколистни дървета на височина от 1 до 10 m. (Нанкинов и др., 1997).

Характерно местообитание

Гнезди в стари овощни градини, редки широколистни гори от парков тип, градини, дворове в малките населени места, крайнини на гори, крайречни галерии от върба, елша и топола, островни гори сред полето (често от дъб, ясен, бряст) Среща се в низините и в хълмисти и предпланински райони, до около 1000 м.н.в. През зимата се среща в същите местообитания в които и гнезди (Нанкинов и др., 1997). Сред европейските видове кълвачи само сирийският пъстър кълвач е синантропен вид, заемаш както селски, така и градски райони. Установено е, че в градовете присъствието му се свързва с наличието на орехови дървета, овощни дървета и по-стари дървета с мека дървесина (тополи, върби) (Figarski, 2018). При друго изследване (Mісхалцук and Mісхалцук, 2016) в ЮИ Полша се установява, че гнездовата плътност на вида в оптимални за него местообитания - антропогенни дървесни насаждения е 8.63 - 10.55 дв./10 km², т.е. около 1 дв. на 100 ха. Ако местообитанието не е оптимално плътността е 1.18 to 1.44 дв./10 km² (около 1 дв. на 1000 ха). Те установяват също, че в антропогенна среда 90% от гнездата са на сирийски пъстър кълвач, а останалите са на голям пъстър кълвач. Овощните градини са териториите, в които са разположени най-голям процент (53,5%) от гнездата и са единствения вид насаждение, предпочитано от този вида. Избягва горите и групите от дървета, които се предпочитат от големия пъстър кълвач. Изследване на гнездовите местообитания на сирийския пъстър кълвач в Югоизточна Полша разкрива, че предпочитани за гнездене са по-дебели и в по-лошо състояние дървета. Сирийският пъстър кълвач може да е чувствителен към загубата на по-дебели (повече от 40 см. в диаметър), умиращи и по-стари дървета на възраст 40-60 години. Също така може да има негативно отражение увеличаването на дела на иглолистните дървета, които не са предпочитани за гнездене (Mісхалцук, 2020). Може да гнезди в местообитания с кодове 9180, 91E0, 91F0, 92A0, 91Z0 по Директива за местообитанията, както и във всички кодове дъбови гори, но само в разредени участъци или в крайнините им.

Хранене

Сирийският пъстър кълвач се храни с различни насекоми – бръмбари, мравки, шурци, ларви на насекоми, главно бръмбари и пеперуди, паяци, които намира в кората на засъхващи и здрави дървета. Понякога се храни и с плодове - грозде, ябълки, орехи, костилки на кайсии и др. (BWPi, 2006; Нанкинов и др., 1997). Изследване в Полша разкрива, че сирийските пъстри кълвачи хранят малките си основно с гъсеници на пеперуди (*Lepidoptera*), ларви на бръмбари (*Coleoptera*), майски бръмбари (*Melolontxa melolontxa*), други членестоноги, орехи (*Juglans regia*), плодове на череши (*Prunus avium*) и вишни (*Prunus cerasus*) и други растителни части. (Mісхалцук and Mісхалцук, 2017).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Сирийският пъстър кълвач се среща в цялата страна с изключение на високите планини, над 1000 м.н.в. Отсъства и в компактни, обширни горски масиви като тези във вътрешността на Странджа, Източна Стара планина и Същинска Средна гора. В безлесните равнини се среща в селищата и покрай реките. Сравнително многочислен вид, но с намаляваща численост през последните 15-20 години.

Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР. Природозащитният статус според IUCN е LC (Least Concern) 18.12.2020 г., както за света, така и за Европа.

Според докладването по чл.12 от 2019 г. **гнездовата** популация е оценена на 12 000-25 000 двойки. Краткосрочната тенденция е намаляваща. Дългосрочната тенденция е

стабилна. Като заплахи са посочени превръщането на горите в култури и промяната на предназначението на земите/горите/ в индустриални, промишлени зони. Други негативни фактори са пожарите, изоставянето и впоследствие изсичането на старите овощни градини, химизацията в овощарството и растениевъдството, изсичането на крайречните и крайпътни гори, особено на ивиците тополи покрай реки и канали.

3. Състояние в СЗ ВГ0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната вида е **гнездящ (постоянен)**, като популацията се оценява на **134 – 1230 двойки**, което представлява 1,1 – 4,9 % от националната популация (оценка „В“). Опазването на вида е отлично (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

В средна Дунавска равнина е обикновен и повсеместно разпространен вид като обитава градини, акациеви и тополови насаждения, паркове, крайречни разредени горички, групи дървета. Често се среща в селищата, включително в градовете особено през есенно-зимния период. Не е срещан по дунавските острови. (Шурулинков и др., 2005). Вида беше отчетен при нашите теренни проучвания през гнездовия период на 2021 г. с един възрастен индивид в подходящо гнездово местообитание по поречието на р. Огоста в близост до с. Хайредин. Според ОВМ в България и Натура 2000, се посочват същите стойности (134 – 1230 дв.) за минимална и максимална численост на вида в СЗ „Златията“ (Игнатов и др. 2007). Вероятно числеността в СФ е преувеличена. Необходимо е да се направи целенасочено проучване за установяване на гнездовата численост на вида в зоната.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой гнездящи двойки	Най-малко 134 двойки	Определена на база СФ и теренни изследвания през 2021 г.	Поддържане на популацията на вида в зоната в размер от най-малко 134 гнездящи двойки. Цел до 2025 г.: Необходимо е да се направи целенасочено проучване за установяване на гнездовата численост на вида в зоната.
Местообитание на вида: Площ на подходящо гнездово местообитание на вида	ха	Най малко 870	Включва % на местообитание N16 – широколистни гори и местообитание N21 – други дървесни култури, овощни градини и др. от СФ.	Поддържане на подходящото гнездово местообитание за вида в размер най-малко 870 ха.
Местообитание на вида: Качество на подходящите местообитания на вида в зоната	Брой подходящи дървета за гнездене	Най-малко 2 дървета (орехови дървета, овощни дървета и дървета с	Видът предпочита да гнезди и да се храни в градове, села, индустриални зони, овощни градини, дървесни и храстови плантации в селищата или около тях, по	Междинна цел: Да се установи броя на подходящите за гнездене дървета в местообитанията на вида чрез провеждане на теренни проучвания до

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
		мека дървесина) на ха на възраст повече от 60 години и дебелина на ствола по-голяма от 40 cm	крайпътни или крайречни ивици дървета. Гнезди в орехови дървета, овощни дървета и дървета с мека дървесина (тополи, върби), на възраст повече от 60 години и дебелина на ствола по-голяма от 40 cm. В тази връзка, наличието на подходящи дървета в местообитанията на вида е ключово важно за гнездовия успех. Не са налични данни за броя на подходящите за гнездене дървета в местообитанията на вида, поради което е формулирана междинна цел.	2025 г.

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0002009 „Златията“

За този вид не могат да бъдат предложени промени в СФ.

Специфични цели за A509 *Aquila nipalensis* (степен орел)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 62-74 cm, Размах на крилата: 165-190 cm. Има възрастов диморфизъм. Възрастните са с тъмнокафяво оперение и черни махови пера; опашката отдолу е изпъстрена с неясни препаски. При младите тялото е светлокафяво, маховите и опашните пера са черни, а по крилата имат кафяви петна и препаски; има широка бяла ивица отдолу на крилата между маховите и покривните пера; бял връх на опашката.

Характер на пребиваване в страната

В България степният орел е мигриращ, скитащ и рядко зимуващ вид. Есенният прелет е от септември до ноември. Единични птици са регистрирани и през зимата (Симеонов и др. 1990).

Характерно местообитание

Видът обитава обширни открити равнини, обработваеми площи, степни пустеещи земи, слабо хълмисти райони с бедна растителност (Симеонов и др. 1990). Гнездото си строи на ниски дървета, или на купчина на земята. Някои от предпочитаните местообитания са 40A0, 6110, 6240, 62C0 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009).

Хранене

Предимно миофаг, по-рядко се храни със змии, гущери и едри насекоми (Симеонов и др. 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Степният орел е наблюдаван многократно през гнездовия период в наподобяващи степ райони, или места с обширни открити терени, но не е доказано гнездене в страната (Янков отг. ред., 2007). В България гнездо с две яйца е намерено върху купа стара слама в Добруджа, между селата Рогозина и Предел, през 1941 г. (Симеонов и др. 1990).

Природозащитният статус на степния орел според IUCN за територията на континентална Европа е CR (Critically Endangered) 18.12.2020 г. Видът е включен в SPEC 3. Включен е в Червената книга на Р България в категория „Застрашен“. Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложение 3 на ЗБР.

Степният орел не е включен в Докладването от 2019 г.

3. Състояние в СЗЗ BG0002009 „Златията“

Според СФ, вида се опазва в зоната само по време на миграция с численост до 1 инд. Оценката за популацията е „А“ – над 15 % от националната популация. Опазването на вида е отлично (оценка „А“). Популацията не е изолирана но е на границите на ареала си (оценка „В“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

Скитащ вид. Като гнездящ е установен само през 1941 г. до с. Рогозина, Добричко. Единични наблюдения има в местн. Отманли, каньона на р. Чернелка, Плевенско, до Слънчев бряг и по време на прелета през различните години от 1 до 7 индивида по Черноморското крайбрежие. След 2001 г. в Сливенското поле, Бесепарските ридове и край яз. "Студен кладенец" са регистрирани птици, понякога задържащи се повече от месец (И. Ангелов, Г. Даскалова, Д. Демерджиев, М. Куртев, Х. Христов – лично съобщение). Единични наблюдения има в Сакар (Л. Профиров, Б. Скот – лично съобщ.), Овчите хълмове (Д. Демерджиев – лично съобщ.) и Витоша (С. Стойчев, Й. Христов – лично съобщ.). Отнася се за неразмножаващи се, скитащи, най-често полово незрели птици (в отделни случаи и възрастни) предимно по време на миграция, но също и през размножителния период. По време на миграцията е наблюдаван и по Черноморското крайбрежие и Добруджа (П. Янков, И. Димчев, Г. Герджиков, В. Катранджиев – лично съобщение) (Големански гл. ред., 2015).

Степния орел може да се наблюдава по-често по време на есенна миграция от септември до ноември, от колкото през пролетта (Матеева и Янков, 2013). В Дунавската равнина е изключително рядък. Има само едно наблюдение на 1 инд. през април 2017 г. до рибарници Хаджидимитрово (Cheshmedjiev et al. 2019). Според [Доклада за есенната миграция на птиците от 2011 г.](#) от землището на с. Разград, западната част СЗЗ „Златията“, е наблюдаван 1 индивид, от където идва и информация за числеността на популацията в СФ. Поради ограниченото количество на данни от преди 10 г. се налага залагането на междинна цел – провеждане на мониторинг на миграцията за установяване на актуалната численост на вида в зоната до 2025 г.

Основни заплахи за степния орел, според Червената книга на Р България са: интензифицирането на селското стопанство и разораването на местата с вторично степна растителност и незаконно убиване или улавяне. Заплаха са отравянето, рисковите електропроводи, вятърните електроцентрали, загубата на местообитания и хранителна база (Големански гл. ред., 2015).

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	0 – 1 инд.	Определена на база СФ и Доклада за есенна миграция от 2011 г. Количеството на мигриращите птици, зависи от много фактори, които са извън обхвата на зоната. Това което е съществено в рамките на	Поддържане на популацията в размер най-малко 1 инд.

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			СЗЗ е наличието на подходящи хранителни местообитания за вида за да се образуват концентрации с птици.	
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	Най-малко 1740	Изчислено на база % на местообитание N09 – сухи тревни съобщества, степи. Включва площта на подходящите хранителни местообитания на вида в зоната.	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 1740 ха

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ ВG0002009 „Златията”

Не могат да бъдат предложени промени в СФ за този вид към момента.

Специфични цели за A511 *Falco cherrug* (ловен сокол)

1. Кратка характеристика на вида

Дължина на тялото: 47–55 cm. Размах на крилата : 105–129 cm. Най-едрият сокол в България. Горната част на тялото и крилето са кафяви, гърдите и корема са светли с тъмни напетнявания, гащите са тъмни. Подкрилията са с по-светла предна част и по-тъмна задна, контрастираща с по-светлите махови пера. Главата е светла с ясно изразена по-светла вежда и тънък тъмен „мустак“. Младите са с по-тъмно оперение и по-силно напетнени отдолу.

Характер на пребиваване в страната

В България ловният сокол е гнездящо-прелетен, постоянен и преминаващ вид (Симеонов и др., 1990). У нас зимуват индивиди от по-северни европейски страни. Есенната миграция е най-ясно изразена през септември.

Характерно местообитание

През размножителния период ловният сокол обитава обширни открити територии в хълмисти, нископланински и равнинни местообитания с наличие на скали, но също долини, проломи, ждрела. Ловните територии са открити пространства, влажни зони, нискостъблени гори, храсталаци по открити места с нисък тревостой и наличие на достатъчен брой дребни гризачи (особено полевки *Microtus spp.* и лалугери *Spermophilus citellus*) или птици (обикновено с големина от скорец *Sturnus vulgaris* до яребица *Perdix perdix*). През зимата соколите се срещат в места с висока концентрация на различни видове птици, използвани за храна – крайбрежия и други влажни зони, населени места, складове и силози за зърно, където ловуват на полудиви гълъби *Columba livia f. Domestica* (Янков и др., 2013). Гнезди в скални ниши и в стари гнезда на други птици на дървета. Снася 3-6 яйца, като има едно поколение годишно в периода март-юли. Някои от предпочитаните местообитания са 91E0, 91F0, 6110, 8120 според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др., 2009).

Хранене

В България хранителният спектър на ловния сокол е слабо проучен и данните се базират предимно на отделни наблюдения. Съществуват сезонни, локални и индивидуални различия относно най-често използваната храна, освен това видът има способността бързо да се адаптира към най-изобилната и лесно достъпна храна в даден момент (Янков и др., 2013). Проучвания в края на ХХ в. показват, че лалугерът (*Spermophilus citellus*) съставлява около 90% от храната на ловния сокол в България (Симеонов и др., 1990).

Освен с лалугери, видът се храни и с различни видове мишки и полевки, както и с някои по-дребни видове птици (Янков и др., 2013).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С разпръснати и изолирани находища предимно в скалистите части на Стара планина, планините на Западна България, Родопите, Сакар и Странджа. Наблюдаван е през гнездовия сезон и в някои равнинни или хълмисти райони и в по-високи части на планините (Янков отг. ред., 2007). През 2018 г. бе открито заето гнездо от вида в Южна България.

Включен е в Приложение 1 на Директивата за птиците, както и в Приложения 2 и 3 на ЗБР. Природозащитният статус на ловният сокол според IUCN е EN (Endangered) 18.12.2020 г. Видът е включен в СПЕС 1. Включен е в Червената книга на Р България в категория „Критично застрашен“.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 0 – 10 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2000 – 2018 г.) е намаляваща, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също намаляваща. Краткосрочната тенденция на популацията в рамките на Натура 2000 е неизвестна.

Зимуващата популация (за периода 2013 – 2018 г.) е оценена на 5 – 10 индивида. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2007 – 2018 г.) е неизвестна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) – също неизвестна.

Мигриращата национална популация (за периода 2013 – 2018 г.) е оценена на 50 – 80 индивида.

За гнездящата, мигриращата и зимуващата популация са посочени следните заплахи и влияния: A04, G05, F03, A02 и D06.

3. Състояние в СЗЗ BG0002009 „Златията“

Съгласно СФ на зоната, видът е гнездящ и концентриращ/мигриращ. Гнездящата популация на ловния сокол се оценява на до 1 индивид, което представлява до 5,0 % от националната гнездяща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „В“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „В“ – добра.

Според СФ, мигриращата популация на ловния сокол се оценява на до 1 индивид, което е 1,5 % от националната мигрираща популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана но е на границите на ареала си (оценка „В“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „В“ – добра.

4. Анализ на наличната информация

Ловният сокол е изключително рядък вид в района на СЗЗ „Златията“. Последните десет години няма наблюдение на вида в СЗЗ. Ловният сокол не гнезди в СЗЗ „Златията“. По време на теренното проучване през 2021 г. видът не беше установен. Единични птици са наблюдавани в района на река Дунав по време на миграции и скитане, но не в конкретната СЗЗ (Cheshmedzhiev et al., 2019). В рамките на целеви проучвания върху есенната миграция на реещи птици, в района на с. Разград през 2011 г., е установен 1 ловен сокол ([Доклад есенна миграция, 2011](#)). Според Матеева и Янков (2013), по време на есенна миграция през 2001 г. е наблюдавана птица от вида на територията на СЗЗ „Златията“. От 2008 г. насам се провеждат сателитни проследявания на млади ловни соколи от Унгария, а по-късно и от Словакия и Украйна, като поне 9 птици са преминавали през България, като 1 инд. е преминал над територията на СЗЗ (Матеева и Янков, 2013).

Поради липсата на наблюдения на ловен сокол в СЗЗ „Златията“ последните поне 10 години, не могат да се посочат конкретни и детайлни заплахи за вида в изследвания район.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
Популация: Размер на гнездовата популация	Брой индивиди	1 инд.	Гнезденето на вида не е потвърдено. Към момента данните за до 1 инд. през размножителния сезон в СФ не са потвърдени от теренни проучвания	Поддържане на популацията в размер най-малко 1 инд. Подобряване на състоянието на местообитанието за увеличаване на популацията.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	1 инд.	Рядко срещан по публикувани данни. Не всяка година могат да бъдат наблюдавани скитачи/преминаващи индивиди от вида. Неонходимо е извършване на редовен мониторинг на пролетната и есенната миграция на реещи се птици в СЗЗ.	Поддържане на популацията в размер най-малко 1 инд.
Местообитание на вида: Площ на подходящо гнездово местообитание на вида	ха	Най малко 435	Включва % на местообитание N16 – широколистни гори от СФ.	Поддържане на подходящото гнездово местообитание за вида в размер най-малко 435 ха.
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	Най-малко 1740	Изчислено на база % на местообитание N09 – сухи тревни съобщества, степи. Включва площта на подходящите хранителни местообитания на вида в зоната. Земеделските площи са субоптимално местообитание и не са изцяло пригодни за вида	Поддържане на площта на подходящите хранителни местообитания на вида в размер най-малко 1740 ха
Местообитания на вида: Качество на подходящите местообитания на вида в зоната	% екстензивно управлявани пасища и ливади, като част от хранителното местообитание на вида	100% от пасищата и ливадите, част от хранителното местообитание на вида се управляват екстензивно	Видът предпочита да се храни в отворени местообитания - пасища, ливади, местообитания с редки храсти, територии със смесено земеползване, в което съществена част от земите се управляват като пасища и ливади. За да се поддържат тревните местообитания (ливади и пасища) във вид подходящ за търсене на храна от вида е необходима паша на домашни животни (1 ЖЕ/ха) в пасищата, както и редовна коситба в ливадите. По-	Подобряване на състоянието на хранителното местообитание на вида до постигане на 100% екстензивно управление на пасища и ливади, част от хранителното местообитание на вида

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели
			малко употреба на торове и други химикали, които биха довели до изчезване на плячката на вида.	

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0002009 „Златията“

По отношение на гнездовата популация. Предлагаме да бъде променена категорията на популацията от „С“ на „В“, тъй като 0-1 двойки е 10 % от националната гнездяща популация.

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A511	<i>Falco cherrug</i>			r	0	1	p		G	B	B	B	B

Специфични цели за A858 *Clanga pomarina* (малък креслив орел)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото 60-65 см., размах на крилата: 140-150 см. Възрастните са с кафяво оперение, черни махови пера, бели петна на крилата и черна опашка с бяло дъгообразно петно в основата. Ирисът е жълт. Може да бъдат разграничени от възрастните на големия креслив орел по дребните размери; при полет маховите пера отдолу са черни, а подкрилията – кафяви (при големия креслив орел е обратно). Опашката е къса, а профилът при реене – „увиснал“ (Симеонов и др., 1990, Мичев и др., 2012).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящо-прелетен, преминаващ и отчасти зимуващ вид. Пролетният прелет е от средата на февруари до началото на април. Есенният прелет е от началото на август до края на октомври. Тогава се среща често по Черноморското крайбрежие. Максимална миграция е наблюдавана през последната десетдневка на септември (Симеонов и др. 1990, Червена книга на Р България 2015).

Характерно местообитание

Запазени горски масиви широколистни и смесени гори (бук, дъб или смесени насаждения) с поляни в близост до речни долини, пасища, ливади, блата, стари полезащитни пояси и други горски площи, в близост до просторни тревни съобщества и край селскостопански земи, които птиците използват за ловуване. Гнезди основно върху дъб (70%). Средната плътност на гнездящите двойки в пригодни местообитания за вида е 0.33 дв./100 ха. Най-честите типове местообитания, които използва за ловуване са обработваемите зими – 76% (Плачийски и др., 2018). По време на миграции се среща в открити пространства и до горната граница на гората (Симеонов и др., 1990, Червена книга на Р България 2015). Според Meyburg et al. (1997), 60 двойки обитават територия от около 3000 km² в Странджа планина.

Хранене

Хранят се с малки бозайници, малки птици, земноводни, влечуги, полевки и от време на време насекоми. (Симеонов и др., 1990, Червена книга на Р България 2015).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

С неравномерно петнисто разпространение, по-голямата част от гнездовата популация е концентрирана в Югоизточна и Източна България и обхваща почти изцяло Странджа, Сакар и значителни части от Източна Стара планина, Източните Родопи и Добруджа.

Останалата част от двойките разпръснати в почти цялата страна, главно в по-ниските ѝ части. Отсъства или слабо представен в Северозападна България, Западните погранични планини, южната част на Дунавската равнина и Предбалкана, долините на реките Струма и Места и др. Избягва високите планини като Рила, Пирин и Западните Родопи. (Янков отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците и Приложение 2 и 3 на ЗБР. Включен в SPEC 2. Включен е в Червената книга на България със статус- уязвим VU. Според IUCN – LC (Least Concern) 18.12.2020 г., за територията на континентална Европа.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната **гнездяща** популация на вида се оценява на 460-600 двойки. Краткосрочната (2000-2018) и дългосрочна (1980-2018) популационна тенденция са нарастващи.

Посочени са следните заплахи и влияния: A02, A03, B01, B02, B03, B06, C03, D02, F03, J01.

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2013-2018 г.), видът се опазва като мигриращ с численост между 30 000 и 52 000 индивиди. Не са посочени тенденции в миграционната численост.

Посочени са следните заплахи и влияния: A02, A03, A04, B01, E01, F03 и D06.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно стандартния формуляр за данни СФ на зоната видът е **гнездящ** с численост 3-3 двойки, което представлява 0,5-0,65 % от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

Съгласно СФ **мигриращата** (концентрираща се) популация е 0-8 индивиди, което представлява 0,02-0,03-% от националната популация (оценка „С“). Опазването на вида е отлично съхранение (оценка „А“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „С“ – значима стойност.

От посочените в докладването по чл. 12 заплахи единствено B02 „Превръщане на едни видове гори в други, включително монокултури“ и F03 „Промяна на съществуващото земеползване на терени представляващи естествени или полуестествени местообитания вследствие на отреждането им за търговски или промишлени цели (с изключение на отводняване и изменение на състоянието на брегови линии, устия или крайбрежия)“ имат отношение към зоната.

4. Анализ на наличната информация

Гнездяща популация

В ОВМ „Златията“ малкият креслив орел е посочен като **гнездящ**, с численост 3 дв. (Костадинова и Граматиков, отг. ред., 2007). Видът е установяван като гнездящ в зоната – до с. Златия и по течението на р. Огоста близо до с. Бутан (Cheshmedzhiev et al., in Shurulinkov et al., 2019). Няма наблюдения, свързани с гнезденето на вида в зоната от теренните проучвания през април и юни 2021 г.

Мигрираща популация

В Средна Дунавска равнина е рядък мигриращ вид (Шурулинков и др., 2005). В резултат на проучването на есенната и пролетната миграция в рамките на проекта „Минимизиране на рисковете за дивите птици“ в Северна България през 2011 г., е установено, че макар малки кресливи орли в неголеми числености да прелитат над цяла Северна България и Софийското поле, основният фронт на миграция на вида е през Лудогорието и Западна Добруджа (Матеева и Янков, 2013). По време на есенна миграция видът е регистриран със сравнително ниска численост – август – октомври 2009 г. с. Златия – 8 инд. (Cheshmedzhiev et al., in Shurulinkov et al., 2019). В eBird в зоната е регистрирано едно наблюдение от 09 април 2021 г. (Rosen Popov). Видът не е

установен по време на теренните изследвания през април и юни 2021 г. Публикуваните данни за концентрацията на вида в зоната са оскъдни, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на гнездящата популация	Брой двойки	1 – 3 дв.	Определена на база СФ и на наличната информация за числеността на гнездящите двойки на вида в зоната.	Да се извърши целенасочен мониторинг за установяване на размера на гнездящата популация до 2025 г.
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	0 - 8	Определена на база СФ и на наличната информация за числеността на птиците и районите с концентрация на вида в зоната по време на миграция.	Междинна цел до 2025 г.: провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна численост на вида в зоната в подходящите местообитания.
Местообитание на вида: Площ на подходящите гнездови местообитания на вида	ха	Най-малко 435 ха	Определена на база на % горските местообитания в зоната - N16 - Широколистни листопадни гори. Тяхната обща площ е 435 ха.	Поддържане на площта на подходящите гнездови местообитания на вида в размер най-малко 435 ха
Местообитание на вида: Площ на подходящите хранителни местообитания на вида	ха	Най-малко 41 300 ха	Определена на база на % на откритите местообитания в зоната: N09-сухи ливади, степи, N12 - Обширни зърнени култури, N15-други обработваеми земи, N21 - Негорски площи, заети с растителни видове (включително градини, лозя, трайни насаждения). Тяхната обща площ е 41 300 ха.	Поддържане в добро състояние на подходящите хранителни местообитания на вида и запазване площта на оптималните местообитания най-малко 1700 ха

6. Необходимост от промени в СФ за СЗЗ BG0002009 „Златията“

Актуализиране на кода (code) и научното наименование (Scientific Name), съобразно Докладването от 2019 г. Предвид наличната информация за гнездящата численост на вида, предлагаме да се актуализира минималната численост от 3 на 1 дв., следствие литературни данни и теренни проучвания.

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A858	<i>Clanga pomarina</i>			r	1	3	p		G	C	B	C	C
B	A089	<i>Clanga pomarina</i>			c	0	8	i		G	C	A	C	C

Специфични цели за A899 *Accipiter gentilis* (голям ястреб)

1. Кратка характеристика на вида

Дължината на тялото: 50-55 cm, размах на крилата – 150-160 cm. Средно голяма дневна граблива птица. Женската е с размери на каня, а мъжкият – на полска врана. Лети с маневрен махов полет. Възрастните отгоре са сиво-кафяви, отдолу белезникави с тъмни напречни препаски. Крилата са къси и широки. Първостепенните махови пера разтворени като пръсти. Опашката е дълга, а подопашката – бяла. Когато е кацнал изглежда гърбав (Симеонов и др., 1990).

Характер на пребиваване в страната

Гнездящо-прелетен, преминаващ и зимуващ вид. През есенно-зимния период се среща до горната граница на гората. След 1985 г. е „твърде рядък“ с численост не по-голяма от 100 двойки (Симеонов и др., 1990). В много райони се наблюдава намаляване на броя на гнездящите двойки. Размножителният период започва през март – началото на април. Строи големи гнезда, но използва и стари гнезда на други хищни или на вранови птици. Обикновено всяка двойка има по 2–3 гнезда в гнездовата си територия, които птиците използват през различни години (Стоянов и Боев в Червена книга на България, 2015).

Характерно местообитание

Високостъблени гори в планините и равнините, крайречни гори; стари паркове в градската и крайградската зона. В много райони на България гнезди в иглолистни култури, които сега са едно от типичните размножителни местообитания на вида. Нерядко гнездата се намират близо до селища (Стоянов и Боев в Червена книга на България, 2015). Според Симеонов и др. (1990) видът обитава разредени широколистни, смесени и иглолистни гори, изпъстрени с обширни поляни в съседство с обработваеми площи и пустеещи земи и други открити пространства предимно в предпланини и планини. През есента и зимата се среща в културния ландшафт в равнини, обширни паркове, групи дървета и покрайнини на селища. В района на Абрुзо (Италия) е установена гнездова плътност от 5.03 дв./100 km², като е отчетено равномерно разпределение на гнездата в изследваната територия. Местата, където са разположени гнездата се характеризират със следното: в относително широк диапазон на надморска височина; в участъци от стара букова гора; гнездата са разположени по северни и източни склонове; предпочита централните части на гората; гнездата са разположени в долната част на короната на дърветата. Според авторите за запазване на вида е необходимо да се поддържат високостъблени гори. Също така, те установяват, че вида е адаптивен и може да използва за търсене на храна разнообразни местообитания като улавя и голямо разнообразие от плячка (Penteriani and Faivre, 1997). Подходящи местообитания за гнездене на вида са вероятно 9110, 9130, 9150, 9180, 91E0, 91F0, 91S0, 91W0, 95A0 и др., за търсене на храна – открити и пустеещи земи и повечето типове „Естествени и полуестествени тревни формации“ (6110-6520) според Директивата за хабитатите (Кавръкова и др. 2009), а също градски и крайградски зони, покрайнини на села.

Хранене

В България в хранителни остатъци са установени 42 компонента, като бозайниците са представени от 8 вида – див заек, катерица, лалугер. Птиците са основна храна, като ловни обекти са 5 вида – гълъб, яребица, фазан, пъдпъдък, зимно бърне. Идентифицирани са също и домашни кокошки (Симеонов и др., 1990).

2. Разпространение, природозащитно състояние и тенденции в популацията на вида на национално ниво

Широко разпространен с разпръснати единични гнездовища, по-групирани предимно в гористите планински и полупланински райони, също и в хълмистите равнини. Отсъства от някои равнинни райони с обширни земеделски площи поради липсата на подходящи горски местообитания (Янков, отг. ред., 2007).

Включен в Приложение 3 на ЗБР. Според IUCN за територията на континентална Европа, а и за целия свят видът е „слабо засегнат“ – LC (Least Concern) 18.12.2020 г. Няма SPEC категория. Включен в Червената книга на Р България със статус „застрашен“ EN (Endangered).

Съгласно Докладването от 2019 г. (за периода 2005 – 2018 г.) националната гнездяща популация на вида се оценява на 560 – 970 двойки. Краткосрочната тенденция на популацията (за периода 2001 – 2018 г.) е стабилна, а дългосрочната (за периода 1980 – 2018 г.) също е стабилна. Не са посочени заплахи и влияния.

Мигриращата национална популация е оценена на 5000 – 6000 индивида (за периода 2005-2018 г.). Не са посочени тенденции в развитието на популацията. Краткосрочната и дългосрочната тенденции в развитието на популацията са стабилни. Като заплахи и влияния са посочени: B09, D06.

3. Състояние в специална защитена зона (СЗЗ) BG0002009 „Златията“

Съгласно Стандартния формуляр за данни (СДФ), видът се опазва в зоната и като мигриращ с численост 3-22 индивида, което е 0,06-0,4 % от националната мигрираща популация (оценка „В“). Опазването на вида е добро (оценка „В“), популацията не е изолирана в рамките на разширен ареал (оценка „С“). Общата оценка на стойността на зоната за съхранение на вида е „А“ – отлична стойност.

4. Анализ на наличната информация

Мигрираща популация

Липсват публикувани данни за концентрацията на вида в зоната, поради което се налага поставянето на междинна цел до 2025 г. да се проведе мониторинг, който да изясни тази численост. В Средна Дунавска равнина големият ястреб е чест гнездящ, мигриращ и зимуващ вид. Числеността на вида е висока по време на извънгнездовия период, особено в периода ноември-януари. Тогава видът често навлиза в селищата и в районите около водоемите (Шурулинков и др., 2005). Видът е установяван като гнездящ в локации в непосредствена близост до зоната (Cheshmedzhiev et al. in Shurulinkov et al., 2019). В ОВМ „Златията“ видът не е посочен (Петков, в Костадинова и Граматиков, 2007). В резултат на проучването на есенната и пролетната миграция в рамките на проекта „Минимизиране на рисковете за дивите птици“ в Северна България през 2011 г., е установено, че големите ястреби летят на широк фронт над цялата страна, като по-интензивен прелет се наблюдава в западната част на Дунавската равнина (между селата Брегаре и Галиче) и в района на село Писанец (Матеева и Янков, 2013). От информацията, предоставена в базата данни на Observation.org, в зоната са наблюдавани 2 двойки големи ястреби в брачно поведение на 27 март 2020 г. (Y. Kutsarov). Видът не е наблюдаван по време на теренните изследвания през 2021 г.

5. Параметри за определяне на специфичните природозащитни цели за вида в зоната

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
Популация: Размер на мигриращата популация	Брой индивиди	3 – 22 инд	Целевата стойност е определена от СФ. Тези данни се нуждаят от потвърждение/актуализация в резултата на адекватен мониторинг в периода октомври	Междинна цел до 2025 г. провеждане на проучване за установяване на текущата миграционна численост на вида в

Параметър	Мерна единица	Целева стойност	Допълнителна информация	Специфични за зоната цели за опазване
			– март месец.	зоната в подходящите местообитания.
Местообитание на вида: площ на подходящи местообитания за търсене на храна	ха	41 700 ха	Определена на база на % откритите местообитания в зоната: N09-сухи ливади, степи, N12 - Обширни зърнени култури, N15 - други обработваеми земи, N16 - Широколистни листопадни гори, N21 - Негорски площи, заети с растителни видове (включително градини, лозя, трайни насаждения). Тяхната обща площ е 41 700 ха.	Запазване и поддържане на оптималните за вида открити местообитания в защитената зона за търсене на храна по време на миграция и зимуване, в размер на най-малко 2 000 ха.

6. Необходимост от промени в СФ за СЗ3 BG0002009 „Златията“

По отношение на мигриращата популация. Предлагаме да бъде променена категорията на популацията от „В“ на „С“, тъй като 3-22 индивида, е 0,06-0,4 % от националната мигрираща популация. Актуализиране на кода (code), съобразно Докладването от 2019 г.

Species					Population in the site					Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A/B/C/D	A/B/C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A899	<i>Accipiter gentilius</i>			c	3	22	i		G	C	B	C	A

Цитирана литература

- Големански, В. и др. (ред.) 2011/2015. Червена книга на Република България. Том 2. Животни. БАН & МОСВ, София.
- Даскалова Г., Шурулинков П., Ангелов И., Петров П. 2020. Птиците на Тунджанската хълмиста низина. Globe Edit, 408 стр.
- Дементьев, Г. П., Н. А. Гладков. 1952. Птицы Советского Союза, т. IV, Москва, 640 с.
- Джилбърт Д. (2003) Големият воден бик – тайнственият обитател на тръстиките. За птиците 2: 18–19.
- Иванов Б. 2011. Фауна на България. Том 30. Aves, част 3. Акад. издателство „Проф. Марин Дринов“, 407 с.
- Кавръкова, В., Димова, Д., Димитров, М., Цонев, Р., Белев, Т., Раковска, К. /ред./ 2009. Ръководство за определяне на местообитания от европейска значимост в България. Второ, преработено и допълнено издание. София, Световен фонд за дивата природа, Дунавско – Карпатска програма и федерация “ЗЕЛЕНИ БАЛКАНИ“
- Костадинова, И., Граматиков, М. (ред.) 2007. Орнитологично важните места в България и Natura 2000. БДЗП, София.
- Матеева, И., Стойчев, С., Василев, В., Плачийски Д., Янков, П., Сиердсема, Х. 2013. Проучване на гнездящите птици в защитени зони за птици от Natura 2000. Доклад. Обединение ЕКОНЕКТ.

- Матеева, И., П. Янков. 2013. Характер на миграцията на 42 вида птици от българската орнитофауна според нивото на съвременните познания - доклад в рамките на обособена позиция 7 „Определяне и минимизиране на рисковете за дивите птици”, по дейност 4 от проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I”, 109-113.
- Мичев, Т., Н. Камбурова (съст.). 2012. План за действие за опазване на къдроглавия пеликан (*Pelecanus crispus*) в България 2013-2022 г. София, МОСВ.
- Мичев, Т. и Профиров, Л. 2010. Методически указания за провеждане на орнитологичен мониторинг и Методика за мониторинг на реещите се мигриращи птици. НСМБР – ИАОС.
- Мичев, Т., Симеонов, Д., Профиров, Л. 2012. Птиците на Балканския полуостров. Екотан, София, 296 с.
- Нанкинов, Д. 2009. Изследвания върху фауната на България. Птици – Aves. София. 17-20 с.
- Нанкинов, Д. 2012. Каталог на българската орнитофауна. Том 26, издателство „ЕТО“ София: 358.
- Нанкинов, Д., С. Симеонов, Т. Мичев, Б. Иванов. 1997. Фауна на България. Том 26. Aves, част II. София, издателство „Пенсофт“: 213-216.
- Нанкинов Д., Шурулинков П., Николов Б., Николов И., Христов И., Станчев Р., Далакчиева С., Дуцов А., Саров М., Рогев А. 2004. Гъскоподобните птици (Anseriformes) във влажните зони край град София. Българска орнитологическа централа- ИЗ-БАН, София, 135 с.
- Петков Н. (2015б) Лятно бърне (*Anas querquedula*) В: Големански В./ред/ 2015. Червена книга на Република България. т.2, Животни, БАН, МОСВ.
- Плачийски, Д., Д. Демерджиев, Г. Попгеоргиев, Н. Петков, Ю. Корнилев (2014): План за действие за опазване на малкия корморан (*Phalacrocorax pygmeus*) в България (2014–2023 г.). София, БДЗП-МОСВ: 98 с.
- Симеонов, П., С. Дерелиев. 2011. Малка белочела гъска, *Anser erythropus* (L., 1758). – В: Големански, В., Ц. Пешев (отг. ред.) Червена книга на Република България, Том II – Животни, София, ИБЕИ-БАН, електронно издание, <http://e-coddb.bas.bg/rdb/bg/vol2/Anerythr.html>.
- Симеонов, С., Т. Мичев, Д. Нанкинов. 1990. Фауна на България. Том 20. Aves, част I. София, Издателство на БАН: 80-84.
- Симеонов, С., Т. Мичев. 1991. Птиците на Балканския полуостров, издателство „Петър Берон“, 128.
- Стойчев С., Герджиков Г., Демерджиев Д., Борисов Б. 2008. Птиците на Сакар планина.
- Федосов В.Н. 2013. Синантропизация и урбанизация европейского тювика – пример успешной адаптации вида // Птицы Кавказа: история изучения, жизнь в урбанизированной среде. Ставрополь: 183-186.
- Чешмеджиев Св., Г. Попгеоргиев, Ц. Петров, Ю. Корнилев, Св. Спасов, Ст. Стойчев (ред.). 2016. Белият щъркел в България през 2014 – 2015 г. БДЗП, Природозащитна поредица, книга 31. София, с. 60.
- Шурулинков П., Цонев Р., Б. Николов, Г. П. Стоянов, Л. Асенов. 2005. Птиците на Средна Дунавска равнина. Федерация Зелени Балкани, 120 с.

- Шуруликов П. 2014. План за действие за опазване на големия воден бик (*Botaurus stellaris*) в България 2014-2023 г., 50 с.
- Шуруликов, П., Даскалова, Г., Делов, В., Далакчиева, С., Борисов, Б., Стоянов, Г., Ангелов, И., Цветков, П. 2015. Методика за мониторинг на гнездящите видове птици. НСМБР – ИАОС.
- Янков, П. (отг. ред.) 2007. Атлас на гнездящите птици в България. Българско дружество за защита на птиците, Природозащитна поредица, книга 10. БДЗП, София, 270-271.
- Янков, П., Д. Добрев. 2017. План за действие за малката белочела гъска, *Anser erythropus* (Linnaeus, 1758) в България за периода 2017 – 2026 г., МОСВ, София, 69 с.
- Aghababayan K., H. Stepanyan 2020. Booted Eagle *Hieraetus pennatus* (J. F. Gmelin, 1788) in Armenia: Update on Conservation Status. Journal of Life Sciences 14 (2020) 14-21. doi: 10.17265/1934-7391/2020.01.003
- Alivizatos, H., Kassinis, N. (2021). Diet of the Red-footed Falcon (*Falco vespertinus*) in Cyprus during autumn migration. Ornis Hungarica 2021. 29(1): 120–125
- Alves, M., Ferreira, J., Torres, I., Fonseca, C. 2014. Habitat Use and Selection of the Marsh Harrier *Circus aeruginosus* in an Agricultural-Wetland Mosaic. Ardeola: International Journal of Ornithology 61(2):351-366. <https://www.researchgate.net/publication/269706421>.
- Bakaloudis, D. E., Vlachos, C., Papageorgiou, N., Holloway, G. J. 2001. Nest-site habitat selected by Short-toed Eagles, *Circaetus gallicus* in Dadia Forest (Northeastern Greece). Ibis, 143: 391-401.
- Bakaloudis, D. 2009. Implications for conservation of foraging sites selected by Short-toed Eagles (*Circaetus gallicus*) in Greece. Ornis Fennica 86(3): 89-96.
- Barrientos, R., Arroyo, B. (2014). Nesting habitat selection of Mediterranean raptors in managed pinewoods: searching for common patterns to derive conservation recommendations. Bird Conservation International, 24:138–151.
- Bastian H-V., A. Bastian, T. Tietze. 2018. Die Habitatwahl des Bienenfressers (*Merops apiaster*) in der Brut- und Nachbrutzeit: Äcker mit unerwartet hohem Wert als Nahrungslebensraum. Fauna Flora Rheinland, 13 (4): 1209-1226.
- BirdLife International (2017) *European birds of conservation concern: populations, trends and national responsibilities* Cambridge, UK: BirdLife International.
- BirdLife International (2021) Species factsheet: *Pelecanus onocrotalus*. Downloaded from <http://datazone.birdlife.org/species/factsheet/great-white-pelican-pelecanus-onocrotalus>.
- Božič L., D. Denac. 2017. Population dynamics of five riverbed breeding bird species on the lower Drava River, NE Slovenia. Acrocephalus, 38(174/175): 85–126.
- Brackney A. W. & Bookhout T. A. 1982. Population Ecology of Common Gallinules in Southwestern Lake Erie Marshes. Ohio J. Sci., 82(5): 229-237.
- BWPI, 2006. The birds of the western Palearctic interactive, 2006 Upgra. ed. DVD Birdguides, Shrewsbury.
- Cauli, F., Audisio, P., Petretti, F., Chiatante, G. 2021. Habitat suitability and nest-site selection of short-toed eagle *Circaetus gallicus* in Tolfa Mountains (Central Italy). Journal of Vertebrate Biology, 70(2):21014.1-14

- Cardador, L., Planas, E., Varea, A., Mañosa, S. 2011. Feeding behaviour and diet composition of Marsh Harriers *Circus aeruginosus* in agricultural landscapes. *Bird Study*, 59(2): 228-235.
- Cempulik P. 1993. Breeding ecology of the Moorhen *Gallinula chloropus* in Upper Silesia (Poland). *Acta Ornithologica*, 28 (2): 75-89.
- Channing, K. 2006. "European Kestrel - *Falco tinnunculus*" (On-line). The Hawk Conservancy Trust. Accessed October 07, 2006 at <http://www.hawk-conservancy.org/priors/kestrel.shtml>.
- Cheshmedzhiev S., Shurulinkov P., Daskalova G. 2019. Status and distribution of diurnal birds of prey and the Black Stork along the Bulgarian section of the Danube River. In: Shurulinkov P. et al. (eds.) Biodiversity of the Bulgarian-Romanian section of the Lower Danube. Nova Publishers, New York, 375-398 p.
- COSEWIC. 2013. COSEWIC assessment and status report on the Bank Swallow *Riparia riparia* in Canada. Committee on the Status of Endangered Wildlife in Canada. Ottawa. ix + 48 pp. (www.registrelep-sararegistry.gc.ca/default_e.cfm).
- Cramp S., Simmons KEL (eds.) 1977. Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa. vol.1 Ostrich to Ducks. Oxford University Press.
- Daskalova G., P. Shurulinkov. 2018. Characteristics of the hunting behavior of the Red-footed Falcon (*Falco vespertinus*) in South-Eastern Bulgaria. *ZooNotes*, 125: 1-4.
- Dimitrov, M., T. Michev, L. Profirov, K. Nyagolov 2005. Waterbirds of Bourgas Wetlands. Results and Evaluation of the Monthly Waterbird Monitoring 1996-2002. Bulgarian Biodiversity Fondation and Pensoft Publishers, Sofia-Moscow, 160 pp.
- Ferguson-Lees, J., Christie D.A. 2001. Raptors of the World. Christopher Helm, London.
- Figarski, T., L. Kajtoch. 2018. Differences in Habitat Requirements between Two Sister *Dendrocopos* Woodpeckers in Urban Environments: Implication for the Conservation of Syrian Woodpecker. *Acta Ornithologica* 53(1):23-36
- Finch T.M. 2016. Conservation ecology of the European Roller. A thesis submitted for the degree of Doctor of Philosophy, School of Biological Sciences, University of East Anglia, UK, 183 p.
- Ganusevich, S. A., Maechtle, T. L., Seegar, W. S., Yates, M. A., McGrady, M. J., Fuller, M., Schueck, L., Dayton, J. and Henny, C. J. 2004. Autumn migration and wintering areas of peregrine falcons, *Falco peregrinus* nesting on the Kola Peninsula, northern Russia. *Ibis* 146: 291
- Hudec K. (ed.). 1994. Fauna CR a SR. Ptaci- Aves. Academia ved Ceske Republiky, Praha, 1994.
- Ivanov, B., Karaivanov, N., Nonev, S. 1998. Breeding bird communities in the steppe habitats of Dobrudja, Bulgaria. *Acta Zool. Bulg.* 50: 67-77.
- Jedlikowski, J., Brambilla, M., Suska-Malawska, M. 2014. Finescale selection of nesting habitat in Little Crake *Porzana parva* and Water Rail *Rallus aquaticus* in small ponds, *Bird Study*, 61:2, 171-181, DOI: 10.1080/00063657.2014.904271.
- Jenkins R. K. B., S. T. Buckton, S. J. Ormerod 1995. Local movements and population density of Water Rails *Rallus aquaticus* in a small inland reedbed. *Bird Study*, 42: 1, 82-87.
- Jones T., K. Martin, B. Barov, S. Nagy (compilers). 2008. International Single Species Action Plan for the Conservation of the Western Palearctic Population of the Lesser White-fronted Goose, *Anser erythropus*. AEWA Technical Series No.36. Bonn, Germany.

- Johnsgard, P. A. 1981. *The plovers, sandpipers and snipes of the world*. University of Nebraska Press, Lincoln, U.S.A. and London.
- Kambourova N., T. Michev, V. Katrandjiev, B. Michev. 2010. Relative Abundance of Eight Bird Species from Order Passeriformes in the Agricultural Land of Zlatiata Natura2000 Site. Научна Конференция „Биологично Разнообразие и Жизнена Среда“ 24-25 юни 2010 г., СУ „Св. Климент Охридски“, постер.
- Karlsson, S. 2004. Season-dependent diet composition and habitat use of Red-backed Shrikes *Lanius collurio* in SW Finland. *Ornis Fennica*, 81: 97-108.
- Keerberg L., R. Marja. 2017/2020. Overview of sand martin (*Riparia riparia*) distribution, size of breeding colonies, nest predation and habitat use based on year 2017 data in Estonia. *Hirundo*, 33 (2) 16-29.
- Kerényi Z., E. Ivók 2013. Nestsite characteristics of the European Bee-eater (*Merops apiaster* L.) in the Gödöllő Hills. – *Ornis Hungarica* 21(2): 23–32.
- Kiss O., Z. Elek, C. Moskát. 2014. High breeding performance of European Rollers *Coracias garrulus* in heterogeneous farmland habitat in southern Hungary. *Bird Study*, 61: 496–505.
- Kiss O., B. Tokody, B. Deák, C. Moskát. 2016. Increased landscape heterogeneity supports the conservation of European rollers (*Coracias garrulus*) in southern Hungary. *Journal for Nature Conservation*, 29: 97-104.
- Kiss O., I. Catry, J. M. Avilése, S. Barišićf, T. Kuzmenkog, S. Cheshmedzhiev, A. T. Marques, A. Meschinil, T. Schwartz, B. Tokody, Z. Végvári. 2020. Past and future climate-driven shifts in the distribution of a warm-adapted bird species, the European Roller *Coracias garrulus*. *Bird Study*, 1-17.
- Krone, O., Treu, G. 2018. Movement patterns of white-tailed sea eagles near wind turbines. *The Journal of Wildlife Management*, 82:1367–1375.
- López-López, P., de La Puente, J., Mellone, U., Bermejo, A. Urios, V. 2016. Spatial ecology and habitat use of adult Booted eagles (*Aquila pennata*) during the breeding season: implications for conservation. *Journal of Ornithology*.
- Maciorowski, G., Zduniak, P., Bocheński, M., Urbańska, M., Kryl, P., Polakowski, M. 2021. Breeding habitats and long-term population numbers of two sympatric raptors—Red Kite *Milvus milvus* and Black Kite *M. migrans*— in the mosaic-like landscape of western Poland. *Journal of Ornithology*, 162:125–134.
- Madders, M. 2003. Hen Harrier, *Circus cyaneus* foraging activity in relation to habitat and prey. *Bird Study*, 50 (1) 55-60, DOI: 10.1080/00063650309461290.
- Malher, F., Lesaffre, G., Zucca, M., & Coatmeur, J. 2010. (The breeding birds of Paris. An urban atlas) Oiseaux nicheurs de Paris. Un atlas urbain. Paris: Corif. Delachauxet Niestlé.
- Månsson, J., Nilsson, L., Hake, M. (2013). Territory size and habitat selection of breeding Common Cranes (*Grus grus*) in a boreal landscape.
- Martínez, J.E., Pagán, I. & Calvo, J.F. 2006b: Interannual variations of reproductive parameters in a booted eagle (*Hieraaetus pennatus*) population: the influence of density and laying date. — *Journal of Ornithology* 147: 612–617.
- Meyburg, B.-U., Haraszthy, L., Strazds, M., Schäffer N. 1997. European Union Action Plans for 8 Priority Birds Species – Lesser Spotted Eagle (*Aquila pomarina*). 30 p.

- Michalczuk, J., M. Michalczuk 2016. Habitat preferences of Picidae woodpeckers in the agricultural landscape of SE Poland: Is the Syrian Woodpecker *Dendrocopos syriacus* colonizing a vacant ecological niche? North-Western Journal of Zoology, 12 (1): 14-21.
- Michalczuk, J., M. Michalczuk. 2017. Diet variability of Syrian Woodpecker *Dendrocopos syriacus* nestlings in the rural landscape of SE Poland. North-Western Journal of Zoology 13(2):278-284
- Michalczuk, J., M. Michalczuk. 2020. Nest-site selection of the Syrian Woodpecker (*Dendrocopos syriacus*) in the agricultural landscape of SE Poland. Acta zoologica Academiae Scientiarum Hungaricae 66(2):189-202.
- Michev T., L. Profirov, K. Nyagolov, M. Dimitrov 2011. The Autumn migration of Soaring Birds at Bourgas Bay, Bulgaria. British Birds 104, January 2011. 16-37
- Michev, T. M., & Profirov, L. (2003). Mid-winter Numbers of Waterbirds in Bulgaria (1977-2001): Results from 25 Years of Mid-Winter Counts Carried Out at the Most Important Bulgarian Wetlands. Pensoft Pub.
- Michev T.M., Profirov L., Michev B., Hristov L., Ignatov A., Stoynov E., Chipev N. 2018. Long-term Changes in Autumn Migration of Selected Soaring Bird Species at Burgas Bay, Bulgaria. Acta zoologica bulgarica, 70 (1): 57-68.
- Moga, C., T. Hartel, K. Öllerer, Á. Szapanyos. 2010. Habitat use by the endangered Lesser Grey Shrike *Lanius minor* in Central Romania. Belgian Journal of Zoology 140(2).
- Morelli, F., 2012. Plasticity of Habitat Selection By Red-Backed Shrikes (*Lanius collurio*) Breeding In Different Landscapes. The Wilson Journal of Ornithology 124(1):51–56.
- Palatitz, P., Szabolcs S., Horváth, É., Kotymán, L. 2015. Hunting efficiency of Red-footed Falcons in different habitats, Ornis Hungarica, 10.1515/orhu-2015-0003, 23, 1, (32-47).
- Poprach K., Machar I., Vrbkova J. 2013. Population trend, distribution and habitat requirements of the Montagu's Harrier (*Circus pygargus*) in central Moravia (Czech Republic). Sylvia, 49: 111–134.
- Penteriani V., B. Faivre 1997. Breeding density and nest site selection in a Goshawk *Accipiter gentilis* population of the Central Apennines (Abruzzo, Italy). Bird Study, 44 (2): 136-145. DOI: 10.1080/00063659709461049
- Petkov N., Iankov P., Georgiev D. 2006. Recent status and changes in the breeding population of the Black Stork *Ciconia nigra* in Bulgaria. Biota, 7(1-2): 77-82.
- Ragyov, D., Demerdzhiev D, Angelov, I. 2008. Peregrine in Bulgaria – general overview. In: Sielicki J, Mizera T, editors. Peregrine Falcon populations – status and perspectives in the 21st century. Turul, Warsaw: European Peregrine Falcon Working Group, Society for the Protection of Wild Animals “Falcon”; 2008. p. 345–60.
- Ruokonen M., L. Kvist, T. Aarvak, J. Markkola, V. V. Morozov, I. J. Øien, E. E. Syroechkovsky Jr., P. Tolvanen, J. Lumme. 2004. Population genetic structure and conservation of the lesser white-fronted goose *Anser erythropus*. Conservation Genetics, 5: 501–512.
- Sándor, A.D., Alexe, V., Marinov, M., Dorosencu, A., Domşa, C., J. Kiss, B. 2014. Nest-site selection, breeding success, and diet of white-tailed eagles (*Haliaeetus albicilla*) in the Danube Delta, Romania. Turkish Journal of Zoology, 38: 1-9.
- Sergio, F., Bijlsma, R.G., Bogliani, G., Wyllie, I. (2001). *Falco subbuteo* Hobby // BWP Update №3. P.133-156.
- Sergio, F. 2002. Density, nest sites, diet, and productivity of Common Buzzards (*Buteo buteo*) in the Italian Pre-Alps. j Raptor Res., 36(1): 24-32.

- Shrubb, M. (1993). The Kestrel. London: Hamlyn.
- Shurulinkov P., I. Hristov, K. Hristov, I. Nikolov, B. Nikolov, S. Velkov, H. Dinkov, A. Ralev, N. Chakarov, D. Ragyov, R. Stanchev, L. Spassov, I. Hristova 2007. Birds of Dragoman marsh and Chepun hills, W-Bulgaria –checklist, status and recent development of water birds populations. J. Balkan Ecology, 10(3): 251-264.
- Shurulinkov P., G. Daskalova, R. Tzonev 2013. Breeding Waterbirds in Temporally Flooded Wetlands in Northern Bulgaria. Acta Zool. Bulgarica 65(2): 207-215.
- Shurulinkov, P., Daskalova, G., Cheshmedzhiev, S., Kirov, K., Koev, V., Dinkov, H., Hristov, I., Nikolov, I., Mihov, S., Kutsarov, Y. 2019. Heron and Cormorant colonies along the Bulgarian-Romanian section the Danube River: Status and trends, 2010-2014, in: Shurulinkov, P., Hubenov, Z., Beshkov, S., Popgeorgiev, G. (Eds.), Biodiversity of the Bulgarian-Romanian Section of the Lower Danube. Nova Science Publishers, New York, p. 461.
- Shurulinkov, P., Cheshmedzhiev, S., Daskalova, G., Dinkov, H., Kirov, K., Hristov, I., Kutsarov, Y., Koev, V., Michov, S., 2019a. Recent data on the distribution and numbers of the water birds in the wetlands along the Bulgarian section of the Danube river, in: Shurulinkov, P., Hubenov, Z., Beshkov, S., Popgeorgiev, G. (Eds.), Biodiversity of the Bulgarian-Romanian Section of the Lower Danube. Nova Science Publishers, New York, p. 461.
- Snow, D.W.; Perrins, C.M. (1998). The Birds of the Western Palearctic, Volume 1: Non-Passerines. Oxford University Press, Oxford.
- Štastný K., Hudec K. (2016) Fauna CR. Ptáci –Aves. 3, Academia, Praha 2016.
- Svensson L, Mullarney K., D. Zetterström 2009. Collins Bird Guide. Harper Collins, London.
- Svensson L. (2013) Полеви определител на птиците на Европа, Северна Африка и Близкия Изток. БДЗП.
- Tanferna, A., López-Jiménez, L., Blas, J., Hiraldo, F., Sergio, F. 2013. Habitat selection by Black Kite breeders and floaters: Implications for conservation management of raptor floaters. Biological Conservation, 160: 1-9.
- Taylor, B. and van Perlo, B. 2000. Rails. A Guide to the Rails, Crakes, Gallinules and Coots of the World. Robertsbridge, Sussex: Pica. ISBN 978-1-873403-59-4.
- Todorov, E., Daskalova, G., Shurulinkov, P. (2015). Current Breeding Distribution and Conservation of White-tailed Eagle, *Haliaeetus albicilla* (L.) in Bulgaria. Acta zool. bulg., 67 (1): 3-10.
- Turcokova L., M. Meliskova, M. Balazova. 2016. Nest site location and breeding success of Common kingfisher (*Alcedo atthis*) in the Danube river system. Folia Oecologica, 43: 74-82.
- Von Essen, L. 1991. A note on the Lesser White-fronted Goose (*Anser erythropus*) in Sweden and the results of a re-introduction scheme. Ardea 79: 305-306.
- Velevski, M., Grubač, B. 2008. Distribution and estimation of the population size of the Short-toed Snake-eagle, *Circaetus gallicus* in Macedonia. Proceedings of the III Congress of Ecologists of the Republic of Macedonia with International Participation, 06-09.10.2007, Struga. Special issues of Macedonian Ecological Society, Vol. 8, Skopje.
- Vilches A., R. Miranda, J. Arizaga, D. Galicia. 2012. Habitat selection by breeding Common Kingfishers (*Alcedo atthis* L.) in rivers from Northern Iberia. Ann. Limnol. - Int. J. Lim. 48: 289–294.

- Vlachos, C. G., Papageorgiou, N. K. (1994). Diet, Breeding Success, And Nest-Site Selection of The Short-Toed Eagle (*Circaetus gallicus*) In Northeastern Greece. *J Raptor Res.* 28(1): 39-42.
- White G., J. Purps, S. Alsbury 2006. The Bittern in Europe: A guide to species and habitat management. The RSPB, Sandy.
- White, C. M. , N. J. Clum , T. J. Cade , W. G. Hunt. 2002 . Peregrine Falcon (*Falco peregrinus*). In *The Birds of North America*, no. 660 (Poole A. and F. Gill , Eds.). Birds of North America, Philadelphia.
- Wilson, M. W., Fernández-Bellon, D., Irwin, S., O’Halloran, J. 2017. Hen Harrier *Circus cyaneus* population trends in relation to wind farms. *Bird Study*, 64 (1): 20–29.
- William, S. Clark. 1999. Guide de terrain aux Raptors de l'Europe, au Moyen-Orient et Afrique du Nord. Oxford University Press. ISBN 01-98546-61-0
- Ziesemer F., Meyburg B.U. 2015. Home range, habitat use and diet of Honey buzzards during the breeding season. *British Birds*, 108: 467–481.
- Zoltán, F., László, S. 1988. Contribution to the food biology of the red-footed falcon (*Falco vespertinus*). *Aquila - Conservation of the Red-footed Falcon*. 174 -181pp.